Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine

U Virovitici, rujan 2022. godine
Izmjene i dopune: rujan 2025. godine

UVODNA RIJEČ ŽUPANA

Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine je srednjoročni akt strateškog planiranja koji predstavlja okvir za poticanje razvoja Virovitičko-podravske županije. Sadrži ključne strateške odrednice poput vizije, razvojnih prioriteta, posebnih ciljeva, mjera i projekata od strateškog značaja. Osim što predstavlja okvir za usklađivanje razvojnih stremljenja u županiji, njime se osigurava funkcionalna poveznica s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, ali i drugim europskim, nacionalnim i lokalnim razvojnim planovima.

Plan razvoja Virovitičko-podravske županije rezultat je rada velikog broja dionika, VIDRA-e - Agencije za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije, u suradnji sa svim ostalim institucijama s područja županije koje su osigurale potrebne podatke i sudjelovale u kreiranju strateškog okvira, uz podršku stručnog tima Instituta za razvoj i međunarodne odnose iz Zagreba.

Izazovi gospodarskog oporavka od zdravstvenih i društveno-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 nameću potrebu provedbe već započetih investicija i kreiranje novih koje bi trebale dodatno poduprijeti prilagodbu na novonastale okolnosti i jačanje konkurentnosti Virovitičko-podravske županije. Za županiju to znači investicije povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom, zapošljavanjem, razvojem vještina, obrazovanjem, istraživanjem i inovacijama, poboljšanjem poslovnog okruženja, infrastrukture, učinkovitosti javne uprave, zdravstvenog sustava i svih drugih područja od društvenog i gospodarskog značaja.

Za ostvarenje ciljeva zadanih ovim strateškim dokumentom iznimno je važan doprinos svih ključnih dionika i cjelokupnog stanovništva županije kako bi naša županija bila regija prepoznata po zelenom razvoju, očuvanoj kulturnoj i prirodnoj baštini, održivom i konkurentnom gospodarstvu te inovativnom upravljanju, na dobrobit sadašnje i budućih generacija.

Igor Andrović, dipl. oec.

Župan Virovitičko-podravske županije

SADRŽAJ

1. UVOD 5

2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE 9

3. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU 10

3.1. SWOT ANALIZA 10

3.2. RAZVOJNE POTREBE 20

3.3. RAZVOJNI POTENCIJALI 23

4. OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU 26

5. POPIS POSEBNIH CILJEVA S OPISOM, PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA ISHODA I POPISOM MJERA ZA PROVEDBU 29

6. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA 37

7. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR S PRIKAZOM FINANCIJSKIH PRETPOSTAVKI ZA PROVEDBU POSEBNIH CILJEVA PLANA RAZVOJA 41

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE PLANA RAZVOJA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE 43

Prilog 1: Tablica - Plan razvoja Virovitičko-podravske županije

Prilog 2: Analiza stanja

Prilog 3: Opis mjera

Prilog 4: Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Plana na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu

Prilog 5. Mišljenja nadležnog Ministarstva

Prilog 6. Suradnici u izradi Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine

Popis slika

Slika 1. Položaj Virovitičko-podravske županije 5

Popis tablica

Tablica 1. Usklađenost prioriteta i posebnih ciljeva Plana razvoja VPŽ do 2027. godine sa strateškim ciljevima (SC) Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine 7
Tablica 2. SWOT analiza..... 10
Tablica 3. Strateški okvir razvoja Virovitičko-podravske županije..... 29
Tablica 4. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja Virovitičko-podravske županije i povezanih tijela 38
Tablica 5. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja važnih za razvoj Virovitičko-podravske županije čija provedba nije u nadležnosti Županije..... 39
Tablica 6. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja važnih za razvoj Virovitičko-podravske županije..... 40
Tablica 7. Prikaz financijskog okvira za plan razvoja VPŽ-a.....43

Popis kratica

BDV	bruto dodana vrijednost
DZS	Državni zavod za statistiku
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
ITU	integrirana teritorijalna ulaganja
JU	javna ustanova
LAG	lokalna akcijska grupa
NN	Narodne novine
RH	Republika Hrvatska
SC	Strateški cilj
SWOT	engl. ***S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats*
PC	Posebni cilj
VPŽ	Virovitičko-podravska županija
ŽRS	Županijska razvojna strategija

1. UVOD

Virovitičko-podravska županija (VPŽ) prostire se između rijeke Drave na sjeveru i gorskih masiva Papuka, Krndije i Bilogore na jugu. Na sjeveru uz rijeku Dravu ima dugu granicu s Mađarskom, na jugozapadu po vrhovima Bilogore graniči s Bjelovarsko-bilogorskom, na jugoistoku po vrhovima Papuka i Krndije s Požeško-slavonskom županijom, te ravničarskim prostorima Podravine na zapadu s Koprivničko-križevačkom i na istoku s Osječko-baranjskom županijom.

Slika 1. Položaj Virovitičko-podravske županije

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije

Virovitičko-podravska županija obuhvaća prostor od 2.024 km² što čini 3,57% ukupnog teritorija Republike Hrvatske (56.542 km2) i zauzima 14. mjesto po veličini među hrvatskim županijama. Broj stanovnika prema popisu iz 2011. godine iznosi 84.836 (gustoća naseljenosti 42 st/km²) i pozicionira županiju na 19. mjesto po broju stanovnika, a prema procjeni Državnog zavoda za statistiku (DZS) iz 2018. godine broj stanovništva je 72.843[1] s gustoćom naseljenosti od 35.98 st/km². Za 2023. godinu procjena broja stanovništva je 68.423[2] s gustoćom naseljenosti nešto nižom od 34 st/km² što je značajniji pad i među najvećim smanjenjima u Hrvatskoj.Područje Virovitičko-podravske županije upravno je podijeljeno na 3 grada (Virovitica, Orahovica, Slatina) i 13 općina (Crnac, Čačinci, Čađavica, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci u kojima se nalazi 188 naselja). Županija ima 8 općina koje spadaju u područja posebne državne skrbi, što ukazuje na nedovoljnu razvijenost, manjak investicija i slabu kupovnu moć građana.

Prema razini gospodarske razvijenosti županijsko gospodarstvo je na samom dnu nacionalne ljestvice. Prema podacima DZS-a za 2017. godinu, županija se prema visini bruto domaćeg proizvoda (BDP) po stanovniku nalazi na posljednjem mjestu u RH. Pored toga, gospodarstvo županije kontinuirano gubi

[1] DZS, procjena za 2019. godinu
[2] DZS, procjena za 2023. godinu

na važnosti u odnosu na ukupno hrvatsko gospodarstvo, što ukazuje na njegovu sve manju konkurentnost u odnosu na ostale županije.

Prema podacima DZS-a o strukturi bruto domaćeg proizvoda za 2017. godinu, najvažnije gospodarske grane u Virovitičko-podravskoj županiji su prerađivačka industrija (18,5% ukupnog BDP-a), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (15,8%), trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, priprema i usluživanje hrane (12,6%) te poslovanje nekretninama (12,5%).

Na području Virovitičko-podravske županije osnovano je 45 poduzetničkih zona, a njihova namjena uključuje proizvodnu, trgovačku, skladišnu i uslužnu namjenu. Na području županije djeluju poduzetnički centri, poduzetnički inkubatori kao potporne poduzetničke institucije te razvojne agencije.

U Prilogu 2. Analize stanja nalaze se detaljne informacije o društvu (demografija, socijalne usluge, zdravstvo, obrazovanje i znanost, kultura, sport i civilno društvo), gospodarstvu (poslovanje poduzetnika, BDP, tržište rada i glavne gospodarske djelatnosti, poduzetnička infrastruktura), okolišu (onečišćenje tla, zraka, vode , zaštita od poplava, otpad), infrastrukturi (vodna, energetska, prometna) te o upravljanju razvojem Virovitičko-podravske županije.

Svrha izrade Plana razvoja Virovitičko-podravske županije

Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine je srednjoročni akt strateškog planiranja koji predstavlja okvir za poticanje razvoja Virovitičko-podravske županije. Plan razvoja Virovitičko-podravske županije utvrđuje strateški okvir razvoja županije temeljem prethodno izrađene analize stanja ključnih područja razvoja te prepoznatih potencijala i potreba u svakom od tih područja. Plan razvoja hijerarhijski je strukturiran te sadrži ključne strateške odrednice poput vizije, razvojnih prioriteta, posebnih ciljeva, mjera i projekata od strateškog značaja.

Plan razvoja predstavlja okvir za usklađivanje razvojnih stremljenja u županiji, njime se osigurava funkcionalna poveznica s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, ali i drugim europskim, nacionalnim i lokalnim razvojnim planovima. Na taj način osigurava se usklađenost napora i aktivnosti brojnih aktera koji djeluju na prostoru županije, a čija je misija doprinositi njenom što uspješnijem razvitku.

Sadržajna razlika između ovog dokumenta i prethodnih strategija razvoja Virovitičko-podravske županije jest snažnija usmjerenost na aspekt zelene tranzicije i digitalizacije, doprinosa ostvarivanju ciljeva održivog razvoja te na jačanje sposobnosti djelovanja institucija u pogledu odgovora na krizne situacije. Navedene promjene povezane su s ključnim razvojnim ciljevima na EU i nacionalnoj razini pritom uzimajući u obzir novonastale okolnosti uzrokovane pandemijom COVID-19.

Načelo partnerstva

Plan razvoja Virovitičko-podravske županije izrađen je oslanjajući se na načelo partnerstva kroz primjenu participativnog i partnerskog pristupa. U cilju ravnomjerne zastupljenosti partnera i ostvarivanja transparentnosti koristili su se različiti oblici savjetovanja s dionicima razvoja i građanima s područja županije, uključujući sastanke i radionice radnih skupina, diskusiju u Partnerskom vijeću i provedbu postupka javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.

Partnerstvo i participativni pristup doprinijeli su strateškom planiranju i utvrđivanju zajedničkih razvojnih prioriteta različitih dionika, stvaranju mogućnosti za poticanje i ubrzavanje društveno-gospodarskog razvoja i uspostavi integriranog pristupa razvoju uvažavanjem problema i potreba različitih kategorija dionika regionalnog razvoja. Putem rada tematskih radnih skupina koje su radile na

samoj izradi dokumenta, radionica, procesa savjetovanja sa članovima Partnerskog vijeća, predstavnicima županijskih općina i gradova te savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u proces donošenja Plana razvoja Virovitičko-podravske županije bilo je uključeno preko stotinu dionika koji su aktivno participirali u kreiranju sedmogodišnjeg razvojnog akta. Tijekom rada na izradi plana razvoja poštovana su načela točnosti i cjelovitosti, učinkovitosti i djelotvornosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat, održivosti i transparentnosti.

Intervencijska logika

Plan razvoja Virovitičko-podravske županije usklađen je sa zakonodavnim i strateškim okvirom. Planovi razvoja zamjenjuju županijske razvojne strategije koje su se donosile u prethodnom razdoblju temeljem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 159/09) i pripadajućih podzakonskih akata te Strategije regionalnoga razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine.

Plan razvoja VPŽ kao akt strateškog planiranja niže razine usklađen je s krovnim i hijerarhijski najvišim aktom strateškog planiranja u RH, Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (Narodne novine broj 13/21). Plan razvoja VPŽ usklađen je s NRS 2030 u svim strateškim odrednicama razvoja kroz sva četiri razvojna smjera: (1) Održivo gospodarstvo i društvo; (2) Jačanje otpornosti na krize; (3) Zelena i digitalna tranzicija i (4) Ravnomjeran regionalni razvoj.

Usklađenost sa Nacionalnom razvojnom strategijom uključuje i posljedičnu usklađenost sa ranije usvojenom Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (Narodne novine, broj 46/20) te dokumentom Strategija niskougljičnog razvoja do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu (Narodne novine, broj 63/21), a koja je također usklađena s Nacionalnom razvojnom strategijom.

Svi planirani projekti od strateškog značaja i aktivnosti koje će biti realizirane Planom razvoja VPŽ usklađeni su s dokumentima prostornog uređenja, s Nacionalnim planom oporavka i otpornosti, ostalim programskim dokumentima za financijsko razdoblje Europske unije 2021.-2027. te **s Teritorijalnom strategijom Panonske Hrvatske/Planom industrijske tranzicije Panonske Hrvatske.**

***Tablica 1*. Usklađenost prioriteta i posebnih ciljeva Plana razvoja VPŽ do 2027. godine sa strateškim ciljevima (SC) Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine**

Prioriteti	Posebni ciljevi	Usklađenost sa strateškim ciljevima NRS-a 2030
Osnaživanje gospodarstva Županije	1.Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo	SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
	2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma	SC9. Samodostatnost u hrani i razvoj bio-gospodarstva
	3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti	SC2. Obrazovani i zaposleni ljudi
Unapređenje kvalitete življenja	4. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite	SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život
	5. Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo	SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

	6. Demografski oporavak Županije	SC6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji
Zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem	7. Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša	SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
	8. Unapređenje infrastrukturnih sustava	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
Unapređenje kvalitete upravljanja razvojem	9. Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije	SC3. Učinkovita i djelotvorna javna uprava i pravosuđe
	10. Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije	SC7. Sigurnost za stabilan razvoj

Iskustvo stečeno u ranije provedenim strategijama

Kod pregleda najvažnijih aktivnosti provedbe županijskih strateških dokumenata, treba uzeti u obzir činjenicu da su regionalni operativni planovi bili preteča županijskih razvojnih strategija. Prva Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2007.-2013. usvojena je 24. listopada 2006. godine, ali je Odlukom stavljena van snage 15. lipnja 2011. godine te je donesena nova Županijska razvojna strategija za razdoblje 2011.-2013. Posljednja Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije za razdoblje do kraja 2020. godine usvojena je u lipnju 2019. godine, zajedno s pripadajućim provedbenim dokumentima – Akcijskim planom Županijske razvojne strategije i Komunikacijskom strategijom za provedbu Županijske razvojne strategije. Uslijed nedonošenja Nacionalne razvojne strategije 2030. godine te nemogućnosti donošenja Plana razvoja VPŽ u zakonskom roku od 6 mjeseci prije isteka važenja Županijske razvojne strategije VPŽ za razdoblje do kraja 2020. godine, Županijska skupština je donijela Odluku o produljenju važenja Županijske razvojne strategije VPŽ za razdoblje do kraja 2020. godine do 31. prosinca 2021. godine odnosno kasnije i do 1. lipnja 2022. godine.

Županijska razvojna strategija VPŽ za razdoblje do kraja 2020. godine, a čije je važenje produljeno do 1. lipnja 2022. godine, ima 3 strateška cilja, 8 prioriteta i 26 mjera. Izvještaj o provedbi razvojne strategije u 2019. godini sumarno prikazuje postignute rezultate provedenih razvojnih mjera pomoću pokazatelja rezultata.

Najzastupljeniji razvojni projekti u okviru cilja 1: *Povećanje konkurentnosti gospodarstva Virovitičko-podravske županije*, su iz područja gospodarstva i poljoprivrede kao što su to, primjerice, ulaganja u poljoprivrednu i poduzetničku infrastrukturu s naglaskom na povećanju navodnjavanih poljoprivrednih površina i naglaskom na unapređenju i proširenju poduzetničkih zona, ulaganja u centre za inovacije, istraživanja i modernizaciju, ulaganja u ljudske potencijale i tehnologije javnih dionika za potrebe izrade i provedbe projekata financiranih iz sredstava EU i nacionalnih sredstava te strateškog razvoja županije i poticanje umrežavanja gospodarstvenika. Unutar cilja 1 izdvojena su sredstva i za subvencije poduzećima i obrtima. Iznos ulaganja u strateški cilj 1, temeljem podataka iz godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategija VPŽ, je: 65.495.866,74 kn (8.692.795,37 eur).

U okviru cilja 2: *Očuvanje okoliša i održivo upravljanje prostorom i resursima*, najzastupljeniji su razvojni projekti iz segmenta očuvanja okoliša i stvaranja uvjeta za razvoj održivih oblika turizma kao što su

projekti zaštite prirode i okoliša te upravljanja obranom i zaštitom od elementarnih nepogoda i povećanje razine spremnosti na krizne događaje u obliku ulaganja u aglomeracije na području županije. Unutar cilja financirani su i projekti obnove i zaštite kulturne i prirodne baštine te razvoj selektivnih oblika turizma s naglaskom na ciklo turizmu i zaštićenim područjima u županiji i, u konačnici, povećanje ukupnih turističkih kapaciteta ulaganjem u hotele baštine.
Iznos ulaganja u strateški cilj 2, temeljem podataka iz godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategija VPŽ, je: 180.296.623,51 kn (23.929.474,22 eur).

Najveći dio sredstava u okviru strateškog cilja 3: *Unaprjeđenje kvalitete života i razvoj ljudskih resursa,* odnosi se na projekte unapređenja infrastrukturnih sustava i jačanja društvenih djelatnosti. Najviše financijskih sredstava izdvojeno je za izgradnju, obnovu i održavanje prometne infrastrukture, zatim na izgradnju, obnovu i održavanje sustava vodovoda i odvodnje. Osim toga, unutar cilja 3 financirala su se ulaganja u infrastrukturu gospodarenja otpadom, energetike i širokopojasnog pristupa internetu. Ulagalo se primarno u infrastrukturu unutar sustava odgoja i obrazovanja, zdravstvenog sustava i socijalne skrbi. Udrugama civilnog društva iz područja kulture, sporta i rekreacije i dr. dodijeljena su sredstva za obnovu infrastrukture i nabavu opreme za rad. Unutar cilja 3 financirali su se i projekti povećanja zapošljivosti.
Iznos ulaganja u strateški cilj 3, temeljem podataka iz Godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategija VPŽ, je: 123.285.309,05 kn (16.362.772,45 eur).

U razdoblju provedbe strategije realizirani su ili su u procesu realizacije projekti od strateškog značaja za županiju kao što su ulaganja u sustave navodnjavanja (Kapinci-Vaška, druga faza Kapinci-Vaška, Novi Gradac-Detkovac, Lukač), izgradnja Mreže poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije, rekonstrukcija nadstrešnice u multifunkcionalnu građevinu za potrebe poljoprivrednih i gospodarskih manifestacija Viroexpo, obnova dvorca Pejačević i revitalizacija gradskog parka, rekonstrukcija dvorca Janković u Suhopolju, razvoj širokopojasnog pristupa internetu i izgradnja dječjih vrtića na području županije.

2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Strateški okvir razvoja VPŽ sadrži viziju, prioritete javnih politika, posebne ciljeve koje županija planira ostvariti do 2027. godine, usklađenost tih ciljeva sa strateškim ciljevima NRS 2030 i mjere za njihovo ostvarenje.

Vizija razvoja okvir je za definiranje posebnih ciljeva i ključnih područja intervencija u nadležnosti lokalne i područne (regionalne) samouprave u VPŽ u srednjoročnom razdoblju do 2027. godine. Vizija razvoja VPŽ usklađena je s vizijom iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, a usmjerena je prema ključnim razvojnim prioritetima i inspirira na ostvarenje.

VIZIJA
Virovitičko-podravska županija – regija prepoznata po zelenom razvoju, očuvanoj kulturnoj i prirodnoj baštini, održivom i konkurentnom gospodarstvu te inovativnom upravljanju, na dobrobit sadašnje i budućih generacija.

Vizija županije usklađena je s nacionalnim vrijednostima zelenog, inovativnog i klimatski održivog gospodarstva i društva, usmjerena je prema ključnim područjima intervencije na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, prikazuje iščekivana postignuća te inspirira njihovu realizaciju.

U realiziranju vizije nužna je uključenost svih relevantnih dionika s područja VPŽ s obzirom da će oni provedbom predviđenih aktivnosti i projekata od strateškog značaja financiranih vlastitim i drugim sredstvima doprinijeti ostvarivanju vizije u srednjoročnom razdoblju. Vizija je realno utemeljena, odražava potrebe i očekivanja građana, a ujedno je i inspirativna i motivirajuća za djelovanje ključnih dionika u doba produljenog trajanja pandemije COVID-19.

3. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Opis razvojnih potreba i potencijala u srednjoročnom razdoblju za Virovitičko-podravsku županiju izrađen je temeljem prethodno izrađenih analiza – Analize stanja (u Prilogu Plana) te SWOT analize. U analizi stanja su za svaki segment razvoja izrađene „zbirne tablice“ sa sažetim prikazom ključnih pozitivnih i negativnih obilježja u svakom razvojnom segmentu, a koje su bile osnova za izradu snaga i slabosti u SWOT analizi koja je priložena niže u Poglavlju 3.1.

Razvojne potrebe koje su predložene temeljem istaknutih negativnih obilježja u Virovitičko-podravskoj županiji u analizi stanja, sastavni su dio „slabosti“ u SWOT analizi ali i „prijetnji“ iz iste analize te su posebno razmatrane i prikazane u Poglavlju 3.2. U poglavlju 3.3. su prikazani razvojni potencijali, a koji su odraz pozitivnih obilježja unutar županije, njenih „snaga“ i „prilika“ istaknutih u SWOT analizi.

Spomenute tri analize (SWOT analiza, analiza potreba te analiza potencijala) daju sažeti prikaz ključnih pozitivnih i negativnih obilježja te potreba i razvojnog potencijala u županiji te su poslužile kao argumentirana osnova za izradu strateškog okvira i prijedlog projekata od strateškog značaja za Virovitičko-podravsku županiju.

3.1. SWOT ANALIZA

SWOT analiza je kvalitativna analitička metoda koja kroz 4 čimbenika nastoji prikazati snage, slabosti, prilike i prijetnje određene pojave ili situacije, pri čemu snage i slabosti predstavljaju interne, a prilike i prijetnje eksterne čimbenike.

***Tablica 2*. SWOT analiza**

SWOT - DEMOGRAFIJA, ZDRAVSTVO I SOCIJALNA UKLJUČENOST	
SNAGE	**SLABOSTI**
Demografija – Doseljavanje stanovništva iz drugih županija i inozemstva	**Demografija** – Dvostruko manji udio visokoobrazovanih osoba (16%) u stanovništvu županije u usporedbi sa prosjekom u RH – Veliki postotak iseljavanja mladih, radno sposobnih, visokoobrazovanih – Kontinuirano smanjivanje broja stanovnika županije – Migriranje stanovništva iz ruralnih u urbana područja – Negativan prirodni prirast stanovništva - vitalni indeks ispod nacionalne razine – Negativni migracijski saldo
Zdravstvo – ZHMVPŽ ima organiziran model za područje cijele županije kako bi, uz nadstandard, usluga, dostupnost i skrb bile za sve jednake	**Zdravstvo** – Nepostojanje ustanove i nedostatak osoblja za zbrinjavanje palijativnih bolesnika

- Planirana izgradnja novog slavonskog Centra za kardiovaskularnu rehabilitaciju
- Za novu zgradu ZHMVPŽ izrađena cjelokupna projektna dokumentacija i ishođena građevinska dozvola
- Veća učinkovitost, kvaliteta i dostupnost zdravstvenih usluga ostvarena dogradnjom i novom opremom dnevnih bolnica OB Virovitica
- Godišnja zauzetost i iskorištenost postelja je u županiji iznad hrvatskog prosjeka
- Smještajni kapaciteti zdravstvenih ustanova zadovoljavaju potrebe korisnika

- Nedovoljan broj timova primarne zdravstvene zaštite, nemotiviranost mladih liječnika za ostankom, opterećenost osoblja
- Nedovoljno razvijena specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita; nije dostupna u svim dijelovima županije
- Dugačke liste čekanja za preglede i dijagnostičke postupke
- Nedostatak liječnika specijalista, zastarjelost medicinsko-tehničke opreme i voznog parka
- Nema smjernica za zdravstveni sustav u slučaju produljenog trajanja pandemije COVID-19 ili pojave sličnog rizika
- Djelomično zadovoljavajući prostor Doma zdravlja VPŽ
- Manjak programa za podizanje svijesti o zdravim navikama i zdravom životu
- Ispodprosječan broj bolničkih postelja i broj liječnika na tisuću stanovnika

Socijalna uključenost

- Razvijena mreža izvaninstitucionalnih usluga za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

Socijalna uključenost

- Nedovoljna skrb za djecu s posebnim potrebama
- Po razini siromaštva, Županija je u skupini onih s najvišim postotkom (30,8%)
- Nedovoljni smještajni kapacitet u udomiteljskim obiteljima za djecu
- Nerazvijenost socijalnog poduzetništva, socijalnih inovacija i drugih modela zapošljavanja osoba s invaliditetom
- Nedostatak kapaciteta za smještaj socijalno ugroženih starijih i nemoćnih (županijske ustanove i udomiteljske obitelji)
- Nema smještajnih kapaciteta za beskućnike
- Nedovoljna potpora za jačanje kapaciteta u županiji za pripremu i provedbu razvojnih projekata socijalne uključenosti
- Nema smještajnih kapaciteta za osobe s invaliditetom
- Nedovoljne socijalne usluge boravka za osobe s invaliditetom
- Osobe s intelektualnim teškoćama u dobi 18-21 godinu nakon završetka školovanja ne mogu se uključiti u boravak dok ne navrše 21 godinu

PRILIKE	PRIJETNJE
– Korištenje iskustava i znanja drugih članica u EU u području demografske revitalizacije kroz međunarodnu suradnju – Mogućnosti EU fondova za ublažavanje negativnih demografskih trendova – Provedba javnih politika za porast i poboljšanje kvalitete življenja u ruralnim i drugim područjima – Provedba mjera koje motiviraju mlade obitelji da ostaju u RH – Provedba nacionalne populacijske politike koja uspješno odgovara na demografske trendove i posebnosti pojedinih dijelova Hrvatske – Korištenje hrvatskih i inozemnih uspješnih iskustava u smislu dobre prakse za razvoj društvenog poduzetništva u županiji – Mogućnosti EU fondova za poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga, za bolje upravljanje zdravstvenim sustavom, za poboljšanje socijalne uključenosti i smanjenje siromaštva	– Bolji uvjeti rada i života, posebno za mlade i obrazovane, u zemljama članicama EU nego u Hrvatskoj – Nedovoljno brzi oporavak i nedovoljno jaka otpornost gospodarstva i društva nakon krize izazvane pandemijom virusa COVID-19 – Spora, necjelovita i neučinkovita provedba javnih politika u području populacijske revitalizacije, zdravstva i socijalne uključenosti te smanjenja siromaštva – Zaostajanje ili nedovoljno brzi gospodarski i društveni razvoj Hrvatske u odnosu na druge članice EU – Pojave zdravstvenih ugroza na globalnoj razini poput pandemije virusa COVID-19 – Manjak ili nedovoljno jačanje kapaciteta za korištenje EU sredstava u skladu s nacionalnim razvojnim prioritetima

- Korištenje novih tehnologija i metoda u medicini, u upravljanju i organizaciji zdravstva
- Provođenje reforme zdravstvenog sustava
- Korištenje iskustava i znanja drugih članica u EU u razvoju zdravstva i unapređenja socijalne uključenosti kroz međunarodnu suradnju
- Korištenje nacionalnih programa za poboljšanje socijalne uključenosti i smanjenja siromaštva

SWOT - ODGOJ, OBRAZOVANJE, ZNANOST, KULTURA, SPORT I ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

SNAGE

Odgoj i obrazovanje

- Četiri centra izvrsnosti za provedbu redovitih strukovnih obrazovnih programa, stručno osposobljavanje i usavršavanje te uključivanje i rad s potencijalno darovitom djecom
- Četiri srednje strukovne škole su partneri regionalnim centrima kompetentnosti u strukovnom obrazovanju drugih županija
- Dječji vrtići zadovoljavaju propisane predškolske standarde
- Porast broja djece u vrtićima u zadnjih 5 godina
- Cjeloživotno obrazovanje se provodi u 5 ustanova u Virovitici i Slatini
- Energetski obnovljena većina matičnih i područnih škola
- Ostvarena planirana infrastrukturna ulaganja iz EU i nacionalnih sredstava
- Ostvarena značajna infrastrukturna ulaganja u vrtiće
- Predviđen početak rada šumarskog fakulteta i specijalističkog studija kardiopulmonalne rehabilitacije
- Stabilan trend u broju upisanih studenata i broju diplomiranih studenata u zadnjih 5 godina
- Županiji dobila European Talent Point 2019. godine i postala europska točka za darovite
- Uvode se produženi boravci u vrtićima zahvaljujući EU projektima

Sport i rekreacija

- Projekti povezivanja sporta i turizma kao primjeri dobre prakse (djeca u prirodi, edukacija o prednosti uključivanja djece u univerzalnu sportsku školu od najranije dobi)
- Dovoljno sportskih dvorana i terena za održavanje velikih natjecanja
- Školske sportske dvorane uglavnom nove ili obnovljene
- Kontinuiran porast izdvajanja za promicanje sporta

SLABOSTI

Odgoj i obrazovanje

- Manjak sustavne provedbe edukacije o korištenju informacijsko-komunikacijske opreme
- Razlike u opremljenosti vrtića
- Slaba tehnička opremljenost škola, nedostatna ulaganja u suvremenu školsku opremu
- Manjak dodatnih programa u vrtićima (npr. Montessori, Waldorf)
- Nedostatak mobilnog stručnog tima za pružanje podrške djeci, roditeljima i zaposlenicima u svim vrtićima
- Nedostatni smještajni kapaciteti u studenskom domu
- Nedostatno stručno usavršavanje djelatnika angažiranih u predškolskom odgoju i obrazovanju
- Nedovoljna modernizacija predškolskih ustanova
- Nedovoljna suradnja s gospodarstvom
- Nedovoljno obrazovnih programa usmjerenih na prekvalifikaciju
- Smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjim školama
- Nezadovoljavajuća realizacija cjeloživotnog učenja u županiji za potrebe osnaživanja društvenog i gospodarskog razvoja
- Nedostatan broj ustanova za cjeloživotno obrazovanje

Sport i rekreacija

- Manjak žena u strukturama odlučivanja u sportu
- Nedostatna ponuda organiziranih aktivnosti slobodnog vremena za djecu predškolskog i školskog uzrasta
- Neadekvatna i nedostatna sportska infrastruktura, zapuštenost vanjskih sportskih terena
- Nedostatak velikog broja kvalificiranog stručnog kadra u sportu
- Nedovoljna provedba integriranog pristupa razvoju kroz povezivanje sporta, turizma i kulture
- Nema umreženog sustava o sportu i tjelesnoj aktivnosti u funkciji zdravlja
- Neprimjereni uvjeti za sportove u vodi i atletiku
- Izdvojena proračunska sredstva su nedostatna za osnovno funkcioniranje saveza, a financijska situacija ograničava rad klubova, trenera, sportskih škola te posebno organizaciju i provedbu sportskih manifestacija

Kultura

- Kulturna ponuda kroz cijelu godinu
- Kulturna raznolikost u smislu manjinskih kultura
- Kulturne manifestacije s tradicijom
- Njegovanje tradicije i povijesti kroz razne manifestacije
- Obnovljena ključna baštinska infrastruktura koja privlači posjetitelje
- Značajna graditeljska baština (dvorci i kurije)
- Manifestacije važne za njegovanje identiteta lokalne zajednice i manjinskih kultura
- Značajna posjećenost dvorca Pejačević
- Značajno djelovanje kulturno-umjetničkih amaterskih društava

Kultura

- Još uvijek nedovoljno očuvana kulturna baština (npr. nesređena zbirka arheoloških nalaza s Ružica grada)
- Nedovoljna zainteresiranost mladih za kulturu
- Slaba izdvajanja iz proračuna za kulturu mladih
- Broj udruga u kulturi manji od hrvatskog prosjeka
- Mali privatni sektor u kulturi (arhitektura, agencije za promidžbu, dizajn, fotografija i dr.)
- Manjak atraktivnih kulturnih programa/projekata
- Nedovoljna valorizacija i promocija kulture za razvoj turizma
- Nedovoljno snažna promocija kulture
- Proračun za kulturu nije razvojan, već socijalan
- Smanjena izdvajanja za kulturu iz županijskog proračuna
- Nedostaje pristup kulturi kao razvojnom potencijalu

Organizacije civilnog društva (OCD)

- Razvijen sustav transparentnog odlučivanja u županiji o pitanjima od javnog interesa omogućuje uključivanje OCD-a
- Sustav volonterstva potiče se kroz različite županijske projekte i edukaciju
- Dobri primjeri niza OCD-a koje uspješno djeluju u razvoju lokalnih zajednica i koriste sredstva EU
- OCD prisutne u gotovo svim naseljima županije, a bave se raznim aktivnostima, od sportskih do prava manjina

Organizacije civilnog društva

- Manjak znanja i vještina, inovacija u poslovanju (npr. Crowdfunding) odgovarajućeg prostora, tehničke opreme
- Nedostatak promocije u javnosti o značaju OCD za razvoj lokalne zajednice
- Nedovoljna uključenost OCD-a u pripremu i provedbu EU i drugih razvojnih projekata u županiji
- Manjak OCD-a koje se bave socijalnim inovacijama i socijalnim poduzetništvom, socijalnim pitanjima i participacijom građana upravljanju lokalnim razvojem
- Broj registriranih OCD-a se smanjuje; županija je u grupi županija s najmanje OCD-a

PRILIKE	PRIJETNJE
– Daljnje korištenje EU fondova za očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine – Mogućnosti korištenja EU fondova za razvoj obrazovanja, znanosti i istraživanja – Povećanje nacionalnih ulaganja u znanost i visoko obrazovanje – Provedba nacionalne obrazovne reforme – Jačanje prekogranične suradnje poticanjem učenja mađarskog jezika – Razvoj turizma i kreativnih industrija (KKI) u svijetu te i povećanje nacionalnih poticaja za razvoj domaće produkcije u KKI – Trendovi zelene tranzicije u području kulture i dostupnost EU financiranja – Ulaganja na nacionalnoj razini u infrastrukturu, posebno za primjenu novih tehnologija u obrazovnom i istraživačkom sustavu – Ulaganja u daljnji razvoj centara kompetentnosti, za veću kvalitetu strukovnog obrazovanja – Mogućnosti razvoja i primjene novih metoda i tehnologija u odgoju i obrazovanju – Razvoj temeljen na liku i djelu Petra Preradovića (rođen u Grabrovnici gdje je i muzej) – Stalan rast prekogranične i međunarodne suradnje i korištenje mogućnosti za razvoj obrazovanja, znanosti kulture i sporta – Potencijali razvoja u području muzejske i arheološke baštine te likovne umjetnosti	– Institucionalne prepreke i manjak sredstava za ulaganje u obrazovnu i istraživačku infrastrukturu, osobito za nove tehnologije – Manjak institucionalnih kapaciteta za korištenje EU fondova u funkciji nacionalnih razvojnih prioriteta u znanosti i obrazovanju – Manjak poticaja na nacionalnoj razini za razvoj i primjenu novih metoda i tehnologija u odgoju i obrazovanju – Pojava zdravstvenih ugroza na globalnoj razini poput pandemije virusa COVID-19 – Spora i komplicirana provedba obrazovne reforme – Utjecaj COVID-19 pandemije na smanjenje broja posjetitelja kulturnim ustanovama i manifestacijama – Bolji uvjeti rada i života, posebno za mlade i obrazovane, u zemljama članicama EU nego u Hrvatskoj – Manjak ili nedovoljno jačanje kapaciteta za korištenje EU sredstava u skladu s nacionalnim razvojnim prioritetima – Nedovoljno brz oporavak i dovoljno jaka otpornost gospodarstva i društva nakon krize izazvane pandemijom virusa COVID-19 – Zaostajanje ili nedovoljno brz gospodarski i društveni razvoj Hrvatske u odnosu na druge članice EU – Konkurentna kulturna događanja/turističke atrakcije u susjednim županijama

- Nedovoljni poticaji i kapaciteti za aktivno uključivanje aktera s regionalne i lokalne razine u međunarodnu suradnju za razvoj obrazovanja, znanosti, kulture i sporta
- Neučinkovite javne politike za provedbu održivog korištenja kulturne baštine
- Sektorski pristup razvoju kulture, sporta i turizma koji onemogućuje sinergiju u stvaranju koristi, ograničava korištenje EU fondova i ne slijedi suvremene trendove

SWOT - GOSPODARSTVO I TRŽIŠTE RADA

SNAGE	SLABOSTI
Gospodarstvo općenito – Kvalitetna mreža poduzetničkih zona i potpornih institucija na području županije – Kvalitetna osnovica za razvoj prehrambene i drvne industrije – Do krize 2020. godine ostvaren značajan rast profitabilnost i prihoda poduzetnika – Gospodarstvo pripremljenije za novu krizu nego što je bilo 2008. godine	**Gospodarstvo općenito** – Slaba povezanost gospodarstva i znanstveno-istraživačkog sektora – Niska razina ulaganja, posebno u modernizaciju proizvodnje – Vrlo mali udio poslovnih aktivnosti s visokom dodanom vrijednošću – Izraziti nedostatak srednje velikih i, posebno, velikih poduzeća – Manjak kvalitetnih i dobro plaćenih radnih mjesta, osobito za visokoobrazovane osobe – Poduzetnici ne pridaju dovoljno pažnje digitalnoj i zelenoj tranziciji gospodarstva – Niska razina obrazovanja stanovništva – Slaba dinamika izvoza, u usporedbi sa RH usprkos boljim ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika – Zanemariva izravna inozemna ulaganja i vrlo slaba atraktivnost županije za inozemne ulagače – Nedostatak potpora koje bi značajnije utjecale na promjenu strukture gospodarstva – Gospodarstvo je dalje na začelju RH prema razini razvijenosti – Niska zastupljenost tvrtki koje se bave informacijsko-komunikacijskim djelatnostima kao i financijskim uslugama – Značajan jaz između uspješnih i neuspješnih poduzetnika koji se sve više povećava – Sve veći pad broja obrta – Visoka stopa nezaposlenosti u odnosu na nacionalnu razinu – Nedovoljno razvijena „zelena“ radna mjesta
Poljoprivreda, akvakultura i turizam – Značajna ulaganja u sustave navodnjavanja – Raspoloživost zemljišnog resursa i povoljni klimatski i pedološki uvjeti za poljoprivredu (poljoprivredno zemljište čini 58% ukupne površine županije) omogućava visoke urode poljoprivrednih kultura (žitarica, industrijskog i aromatičnog bilja, uljarica, povrća, voća i grožđa) – Snažna (u hrvatskim okvirima) i rastuća proizvodnja ljekovitog bilja – Vrlo razvijeno pčelarstvo i proizvodnja meda – Atraktivni prirodni resursi za razvoj aktivnog turizma (biciklizma, planinarenja, jahanja, plovljenja rijekom, odmor i uživanje u prirodi, lovački turizam i dr.) – Niz uspješnih i inovativnih primjera turističke ponude (eko-etno sela, ponude malih seoskih imanja, izleti, vikend putovanja i noćenja u prirodi)	**Poljoprivreda, akvakultura i turizam** – Manjak modernih logističkih kapaciteta za poljoprivredno-prehrambene proizvode – Navodnjava se svega 1% ukupnog poljoprivrednog zemljišta – Nedovoljna primjena modernih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji – Nedovoljno praćenje i razumijevanja trendova u turizmu – Slabe promotivno-marketinške aktivnosti – Nezadovoljavajuća razina kvalitete usluge u turizmu – Nedostatak stručnog znanja i vještina za rad u turizmu – Slabo povezivanje proizvođača – Nedovoljan razvoj zdravstvenog turizma (wellness, termalni i rekreacijski turizam) s obzirom na mogućnosti – Sve lošiji hidrološki uvjeti za razvoj akvakulture

- Sve veća ulaganja u turističku valorizaciju prirodne i kulturne baštine
- Postojanje osnovnih preduvjeta za razvoj ribnjačarstva, uključujući i tradiciju proizvodnje te postojanje preradbenih kapaciteta
- Solidna veličina prosječnog poljoprivrednog gospodarstva

- Nedovoljan broj i slabo organizirana ponuda turističkih proizvoda
- Nedovoljni smještajni kapaciteti
- Nedovoljna atraktivnost županije za inozemne posjetitelje, slaba prepoznatljivost turističke ponude

PRILIKE	PRIJETNJE
– Mjere javnih politika za poticanje zelene i digitalne tranzicije u hrvatskom gospodarstvu – Mogućnosti korištenja sredstava iz fondova EU, VFO 2021.-2027. i Instrumente EU sljedeće generacije – Orijentacija na smanjenje uvoza poljoprivrednih proizvoda i hrane i povećanje nacionalne samodostatnosti – Ulaganja u razvoj gospodarstva kroz projekt Slavonija, Baranja i Srijem – Globalno uspješni primjeri pojedinih domaćih poduzeća u IT sektoru, prerađivačkoj industriji, poljoprivredi i proizvodnji hrane kao inspiracija za stvaranja drugih takvih poduzeća – Provedba Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine, Nacionalnog plana za oporavak i otpornost, Strategije razvoja poljoprivrede i akvakulture te drugih ključnih strateških dokumenata – Provedba strukturnih reformi - smanjenje poreznih opterećena i parafiskalnih nameta; provedba javnih politika za poboljšanje poduzetničke klime i stimuliranje rasta i razvoja malih i srednjih poduzeća posebno start up-ova, itd. – Donošenje kvalitetnog Zakona o raspolaganju državnim zemljištem – Nova „zelena“ radna mjesta – Poticanje prilagodbe klimatskim promjenama u gospodarskom razvoju – Poticanje održivog razvoja temeljenog na gospodarstvu s niskom razinom ugljika i učinkovitom korištenju resursa.	– Manjak sposobnosti za korištenje mogućnosti i prednosti tržišta EU – Nedovoljna spremnost i brzina za promjene pravnog okvira za povećanje konkretnosti gospodarstva – Manjak radne snage u nekim gospodarskim sektorima – Nedovoljna i nepravodobna zaštita domaćih proizvoda od nelojalne konkurencije iz uvoza, posebno u poljoprivredi i proizvodnji hrane – Nedovoljna usmjerenost u korištenju EU fondova na ključne nacionalne razvojne prioritete koji osiguravaju brz rast i održiv razvoj gospodarstva – Neusuglašenost i sporo provođenje javnih politika za razvoj gospodarstva – Institucionalna i pravna nesigurnost za ulaganja, domaća i strana ulaganja – Pravna nesigurnost i deficiti u vladavini prava – Prevelika i suviše komplicirana regulativa za učinkovito i konkurentno poslovanje – Smanjenje konkurentnosti gospodarstva zbog zaostajanja u korištenju i razvoju novih tehnologija – Poremećaji na tržištu rada i neadekvatne te nepravodobne mjere politike zapošljavanja – Preveliki utjecaj i intervencije države u gospodarstvu – Usklađivanje planova i zakona s interesima EU nauštrb nacionalnog gospodarstva – Kriza i spori oporavak EU i svjetskog gospodarstva – Smanjenje kreditnog rejtinga Hrvatske

SWOT - OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA I PROSTORNI RAZVOJ

SNAGE	SLABOST
Kvaliteta okoliša – Voda na crpilištima za potrebe javne vodoopskrbe u gradovima dobre kvalitete – Kontinuirana ulaganja u razvoj sustava obrane od poplava – Bogata i raznovrsna prirodna baština (15 prirodnih vrijednosti, Regionalni park Mura-Drava, prekogranični Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav, UNESCO), Ekološka mreža 21,6% površine županije, NATURA 2000 - 6 područja značajnih za ptice i 9 područja za očuvanje i drugih divljih vrsta i njihovih staništa) – Visoka kvaliteta kultiviranih krajolika – Na području županije nema velikih onečišćivača zraka 1. kategorije – Visok udjel prostora zaštićenog na temelju propisa iz područja zaštite prirode	**Kvaliteta okoliša** – Porast prosječnih godišnjih koncentracija amonijaka u podslivu rijeka Drave i Dunava i na vodocrpilištu Bikana – Sustav za obranu od poplava brdskih voda je djelomično izgrađen pa dolazi do poplava u brdskom dijelu i gusto naseljenom pribrdskom pojasu – Nedovoljna zaštita tla, vode i vegetacije od onečišćenja – Loše ekološko stanje površinskih voda na mjernoj postaji Slatinska Čađavica – Visok rizik od poplava na prostoru županije – Nedovoljno/neorganizirano korištenje slatkovodnih ribnjaka u sustavu obrane od poplava – Ne provodi se monitoring tla na području županije – Mjerne postaje državne ili lokalne mreže za praćenje kvalitete zraka ne postoje na području županije – Nedovoljna usklađenost s novim mjerama za prilagodbu klimatskim promjenama

Gospodarenje otpadom

- Organiziranim sakupljanjem otpada obuhvaćeno je 100% stanovništva Županije (2018)
- Aktivna reciklažna dvorišta u većini gradova i općina
- Porast ukupno odloženih količina svih vrsta otpada u županiji
- Dobra informiranost građana o važnosti i postupanju kod razvrstavanja miješanog komunalnog otpada
- Porast odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u JLS-ovima

Gospodarenje otpadom

- Postoje aktivna divlja odlagališta otpada
- Centar za gospodarenje otpadom na području županije ne postoji
- Ne provodi se odvojeno sakupljanje komunalnog biootpada
- Nije u cijelosti osigurano kružno gospodarstvo

Vode i vodna infrastruktura

- Broj prijavljenih ispusta otpadnih voda u Županiji iz ispusta obveznika se smanjio dok se broj ispusta komunalnih otpadnih voda povećao (2017.-2018.)
- Javna odvodnja otpadnih voda je organizirana u gradovima i prigradskim naseljima
- Porast broja stanovnika priključenih na sustave javne vodoopskrbe (na 86,1%)

Vode i vodna infrastruktura

- Nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i nezadovoljavajući stupanj pročišćavanja otpadnih voda
- Nedovoljna pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda u ruralnim dijelovima i manjim naseljima

Energija

- Dobra pokrivenost stanovništva i gospodarstva električnom energijom
- Porast ulaganja u korištenje obnovljivih izvora proizvodnje električne energije (bioplinska postrojenja, elektrane na drvnu sječku i sunčane elektrane malih snaga)
- Županija provodi projekte za osvještavanje građana o važnosti energetske učinkovitosti u kućanstvima
- Nalazišta i eksploatacijska polja ugljikovodika
- Poticanje projekata energetske učinkovitosti, najvećim dijelom u zgradama javne namjene kao odgovor na klimatske izazove
- Pripremljena dokumentacija za izgradnju novih magistralnih plinovoda
- Provodi se istraživanje i proizvodnja nafte i plina

Energija

- U izgrađenosti distribucijske mreže postoji prostorno-razvojna neravnoteža (u sjevernim dijelovima županije potrebe se podmiruju iz 10 kV i 35 kV mreže što ne zadovoljava u potpunosti isporuku kvalitetne električne energije)
- Nezadovoljavajuća kvaliteta elektroprijenosne i distribucijske mreže
- Izraženo energetsko siromaštvo kućanstava u županiji

Prometna povezanost i mobilnost

- Izrađen Prometni Masterplan funkcionalne regije Istočna Hrvatska (za 5 slavonskih županija, uključujući i VPŽ koja je bila nositelj izrade)
- Planira se i provodi izgradnja obilaznica oko gradova
- Započeta modernizacija pruge Virovitica - Pitomača
- Poljoprivredna letjelišta (12 od nekadašnjih poljoprivrednih kombinata) pogodna osnova za razvoj sportske i poljoprivredne avijaciju
- Poticanje razvoja mreže elektropunjača na županijskom području
- Pripremljena dokumentacija za dodatnu izgradnju biciklističkih staza i pratećih sadržaja
- Pripremljena dokumentacija za širenje mreže punionica za električna vozila

Prometna povezanost i mobilnost

- Slaba povezanost VPŽ na glavne prometne pravce u Hrvatskoj
- Loše stanje postojećih željezničkih pruga i popratne infrastrukture
- Nema autocesta i brzih cesta u županiji
- Nezadovoljavajući javni prijevoz putnika u odnosu na potrebe
- Stanje cestovne mreže je vrlo loše
- Nedovoljna iskorištenost mogućnosti za riječni promet Dravom
- Neodgovarajuća infrastruktura i uvjeti za pješački promet
- Nedovoljna ulaganja u održavanje županijskih i lokalnih cesta
- Nedovoljno korištenje postojeće željezničke infrastrukture u putničke i gospodarske svrhe
- Nedovoljna ulaganja u izgradnju biciklističke infrastrukture
- Nedovoljno razvijena biciklistička infrastruktura
- Neiskorištenost postojeće infrastrukture zračnog prometa
- Nedovoljna promocija i poticanje većeg korištenja bicikala
- Nedovoljni razvoj održivog, klimatski neutralnog prometa

Digitalna infrastruktura

- Pripremljena je dokumentacija za širokopojasni internet na području nekoliko općina (Studije izvodljivosti i Plan razvoja širokopojasne infrastrukture)

Digitalna infrastruktura

- Nedovoljna ulaganja u razvoj širokopojasne infrastrukture koja omogućuje brzine veće od 100Mbit/
- Sporo povećanje broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina
- Digitalna infrastruktura u Županiji zaostaje za ciljanim standardom RH u području digitalnog razvoja (po broju priključaka širokopojasnog pristupa, županija je na 19. mjestu među županijama u 2019. godini)

Prostorni razvoj

- Povoljan geoprometni položaj na križanju glavnih prometnih koridora
- Prostorno-planskom dokumentacijom planirani su dovoljni prostorni kapaciteti za razvoj gospodarstva
- Očuvane prostorne kvalitete i kultivirani krajolici, bez značajnijih devastacija u prostoru
- Povoljan prostorni razmještaj središnjih naselja omogućuje uravnoteženi razvoj prostora VPŽ
- Raspoloživost šumskog i zemljišnog resursa
- Nije došlo do značajnije devastacije prostora karakteristične za prostore snažne urbanizacije
- Povoljan prostorni razmještaj središnjih naselja
- Razvoj u prostoru VPŽ u skladu je s prostorno-planskom dokumentacijom
- Zaštićena prirodna baština
- Županija ima geografski i zemljišni informacijski sustav za izmjene i dopune prostornih planova

Prostorni razvoj

- Na obroncima Bilogore i Papuka postoje klizišta kao područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća
- Razvojna stagnacija i demografska erozija ruralnih i pograničnih područja (područja uz Dravu i na obroncima Papuka i Bilogore)
- Negativan migracijski saldo
- Nedostaje digitalna obrada planskih sadržaja svih prostornih planova na području županije (vektorski format)
- Necjelovite i nedovoljne mjere za revitalizaciju ruralnog prostora
- Nedovoljno proaktivni stav prema klimatskim promjenama i ugradnja mjera prilagodbe u prostorne planove
- Nedovoljno razvijeni sustavi opskrbe vodom i plinom u brdskom području
- Nezainteresiranost građana za sudjelovanje u postupku donošenja prostorno–planske dokumentacije, osim u slučaju kada su osobno zainteresirani zbog privatnih razloga
- Manjak istraživanja i kartiranja nestabilnih padina
- Nedovoljna edukacija djelatnika upravnih i stručnih tijela nadležnih za prostorno uređenje o mjerama prilagodbe klimatskim promjenama
- Slabije razvijena sekundarna cestovna mreža, osobito u rubnim i brdskim područjima
- Nedostatna društvena infrastruktura u ruralnim područjima
- Proces urbanizacije u županiji zaostaje za nacionalnim prosjekom

PRILIKE	PRIJETNJE
– Korištenje EU fondova za provedbu zelene i digitalne tranzicije i za izgradnju prometne i okolišne infrastrukture – Korištenje EU fondova za unapređenje prostornog razvoja – Korištenje EU fondova za ostvarenje održivog klimatske neutralnog gospodarstva i niskougljičnog razvoja – Izgradnja infrastrukture u sklopu Programa Slavonija, Baranja i Srijem – Mogućnosti prekogranične suradnje u zaštiti okoliša – Nacionalno razvojno usmjerenje ka ravnomjernijem regionalnom razvoju i nove prilike za prostore razvojnih posebnosti – Nove, zelene tehnologije i metode upravljanja za učinkovito smanjene zagađenja i zaštitu okoliša – Korištenje dostupnih poticaja za razvoj poljoprivrede i unapređivanje ruralnih naselja kao prostora za kvalitetan život	– Nepogode izazvane klimatskim promjenama (suše, poplave, klizišta) – Neučinkovita nacionalna regulativa za revitalizaciju ruralnog prostora – Rizik od poplava, posebno u sjevernom dijelu županije – Manjak sustavnog upravljanja prostorom na državnoj razini – Sektorski pristup zaštiti okoliša u javnim politikama umjesto interdisciplinarnog – Sporo i neučinkovito stvaranje institucionalnih uvjeta i poticaja za provedbu zelene i digitalne tranzicije na nacionalnoj, regionalnoj i lokanoj razini – Neusklađenost regulative i nedovoljno učinkovito djelovanje državnih, regionalnih i lokalnih institucija za unapređenje očuvanja okoliša, promicanja i provedbe održivog razvoja

- Korištenje programa energetske učinkovitosti
- Korištenje programa za prilagođavanje klimatskim promjenama
- Korištenje znanja i iskustva u zaštiti okoliša i prostornom razvoju od drugih regija EU kroz međunarodnu suradnju
- U suradnji sa Hrvatskim vodama istražiti mogućnosti preusmjeravanja određenih vodotokova u cilju poboljšanja ekološkog stanja površinskih voda
- Okolišna legislativa EU za bolje i učinkovitije upravljanje sustavom zaštite okoliša
- Programi modernizacije željeznice
- Razvoj održivih i pametnih gradova slijedom uspješnih primjera u okruženju

SWOT - INSTITUCIONALNI KONTEKST I KLJUČNI RIZICI BUDUĆEG RAZVOJA ŽUPANIJE

SNAGE	SLABOSTI
– Procesi strateškog planiranja pripreme i provedbe razvojnih projekta temelje se na participativnom pristupu – Kontinuirano ulaganje u edukaciju i usavršavanje zaposlenika tijela javne uprave za pripremu i provedbu EU projekata na lokalnoj razini – Korištenjem EU fondova županija je iznad nacionalnog prosjeka, posebno zbog iskorištenosti sredstava iz PRR-a – Kvalitetna komunikacija i suradnja između županijskih tijela, razvojnih agencija i JLS-ova kao i s tijelima državne uprave – Postoje općine koje samoinicijativno pripremaju projekte, traže dostupna sredstva financiranja te aktivno sudjeluju u svim fazama pripreme i provedbe razvojnih projekata – Fiskalni kapacitet županije je u razini nacionalnog prosjeka (2015.-2018.) – Značajno iskustvo županijskih institucija u pripremi i provedbi razvojnih projekata, posebno ulaganja financirana iz EU fondova – Dobra projektna suradnja s drugim županijama – JLS i Županija natprosječno ulažu u infrastrukturne objekte – Regionalni koordinator (Razvojna agencija VIDRA) ima značajne kapacitete i rezultate u izradi i provedbi županijskih strateških planova i razvojnih programa te projekata – Razvijena je međunarodna suradnja u pokretanju i provedbi razvojnih projekata	– Manjak kadrovskih i financijskih kapaciteta OCD-a za uključivanje u veće županijske i lokalne projekte – Manjak osviještenosti donosioca odluka na lokalnoj razini o potrebi jačanja kapaciteta za provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU fondova – Nedostajanje proaktivnog pristupa nekih JLS-ova razvoju, u pripremi i realizaciji projekata – Nedostatna specifična znanja u pripremi i provedbi projekata te praćenju, izvještavanju ali i vrednovanju realizacije razvojnih programa – Nedovoljna suradnja JLS-ova na osmišljavanju zajedničkih budućih projekata, posebno onih koji pokrivaju potrebe više JLS-ova – Nedovoljna angažiranost JLS i ostalih javnih subjekata u pogledu procesa praćenja provedbe razvojne strategije VPŽ – Nedovoljno i nepravovremeno ažuriranje baze podataka relevantnih za planiranje regionalnog razvoja
PRILIKE	**PRIJETNJE**
– Mogućnosti za razmjenu znanja i iskustva u upravljanju razvojem kroz suradnju i povezivanje s drugim regijama u EU – Provedba funkcionalne i fiskalne decentralizacije u sklopu reforme javne uprave – Provedba reforme javne uprave – Korištenje EU fondova za poboljšavanje upravljanja i organizacije, za bolje razvojno i operativno upravljanje programima i projektima na regionalnoj i lokanoj razini	– Spora i neučinkovita provedba reforme javne uprave – Preveliki fokus javnih politika za unapređenje javne uprave na racionalizaciju i teritorijalni preustroj, a ne na razvoj uprave, na upravljanje i organizaciju – Česte izmjene zakona i poreznog sustava – Nedovoljna zastupljenost razvojnih prioriteta regija u strateškim dokumentima (operativni programi za VFO i NPOO) zbog zanemarivanja pristupa *bottom-up* u strateškom planiranju

- Učinkovita i uspješna provedba i razvoj sustava za strateško planiranja na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini
- Uključivanje regionalnih razvojnih prioriteta u operativne programe za VFO i u NPOO
- Digitalizacija javne uprave
- Snažnija suradnja sa drugim županijama na realizaciji velikih i kompleksnijih razvojnih projekata

- Nepovoljne međunarodne okolnosti – gospodarska kriza i teškoće u funkcioniranju EU
- Neuspješna provedba NRS zbog donošenja neodgovarajućih i nepravovremenih javnih politika
- Produljeno djelovanje virusa COVID-19 ili ponavljanje istog ili sličnih rizika u budućnosti
- Spora i neadekvatna primjena novih tehnologije – digitalna transformacija, umjetna inteligencija- povećava rizik zaostajanja za EU
- Zakonski okvir koji ne obvezuje provedbu strategija i planova
- Neadekvatna pripremljenost županije u slučaju pojave elementarnih nepogoda
- Neodgovarajuća spremnost na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini za uvođenje novih modela, načela i metoda upravljanja razvojem
- Nedostatak prekršajnih odredbi u okviru Zakona o regionalnom razvoju i Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem
- Prevelika umjerenost u planiranju i programiranju razvoja uglavnom kroz korištenje fondova EU

3.2. RAZVOJNE POTREBE

Razvojne potrebe Virovitičko-podravske županije proizlaze iz prethodno utvrđenih razvojnih ograničenja i ključnih slabosti u svim segmentima razvoja županije. One su istaknute u zbirnim tablicama na kraju svakog razvojnog segmenta u Analizi stanja (Prilog 2) te u SWOT analizi.

Demografija, socijalna uključenost i usluge socijalne skrbi, zdravstvo i civilno društvo

Srž potreba u području demografije su mjere javnih politika VPŽ usmjerene na smanjivanje i zaustavljanje iseljavanja pri čemu je ključno povećati standard obitelji aktivnim zapošljavanjem, provoditi pronatalitetnu politiku i ulagati u gospodarski i društveni razvoj ruralnih i pograničnih područja te poboljšavati kvalitetu življenja.

U području socijalne uključenosti i usluga socijalne skrbi, osobito zbog starenja stanovništva i odlaska mladih, potrebno je povećati županijske kapacitete za smještaj starih i nemoćnih osoba, smještajne kapacitete u udomiteljskim obiteljima za djecu te razvijati izvaninstitucionalnu skrb za starije, nemoćne i osobe s invaliditetom. Pored toga, treba razvijati skrb za djecu s teškoćama u razvoju i uspostaviti sklonište za beskućnike i žrtve obiteljskog nasilja. Također, za razvoj je važno osnaživati kapacitete u Županiji za projekte iz područja socijalne uključenost, poticati socijalne inovacije, socijalno poduzetništvo i nove modele zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Među značajnijim potrebama u zdravstvu je modernizacija i daljnje povećanje prostornih kapaciteta, zatim nabavka suvremene opreme i voznog parka za zdravstvene ustanove te povećanje broja liječnika specijalista kao i broja timova u mreži primarne zdravstvene zaštite. S time je povezano i motiviranje mladih liječnika da dolaze i ostanu u županiji. Potrebno je i poboljšanje dostupnosti specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite kao i dostupnost građana ljekarničkim ustanovama u svim dijelovima županije. Također, treba smanjiti liste čekanja za dijagnostičke preglede. Na području županije potrebno je osigurati palijativnu skrb za bolesnike. Nužno je i povećati sredstva za preventivne aktivnosti (primjerice, za sprječavanje ovisnosti; mentalno zdravlje stanovništva). Pojava i trajanje pandemije COVID-19 ukazali su na potrebu izrade smjernica za zdravstveni sustav u slučaju njezinog produljenog trajanja kao i za slučaj pojave mogućih sličnih ugroza.

Glavne potrebe OCD-a su radni prostor i oprema, zatim edukacija članova, posebno jačanje znanja i vještina za pripremu i provedbu EU i drugih projekata. Jedna od važnih potreba je i poticanje OCD-a za sudjelovanje u projektima socijalnih inovacija i poduzetništva, socijalne pravde, participacije građana te novih načina financiranja (npr. crowdfunding). Nadalje, potrebno je u javnosti značajnije promicati ulogu i značaj djelovanja OCD-a u razvoju lokalne zajednice. Za daljnji razvoj OCD-a važno bi bilo osnovati krovnu (regionalnu) udrugu OCD-a.

Odgoj, obrazovanje, znanost, kultura i sport

Među glavne potrebe u području odgoja i obrazovanja spada povećanje smještajnih kapaciteta i modernizacija predškolskih ustanova, zatim povećanje uključenosti djece u institucionalni oblik predškolskog odgoja, stručno usavršavanje zaposlenih i pružanje stručne pomoći za predškolsku djecu, roditelje i zaposlenike. U osnovnim školama potrebno je osigurati infrastrukturne i materijalne kapacitete za prelazak osnovnih škola u jednu smjenu i provođenje cjelodnevne nastave, kao i ulaganja u suvremenu opremu i omogućiti što većem broju učenika produženi dnevni boravak. Kod srednjih škola treba sustavno provoditi edukaciju o korištenju informatičke tehnologije i ulagati u informatičku opremu. Također, potrebno je nastaviti promovirati obrazovanje u strukovnim zanimanjima. Postoji i potreba za poboljšanjem učeničkog i studentskog standarda (izgradnja domova). Za razvoj

cjeloživotnog obrazovanja u županiji nužno je povećati broj ustanova i uvesti nove i inovativne programe.

Razvoj kulture i kulturne baštine potrebno je sagledavati kao potencijal u županijskoj razvojnoj politici. Potrebno je jačati turističku valorizaciju kulture i kulturne baštine, razvijati atraktivne kulturne programe/projekte, promicati kulturu, čuvati i održivo koristiti kulturnu baštinu i povećati financijska izdvajanja za kulturu. Također, treba poticati i podržavati razvoj kulturnih i kreativnih industrija. Posebno treba podržavati stvaranje i razvoj publike, posebno mladih i njihovom sudjelovanju u kulturi. Potrebe u području sporta i rekreacije usmjerene su na poboljšanje i izgradnju sportske infrastrukture i nabavku nove opreme za sportske objekte (vanjske terene i prateće objekte, uvjete za vodene sportove i atletiku), zatim na edukaciju, i profesionalno usavršavanje i zapošljavanje trenera, veću uključenost žena u odlučivanja u sportu i povećanju sredstava iz proračuna za daljnji rad saveza, klubova, trenera te za održavanje sportskih događanja. Važna je i potreba razvoja sustava skrbi o sportu i tjelesnoj aktivnosti u funkciji zdravlja, osobito kod djece od najranije dobi (npr. inicijativa „Djeca u prirodi“).

Gospodarstvo

U gospodarstvu se glavne potrebe odnose na smanjivanje stope nezaposlenosti, osobito mladih i visokoobrazovnih, poboljšanja strukture gospodarstva i povećanja udjela bolje plaćenih poslova, gospodarskih aktivnosti s visokom dodanom vrijednošću. Priliku za gospodarski razvoj treba iznalaziti u provođenju niskougljičnih mjera, kroz inovacije, energetsku učinkovitost, očuvanje prirodnih resursa, bioekonomije i zelenim radnim mjestima koje doprinose očuvanju klime. Prilika je i korištenje geotermalne energije u energetske i poljoprivredne svrhe. Dalje, potrebno je osigurati dodatne potpore za male i srednje tvrtke te za obrtništvo u proizvodnom segmentu te ojačati poticaje, osobito za tvrtke u IKT sektoru. Također, treba nastaviti ulaganja u podizanje kvalitete poduzetničke potporne infrastrukture. Jednako je važna i potreba da se osnaži i poboljša privlačenje investitora, posebno u izravna strana ulaganja u županiju. S obzirom na manjak optimizma u gospodarstvu županije, valja poboljšati poduzetničku klimu i podupirati stvaranje pozitivnog poslovnog okružja. Imajući u vidu prioritete s nacionalne razine i EU prioritete u novoj financijskoj perspektivi, nužno je intenzivno poticati aktivnosti za pripremu i provedbu digitalne i zelene tranzicije županijskog gospodarstva.

U razvoju poljoprivrede glavne potrebe odnose se na povećanje površine navodnjavanog zemljišta, poticanje i provedba komasacije zemljišta, potpore većoj primjeni znanja i naprednih tehnologija putem snažnije suradnje znanstveno-istraživačkog sektora i poljoprivrednih proizvođača, kao i provedba digitalizacije u poslovanju u poljoprivredi. S time je povezana potreba poboljšanja obrazovanja poljoprivrednika i njihovo veće sudjelovanje u korištenju novih znanja i tehnologija koje doprinose očuvanju klime i niskougljičnom razvoju. Radi poboljšanja položaja na tržištu, ali i u poslovanju, potrebno je podupirati povezivanje i udruživanje proizvođača. Za daljnji razvoj ribarstva treba osigurati potrebne vodne resurse.

Potrebe za daljnji razvoj turizma obuhvaćaju poboljšanje prepoznatljivosti turističke ponude županije, povećanje smještajnih kapaciteta i broja turističkih proizvoda, poboljšanje stručnog znanja i vještina zaposlenika u turizmu te podizanje razine kvalitete usluga u turizmu kao i bolje praćenje i brže i učinkovitije prilagođavanje županijske ponude trendovima u turizmu.

Okoliš, infrastruktura, promet i prostorni razvoj

U području zaštite okoliša potrebno je osigurati višu razinu zaštite tla, vode i vegetacije od onečišćenja te dovršiti sustav za obranu od poplava brdskih voda što sve doprinosi niskougljičnom razvoju. U plan zaštite od poplava potrebno je uključiti ribnjake. Treba nastaviti aktivnosti na odvojenom prikupljanju komunalnog otpada, treba intenzivnije upoznavati građane o postupanju s miješanim komunalnim otpadom te sanirati divlja odlagališta. Nužno je i poboljšanje procesa kružnog gospodarstva, upravljanja preradom odvojenog korisnog otpada, kao i cjelovita operacionalizacija Centra za gospodarenje otpadom.

Glavne potrebe u području vodne infrastrukture su proširenje vodovodne mreže i nadogradnja sustava odvodnje te izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Potrebno je povećati plinofikacijsku mrežu u županiji te unaprijediti elektroprijenosne i distribucijske mreže. Moguća je i potreba izgradnje naftovoda.

Od potreba u području prometa ističe se poboljšanje cestovne i željezničke infrastrukture za bolje povezivanje županije s glavnim prometnim pravcima u Republici Hrvatskoj, povećanje ulaganja u održavanje županijskih i lokalnih cesta, unapređenje javnog prijevoza te povećanje željezničkog putničkog i teretnog transporta. Potrebno je pripremiti lokalnu infrastrukturu za razvoj zračnog prometa i za razvoj biciklizma, što doprinosi smanjenju emisija, ublažavanju klimatskih promjena i budućem niskougljičnom razvoju. Osobito važnu ulogu za budući razvoj ima potreba za ulaganjem u širokopojasnu infrastrukturu te povećanje broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina.

Potrebe za poboljšanjem u prostornom razvoju županije, osim bolje prometne povezanosti, prometne, komunalne i društvene infrastrukture, posebno ruralnog i pograničnog područja, obuhvaćaju i daljnju provedbu održivog korištenja prostora, praćenje korištenja planirane namjene zemljišta i kontrolu urbanizacije, primjenu posebnih mjera za gradnju u povijesnim i/ili ruralnim naseljima, edukaciju djelatnika tijela nadležnih za prostorno uređenje o mjerama prilagodbe klimatskim promjenama, edukaciju građana za sudjelovanje u prostornom planiranju te digitalizaciju planskih sadržaja svih prostornih planova.

Institucionalni razvoj

Potrebe ponajprije obuhvaćaju poticanje i provođenje proaktivnog pristupa jedinica lokalne samouprave lokalnom razvoju, poboljšanje znanja i vještina za planiranje i provedbu projekata te za redovito izvještavanje. Daljnje potrebe se odnose na provedbu digitalizacije županijske i lokalne uprave, posebno za podatke i procese relevantne za planiranje i provedbu županijskog i lokalnog razvoja te unapređenje upravljanja i organizacije u upravama Županije i jedinica lokalne samouprave radi učinkovitijeg pružanja kvalitetnih usluga građanima i poduzetnicima.

Potrebno je također jačati financijske kapacitete Županije, JLS-a i OCD-a za uključivanje u programe i projekte financirane iz EU, projekte iz programa Slavonija, Baranja i Srijem i iz drugih izvora te osobito poticati i podupirati osmišljavanje budućih projekata (poglavito onih većih) za financiranje iz programa VFO i POO EU. U tom smislu je naglašena i potreba osnaživanja suradnje JLS-ova na osmišljavanju zajedničkih budućih projekata, posebno onih koji pokrivaju potrebe više JLS-ova.

3.3. RAZVOJNI POTENCIJALI

Razvojni potencijal Virovitičko-podravske županije proizlazi iz prethodno utvrđenih razvojnih snaga i ključnih prednosti i prilika u svim segmentima razvoja županije. One su istaknute u zbirnim tablicama na kraju svakog razvojnog segmenta u Analizi stanja (Prilog 1) te u SWOT.

Demografija, socijalna uključenost i usluge socijalne skrbi, zdravstvo i civilno društvo

Županija, usprkos iseljavanju mladih, posebno obrazovanih te depopulaciji ruralnih područja, ima potencijal usporiti negativni demografski trend i time poboljšati uvjete za gospodarski i društveni razvoj. Potencijal predstavlja sposobnost učinkovitog korištenja EU fondova i drugih izvora za otvaranje novih radnih mjesta kroz poticanje i razvoj poduzetništva i gospodarstva što je ključno za ostanak i povratak ljudi, doseljavanje stanovništva iz drugih županija i inozemstva. Uz to postoje primjeri dobre prakse pronatalitetne politike na lokalnoj razini koji se mogu primjenjivati na čitavu županiju. Potencijal su i mogućnosti korištenja EU fondova za županijske javne politike za ublažavanje negativnih demografskih kretanja.

U području socijalne uključenosti i usluga socijalne skrbi potencijali su u razvijenoj mreži izvaninstitucionalnih usluga za djecu s teškoćama u razvoju i za osobe s invaliditetom, u razvoju socijalnih inovacija i socijalnog poduzetništva te u sposobnosti korištenja EU fondova za pripremu i provedbu projekata jačanja socijalne uključenosti i smanjenja siromaštva.

Za razvoj županijskog zdravstva važni su smještajni kapaciteti i ekipiranost medicinskim kadrom. Smještajni kapaciteti zdravstvenih ustanova zadovoljavaju potrebe korisnika, godišnja zauzetost i iskorištenost postelja iznad je hrvatskog prosjeka, a tu je i realizacija dogradnje i opremanje dnevnih bolnica Opće bolnice Virovitica. Neke se ustanove ekipiraju zdravstvenim djelatnicima (npr. Centar za kardiovaskularnu rehabilitaciju). Pored toga značajnu ulogu ima i jačanje svijesti i znanja u javnosti, a poglavito kod mladih, o zdravim životnim navikama te podizanje kvalitete življenja u županiji kroz kombinirane aktivnosti obrazovanja, edukacije i sporta. Potencijal za razvoj je i sposobnost i iskustvo u korištenju EU fondova za poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga.

U području OCD-a posebnu ulogu ima dosadašnji uspješan rad udruga i primjeri dobre prakse njihove uloge u sudjelovanju u lokalnom razvoju. Sposobnosti i iskustvo OCD-a te volonterstvo mogu predstavljati značajan potencijal u slučaju produljenog trajanja pandemije COVID-19 ili pojave sličnih značajnijih ugroza, a isto tako su i dobra osnova za budući razvoj.

Odgoj, obrazovanje, znanost, kultura i sport

Odgoj, obrazovanje i znanost pripadaju skupini ključnih čimbenika županijskog gospodarskog i društvenog razvoja. Stoga je važno s kakvim razvojnim potencijalima u odgoju, obrazovanju i znanosti raspolaže županija. Glavni potencijali u ovom području su modernizacija i informatizacija obrazovnog sustava, suradnja obrazovnih ustanova i gospodarstva u praćenju promjena i potreba za radnom snagom te ostvarena značajna infrastrukturna ulaganja u odgojne i obrazovne ustanove. U području odgoja prisutan je višegodišnji porast djece u vrtićima i uključivanje, još od vrtićke dobi, djece s teškoćama u razvoju u obrazovni sustav. U srednjem obrazovanju potencijal je jačanje obrazovanja za obrtnička zanimanjima zasnovano na razvoju suradnje i partnerstva strukovnih škola i regionalnih centara kompetentnosti te na promociji strukovnog obrazovanja. U visokom obrazovanju i znanosti važan potencijal predstavlja rad i razvoj ustanova za studijske programe stručnog studija i specijalističkog diplomskog stručnog studija. Potencijal predstavlja i stabilan višegodišnji trend broja upisanih studenata i diplomiranih studenata kao i poticanje mladih ljudi da se nakon diplomiranja

vrate/ostanu u županiji. Ne manje važan potencijal je i sposobnost korištenja EU fondova za razvoj sustava odgoja i obrazovanja te cjeloživotnog obrazovanja.

Ulaganja u kulturu, materijalnu i nematerijalnu baštinu, infrastrukturu, brojne kulturne manifestacije i ponuda kulturnih događaja kroz cijelu godinu, uz bogatstvo i raznolikost kulturne baštine, glavni su potencijali u županiji. Osim za daljnji razvoj kulture, ti potencijali su ujedno važni i za njegovanje identiteta lokalnih zajednica, za razvoj kulturnog i turizma uopće te za razvoj kulturnih i kreativnih industrija.

U županiji su potencijali za sport i rekreaciju vidljivi ponajprije u dijelu infrastrukture, školskim sportskim dvoranama koje su većinom nove i obnovljene, u raspoloživim sportskim dvoranama i terenima za održavanje velikih natjecanja, zatim u sposobnosti organiziranja sportskih aktivnosti te u promociji i provedbi programa zdravog življenja kroz snažnije uključivanje svih generacija. U razvoju sporta i rekreacije potencijal na koji također treba računati je i povezivanje sporta, turizma i kulture, za što županija ima dobre prirodne i kulturne resurse.

Gospodarstvo

Temelj razvoja gospodarstva županije je prerađivačka industrija koja ima potencijal za inovacije i rast kroz klimatski neutralno, niskougljično i zeleno poslovanje, bez emisija štetnih plinova u okoliš i uz dobre prakse kružnog gospodarstva. Postoje znatni potencijali za održivi rast u području prehrambene i drvne industrije. Također, potencijal su i dobre poduzetničke potporne institucije koje su ključne za napredak poduzetništva i gospodarstva te kvalitetna mreža poduzetničkih zona u županiji. Uz to gospodarstvo može, temeljem sposobnosti, iskustva i učinkovitosti županijskih institucija, računati na korištenje EU fondova i drugih izvora za daljnji razvoj poduzetništva i povećanje konkretnosti županijskog gospodarstva. U području energetike, potencijal za budući razvoj predstavljaju geotermalni izvori pod uvjetom da istraživanja geotermalnog potencijala koja su u tijeku, kao i buduća istraživanja, potvrde ekonomsku opravdanost za njihovu eksploataciju. Razvojni potencijal predstavlja i korištenje geotermalne vode u poljoprivredne svrhe (grijanje plastenika, staklenika, ribnjaka). Također, duga tradicija eksploatacije mineralnih sirovina te postojanje nekoliko istaknutih poduzetnika u tom segmentu gospodarstva (posebno u slučaju proizvodnje tehničkog kamena) predstavlja važan potencijal za budući gospodarski razvoj, a naročito ukoliko se proizvodnja dodatno razvije u smjeru proizvoda više dodane vrijednosti.

U poljoprivredi županija ima značajne potencijale, prije svega temeljem bogatih prirodnih resursa. Međutim, značajan razvojni potencijal predstavlja ubrzani razvoj sustava navodnjavanja, zatim znanje i iskustvo u poljoprivrednoj proizvodnji, te sve veća usmjerenost poljoprivrednika prema ekološkoj poljoprivredi, povrtlarstvu i proizvodnji ljekovitog bilja. Slatkovodno ribarstvo ima znatan potencijal daljnjeg razvoja zbog svojih dosadašnjih postignuća i povećanja potrošnje slatkovodne ribe. Još valja istaknuti kako važan potencijal za budući razvoj poljoprivrede predstavljaju kapaciteti Županije i lokalnih jedinica te samih poljoprivrednika u korištenju EU fondova.

Potencijali za razvoj turizma su bogata kulturna baština i prirodne atrakcije, osobito za neke oblike kao što je aktivni, seoski, sportski, gastro-eno i dr. turizam te povećanje ulaganja i postignuti napredak u poboljšanju turističke ponude. O potencijalu razvoja turizma govore i uspješni primjeri razvoja i poslovanja eko-etno sela, razvoja seoskog turizma kroz mala seoska imanja s ponudom izleta, vikend putovanja i noćenja u prirodi te razvoj turizma na slatkovodnim ribnjacima.

Okoliš, infrastruktura, promet i prostorni razvoj

Županija ima znatne potencijale za zaštitu, očuvanje i unapređenje okoliša. Ostvarena je visoka razina zaštite prirode, provode se aktivnosti na očuvanju prirodne baštine, podizanju kvalitete kultiviranih krajolika i očuvanju bogatstva životinjskog svijeta što sve doprinosi ublažavanju klimatskih promjena.

Stanovništvo na području cijele županije obuhvaćeno je organiziranim prikupljanjem otpada, te se potiče njegovo odvojeno prikupljanje. U planu je izgradnja Pretovarne stanice u Virovitici, jedine na području VPŽ, kao jednog od sveobuhvatnog dijela sustava izgradnje Regionalnog centra za gospodarenjem otpadom Šagulje[3] (dalje u tekstu: RCGO Šagulje), a postoje i reciklažna dvorišta na području cijele županije, čime se osigurava kružno gospodarstvo kao uvjet za ostvarivanje niskougljičnog razvoja.

Sigurnost od poplava postignuta je za dio županije, dok su za ostale dijelove planirani ili su u tijeku projekti. Među potencijalima vodne infrastrukture su vodnokomunalni projekti uključivo i pročišćavanje otpadnih voda.

Provode se istraživanja nalazišta nafte i prirodnog plina, mogućnosti korištenja geotermalne energije te se potiče povećanje korištenja obnovljivih izvora energije (solarnih, bioplinskih i elektrana na drvnu sječku). Važnu ulogu ima daljnja provedba mjera energetske učinkovitosti u županiji kao temelja ostvarivanja niskougljičnog razvoja.

U području prometa razvojni potencijal predstavlja
modernizacija željezničke pruge Virovitica – Pitomača, planiranje i provedba izgradnje obilaznica oko gradova, daljnje uređenje cestovne infrastrukture te uređenje riječnog plovnog sustava rijeke Drave. Potencijal su i nove biciklističke rute te uređenje postojećih kao i poboljšanje pješačke infrastrukture. Značajan potencijal razvoja je ulaganje u širokopojasnu infrastrukturu i djelovanje pružatelja usluga interneta velikih brzina.

Prostorni razvoj, kao potencijal u županiji, temelji se na visokom udjelu prostora zaštićenog temeljem propisa za zaštitu prirode, geoprometnom položaju te prostorno pozicioniranim policentričnim strukturama (ruralno i urbano područje) koji su temelj za uravnoteženi razvoj prostora županije i doprinos je ublažavanju klimatskih promjena. Važan potencijal predstavlja usklađenost prostornog planiranja s održivim korištenjem prirodnih vrijednosti, proaktivni stav prema klimatskim promjenama i ugradnja mjera prilagodbe tim promjenama u prostorne planove. Tome valja dodati i uspostavljen geografski i zemljišni informacijski sustav za izmjene i dopune prostornih planova u županiji.

Institucionalni razvoj

Među važnijim potencijalima institucija za upravljanje razvojem županije su stečeno znanje, vještine, organizacija i rezultati regionalnog koordinatora i drugih dionika u planiranju, pripremi i provedbi razvojnih projekta, kao i ostvareni značajni rezultati u realizaciji programa i projekata iz fondova EU i drugih izvora. Značajan potencijal vidljiv je i u dobroj povezanosti i suradnji sa županijskim i državnim tijelima i drugim dionicima, razvijenoj međunarodnoj suradnji u pripremi i provedbi razvojnih projekata te u budućem snažnijem doprinosu OCD-a upravljanju razvojem na županijskoj i lokalnoj razini.

Potencijali su također i nastavak rasta fiskalnog kapaciteta županije i lokalnih jedinica, sposobnost županijske uprave za korištenje fiskalne i funkcionalne decentralizacije javne uprave te sposobnosti i iskustvo za pripremu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova i drugih izvora.

[3] https://sagulje.hr/

4. OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Temeljem izrađenih prethodnih analiza – Analize stanja, SWOT analize i Analize razvojnih potreba i razvojnih potencijala Virovitičko-podravske županije, utvrđena su sljedeća četiri prioritetna područja u okviru kojih će dionici razvoja županije težiti unapređenju postojećeg stanja u sljedećem srednjoročnom razdoblju:

Prioritet 1. Osnaživanje gospodarstva Županije
Prioritet 2. Unapređenje kvalitete življenja
Prioritet 3. Zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem
Prioritet 4. Unapređenje kvalitete upravljanja razvojem

Prioritet 1 - Osnaživanje gospodarstva Županije realizirat će se kroz ulaganja u konkurentno, zeleno, klimatski neutralno, niskougljično i digitalno gospodarstvo, kroz razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma te kroz daljnje osnaživanje obrazovanja u funkciji održivog gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti kroz poticanje otvaranja novih „zelenih“ radnih mjesta. Dugoročnije gledano, osnaživanje gospodarstva bit će moguće u uvjetima rješavanja ključnih ograničenja u ovom razvojnom segmentu. Među ostalima, radi se o niskoj razini produktivnosti koja vodi niskoj razini BDP-a po stanovniku, izostanku investicija, relativno visokoj nezaposlenosti, ali i nedostatku radnih mjesta, poglavito za visokoobrazovane. Gospodarstvo je opterećeno nedovoljnim udjelom poslovnih aktivnosti s visokom dodanom vrijednošću, slabom dinamikom izvoza u usporedbi s Republikom Hrvatskom te nedovoljnom pažnjom koja se pridaje digitalnoj i zelenoj tranziciji. Poljoprivreda i akvakultura su opterećene manjkom modernih logističkih kapaciteta, izuzetno slabim navodnjavanjem te nedovoljnom primjenom modernih tehnologija. Nadalje, postojeći potencijal županije za razvoj turizma nije iskorišten uslijed nezadovoljavajuće razine kvalitete usluga u turizmu, nedovoljnih smještajnih kapaciteta, slabo organizirane turističke ponude, nedostatka stručnog znanja za rad u turizmu te u cjelini slabije turističke ponude.

Unatoč tomu, potencijal, među ostalim, postoji za daljnji razvoj održive, klimatski neutralne i niskougljične prerađivačke industrije, poglavito prehrambene i drvne, za razvoj poduzetništva, za ulaganja u nove oblike održivog turizma naslonjenog na bogatu kulturu i prirodnu baštinu te svakako u ekološku poljoprivredu, temeljem bogatih i očuvanih prirodnih resursa, uključujući slatkovodno ribarstvo. Potencijal postoji i u korištenju geotermalne vode kao obnovljivog izvora energije.

Kako bi se u što većoj mjeri iskoristio postojeći vidljiv potencijal, iskoristile postojeće snage te ublažila ključna razvojna ograničenja, planirani ciljevi u okviru ovog prioriteta uključuju intervencije usmjerene na tehnološku modernizaciju prema klimatski neutralnom i niskougljičnom gospodarstvu, digitalizaciju gospodarstva, daljnje unapređenje poduzetničkog okruženja te istraživačkih i potpornih institucija. Predviđene su i aktivnosti usmjerene na podizanje kvalitete održive poljoprivredne proizvodnje, poticaje prerade poljoprivrednih proizvoda, uzgoja i prerade ljekovitog i začinskog bilja te razvoj selektivnih oblika turizma. Obrazovanju u funkciji gospodarskog razvoja pridaje se posebna pozornosti u nadolazećem srednjoročnom razdoblju kroz intervencije usmjerene na jačanje suradnje gospodarstva i znanosti, jačanje cjeloživotnog obrazovanja i povećanje zapošljivosti kroz poticanje, posebice, zelenih radnih mjesta.

Prioritet 2 – Unapređenje kvalitete življenja ostvarit će se kroz osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite, jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo te kroz ulaganja u demografski oporavak županije.

Prioritet je usmjeren na ublažavanje i rješavanje ključnih ograničenja za daljnji razvoj županije, a među kojima je svakako onaj demografski – uslijed ozbiljnih problema iseljavanja mladih visokoobrazovanih ljudi, migracija stanovništva iz ruralnih područja te negativnog prirodnog prirasta. Prioritet će biti

usmjeren i na rješavanje problema među koje valja istaknuti nepostojanje ustanova za zbrinjavanje palijativnih bolesnika, nedovoljan broj timova primarne zdravstvene zaštite, nedovoljno razvijena specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita, nedostatak liječnika specijalista i zastarjela oprema. Nadalje, realizacija prioriteta bit će usmjerena na rješavanje potreba kao što su osnaživanje skrbi za djecu s teškoćama u razvoju, ulaganja u socijalno poduzetništvo, socijalne inovacije, rješavanje problema nedostatka kapaciteta za smještaj socijalno ugroženih starijih i nemoćnih i sl. Realizacija prioriteta pridonijet će i rješavanju uočenih slabosti u segmentu sporta, kao što su neadekvatna i nedostatna sportska infrastruktura, zapuštenost vanjskih sportskih terena, nedostatna ponuda organiziranih aktivnosti slobodnog vremena za djecu te nedovoljna provedba integriranog pristupa razvoju kroz povezivanje sporta, kulture i turizma. Konačno, kroz ciljeve prioriteta planira se osnaživati sektor civilnog društva i to kroz jačanje znanja i vještina, promociju OCD u javnosti te osnaživanje njihove uključenosti u pripremu i provedbu EU projekata. U sektoru kulture, prioritetnim se nalaže snažnije ulaganje u očuvanje kulturne baštine, povećavanje izdvajanja za kulturu mladih kao i u atraktivne kulturne programe te u valorizaciju i promociju kulture za potrebe razvoja turizma.

Uz rješavanje istaknutih potreba, u svrhu unapređenja kvalitete življenja putem realizacije ovog prioriteta, iskoristit će se i dalje osnaživati vidljive snage u svim segmentima društva, a poglavito postojeći razvojni potencijali koji su i te kako naglašeni, a među kojima treba istaknuti stvaranje temelja za primjenu integriranog pristupa zdravom životu i podizanje kvalitete življenja u županiji kroz kombinirane aktivnosti iz segmenata zdravstva, obrazovanja, razvoja turizma i sporta, kroz jačanje zdravstvenog turizma te podizanje svijesti i znanja kod stanovnika o zdravim životnim navikama. Potencijal je svakako istaknut i na području socijalnih inovacija te u djelotvornom korištenju EU fondova za pripremu projekata iz svih područja koja doprinose kvaliteti življenja u županiji – a uloga OCD-a je u ovom smislu izrazito značajna.

Prioritet 3 – Zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem realizirat će se kroz unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštite okoliša te kroz aktivnosti i projekte usmjerene na unapređenje infrastrukturnih sustava na načelima niskougljičnog razvoja. Unatoč nekim pozitivnim obilježjima vezano za segmente razvoja koje pokriva ovaj prioritet, činjenica je da je županija suočena s nizom vrlo naglašenih ograničavajućih okolnosti. Primjerice, vezano za kvalitetu okoliša i gospodarenje otpadom, vidljivo je da se radi o nedovoljnoj zaštiti tla, vode i vegetacije od onečišćenja, visokom riziku od poplava, nedovoljnom korištenju slatkovodnih ribnjaka u sustavu obrane od poplava, odsustvu provođenja monitoringa tla, aktivnim divljim odlagalištima otpada, nepostojanju adekvatnog centra za gospodarenje otpadom, neprovođenju odvojenog prikupljanja komunalnog biootpada i sl. Realizacija prioriteta je značajna i zbog niza drugih naglašenih razvojnih ograničenja u ovom segmentu, kao što su nedovoljna pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda u ruralnim dijelovima i manjim naseljima te nezadovoljavajuća kvaliteta elektroprijenosne i distribucijske mreže. Također, provedba prioriteta bit će usmjerena na ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet, kako bi se pridonijelo rješavanju cijelog niza problema vezano za slabu povezanost županije na glavne prometne pravce u Republici Hrvatskoj, loše stanje postojećih željezničkih pruga, nezadovoljavajuće stanje cestovne mreže i javnog prijevoza putnika, nedovoljnih ulaganja u izgradnju biciklističke infrastrukture i sl. Županija se suočava i s ograničenjima u segmentu prostornog razvoja koja će u srednjoročnom razdoblju trebati rješavati u okviru ovog prioriteta. Primjerice, riječ je o klizištima na obroncima Bilogore i Papuka, razvojnoj stagnaciji i demografskoj eroziji ruralnih i pograničnih područja, ali i nedostatku digitalnih obrada planskih sadržaja svih prostornih planova, nedostatnoj društvenoj infrastrukturi i nedovoljnim mjerama revitalizacije ruralnog područja, kao i nedovoljno razvijenim sustavima opskrbe vodom i plinom u brdskom području.

Prilikom realizacije ovog prioriteta, vodit će se računa o iskorištavanju postojećeg razvojnog potencijala koji je poglavito prisutan kada je riječ o prostornom razvoju, s obzirom na visoki udjel prostora zaštićenog temeljem propisa za zaštitu prirode, geoprometnom položaju te prostorno pozicioniranim policentričnim strukturama koje su temelj za uravnotežen razvoj prostora županije. Potencijal o

kojemu će se voditi računa prilikom realizacije posebnih ciljeva u okviru ovog prioriteta su vidljivi i u visokoj razini zaštite prirode, u predviđenim vodnokomunalnim projektima, u istraživanjima nalazišta nafte i plina, kao i mogućnostima korištenja geotermalne energije koja se provode te u modernizaciji prometa i novim biciklističkim rutama.

U okviru ovog prioriteta provodit će se projekti od strateškog interesa za županiju, kao što su modernizacija željezničke pruge Čakovec-Virovitica, izgradnja brze ceste Bjelovar - Granični prijelaz Terezino Polje te izgradnja cestovno-pješačkog mosta preko rijeke Drave. Među indikativne projekte vrijedi izdvojiti izgradnju STEM parkova, poučnih staza, postavljanje solarnih kolektora na javne zgrade, izgradnju brane na Virovitičkim jezerima, izgradnju reciklažnih dvorišta, kompostana, vodovoda u prigradskim naseljima u Gradu Slatini, edukativne kampanje o gospodarenju otpadom, izgradnju i rekonstrukciju cesta, izgradnju mostova, autobusni kolodvor Virovitica i mnoštvo drugih.

Prioritet 4 - Unapređenje kvalitete upravljanja razvojem bit će usmjeren prvenstveno na osnaživanje institucionalnog kapaciteta županije te na unapređenje otpornosti županije na krizne situacije. Radi se o horizontalnom prioritetu koji je ključan za djelotvornu i učinkovitu realizaciju svih drugih prioriteta, tj. za uspješno ostvarenje rezultata Plana u srednjoročnom razdoblju.

Ostvarenje prioriteta je značajno zbog uočenih slabosti, kao što su manjak osviještenosti donosioca odluka na lokalnoj razini o potrebi jačanja kapaciteta za provedbu razvojni projekata financiranih EU sredstvima, nepostojanje proaktivnog pristupa jedinica lokalne samouprave razvoju, nedostatnih specifičnih znanja u pripremi i provedbi projekata te praćenju, izvještavanju i vrednovanju realizacije razvojnih programa te manjak kadrovskih i financijskih kapaciteta OCD-a za uključivanje u veće županijske projekte. Razvojne potrebe u srednjoročnom razdoblju trebat će biti usmjerene upravo na ublažavanje spomenutih ograničenja, poglavito vezanih za podizanje razine znanja i iskustva svih dionika za pripremu, provedbu razvojnih projekata te učinkovito i djelotvorno praćenje i izvještavanje od strane svih institucija i jedinica lokalne samouprave. Realizacija prioriteta bit će olakšana stečenim znanjem i iskustvom regionalnog koordinatora i drugih dionika u planiranju, pripremi i provedbi niza relevantnih projekata za razvoj županije u proteklom razdoblju.

Uz daljnja ulaganja u spomenuto podizanje kapaciteta, prioritet će se provoditi kroz ulaganja u unapređenje poslovnih procesa i digitalizacije u javnom sektoru, kroz podizanje svijesti o zaštiti od svih ugroza te izradu planova i drugih aktivnosti za jačanje otpornosti o klimatskim promjenama. Tako je, primjerice, planirana realizacija indikativnih projekata kao što je jačanje svijesti stanovništva o nužnosti pripravnosti na krizne događaje, provedba pokaznih vježbi za stanovnike te niz projekata vezano za jačanje otpornosti na klimatske promjene. Na taj način će županija biti osnažena u slučaju, primjerice, pojave sličnih ugroza kao što je to bila pandemija COVID-19, ali i otpornost na klimatske promjene.

5. POPIS POSEBNIH CILJEVA S OPISOM, PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA ISHODA I POPISOM MJERA ZA PROVEDBU

Iz navedenih općih prioritetnih područja, a kao nastavak operacionalizacije strateških ciljeva iz NRS 2030, proizlaze posebni ciljevi Plana razvoja Virovitičko-podravske županije. Utvrđeni posebni ciljevi povezani su s razvojnim potrebama i potencijalima odgovarajućih područja javnih politika kojima se ostvaruje provedba odgovarajućeg strateškog cilja iz hijerarhijski nadređenog akta strateškog planiranja – NRS 2030 te ostalih relevantnih horizontalnih ili sektorskih strategija koje su sve ponaosob usklađene sa NRS 2030. Za svaki posebni cilj odabrani su pokazatelji ishoda iz Biblioteke pokazatelja koji omogućuju praćenje, izvještavanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenog posebnog cilja. Odabrani pokazatelji ishoda doprinose ostvarenju ciljne vrijednosti pokazatelja učinka iz NRS 2030.

***Tablica 3*. Strateški okvir razvoja Virovitičko-podravske županije**

Posebni cilj	Mjere
Prioritet 1. Osnaživanje gospodarstva Županije	
Posebni cilj 1. Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo	Mjera 1.1. Poticanje tehnološke modernizacije i inovativnosti gospodarstva Mjera 1.2. Digitalizacija gospodarstva i razvoj IT sektora Mjera 1.3. Poboljšanje poduzetničkog okruženja Mjera 1.4. Unapređenje istraživačke i poslovne potporne infrastrukture te potpornih poslovnih institucija
Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma	Mjera 2.1. Podizanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i razvoj bioekonomije Mjera 2.2. Poticanje koncepta pametne poljoprivrede i ribarstva Mjera 2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika Mjera 2.4. Poticanje i promoviranje prerade poljoprivrednih proizvoda, uzgoja i prerade ljekovitog i začinskog bilja Mjera 2.5. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje šuma i šumskih površina Mjera 2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude
Posebni cilj 3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarsko razvoja i povećanje zapošljivosti	Mjera 3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja Mjera 3.2. Osnaživanje cjeloživotnog učenja i razvoja strukovnih i drugih inovativnih obrazovnih programa Mjera 3.3. Povećanje zapošljivosti i samozapošljavanja Mjera 3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave
Prioritet 2. Unapređenje kvalitete življenja	
Posebni cilj 4. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite	Mjera 4.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije Mjera 4.2. Kadrovsko osnaživanje zdravstvenih ustanova Mjera 4.3. Uspostava i jačanje usluga u sustavu socijalne skrbi Mjera 4.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina

Posebni cilj 5. Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo	Mjera 5.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma Mjera 5.2. Podizanje kapaciteta OCD u svrhu jačanja njihova doprinosa upravljanju te pripreme i provedbe razvojnih projekata Mjera 5.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste i ranjive skupine te u stručni kadar u sportu
Posebni cilj 6. Demografski oporavak Županije	Mjera 6.1. Poticanje demografske obnove *(različite novčane potpore/naknade)* Mjera 6.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine Mjera 6.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju
Prioritet 3. Zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem	
Posebni cilj 7. Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša	Mjera 7.1. Ulaganja u poboljšanje kvalitete okoliša Mjera 7.2. Valorizacija, očuvanje i održivo upravljanje prirodnom baštinom Mjera 7.3. Ulaganja u zelenu infrastrukturu
Posebni cilj 8. Unapređenje infrastrukturnih sustava	Mjera 8.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru Mjera 8.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom Mjera 8.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima Mjera 8.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet
Prioritet 4. Unapređenje kvalitete upravljanja razvojem	
Posebni cilj 9. Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije	Mjera 9.1. Poboljšanje poslovnih procesa i digitalizacija u javnom sektoru Mjera 9.2. Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata te za primjenu novih oblika upravljanja
Posebni cilj 10. Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije	Mjera 10.1. Podizanje svijesti i znanja o zaštiti od svih ugroza Mjera 10.2. Izrada planova i druge aktivnosti vezano za jačanje otpornosti na klimatske promjene Mjera 10.3. Ulaganja u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama

Za svaki posebni cilj utvrđene su mjere kojima se on ostvaruje. Detaljni opisi mjera s indikativnim popisom aktivnosti, trajanjem, nositeljima provedbe, planiranim financijskim okvirom i pokazateljima rezultata prikazani su u Prilogu 3: Opis mjera.

Posebni cilj 1. Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Ovaj posebni cilj doprinosi porastu poduzetničke aktivnosti i ulaganja u konkurentne grane gospodarstva na području VPŽ, kao i poticanje razvoja zelenog i digitalnog gospodarstva. Njime se potiče tehnološka modernizacija i inovativnost gospodarstva temeljene na konceptu zelene ekonomije, digitalizacija i razvoj IT sektora te se potiče poboljšanje poduzetničkog okruženja putem

poticanja ulaganja u istraživanje i razvoj i njihovu popularizaciju, jačanje suradnje znanstvenog i poslovnog sektora, poboljšanje poduzetničke infrastrukture te jačanje institucionalne podrške poduzetnicima. Ovaj posebni cilj provodit će se na način da doprinosi ublažavanju klimatskih promjena, potiče investicije u niskougljični razvoj i omogućava otvaranje novih „zelenih“ radnih mjesta.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 11.943.000,00 kn (1.585.108,50 eur).

Županiju karakteriziraju negativni trendovi, poput slabe razvijenost i niske razine BDP-a po stanovniku, niska razina izravnih stranih ulaganja te nedostatno pridavanje značaja digitalnoj i zelenoj tranziciji gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.1.06 Postotak malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 1. Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo	Mjera 1.1.Poticanje tehnološke modernizacije i inovativnosti gospodarstva Mjera 1.2. Digitalizacija gospodarstva i razvoj IT sektora Mjera 1.3. Poboljšanje poduzetničkog okruženja Mjera 1.4. Unapređenje istraživačke i poslovne potporne infrastrukture te potpornih poslovnih institucija

Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma

Ovaj posebni cilj svojim ostvarenjem doprinosi razvoju pametne, kvalitetne, konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma kako bi se povećala konkurentnost ključnih djelatnosti na području VPŽ kroz razvoj znanja i korištenjem tehnologije i inovacija. Njime se pruža podrška razvoju bioekonomije, uključivanju mladih u te poslove, udruživanju poljoprivrednika i njihovom lokalnom i međunarodnom umrežavanju te preradi poljoprivrednih proizvoda, uzgoju i preradi ljekovitog i začinskog bilja, korištenju agrookolišnih mjera, kao i očuvanju i održivom korištenju šuma i šumskih površina te korištenju agrošumarskih sustava. Također, njime se pridonosi kontinuiranom ulaganju i stvaranju investicijske prilike za ulaganja u specifičnim područjima turizma (sportski, kulturni, zdravstveni i ruralni turizam) gdje postoji značajan potencijal za budući razvoj jedinstvene turističke ponude.

Poljoprivreda je temeljna gospodarska aktivnost u županiji no nužna su povećana ulaganja u istraživanje i razvoj, tehnologiju i inovacije kao i djelotvornije i učinkovitije korištenje postojećih razvojnih resursa i potencijala kako bi ruralna područja i gospodarstva postala energetski neutralna i resursno učinkovita. Jedan od takvih potencijala je i korištenja geotermalne vode u poljoprivredne svrhe za grijanje staklenika, plastenika i ribnjaka koji s obzirom da dostupnost vlastitog izvora energije pridonosi smanjivanju cijene proizvoda te većoj konkurentnosti u proizvodnji.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 14.067.000,00 kn (1.867.011,75 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.12.01 Postotak obradivog zemljišta opremljenog za navodnjavanje

OI.02.8.17 Noćenja u turističkim smještajnim objektima

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 2. **Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma**	Mjera 2.1. Podizanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i razvoj bioekonomije Mjera 2.2. Poticanje koncepta pametne poljoprivrede i ribarstva Mjera 2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika Mjera 2.4. Poticanje i promoviranje prerade poljoprivrednih proizvoda, uzgoja i prerade ljekovitog i začinskog bilja Mjera 2.5. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje šuma i šumskih površina Mjera 2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude

Posebni cilj 3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti

Ovaj posebni cilj usmjeren je na nastavak i dodatna ulaganja u unaprjeđenje sustava znanosti i formalnog i neformalnog obrazovanja, posebno u pogledu jačanja partnerstva s gospodarstvom kako bi se povećala zapošljivost i samozapošljivost nakon završetka obrazovanja. Također, promiče se cjeloživotno obrazovanje i ulaganja u obrazovnu infrastrukturu, razvoj strukovnih i drugih inovativnih obrazovnih programa, kao i osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu jednosmjenske i cjelodnevne nastave.

Virovitičko-podravsku županiju u području obrazovanja karakterizira smanjen broj učenika u osnovnim i srednjim školama, kao i slab povratak mladih diplomiranih ljudi nakon završetka obrazovanja te neusklađenost obrazovnog sustava s potrebama na tržištu rada. Otvaranje novih „zelenih“ poslova doprinijelo bi povratku mladih obrazovanih ljudi u županiju i osiguranju klimatske neutralnosti.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 4.628.707,65 kn (614.335,08 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.2.64 Bruto investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području Obrazovanje

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 3. **Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti**	Mjera 3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja Mjera 3.2. Osnaživanje cjeloživotnog učenja i razvoja strukovnih i drugih inovativnih obrazovnih programa Mjera 3.3. Povećanje zapošljivosti i samozapošljavanja Mjera 3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave

Posebni cilj 4. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite

Ovaj posebni cilj osigurava osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite s ciljem poboljšanja kvalitete, efikasnosti i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga kako bi se pridonijelo smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina građana, uspostavi i jačanju usluga u sustavu socijalne skrbi, kao i proširenje smještajnih kapaciteta za ugrožene skupine. Njime se ujedno smjera na povećavanje broja osposobljenog stručnog kadra i osiguravanje njihovog usavršavanja, unapređenje i modernizacija pruženih usluga, opreme, prostora, rada i upravljanja u zdravstvenim i socijalnim ustanovama.

Virovitičko-podravsku županiju u području zdravstvene i socijalne zaštite karakterizira nedostatan broj zdravstvenih djelatnika, manjak interesa mladih liječnika za dolaskom i ostankom u zdravstvenoj zaštiti, neadekvatna infrastruktura, nedostatak i zastarjelost medicinsko-tehničke opreme, duge liste čekanja za preglede i dijagnostičke postupke, nepostojanje ustanove za zbrinjavanje palijativnih bolesnika, nedostatak ustanova za smještaj socijalno ugroženih starijih i nemoćnih, nepostojanje smještajnih kapaciteta organiziranih za osobe s invaliditetom i intelektualnim teškoćama (stanovanje uz podršku), nerazvijene institucionalne usluge za starije i nemoćne te nerazvijenost modela socijalnog poduzetništva i drugih modela zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 25.837.500,00 kn (3.429.225,56 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.05.53 Bruto investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi

OI.02.05.56 Broj zaposlenih u području Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 4. **Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite**	Mjera 4.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije Mjera 4.2. Kadrovsko osnaživanje zdravstvenih ustanova Mjera 4.3. Uspostava i jačanje usluga u sustavu socijalne skrbi Mjera 4.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina

Posebni cilj 5. Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo

Ovaj poseban cilj osigurava očuvanje i jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo što ima za cilj iskorištavanje komparativnih prednosti Virovitičko-podravske županije kao i njene kulturne baštine te jačanje sporta i civilnog društva za potrebe daljnjeg jačanja ovog relevantnog segmenta razvoja. Uvođenjem ovog posebnog cilja stvaraju se mogućnosti za povećanje izdvajanja za kulturu kako bi se omogućila zaštita, obnova i revitalizacija objekata kulturne baštine što bi omogućilo bogatu kulturnu ponudu kroz cijelu godinu, otvaranje novih radnih mjesta i time osnažen turizam na području županije. Posebnim ciljem se omogućuju ulaganja u neadekvatnu i zapuštenu sportsku infrastrukturu na području županije, kao i povećanje broja stručnog kadra, sportsko-rekreativnih manifestacija, programa i sadržaja. Njime se omogućuje i podizanje kapaciteta, promoviranje i osnaživanje OCD-a u svrhu jačanja njihova doprinosa upravljanju, kao i priprema i provedba razvojnih projekata.

Županiju karakterizira bogata kulturna ponuda, međutim, izostaje turistička valorizacija kulturne baštine te je prisutno nedostatno izdvajanje za kulturu, kao i niska zainteresiranost mladih za nju. Izdvajanja u sportsku infrastrukturu i promicanje sporta su u kontinuiranom porastu, međutim, nužna su daljnja značajna ulaganja u obnovu, izgradnju i opremanje sportskih terena. Civilno društvo je vrlo aktivno no potrebno je njihovo intenzivnije uključivanje u pripremu i provedbu razvojnih projekata, kao i pružanje veće podrške u rješavanju prostora i pribavljanju tehničke opreme.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 3.282.499,98 kn (435.662,62 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.8.48 Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku

OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 5. **Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo**	Mjera 5.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma Mjera 5.2. Podizanje kapaciteta OCD u svrhu jačanja njihova doprinosa upravljanju te pripreme i provedbe razvojnih projekata Mjera 5.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste i ranjive skupine te u stručni kadar u sportu

Posebni cilj 6. Demografski oporavak Županije

Ovim se posebnim ciljem osigurava zaustavljanje negativnog trenda gubitka i starenja stanovništva na području Virovitičko-podravske županije kroz različite oblike poticanja demografske obnove u obliku novčanih potpora i naknada, razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelji i ranjive skupine te stambenim zbrinjavanjem mladih obitelji kako bi se zadržalo radno sposobne stanovnike na području županije. Pritom ulaganja u obnovu objekata kulturne baštine te u cjelokupno zgradarstvo temelje se na načelima ostvarivanja niskougljičnog društva.

Virovitičko-podravska županija, kao i brojne druge, suočena je sa trendom smanjenja stanovništva, posebice radno sposobnih te demografskim starenjem što se ponajviše očituje u ruralnim krajevima.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 7.200.000,00 kn (955.604,22 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.3.65 Broj živorođenih, po županiji

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 6. **Demografski oporavak Županije**	Mjera 6.1. Poticanje demografske obnove (različite novčane potpore/naknade) Mjera 6.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine Mjera 6.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju

Posebni cilj 7. Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša

Ovaj je posebni cilj usmjeren na unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštitom okoliša te obuhvaća ulaganja i aktivnosti na zelenoj izgradnji i implementaciji sustava planiranja i održivog upravljanja prostorom u Virovitičko-podravskoj županiji, uz očuvanje prirodne i kulturne baštine te ostvarivanje razvojne sinergije urbanih i ruralnih područja. Posebnim ciljem se pridonosi promidžbi zaštite okoliša, povećanju svijesti građana o važnosti održivog razvoja i njihovu uključivanju u razvoj zelene infrastrukture, cjelovitoj valorizaciji prirodnih resursa i sprječavanju gubitka biološke raznolikosti, kao i kadrovskog osnaživanja ustanova u području zaštite okoliša i uspostavi njihove institucionalne suradnje sa znanstvenim sektorom. Ostvarivanjem ovog posebnog cilja direktno se doprinosi ostvarivanju Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu te ostvarivanju načela korištenje zemljišta, prenamjene korištenja zemljišta i šumarstvo trajno će predstavljati ponor za CO_2. Također upotrebom geotermalne

vode kao obnovljivog izvora energije (toplinarstvo, poljoprivreda i proizvodnja električne energije) bi se uvelike omogućilo smanjenje ugljičnog otiska, smanjenje emisija stakleničkih plinova, povećavanje energetske učinkovitosti i u konačnici pozitivan socijalno-ekonomski razvoj županije.

Unatoč izrazito povoljnom geoprometnom položaju te brojnim zaštićenim prostorima, kultiviranim krajolicima, zemljišnim i šumskim resursima, povoljnom prostornom razmještaju naselja, na području Županije prisutna je razvojna stagnacija i demografska erozija ruralnih i pograničnih područja.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 17.278.452,00 kn (2.293.244,67 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.6.63 Investicije u zaštitu okoliša

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 7. **Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša**	Mjera 7.1. Ulaganja u poboljšanje kvalitete okoliša Mjera 7.2. Valorizacija, očuvanje i održivo upravljanje prirodnom baštinom Mjera 7.3. Ulaganja u zelenu infrastrukturu

Posebni cilj 8. Unapređenje infrastrukturnih sustava

Ovaj posebni cilj osigurava bolju kvalitetu javne socijalne, komunalne i energetske infrastrukture, ulaganja u obnovljive izvore energije i poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru, učinkovit i održiv sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom, uređenje prometne infrastrukture kao i pristup širokopojasnom internetu s ciljem revitalizacije ruralnih područja.

Infrastrukturni sustav na području Virovitičko-podravske županije karakterizira nedovoljna pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda, nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, mala zastupljenost plinskih priključaka, nezadovoljavajuća isporuka kvalitetne električne energije, slaba povezanost županije s glavnim prometnim pravcima, loše stanje prometnica, nepostojeći javni prijevoz i neodgovarajući uvjeti pješačkog prometa, loše stanje postojećih željezničkih pruga, slaba iskorištenost mogućnosti koje pruža riječni promet, slaba dinamika povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina, povećanje količine odloženog otpada, nepostojanje Centra za gospodarenje otpadom, neprovođenje odvojenog prikupljanja komunalnog biootpada te postojanje divljih odlagališta otpada.

Pri unapređenju infrastrukturnih sustava, županija će se voditi načelima primjene energetske učinkovitosti, učinkovitog korištenje resursa, primjenom obnovljivih izvora energije, inovativnih i novih tehnoloških rješenja, uz očuvanje sigurnosti opskrbe energijom te će ulagati u razvoj niskougljičnog prometa. Na području cijele županije bi se trebalo omogućiti istraživanje i eksploatacija geotermalnih voda u energetske svrhe jer potencijal geotermalnih voda već postoji.

Za provedbu ovog posebnog cilja nisu predviđena sredstva u proračunu VPŽ, već u proračunima lokalnih jedinica, u čijoj su nadležnosti navedene aktivnosti.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.6.62 Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 8. **Unapređenje infrastrukturnih sustava**	Mjera 8.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru Mjera 8.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom Mjera 8.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima Mjera 8.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet

Posebni cilj 9. Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije

Devetim posebnim ciljem potiče se osnaživanje institucionalnog kapaciteta Virovitičko-podravske županije, što ima za cilj daljnje jačanje županijskih institucija, jedinica lokalne samouprave te općenito javnog sektora u svrhu poboljšanja poslovnih procesa i digitalizacije u javnom sektoru, učinkovitog upravljanja te jačanja kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata. Posebnim ciljem se pridonosi jačanju transparentnosti, proaktivnosti i učinkovitosti rada javne uprave, kvalitetnijoj komunikaciji s građanima i njihovom aktivnom uključivanju te povećanom korištenju IKT-a čime se poboljšava poslovna produktivnost i gospodarska konkurentnost uz ostvarivanje klimatske neutralnosti i nisko ugljičnog razvoja.

U Virovitičko-podravskoj županiji je vidljiva prisutnost velikog iskustva u pripremi i provedbi projekata kao i istaknuti rezultati djelovanja Razvojne agencije VIDRA koja ima značajne kapacitete i bogato projektno iskustvo, a što potvrđuje natprosječna vrijednost ulaganja iz ESI fondova u odnosu na nacionalni prosjek. Za daljnji razvoj institucionalnih kapaciteta javnog sektora županije potrebno je jačati koordinaciju i suradnju s institucijama na svim upravljačkim razinama, ojačati participativno upravljanje i digitalizaciju, inicirati i poticati međunarodnu suradnju na ostvarivanju održivog razvoja te jačati kapacitete za pripremu i provedbu razvojnih projekata.

Ukupni financijski okvir za provedbi ovog posebnog cilja je 15.350.900,00 kn (2.037.414,56 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.14.55 Ugovorena sredstva fondova EU u BDP-u županije

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 9. Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije	Mjera 9.1. Poboljšanje poslovnih procesa i digitalizacija u javnom sektoru Mjera 9.2. Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata te za primjenu novih oblika upravljanja

Posebni cilj 10. Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije

Desetim po redu posebnim ciljem unaprijedit će se otpornost županije na krizne situacije, što ima za cilj prevenciju svih ugroza te omogućavanje djelotvornog i učinkovitog odgovora na sve krizne događaje kroz podizanje kolektivne svijesti i znanja o važnosti pripravnosti putem edukacija i pravovremenog informiranja. Ovim posebnim ciljem se potiče izrada planova i druge aktivnosti vezane za jačanje otpornosti na klimatske promjene i uspostava međusektorskog županijskog tijela koje će tim aktivnostima koordinirati, ulaganje u zelenu infrastrukturu, ljudske i logističke kapacitete, otvaranje „zelenih“ radnih mjesta te jačanje spremnosti operativnih snaga sustava civilne zaštite, udruga i pravnih osoba od interesa i značaja za civilnu zaštitu u Virovitičko-podravskoj županiji za sve nepredviđene događaje.

Virovitičko-podravska županija, s obzirom na svoj položaj, izložena je visokom riziku od poplave zbog čega je potrebno osigurati primjerene kapacitete, edukaciju, informiranje i osnaživanje zajednice kako bi se povećala razina spremnosti na krizne događaje.

Ukupni financijski okvir za provedbu ovog posebnog cilja je 4.730.000,00 kn (627.778,88 eur).

Pokazatelji ishoda za posebni cilj:

OI.02.16.57 Broj požara na 10.000 stanovnika

Mjere pomoću kojih će se realizirati posebni cilj su slijedeće:

Posebni cilj 10. Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije	Mjera 10.1. Podizanje svijesti i znanja o zaštiti od svih ugroza Mjera 10.2. Izrada planova i druge aktivnosti vezano za jačanje otpornosti na klimatske promjene Mjera 10.3. Ulaganja u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama

6. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA

U terminskom planu provedbe projekata od strateškog značaja navedeno je 10 projekata od strateškog značaja koji će se provoditi do konca 2027. godine. Ovi projekti važni su za razvoj Virovitičko-podravske županije te izravno doprinose ostvarenju posebnih ciljeva utvrđenih u Planu razvoja.

U tablicama koje slijede za svaki projekt od strateškog značaja naznačeni su naziv, kratak opis, informacija o nositelju i lokaciji provedbe, podatci o planiranim rokovima početka i završetka provedbe, ukupna procijenjena vrijednost projekta i planirani izvor financiranja.

Tablica 4. **Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja Virovitičko-podravske županije i povezanih tijela**

PC 1.3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti			
	Projekt od strateškog značaja: Izgradnja nove osnovne škole I.B. Mažuranić Orahovica		
		Cilj projekta je osigurati bolje uvjete školovanja u gradu Orahovici. Danas u istoj zgradi u školu idu i osnovnoškolci i srednjoškolci, a u budućnosti bi svi išli na nastavu u jednoj smjeni kako je predviđeno u NRS 2030. Izrađena je projektno-tehnička dokumentacija i ishođena je građevinska dozvola. Projekt je spreman za sufinanciranje.	
		Nositelj: Virovitičko-podravska županija	Lokacija: Orahovica
		Datum početka provedbe: prosinac 2025.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 10.856.626,41 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLP(R)S uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	
PC 2.1. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite			
	Projekt od strateškog značaja: Energetska obnova Opće bolnice Virovitica		
		Energetskom obnovom zgrada A, B, C i D opće bolnica Virovitica obnovit će se dotrajala infrastruktura zgrada koje ugrožavaju zdravlje i oporavak pacijenata, ali i s ciljem očuvanja građevine. Objekt A, u kojem su smješteni Opći hitni bolnički prijem, Odjel za radiologiju, kirurške ambulante, Odjel za hemodijalizu, Odjel za pedijatriju, izgrađen je 1984. godine. U objektu B smješteni su kuhinja, recepcija, centralno naručivanje, ginekološke ambulante i endoskopija. Izrađena je projektno-tehnička dokumentacija. Objekt C sastoji se od Odjela za transfuziju, Odjela interna II i Odjela za pulmologiju. Objekt D sastoji se od Odjela za fizikalnu, Odjela interna I, Odjela kirurgija I, Odjela rodilište, Odjela za otorinolaringologiju, Odjela za očne bolesti, Odjela za infektologiju i Odjela kirurgija II. Projekt je spreman za sufinanciranje.	
		Nositelj: Opća bolnica Virovitica	Lokacija: Virovitica
		Datum početka provedbe: prosinac 2025.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 573.579,17 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLP(R)S uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	
PC 2.1. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite			
	Projekt od strateškog značaja: Izgradnja zgrade Zavoda za hitnu medicinu		
		Projektom je planirana izgradnja i opremanje nove zgrade Zavoda za hitnu medicinu VPŽ kako bi se zadovoljile potrebe u zdravstvu na području grada Virovitice i Virovitičko-podravske županije. Zgrada će se nalaziti u krugu Opće bolnice Virovitica. Objedinit će današnje tri lokacije (pružanje hitne medicinske pomoći, sanitetski prijevoz i uprava) na jednu jedinstvenu, čime će zdravstvena usluga biti bitno bolja za stanovnike županije. Izrađena je projektno-tehnička dokumentacija i ishođena je građevinska dozvola te je ugovoren izvođač radova. Projekt je spreman za sufinanciranje.	
		Nositelj: Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije	Lokacija: Virovitica
		Datum početka provedbe: srpanj 2025.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 5.000.000,00 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLP(R)S uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	

Tablica 5. **Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja važnih za razvoj Virovitičko-podravske županije čija provedba nije u nadležnosti Županije**

PC 1.2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma		
	Projekt od strateškog značaja: Bazenski sportsko-turistički centar Virovitica	
		Cilj projekta je potaknuti demografsku revitalizaciju izgradnjom sportsko-rekreacijske infrastrukture. Projektom se planira izgradnja tri bazena: kombiniranog, dječjeg i

		poluoplimpijskog. Kompleks će sadržavati i nekoliko sportskih terena, zajedno s popratnim sadržajima. U planu su i izgradnja ugostiteljskih objekata, igrališta za djecu te osiguravanje fitness sprava za odrasle. Izrađena je projektno-tehnička dokumentacija i ishođena je građevinska dozvola. Projekt je spreman za sufinanciranje.	
		Nositelj: Grad Virovitica	Lokacija: Virovitica
		Datum početka provedbe: siječanj 2026.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 8.730.334,40 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLS uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	
PC 1.2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma			
	Projekt od strateškog značaja: Uređenje Virovitičkih ribnjaka zajedno s rijekom Ođenicom		
		Projekt uključuje uređenje Virovitičkih jezera i rijeke Ođenice, izgradnju turističke infrastrukture i uređenje hortikulture, uz naglasak na elementima obrane od poplava te mogućnosti navodnjavanja. Prva faza će obuhvaćati temeljni ispust na 1. ribnjaku, revitalizaciju (izmuljenje) svih tabli, akumulaciju Ribnjak te urbanističke sadržaje, dok će druga faza obuhvaćati akumulaciju Franjevina, uređenje korita Ođenice (mostove, 3 ustava, vodne stepenice), Jezero Bajer te pripadne urbanističke sadržaje. Grad Virovitica utvrdit će urbanističke sadržaje na ribnjacima – budućim Virovitičkim jezerima, ali i duž toka Ođenice. Radi se o biciklističkim stazama, hortikulturi i ostalim sadržajima. Cilj projekta je doprinijeti demografskoj revitalizaciji Virovitice uz stvaranje turističkih sadržaja, rekreacijske infrastrukture te doprinos sigurnosti i zaštiti okoliša. Projekt je u provedbi.	
		Nositelj: Grad Virovitica	Lokacija: Virovitica
		Datum početka provedbe: siječanj 2022.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 21.899.263,39 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLS uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	
PC 1.3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti			
	Projekt od strateškog značaja: Izgradnja III. Osnovne škole		
		Cilj projekta je izgradnjom III. Osnovne škole u Virovitici sa sportskom dvoranom osigurati 3 optimalne škole za jednosmjensku i cjelodnevnu nastavu u gradu Virovitici. Projektom je predviđeno rasteretiti roditelje i učenike u smislu dolaska i odlaska u školu te pohađanja izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Izgradnjom škole osigurat će se mjesta za 480 učenika u 20 odjeljenja. Projekt je u provedbi.	
		Nositelj: Grad Virovitica	Lokacija: Virovitica
		Datum početka provedbe: rujan 2025.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 19.289.910,79 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLS uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	
PC 2.1. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite			
	Projekt od strateškog značaja: Dom za starije i nemoćne u Voćinu		
		Cilj projekta izgradnje Doma za starije i nemoćne u Voćinu je osigurati smještaj za starije i nemoćne kapaciteta 100 kreveta i ukupne površine 2.000,00 m2. U zgradi doma, uz odjele za smještaj pokretnih korisnika, planira se i izgradnja odjela za pojačanu njegu (stacionarni dio) teško pokrete i nepokretne korisnike. Dom za starije i nemoćne osobe Voćin postat će centar sustavne brige lokalne zajednice za građane starije životne dobi s ciljem podizanja njihove kvalitete života, pružanjem zdravstvene, socijalne i psihološke pomoći i podrške starijim sugrađanima. Projekt je u provedbi.	
		Nositelj: Općina Voćin	Lokacija: Voćin
		Datum početka provedbe: siječanj 2024.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 3.981.849,13 EUR	
		Planirani izvori financiranja: JLS uz sufinanciranje iz fonda Europske unije	
PC 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava			
	Projekt od strateškog značaja: Izgradnja brze ceste Bjelovar - Granični prijelaz Terezino Polje		

		Izgradnjom brze ceste, dionica Bjelovar – Virovitica – čvor Terezino Polje (DC5), ukupne dužine 75km ostvarit će se, prije svega, pozitivni učinci na gospodarske prilike na ovom području, sigurnost u prometu i rješavanje pitanja prometne izoliranosti Virovitičko-podravske županije, čime će se u konačnici utjecati i na demografski razvoj i kvalitetu života na ovom području. Izgradnja nove prometnice, kao nastavak već izgrađene dionice ukupne dužine 75km, koja će spajati Farkaševac preko Bjelovara do Virovitice i Terezinog polja. Projekt je u provedbi, a dio projektno-tehničke dokumentacije za pojedine dionice je u izradi.	
		Nositelj: Hrvatske ceste	Lokacija: Virovitičko-podravska županija
		Datum početka provedbe: siječanj 2023.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 28.790.000,00 EUR	
		Planirani izvori financiranja: Javna poduzeća	
PC 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava			
	Projekt od strateškog značaja: Modernizacija željezničke pruge Čakovec-Virovitica		
		Modernizacijom postojeće pruge koja spaja gradove Čakovec i Viroviticu u ukupnoj duljini od 115 km povećat će se mobilnost studenata-putnika u željezničkom putničkom prijevozu, uz povećanje kvalitete usluge uz nezaobilazan maksimalan sigurnosni aspekt i adekvatnu željezničku infrastrukturu. Također, istraživanje Saveza za željeznicu iz 2010. godine pokazalo je da prijevoz željeznicom s cesta u Virovitici i okolici zamjenjuje oko 13.000 do 15.000 teških kamiona na godinu što doprinosi većoj sigurnosti cestovnog prometa i pješaka, a doprinosi i većoj i bržoj fluktuaciji putničkog cestovnog prometa i osobnih automobila. Uređena je dionica Virovitica-Pitomača-Kloštar Podravski. Rok za završetak je do kraja 2028. godine, kada će cijela dionica od Čakovca do Virovitice biti obnovljena.	
		Nositelj: Hrvatske željeznice	Lokacija: Virovitičko-podravska županija
		Datum početka provedbe: siječanj 2022.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 28.203.596,79 EUR	
		Planirani izvori financiranja: Javna poduzeća	
PC 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava			
	Projekt od strateškog značaja: Most i skela na rijeci Dravi prema naselju Križnica i obaloutvrdama		
		Projektom je predviđena izgradnja cestovno-pješačkog mosta preko rijeke Drave dugačkog 135 metara i širokog devet metara u naselju Križnica sa pripadajućim obaloutvrdama i pristupnim cestama. Također, preko rijeke Drave će ići veća skela od dosadašnje, nosivosti 30 tona i skelu će pokretati elektromotor. Izgradnjom mosta i skele cilj je smanjiti odseljavanje stanovništva iz naselja Križnica te doprinijeti porastu broja turista uz očekivano povećanje prometa. Križnica je poznata kao turističko, ribolovno i lovno odredište. Nabavljena je skela, dok se na projekt izgradnje mosta traže dostupna EU ili nacionalna sredstva.	
		Nositelj: Županijska uprava za ceste Virovitičko-podravske županije	Lokacija: Općina Pitomača
		Datum početka provedbe: siječanj 2022.	Datum završetka provedbe: prosinac 2027.
		Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 6.967.947,44 EUR	
		Planirani izvori financiranja: Javna ustanova + sufinanciranje iz fonda Europske unije	

Tablica 6. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja važnih za razvoj Virovitičko-podravske županije

Naziv projekta / Godina trajanja	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
Izgradnja nove osnovne škole I.B. Mažuranić Orahovica						
Energetska obnova Opće bolnice Virovitica						
Izgradnja zgrade Zavoda za hitnu medicinu						

Bazenski sportsko-turistički centar Virovitica						
Uređenje Virovitičkih ribnjaka zajedno s rijekom Ođenicom						
Izgradnja III. Osnovne škole						
Dom za starije i nemoćne u Voćinu						
Izgradnja brze ceste Bjelovar - Granični prijelaz Terezino Polje						
Modernizacija željezničke pruge Čakovec-Virovitica						
Most i skela na rijeci Dravi prema naselju Križnica i obaloutvrdama						

7. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR S PRIKAZOM FINANCIJSKIH PRETPOSTAVKI ZA PROVEDBU POSEBNIH CILJEVA PLANA RAZVOJA

Za ostvarenje vizije razvoja Virovitičko podravske županije u razdoblju do 2027. godine županija planira izdvojiti iz svog proračuna ukupno 100.955.559,65 kn (13.399.105,40 eur).
Dodatno, sredstva za financiranje provedbe Plana razvoja VPŽ pribavit će se i iz drugih izvora, poput državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave te kroz fondove Europske unije.
Za ostvarivanje posebnih ciljeva u okviru prioriteta 1. Osnaživanje gospodarstva Županije - planirana su sredstva u iznosu od 30.638.707,65 kn (4.066.455,33 eur).
Za ostvarivanje posebnih ciljeva u okviru prioriteta 2. Unapređenje kvalitete življenja - planirana su sredstva u iznosu od 33.037.500,00 kn (4.384.829,78 eur).
Za ostvarivanje posebnih ciljeva u okviru prioriteta 3. Unapređenje kvalitete življenja - planirana su sredstva u iznosu od 17.278.452,00 kn (2.293.244,67 eur).
Za ostvarivanje posebnih ciljeva u okviru prioriteta 4. Unapređenje kvalitete upravljanja razvojem - planirana su sredstva u iznosu od 20.080.400,00 kn (2.665.127,08 eur).

Tablica 7. Prikaz financijskog okvira za plan razvoja VPŽ-a[4]

PC	NAZIV POSEBNOG CILJA	Ukupan procijenjeni trošak provedbe PC	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
1.	Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo	11.943.000,00 kn/ 1.585.108,50 eur	2.943.000,00/ 390.603,23 eur	1.900.000,00/ 252.173,34 eur	1.775.000,00/ 235.582,98 eur	1.775.000,00 / 235.582,98 eur	1.775.000,00 / 235.582,98 eur	1.775.000,00/ 235.582,98 eur
2.	Razvoj konkurentne i održive	14.067.000,00/ 1.867.011,75 eur	3.852.000,00/ 511.248,26 eur	2.035.000,00/ 270.090,92 eur	2.045.000,00/ 271.418,14 eur	2.045.000,00/ / 271.418,14 eur	2.045.000,00/ / 271.418,14 eur	2.045.000,00/ / 271.418,14 eur

[4] Polazna projekcija tijekom izrade Plana razvoja

	poljoprivrede, ribarstva i turizma							
3.	Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti	4.628.707,65/ 614.335,08 eur	1.500.000,00/ 199.084,21 eur	625.741,53/ 83.050,17 eur	625.741,53/ 83.050,17 eur	625.741,53/ 83.050,17 eur	625.741,53/ 83.050,17 eur	625.741,53/ 83.050,17 eur
4.	Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite	25.837.500,00/ 3.429.225,56 eur	5.750.000,00/ 763.156,15 eur	12.750.000,00/ 1.692.215,81 eur	7.337.500,00/ 973.853,61 eur	-	-	-
5.	Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo	3.282.499,98/ 435.662,62 eur	547.083,33/ 72.610,44 eur	547.083,33/ 72.610,44 eur	547.083,33/ 72.610,44 eur	547.083,33/ 72.610,44 eur	547.083,33/ 72.610,44 eur	547.083,33/ 72.610,44 eur
6.	Demografski oporavak Županije	7.200.000,00/ 955.604,22 eur	-	-	-	3.000.000,00/ 398.168,43 eur	3.700.000,00/ 491.074,39 eur	500.000,00/ 66.361,40 eur
7.	Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša	17.278.452,00/ 2.293.244,67 eur	5.422.000,00/ 719.623,07 eur	5.998.000,00/ 796.071,40 eur	2.858.452,00/ 379.381,78 eur	1.000.000,00/ 132.722,81 eur	1.000.000,00/ / 132.722,81 eur	1.000.000,00/ / 132.722,81 eur
8.	Unapređenje infrastrukturnih sustava	-	-	-	-	-	-	-
9.	Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije	15.350.900,00/ 2.037.414,56 eur	2.529.650,00/ 335.742,25 eur	2.564.250,00/ 340.334,46 eur	2.564.250,00/ 340.334,46 eur	2.564.250,00/ 340.334,46 eur	2.564.250,00/ 340.334,46 eur	2.564.250,00/ 340.334,46 eur
10.	Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije	4.730.000,00/ 627.778,88 eur	870.000,00/ 115.468,84 eur	740.000,00/ 98.214,88 eur	780.000,00/ 103.523,79 eur	780.000,00/ 103.523,79 eur	780.000,00/ 103.523,79 eur	780.000,00/ 103.523,79 eur

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE PLANA RAZVOJA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave propisani su postupci i rokovi praćenja i izvješćivanja o provedbi gore navedenih akata[5]. Praćenje je prvi korak, neophodan za vrednovanje provedbe plana te ostvarenih rezultata. Obuhvaća proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja uspješnosti kojima se sustavno prati uspješnost provedbe ciljeva i mjera Plana razvoja. Temeljem toga dobivaju se relevantne informacije, kako za donositelje odluka vezane uz prioritete javnih politika, tako i za širu javnost, čime se poštuje načelo transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava.

Za praćenje provedbe te izvješćivanje o provedbi Plana razvoja zaduženi su Virovitičko-podravska županija i regionalni koordinator te se ono provodi na godišnjoj razini.
Tijelo zaduženo za izradu Plana razvoja podnosi Županijskoj skupštini godišnje izvješće o provedbi plana razvoja za prethodnu godinu do 31. ožujka tekuće godine. Regionalni koordinator dostavlja Koordinacijskom tijelu godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja u roku od 8 dana po usvajanju predstavničkog tijela.

Za proces vrednovanja ključan je **Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave** [6] (dalje u tekstu Pravilnik).

Spomenuti Pravilnik, među ostalim, naglašava kako je vrednovanje neovisna ocjena i usporedba stupnja ostvarenosti ciljeva, pokazatelja ishoda ili učinaka, relevantnosti i opravdanosti troškova tijekom razdoblja provedbe akata strateškog planiranja. Srednjoročni akti strateškog planiranja odnosno planovi razvoja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade (prethodno vrednovanje), tijekom provedbe (srednjoročno vrednovanje) i nakon provedbe (naknadno vrednovanje). Čelnik tijela zaduženog za izradu ili provedbu akta strateškog planiranja svaki pojedini postupak vrednovanja pokreće donošenjem odluke o pokretanju postupka vrednovanja, u skladu s planom vrednovanja koji se donosi na godišnjoj razini za iduću godinu, a koji regionalni koordinator dostavlja Koordinacijskom tijelu do 15. prosinca tekuće godine. Postupak vrednovanja pokreće se donošenjem Odluke o pokretanju postupka vrednovanja akta strateškog planiranja i osniva se Odbor za vrednovanje te imenuje predsjednika, dopredsjednika i članove Odbora za vrednovanje najkasnije u roku 30 dana od dana pokretanja postupka vrednovanja. Tijelo nadležno za izradu ili provedbu akta strateškog planiranja, u suradnji s predsjednikom Odbora za vrednovanje, izrađuje poslovnik o radu Odbora za vrednovanje. Župan za potrebe provedbe svakog pojedinog postupka vrednovanja osniva i tim za vrednovanje koji mora biti sastavljen od najmanje dva stručnjaka različitih profesija. Tim za vrednovanje može biti sastavljen isključivo od unutarnjih stručnjaka ili se može osnovati kao mješoviti tim za vrednovanje sastavljen od unutarnjih i vanjskih stručnjaka. Vrednovanje uvijek provode stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnim za izradu i provedbu akata strateškog planiranja. Tim za vrednovanje obavezan je tijekom provedbe postupka vrednovanja, u skladu s rokovima utvrđenim opisom djelovanja, održati najmanje tri izlaganja Odboru za vrednovanje.

Postupak vrednovanja završava se usvajanjem izvješća o provedbi postupka vrednovanja. Naime, Odbor za vrednovanje, uz suglasnost svih članova, izvješće o provedbi postupka vrednovanja usvaja u roku od 15 dana od dana zaprimanja nacrta.

[5] Narodne novine, broj 44/23.
[6] Narodne novine, broj 44/23.

Rezultati vrednovanja koriste se za daljnje usklađivanje i optimizaciju procesa strateškog planiranja i definiranja javnih politika. Stoga je ključna svrha svih vrsta vrednovanja, gledajući u cjelini, unaprijediti kvalitetu izrađenog Plana razvoja te osigurati njegovu učinkovitu i djelotvornu provedbu te održive relevantne rezultate.

Virovitičko-podravska županija 7. travnja 2021. godine donosi **Odluku o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021.-2027. godine** (KLASA: 302-02/21-01/01, URBROJ: 2189/1-13/13-21-1) i određuje da će se provoditi vrednovanje **tijekom izrade** Plana (prethodno vrednovanje), **tijekom provedbe** (srednjoročno vrednovanje) i **nakon provedbe** (naknadno vrednovanje).

Nastavno na ovu odluku, 12. travnja 2021. godine donesena je i **Odluka o osnivanju i imenovanju Odbora za vrednovanje** (KLASA: 302-02/21-01/01, URBROJ: 2189/1-03/03-21-3) koja uključuje imenovanje predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Odbora. Odbor se sastoji od pet članova: jedan od članova je predstavnik Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, dva su člana iz Virovitičko-podravske županije te dva člana iz Razvojne agencije VIDRA. Odbor za vrednovanje osigurava djelovanje sukladno važećim propisima, sudjeluje u unaprjeđenju kvalitete vrednovanja Plana razvoja te omogućuje nesmetan pristup svim informacijama potrebnima za kvalitetno provođenje vrednovanja, a sve sukladno zakonskom okviru te podzakonskim aktima. Odbor za vrednovanje, u konačnici, odobrava sva izvješća o vrednovanju no ni na koji način ne nameće niti mijenja zaključke ili preporuke odabranog neovisnog tima za vrednovanje. U svom radu vodi se načelima točnosti i cjelovitosti, učinkovitosti, djelotvornosti, odgovornosti, usmjerenosti na rezultate, održivosti, načelu partnerstva i transparentnosti. Detaljan opis djelovanja Odbora odobren je 16. travnja 2021. godine (KLASA: 302-02/21-01/01, URBROJ: 2189/1-03/03-21-4).

U travnju 2021. godine donesena je odluka o početku postupka vrednovanja, iako je još u studenome 2020. godine putem javne nabave izabran vanjski stručnjak koji će provesti nezavisno prethodno vrednovanje Plana razvoja te pratiti proces izrade Plana do samog njegovog usvajanja na Županijskoj skupštini. Za navedeno je imenovan tim vanjskih stručnjaka tvrtke **Ecorys Hrvatska d.o.o.**

Srednjoročno vrednovanje provodi se na polovici važenja akta strateškog planiranja. Sukladno članku 48. stavak 1. Zakona i člancima 15., 18. i 19. Pravilnika te Planu vrednovanja akata strateškog planiranja Virovitičko-podravske županije, Virovitičko-podravska županija pristupila je procesu pokretanja postupka srednjoročnog vrednovanja Plana razvoja donošenjem Odluke o pokretanju postupka srednjoročnog vrednovanja Plana razvoja od 1. listopada 2024. godine (KLASA: 302-01/24-01/01; URBROJ: 2189-03/03-24-1). Srednjoročno vrednovanje je neovisna ocjena i usporedba stupnja ostvarenosti ciljeva, pokazatelja ishoda ili učinaka, relevantnosti i opravdanosti troškova tijekom razdoblja provedbe akata strateškog planiranja. Provodi se, u pravilu, sredinom roka važenja akata strateškog planiranja, a zaključci ovog vrednovanja temelj su za izmjenu i dopunu akata strateškog planiranja te kada podatci dobiveni tijekom praćenja provedbe akta ukažu na značajna odstupanja u odnosu na očekivane rezultate uspješnosti, odnosno kada promjene u javnoj politici, vanjskom ili fiskalnom okruženju imaju značajan utjecaj na opseg, ciljeve i rokove provedbe akata strateškog planiranja. Srednjoročno vrednovanje utvrđuje čimbenike koji olakšavaju ili otežavaju provedbu akata strateškog planiranja, a donositeljima odluka osigurava podatke za informirano donošenje odluka tijekom djelovanja u cilju poboljšanja uspješnosti provedbe, odnosno izmjena i dopuna akta strateškog planiranja.

Srednjoročno vrednovanje proveo je mješoviti tim za srednjoročno vrednovanje Plana razvoja sastavljen od dva vanjska stručnjaka iz tvrtke P&R Consulting i unutarnjeg stručnjaka iz županijskog Upravnog odjela za poljoprivredu i gospodarstvo, a imenovan je Odlukom o osnivanju i imenovanju članova Tima za srednjoročno vrednovanje Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine od 5. prosinca 2024. godine (KLASA: 406-01/24-04/59; URBROJ: 2189-03/05-

24-14) nakon provedenog postupka javnog nadmetanja za usluge vanjskih stručnjaka. Izvješće o provedbi postupka vrednovanja usvojeno je na 3. sjednici Odbora za srednjoročno vrednovanje dana 21. ožujka 2025. godine.

Provedenim postupkom srednjoročnog vrednovanja, zaključak je kako provedba plana pokazuje mješovite rezultate, s određenim područjima uspješnosti (obrazovanje, turizam, kultura) te područjima koja zahtijevaju dodatne napore i reviziju plana (zdravstvo, demografija, okoliš). Potrebna je bolja koordinacija izvora financiranja te diversifikacija izvora za strateške projekte. Važno je redovito ažurirati Plan provedbe kako bi se uskladio s realnim stanjem i potrebama zajednice.

Prema odredbama članka 24. Pravilnika, tijelo nadležno za izradu i provedbu akta strateškog planiranja nakon provedbe svakog pojedinog postupka vrednovanja izrađuje sažetak preporuka koje je potrebno primijeniti tijekom izrade novog ili revizije važećeg akta strateškog planiranja. Sažetak preporuka dostavlja svim ključnim dionicima uključenim u izradu, odnosno tijelima zaduženim za provedbu akta strateškog planiranja, u roku od 30 dana od dana usvajanja izvješća o provedbi postupka vrednovanja.

S obzirom na utvrđenu potrebu za manjim intervencijama u sadržaju Plana razvoja, u nastavku je popis ključnih preporuka koje su proizašle iz nalaza srednjoročnog vrednovanja:

- izmijeniti i/ili dopuniti dijelove koji se odnose na izmjene zakonskih i podzakonskih akata,
- uskladiti Plan razvoja sa strateško-planskim aktima na nacionalnoj razini,
- manje prilagodbe opisa, strateškog okvira, indikativnih projekata,
- revidirati popis strateških projekata,
- poboljšanje upravljanja provedbom uz osiguranje investicijskih faza za kapitalne projekte od značaja za Županiju, uz jasno definirane izvore financiranja i faze provedbe,
- manje korekcije sadržaja sukladno izmijenjenim okolnostima te
- pretvorba kunskih vrijednosti u Planu razvoja u eure uslijed uvođenja eura kao službene valute Republike Hrvatske od 1. siječnja 2023. godine.

Preporuke se većinom odnose na poboljšanje kvalitete sadržaja i usmjeravanje na poboljšanje upravljanja provedbom vezano osobito uz financiranje strateških projekata. Konkretne izmjene i dopune Plana razvoja izvršit će Virovitičko-podravska županija kao tijelo nadležno za izradu i provedbu akta strateškog planiranja i regionalni koordinator VIDRA - Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije sukladno navedenim preporukama i prema dodatnim prijedlozima svih ključnih dionika uključenih u izradu, odnosno tijelima zaduženim za provedbu akta strateškog planiranja.

Vrednovanje nakon provedbe (naknadno vrednovanje) se provodi po završetku razdoblja provedbe Plana razvoja (nakon 2027. godine). Naknadno vrednovanje je neovisna ocjena uspješnosti ostvarenja ciljeva, pokazatelja ishoda ili učinka, učinkovitosti, djelotvornosti te ukupnog učinka provedbe Plana razvoja.

Prilog 1: Tablica - Plan razvoja Virovitičko-podravske županije

Prilog 2: Analiza stanja

Prilog 3: Opis mjera

Prilog 4: Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Plana na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu

Prilog 1: Tablica - Plan razvoja Virovitičko-podravske županije

Prilog 1. Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine					
NOSITELJ IZRADE AKTA:	**RA VIDRA**	**NAZIV AKTA:**	**Plan razvoja VPŽ**	**ROK VAŽENJA AKTA:**	2027
Razvojni smjer NRS-a 2030.	**RS 4. Ravnomjeran regionalni razvoj**	**Strateški cilj NRS-a 2030.**	**SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo**	**SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti**	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Nacionalna razvojna strategija				

Popis posebnih ciljeva													
Redni broj posebnog cilja	**Pokazatelj učinka NRS-a 2030.**	**Naziv cilja sektorske/ višesektorske strategije**	**Naziv i ciljna vrijednost pokazatelja učinka sektorske/ višesektorske strategije**	**NAZIV POSEBNOG CILJA**	**Pokazatelj ishoda**	**Početna vrijednost pokazatelja ishoda**	**Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda**	**Popis mjera za provedbu posebnog cilja**	**Ukupan procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja**	**Planirani izvor financiranja u proračunu JP(R)S**	**Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)**	**Doprinos digitalnoj transformaciji (DA/NE)**	**SDG**

1	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	75	Razvoj kreativnog i inovativnog poduzetništva	OI.02.1.06 Postotak malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća	15,46%	20%	Mjera 1.1. Poticanje tehnološke modernizacije i inovativnosti gospodarstva Mjera 1.2. Digitalizacija gospodarstva i razvoj IT sektora Mjera 1.3. Poboljšanje poduzetničkog okruženja Mjera 1.4. Unapređenje istraživačke i poslovne potporne infrastrukture te potpornih poslovnih institucija	11.943.000,00 kn/ 1.585.108,50 €	Program 1009 Program 1011	NE	DA	8
2	Produktivnost rada u poljoprivredi	C 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	6.107 eura/GJR* (2019.)	Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma	OI.02.12.01 Postotak obradivog zemljišta opremljenog za navodnjavanje	2,30%	9,30%	Mjera 2.1. Podizanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i razvoj bioekonomije Mjera 2.2. Poticanje koncepta pametne	14.067.000,00 kn/ 1.867.011,75 €	Program 1014 Program 1013	DA	DA	2

					OI.02.8.17 Noćenja u turističkim smještajnim objektima	40.778 (2019.)	50.000	poljoprivrede i ribarstva Mjera 2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika Mjera 2.4. Poticanje i promoviranje prerade poljoprivrednih proizvoda, uzgoja i prerade ljekovitog i začinskog bilja Mjera 2.5. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje šuma i šumskih površina Mjera 2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude					

3	Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 - 64 godine)	SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi	75%	Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti	OI.02.2.64 Bruto investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području Obrazovanje	4.221.068,00 kn/ 560.232,00 €	5.236.349,90 kn/ 694.983,06 €	Mjera 3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja Mjera 3.2. Osnaživanje cjeloživotnog učenja i razvoja strukovnih i drugih inovativnih obrazovnih programa Mjera 3.3. Povećanje zapošljivosti i samozapošljavanja Mjera 3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave	4.628.707,65 kn/ 614.335,08 €	Program 1019	DA	DA	4

4	Očekivani broj godina zdravog života	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	> 64 godine žene > 64 godine muškarci	Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite	OI.02.05.53 Bruto investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području „Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi“ (prema NKD-u 2007.)	292.542.052,10 kn/ 38.827.002,73 €	25.837.500,00 kn/ 3.429.225,56 €	Mjera 4.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije Mjera 4.2. Kadrovsko osnaživanje zdravstvenih ustanova Mjera 4.3. Uspostava i jačanje usluga u sustavu socijalne skrbi Mjera 4.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina	25.837.500,00 kn 3.429.225,56 €	Program 1026	DA	NE	3
					OI.02.05.56 Broj zaposlenih u području "Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi" (prema NKD-u 2007)	1475	1630						
5	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	C 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	75%	Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo	OI.02.8.48 Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku	29,98 kn/3,98 eur po stanovniku	32,87 kn/4,36 eur po stanovniku	Mjera 5.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma Mjera 5.2. Podizanje kapaciteta OCD u svrhu jačanja njihova doprinosa upravljanju te pripreme i provedbe razvojnih projekata Mjera 5.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu,	3.282.499,98 kn/ 435.662,62 €	Program 1024 Program 1023	NE	NE	8
					OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije	687+ 40	650+ 40						

								sportske programe za sve uzraste i ranjive skupine te u stručni kadar u sportu					
6	Stopa totalnog fertiliteta	SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	1,8 djece	Demografski oporavak Županije	OI.02.3.65 Broj živorođenih, po županiji	645	700	Mjera 6.1. Poticanje demografske obnove (različite novčane potpore/naknade) Mjera 6.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine Mjera 6.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju	7.200.000,00 kn/ 955.604,22 €	Program 1026	NE	NE	3
7	Stopa recikliranja komunalnog otpada	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	0,55	Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša	OI.02.6.63 Investicije u zaštitu okoliša	6.549.913,40 kn/ 869.322,90 €	10.410.377,00 kn/ 1.381.694,47 €	Mjera 7.1. Ulaganja u poboljšanje kvalitete okoliša Mjera 7.2. Valorizacija, očuvanje i održivo upravljanje prirodnom baštinom Mjera 7.3. Ulaganja u zelenu infrastrukturu	17.278.452,00 kn/ 2.293.244,67 €	Program 1026 Program 1020 Program 1029 Program 1037	DA	NE	13 15

8	Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	0,364	Unapređenje infrastrukturnih sustava	OI.02.6.62 Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku	6,30 kn/ 0,84 €	10,71 kn/ 1,42 €	Mjera 8.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru Mjera 8.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom Mjera 8.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima Mjera 8.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	- kn	-	DA	DA	13
9	Indeks globalne konkurentnosti (GCI) - Stup 1. „Institucije”	SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	< 28. mjesta	Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije (SC3)	OI.02.14.55Ugovorena sredstva fondova EU u BDP-u županije	18,04%	40%	Mjera 9.1. Poboljšanje poslovnih procesa i digitalizacija u javnom sektoru Mjera 9.2. Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata te za primjenu novih oblika upravljanja	15.350.900,00 kn/ 2.037.414,56 €	Program 1010	NE	DA	16

10	Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	Ostati najbolji u EU	Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije (SC7)	OI.02.16.57 Broj požara na 10.000 stanovnika	Cca 30 na 10.000 stanovnika	20 na 10.000 stanovnika	Mjera 10.1. Podizanje svijesti i znanja o zaštiti od svih ugroza Mjera 10.2. Izrada planova i druge aktivnosti vezano za jačanje otpornosti na klimatske promjene Mjera 10.3. Ulaganja u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama	4.730.000,00 kn/ 627.778,88 €	Program 1004	NE	DA	16

Prilog 2. ANALIZA STANJA

Izrada Analize stanja rezultat je rada stručnog tima Instituta za razvoj i međunarodne odnose iz Zagreba u suradnji s VIDRA-om – Agencijom za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije te svim ostalim institucijama s područja Županije koje su osigurale potrebne podatke za izradu spomenute analize i dale stručna mišljenja o pojedinim područjima analize.

Sadržaj

1. POLOŽAJ I USTROJ ŽUPANIJE 4
1.1. DRUŠTVO 7
1.1.1. Stanovništvo i ljudski resursi 7
1.1.2. Zdravstvena infrastruktura i usluge 9
1.1.3. Socijalna uključenost i usluge socijalne skrbi 16
1.1.4. Odgoj, obrazovanje, kultura i sport 19
1.1.4.1. Predškolski odgoj 19
1.1.4.2. Osnovno školstvo 21
1.1.4.3. Srednjoškolsko obrazovanje 21
1.1.4.4. Visokoškolsko obrazovanje 22
1.1.4.5. Cjeloživotno obrazovanje 23
1.1.5. Sport i rekreacija 25
1.1.6. Kultura 27
1.1.7. Organizacije civilnog društva 30
1.2. GOSPODARSTVO 32
1.2.1. Opća gospodarska kretanja 32
1.2.1.1. Poslovanje poduzetnika 33
1.2.1.2. Sektorska struktura 34
1.2.2. Tržište rada 35
1.2.2.1. Zaposlenost 35
1.2.2.2. Nezaposlenost 36
1.2.3. Poslovno okruženje 38
1.2.3.1. Vanjsko-trgovinska razmjena i izravna strana ulaganja 38
1.2.3.2. Poslovna infrastruktura – poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije 39
1.2.3.3. Obrtništvo i djelatnosti slobodnih profesija 41
1.2.3.4. Poljoprivreda i ribarstvo 42
1.3. OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA I PROMET 50
1.3.1. Kvaliteta okoliša, izloženost ekološkim i klimatskim rizicima 50
1.3.1.1. Onečišćenje tla i zemljišta 50
1.3.1.2. Onečišćenje zraka 50
1.3.1.3. Onečišćenje voda 50
1.3.1.4. Zaštita od poplava 51
1.3.1.5. Prirodna baština 52
1.3.1.6. Otpad 54
1.3.2. Vodna i energetska infrastruktura 57
1.3.2.1. Vodoopskrba i odvodnja 57
1.3.3. Sustav energetske opskrbe 60
1.3.3.1. Elektroenergetika 60

1.3.3.2. Plinoopskrba 60
1.3.3.3. Naftni sustav 61
1.3.3.4. Energetsko siromaštvo 61
1.3.3.5. Obnovljivi izvori 62
1.3.4. Prometna povezanost i mobilnost 63
1.3.4.1. Cestovni promet 63
1.3.4.2. Željeznički promet 64
1.3.4.3. Riječni promet 64
1.3.4.4. Zračni promet 65
1.3.4.5. Biciklistički i pješački promet 65
1.3.4.6. Digitalna infrastruktura 65
1.4. PROSTORNI RAZVOJ 68
1.4.1. Najznačajnija obilježja prostora Virovitičko-podravske županije 68
1.4.2. Planiranje prostornog razvoja županije 69
1.4.3. Procesi i pokazatelji stanja u prostoru 70
1.4.4. Razvoj naselja i ruralnog prostora županije 71
1.5. INSTITUCIONALNI RAZVOJ 73
1.5.1. Ključni dionici i kvaliteta upravljanja razvojem 73
1.5.2. Suradnja županije s ostalim dionicima u upravljanju razvojem 74
1.5.2.1. Suradnja s tijelima središnje državne razine 74
1.5.2.2. Suradnja s jedinicama lokalne samouprave 74
1.5.3. Međunarodna suradnja 75
1.5.4. Fiskalni kapaciteti i rezultati korištenja EU fondova 76
1.6. PREGLED NAJVAŽNIJIH AKTIVNOSTI NA PROVEDBI ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE VPŽ ZA RAZDOBLJE DO KRAJA 2020. GODINE 80
LITERATURA 81

1. POLOŽAJ I USTROJ ŽUPANIJE

Osnovni podaci o položaju i prostoru

Površinom od 2.024 km² Virovitičko-podravska županija (VPŽ) zauzima 14. mjesto po veličini, što je 3,57 % ukupne kopnene površine Republike Hrvatske. Broj stanovnika prema popisu iz 2011. godine iznosi 84.836 (gustoća naseljenosti 42 st/km²) i stavlja županiju na 19. mjesto po broju stanovnika, a prema procjeni Državnog zavoda za statistiku (DZS) iz 2018. godine broj stanovnika je 72.843[7] s gustoćom naseljenosti od 35,98 st/km². Usporedbe radi, za 2023. godinu procjena broja stanovništva je 68.423[8] s gustoćom naseljenosti nešto nižom od 34 st/km² što je značajniji pad i među najvećim smanjenjima u Hrvatskoj.

Virovitičko-podravska županija izdužena je u smjeru sjeverozapad – jugoistok, prostire se između rijeke Drave na sjeveru i gorskih masiva Papuka, Krndije i Bilogore na jugu. Na sjeveru uz rijeku Dravu ima dugu granicu s Mađarskom, na jugozapadu po vrhovima Bilogore graniči s Bjelovarsko-bilogorskom, na jugoistoku po vrhovima Papuka i Krndije s Požeško-slavonskom županijom, te ravničarskim prostorima Podravine na zapadu s Koprivničko-križevačkom i na istoku s Osječko-baranjskom županijom. Zračna udaljenost između krajnje zapadne i istočne točke iznosi 80 km, dok se širina prostora Županije kreće od oko 20 km na zapadu do 35 km u njenom istočnom dijelu.

Slika 2. Položaj Virovitičko-podravske županije

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravska županije

Teritorijalno – upravni ustroj i razvijenost Županije

Područje Virovitičko-podravske županije upravno je podijeljeno na 3 grada: Virovitica, Orahovica, Slatina i 13 općina: Crnac, Čačinci, Čađavica, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje,

[7] DZS, procjena za 2019. godinu
[8] DZS, procjena za 2023. godinu

Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci (u kojima se nalazi 188 naselja). Podjela gradova i općina je vidljiva na slici 2.

Slika 3. Teritorijalna podjela Virovitičko-podravske županije

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije

Prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti[9] Virovitičko-podravska županija nalazi se u I. skupini jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave, čija je vrijednost indeksa razvijenosti 89,745, a jedinice lokalne samouprave (JLS) razvrstane su u prvu, drugu i treću skupinu, izuzev Virovitice koja je u šestoj skupini i Orahovice koja je svrstana u 5. skupinu, kao što je vidljivo iz tablice 1.

Tablica 1. Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na lokalnoj razini

Rb.	Grad	Općina	Razvojna skupina	Indeks razvijenosti
1.	Orahovica		5.	100,201
2.	Slatina		3.	97,450
3.	Virovitica		6.	102,504
4.		Crnac	2.	92,479
5.		Čačinci	2.	93,913
6.		Čađavica	1.	91,743
7.		Gradina	1.	89,520
8.		Lukač	1.	90,587
9.		Mikleuš	1.	90,244
10.		Nova Bukovica	1.	91,595
11.		Pitomača	3.	95,888
12.		Sopje	1.	91,535
13.		Suhopolje	1.	90,737

[9] Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, NN 3/24

14.		Špišić Bukovica	2.	92,367
15.		Voćin	1.	85,326
16.		Zdenci	2.	93,237

Izvor: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 3/24), Potpomognuta područja po županijama

Županija ima 8 općina koje spadaju u područja posebne državne skrbi, što ukazuje na nedovoljnu razvijenost, manjak investicija i slabu kupovnu moć građana.

Sukladno Sporazumu između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o pograničnom prometu i suradnji, u pograničnom području Virovitičko-podravske županije nalaze se sljedeća naselja: u Općini Čađavica - naselje Noskovačka Dubrava, u Općini Gradina - naselja: Budakovac, Detkovac, Novi Gradac i Žlebina, u Općini Lukač - naselja: Katinka, Terezino Polje, Veliko Polje i Zrinj Lukački, u Općini Pitomača - naselje Križnica, u Općini Sopje - naselja: Sopjanska Greda i Sopje, u Općini Špišić Bukovica - naselje Okrugljača.

Reljef i geološka obilježja

Prostor Virovitičko-podravske županije karakterizira složena geološka građa i može se podijeliti na dvije reljefno različite cjeline: ravničarski dio (Dravska potolina) i brdski dio (Slavonsko gorje i Bilogora). U geološkom pogledu, Dravska potolina produkt je dubokih usporednih rasjeda tzv. "lineamenata" i njima je uvjetovan današnji smjer toka rijeke Drave. Područje je dubok tektonski jarak nastao postupnim spuštanjem duž rasjeda, uglavnom u smjeru zapad - istok. Područje Slavonskog gorja predstavlja geološki najsloženije i najinteresantnije područje. Tu su zastupljene najstarije i najraznovrsnije geološke formacije u širokom kronostratigrafskom rasponu.

Cijelo područje županije nalazi se u području podložnom potresu i više neotektonski aktivnih rasjeda od kojih je najznačajniji uzdužni rubni rasjed dravske depresije, a uz njega i poprečni i dijagonalni rasjedi s pravcem pružanja sjeveroistok - jugozapad i gotovo sjever - jug. Područja pojačane seizmičke aktivnosti i trase aktivnih rasjeda predstavljaju ograničenja prilikom izvođenja građevinskih radova, a osobito kada je u pitanju izgradnja većih objekata. Zadnji jači potres dogodio se 1964. godine s epicentrom u Bilogori i jačinom 6-7 stupnja po MCS-u. Bilogora se tresla i 1938. godine, tada 8 stupnjeva po MCS-u, a potres početkom 20. st. jačine 6 stupnja po MCS-u osjetila je Virovitica.

Reljef prostora Virovitičko-podravske županije uzdužno je podijeljen na dva osnovna tipa. Sjeverni dio je nizina uz Dravu, a južni dio čine sjeveroistočni obronci longitudinalnog lanca Bilogore i Papuka. Rijeka Drava ovdje pravi luk i iza Pitomače skreće prema jugu, usporava se, da bi nastavno opet tekla duž smjera zapad-istok. Prostor ravnice podijeljen je na dvije zaravni dijeljene kotom 110 m na niži i viši dio. Drugi dio reljefa koji tvore obronci brda Bilogore i Papuka nije kompaktan i jedinstven već je razveden poprečnim udolinama duž vodotoka, a masiv Papuka odvojen je od nizine izdvojenim volumenom brda Gaj. Drava je regulirana i plovna do Terezinog Polja, gdje je premoštena mostovima i prijelazom za Mađarsku. Nizinski dio je prostor pridravske ravnice i dio otvorenog panonskog prostora. Nizina uz rijeku Dravu je područje vrlo male reljefne energije.

1.1. DRUŠTVO

1.1.1. Stanovništvo i ljudski resursi

Broj stanovnika

Prema podacima i procjenama Državnog zavoda za statistiku za 2019. godinu, na području Virovitičko-podravske županije živi 72.843 stanovnika, od toga 37.592 žena i 35.251 muškaraca. Županija bilježi kontinuirani pad stanovnika, gotovo prepolovljen u zadnjih 70 godina, a pad od 13,5 % unazad 8 godina prikazan je u tablici 2.

Tablica 7. Kretanje broja stanovnika od 2001. do 2019. godine

Rb.	Grad	Općina	2001. Godina	2011. godina	2019. godina	2001. - 2011.	2011. - 2019.	Udio u VPŽ
1.	Orahovica		5.792	5.272	4.586	-8,98 %	-13,01 %	6,30 %
2.	Slatina		14.819	13.599	11.925	-8,23 %	-12,31 %	16,37 %
3.	Virovitica		22.618	21.256	19.689	-6,02 %	-7,37 %	27,03 %
4.		Crnac	1.772	1.423	1.097	-19,70 %	-22,91 %	1,51 %
5.		Čačinci	3.308	2.753	2.160	-16,78 %	-21,54 %	2,97 %
6.		Čađavica	2.394	1.976	1.633	-17,46 %	-17,36 %	2,24 %
7.		Gradina	4.485	3.789	2.949	-15,52 %	-22,17 %	4,05 %
8.		Lukač	4.276	3.595	2.894	-15,93 %	-19,50 %	3,97 %
9.		Mikleuš	1.701	1.453	1.075	-14,58 %	-26,02 %	1,48 %
10.		Nova Bukovica	2.096	1.750	1.339	-16,51 %	-23,49 %	1,84 %
11.		Pitomača	10.465	10.013	9.051	-4,32 %	-9,61 %	12,43 %
12.		Sopje	2.750	2.307	1.949	-16,11 %	-15,52 %	2,68 %
13.		Suhopolje	7.524	6.629	5.478	-11,90 %	-17,36 %	7,52 %
14.		Špišić Bukovica	4.733	4.217	3.528	-10,90 %	-16,34 %	4,84 %
15.		Voćin	2.421	2.381	1.995	-1,65 %	-16,21 %	2,74 %
16.		Zdenci	2.235	1.860	1.495	-16,78 %	-19,62 %	2,05 %
	UKUPNO		93.389	84.273	72.843	-9,76 %	-13,56 %	1,79 %

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2001. godine, Popis stanovništva 2011. godine, Procjena stanovništva 2019. godine

Usporedno s rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine, Virovitičko-podravska županija ima 11.430 stanovnika manje (razlika u odnosu na 2019. godinu). Udio stanovništva županije u ukupnom broju stanovnika Republike Hrvatske (4.058.165 prema procjeni 2019. godine) iznosi 1,79%. U usporedbi s ostalim županijama, Virovitičko-podravska županija treća je županija s najmanjim brojem stanovnika (Požeško-slavonska 66.256 stanovnika i Ličko-senjska 44.625 stanovnika u 2019. godini).

Prema podacima iz 2019. godine, najveća koncentracija stanovnika je u gradovima Virovitici i Slatini te u općini Pitomača, koji su i aktivna središta Županije. Virovitica broji 19.689 stanovnika, što je 27,03% ukupnog broja stanovnika županije.

Pad broja stanovnika u Virovitičko-podravskoj županiji u razdoblju od 2011. do 2019. godine skoro je tri puta veći (13,56%) od prosjeka Hrvatske (5%). Situacija je ipak povoljnija nego u ostalim slavonskim županijama, osim Osječko-baranjske te od situacije u Sisačko-moslavačkoj županiji koja bilježi najveći pad broja stanovnika u Hrvatskoj.

Gustoća naseljenosti

Gustoću naseljenosti veću od 100 stanovnika po četvornom kilometru ima samo područje grada Virovitice (115,95), a više od 70 stanovnika na četvorni kilometar samo područje grada Slatine (71,51)

te više od 50 ima općina Pitomača (57,23). Na području grada Orahovice i ostalim općinama gustoća naseljenosti manja je od 50 stanovnika po četvornom kilometru. Daleko najrjeđe naseljena općina je Voćin u podnožju Papuka s niti 6,74 stanovnika po četvornom kilometru, a manje od 20 stanovnika po četvornom kilometru imaju i općine Crnac, Čačinci, Čađavica, Nova Bukovica, Sopje i Zdenci.

Prosječna gustoća naseljenosti prema procjeni iz 2019. godine pala je s 42 st/km^2 na 35,99 st/km^2. Najrjeđe naseljena Općina Voćin nalazi se u brdsko-planinskom području i ujedno je površinom najveća, a iako je Virovitica najgušće naseljena, sa 115,95 st/km^2 (tablica 3), kontinuirani problem grada i cjelokupne županije je nepovoljan prirodni prirast stanovništva, gotovo dvostruko veći broj umrlih nego rođenih, kao i veliki postotak iseljavanja mladih. Najmanje je stanovnika u Općini Mikleuš.

Tablica 8. Površina, broj naselja, broj stanovnika i gustoća naseljenosti st/km^2

Rb.	Grad	Općina	Površina km2	Broj naselja	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti st/km2
1.	Orahovica		123,67	13	4.586	37,08
2.	Slatina		166,75	15	11.925	71,51
3.	Virovitica		169,81	10	19.689	115,95
4.		Crnac	79,23	10	1.097	13,85
5.		Čačinci	145,19	12	2.160	14,88
6.		Čađavica	90,71	10	1.633	18,00
7.		Gradina	121,70	11	2.949	24,23
8.		Lukač	83,23	12	2.894	34,77
9.		Mikleuš	35,33	5	1.075	30,43
10.		Nova Bukovica	76,51	8	1.339	17,50
11.		Pitomača	158,14	12	9.051	57,23
12.		Sopje	117,93	11	1.949	16,53
13.		Suhopolje	166,70	22	5.478	32,86
14.		Špišić Bukovica	107,94	7	3.528	32,68
15.		Voćin	296,09	21	1.995	6,74
16.		Zdenci	84,88	9	1.495	17,61
	UKUPNO		2.023,81	188	72.843	35,99

Izvor: Državni zavod za statistiku, Procjena stanovništva 2019.

Dobna struktura stanovništva

Dobna struktura stanovništva (tablica 4) pokazuje smanjenje broja mlađih stanovnika i povećanje broja starijih.

Tablica 9. Dobna struktura i kretanje broja stanovnika

DOB	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	
0 – 19	17.968	17.544	16.988	16.311	15.582	15.296	14.435	PAD
20 – 34	15.905	15.631	15.052	14.547	13.925	13.673	13.031	PAD
35 – 49	16.235	15.803	15.296	14.792	14.224	13.908	13.364	PAD
50 – 64	18.157	18.090	18.103	18.120	17.840	17.745	17.239	PAD
65 i više	14.347	14.430	14.447	14.532	14.560	14.635	14.774	RAST

Izvor: Državni zavod za statistiku, Procjena stanovništva prema dobnim skupinama i spolu, po županijama

Udio stanovništva starijeg od 65 godina u ukupnom broju stanovnika u Virovitičko-podravskoj županiji stalno se povećava dok se, nasuprot tome, broj mladog stanovništva smanjuje. Iseljavanje mladih zajedno sa starenjem stanovništva može imati ozbiljne negativne posljedice po daljnju ekonomsku aktivnost županije i njezin razvoj.

Sve manji udio mladih u ukupnom broju stanovnika ukazuje na moguću nestašicu radno sposobnog stanovništva, povećanje broja uzdržavanog stanovništva, veće izdatke za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb te povećanje pritiska na proračun ne samo države, već i lokalne i područne samouprave. Smanjenje stanovništva najmlađe dobne skupine u županiji u posljednjih pet godina ukazuje na nastavak tog nepovoljnog trenda u budućnosti.

Obrazovna struktura stanovništva

Obrazovna struktura stanovništva županije najvećim dijelom (44%) sastoji se od osoba sa srednjim stručnim obrazovanjem. Slijede osobe s osnovnim obrazovanjem koje čine 29% stanovništva, 17% čine osobe sa završenom osnovnom naobrazbom od 1. do 3. odnosno od 4. do 7. razreda, visoko obrazovanje ima 8% stanovništva, a 2% stanovništva je bez naobrazbe. Na razini Republike Hrvatske prisutan je dvostruko veći postotak visokoobrazovanih osoba od vrijednosti iskazanih u obrazovnoj strukturi županije te on iznosi oko 16%.

Migracije stanovništva

Vanjska migracija županije, prema Državnom zavodu za statistiku za 2019. godinu, iznosi 998 osoba, a unutarnja migracija 1332 osobe. Broj odseljenih u drugu županiju je 789, a odseljenih unutar županije u drugi grad ili općinu 543 osobe. Broj doseljenih u županiju iz druge županije iznosi 353 osobe, a broj doseljenih iz inozemstva iznosi 268 osoba. Prema ovom pokazatelju Virovitičko-podravska županija svrstana je u županije Republike Hrvatske s negativnim migracijskim saldom. Zbog migracija prema urbanim središtima te napuštanja ruralnih krajeva, ruralna područja postaju sve manje atraktivna za život.

Tablica 10. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe stanovništva i ljudskih resursa

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - doseljavanje stanovništva iz drugih županija i inozemstva **Negativna** - kontinuirano smanjenje broja stanovnika - starenje stanovništva - smanjen broj stanovnika u dobi 0-19 godina i rast stanovništva u dobi od 65 godina naviše - zbog migracija prema urbanim središtima te napuštanja ruralnih krajeva, ruralna područja postaju sve manje atraktivna za život - odlazak radno sposobnih stanovnika izvan županije	- ulaganje kroz fondove EU značajan je potencijal za pokretanje poduzetništva i promoviranje razvoja gospodarstva u županiji što potiče ostanak radno sposobnog stanovništva u županiji te doprinosi njezinom daljnjem razvoju	- promicati pronatalitetnu politiku - stvarati gospodarske aktivnosti koje dovode do zapošljavanja radno sposobne populacije - zaustaviti iseljavanje aktivnim zapošljavanjem - povećati standard obitelji aktivnim zapošljavanjem

1.1.2. Zdravstvena infrastruktura i usluge

Zdravstvena skrb u županiji organizirana je u četiri zdravstvene ustanove: u Domu zdravlja Virovitičko-podravske županije, Zavodu za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije, Zavodu za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije i u Općoj bolnici Virovitica.

Ordinacije opće/obiteljske medicine i dentalne medicine dostupne su u svim općinama i gradovima u županiji, osim u nekim manje naseljenim mjestima gdje zbog broja pacijenata to nije moguće ugovoriti.

Zdravstvena zaštita žena, zaštita predškolske djece, medicina rada i laboratorijska dijagnostika dostupne su samo u velikim središtima županije.

Specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita djelomično je dostupna u županiji; u Općoj bolnici Virovitica, u Domu zdravlja VPŽ u Pitomači (urolog + UZV, UZV abdomena, UZV dojki, ginekološka ambulanta), Slatini (oftalmolog, urolog+UZV, UZV abdomena, fizikalna i rehabilitacijska medicina) i Orahovici (urolog+UZV, UZV abdomena, fizikalna i rehabilitacijska medicina).

Za stanovnike županije u 2020. godini u djelatnosti izvanbolničke hitne medicinske službe osigurano je 35 timova (Virovitica: 5 T1, 5 T2 i 5 PDJ; Slatina: 5 T1 i 5 T2; Orahovica: 3 T1 i 2 T2; Pitomača: 3 T1 i 2 T2; Voćin: pripravnost) te 13 vozila, dok se u djelatnosti sanitetskog prijevoza osigurava 11 timova (10 redovnih timova i 1 dodatan tim prema posebnom standardu) te 19 vozila, a ukupan broj zdravstvenih djelatnika je 129 (uključujući liječnike, medicinske sestre/tehničare i vozače).

U županiji, prema podacima Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa za 2019. godinu, broj živorođenih iznosio je 632, broj mrtvorođenih 3, broj umrlih 1.144, prirodno kretanje iznosilo je -512, a vitalni indeks, odnosno broj živorođenih na 100 umrlih u županiji iznosi 55,2 dok, za usporedbu, vitalni indeks u Koprivničko-križevačkoj županiji iznosi 64,5, u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji 62,2 te Osječko-baranjskoj i Požeško-slavonskoj iznosi 57,7, što je svrstava ispod nacionalne razine vitalnog indeksa koji iznosi 69,8. U odnosu na podatke Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa za 2015. godine uočava se manje odstupanje u vrijednostima, broj živorođenih iznosio je 693, broj mrtvorođenih 5, broj umrlih 1.133, prirodno kretanje iznosilo je -440, a vitalni indeks 61,2 dok je nacionalni vitalni indeks iznosio 69,2.

Vezano za rad stacionarnih zdravstvenih ustanova u Virovitičko-podravskoj županiji, u usporedbi sa nacionalnim vrijednostima kao i u usporedbi sa odabranim županijama, vidljivo je da je županija po broju bolničkih postelja na 1000 stanovnika ispod nacionalnog prosjeka. Po broju liječnika županija je značajno ispod vrijednosti drugih promatranih županija, a po broju postelja po doktoru bilježi vrijednost iznad hrvatskog prosjeka. Godišnja zauzetost i iskorištenost postelja je iznad nacionalnog prosjeka te je vrijednost viša u odnosu na većinu razmatranih županija, što je vidljivo u tablici 6.

Tablica 11. Rad stacionarnih zdravstvenih ustanova u Hrvatskoj u 2019. godini

Indikatori	Broj bolničkih postelja na 1000 stanovnika	Broj liječnika	Broj postelja po jednom doktoru	Godišnja zauzetost postelja	% iskorištenosti postelja
Hrvatska	5,42	7.117	3,26	252	68,94
Virovitičko-podravska Županija	**2,69**	**69**	**3,30**	**261**	**71,54**
Koprivničko-križevačka županija	3,08	120	2,97	224	61,33
Bjelovarsko-bilogorska županija	4,85	125	4,65	194	53,21
Požeško-slavonska županija	7,27	118	4,81	221	60,45
Osječko-baranjska županija	4,01	534	2,29	274	75,19

Izvor: Rad bolnica u Hrvatskoj, Izvješće za 2019. godinu, HZZJZ

Glavni problemi u Mreži primarne javne zdravstvene službe su nepopunjenost Mreže timovima, nemotiviranost mladih liječnika radom u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i za ostanak u njoj, nedovoljna izdvajanja za javnozdravstvene potrebe, veliki broj pacijenata po pojedinom timu, opterećenost

osoblja, neadekvatna infrastruktura kojom se ne može kvalitetno pružati primarna zdravstvena zaštita te manjak i zastarjelost ili nepostojanje adekvatne medicinsko-tehničke opreme što rezultira upućivanjem na pretrage specijalistima[10]. Usprkos ograničenim proračunskim sredstvima JLS-ova potrebno je povećati sredstva za preventivne aktivnosti (sprječavanje ovisnosti, mentalno zdravlje stanovništva).

Dom zdravlja Virovitičko-podravske županije

Dom zdravlja Virovitičko-podravske županije ima ispostave u Virovitici, Slatini, Orahovici i Pitomači u kojima se trajno obavljaju zdravstvene djelatnosti primarne zdravstvene zaštite kao i određeni oblici specijalističke zdravstvene zaštite. Dom zdravlja u svom sastavu ima opću/obiteljsku medicinu, dentalnu zdravstvenu zaštitu, zdravstvenu zaštitu žena, zdravstvenu zaštitu predškolske djece, patronažnu djelatnost, palijativnu skrb i ljekarničku djelatnost, te u okviru specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite i dijagnostike obavlja ortodonciju, radiološku i ultrazvučnu dijagnostiku, fizikalnu terapiju, njegu u kući. [11]

Prostorni kapaciteti Doma zdravlja djelomično zadovoljavaju razvoj djelatnosti zbog neodgovarajućeg unutrašnjeg rasporeda koji onemogućuje osnivanje novih djelatnosti. Prenamjenom prostora zgrade u Virovitici omogućio bi se razvoj palijativne skrbi, a manjim građevinskim zahvatima omogućio bi se razvoj novih djelatnosti u Slatini i Orahovici.

Ukupan broj djelatnika u Domu zdravlja na kraju 2019. godine bio je 184 djelatnika, a tijekom godine otišlo je ukupno 37 radnika. Virovitičko-podravska županija spada u županije s kontinuiranim deficitom liječnika opće/obiteljske medicine, specijalista opće medicine, specijalista ortodoncije, specijalista ginekologa, specijalista pedijatra, specijalista medicine rada i sporta te magistra farmacije. Bez odgovarajućeg broja liječnika opće i dentalne medicine nemoguće je podizati kvalitetu zdravstvene zaštite, a to se osobito odnosi na preventivne mjere u zdravstvenoj zaštiti.

Potrebno je opremanje ambulanti na području cijele županije (EKG uređajima, setovima za reanimaciju, terapiju O_2, inhalatorima, vagama za mjerenje težine + visinomjerima, pulsnim oksimetrima, stomatološkim stolicama + popratnim uređajima, sterilizatorima). Potrebna je nadogradnja UZV uređaja u Pitomači i Orahovici, kao i nabavka novog UZV uređaja u Slatini. Također, postoji potreba za opremanjem fizikalne medicine u Slatini.

Primarna zdravstvena zaštita obuhvaćena je ljekarnama u privatnom vlasništvu i pri Domu zdravlja Virovitičko-podravske županije. Na području županije nalazi se 20 ugovorenih ljekarni, tj. regionalnih ureda/područnih službi sa sjedištem ljekarni, od kojih je 15 ljekarničkih ustanova, 4 privatne ljekarne, 1 ljekarna je u zakupu što zadovoljava postojeće potrebe.

---

[10] Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku planira renoviranje i opremanje zgrade bivšeg rodilišta u Orahovici u svrhu izgradnje novog slavonskog Centra za kardiovaskularnu rehabilitaciju te izgradnju i opremanje nove zgrade stacionara s 40 soba i pripadajućim sadržajima. U novoj zdravstvenoj ustanovi, kao potencijalnom pokretaču zdravstvenog turizma na području Županije, predviđa se odvijanje praktične nastave za studente te moguće zapošljavanje najboljih studenata. Virovitičko-podravska županija na prvom je mjestu po pobolu i smrtnosti stanovništva od kardiovaskularnih bolesti te će biti izražene potrebe za većim angažmanom zdravstvenih djelatnika u prevenciji, dijagnostici, liječenju i rehabilitaciji takvih bolesnika.

[11] Novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, od 31. prosinca 2020. godine prestaje postojati koncesija kao oblik organiziranja rada zdravstvenih djelatnika te su svi zdravstveni djelatnici koji obavljaju privatnu praksu na osnovi koncesije, dužni podnijeti zahtjev Ministarstvu zdravstva za dobivanje rješenja za rad u „privatnoj praksi u ordinaciji“ kao novom obliku organiziranja rada. U navedenom novom obliku organiziranja rada moguće je obavljati sljedeće zdravstvene djelatnosti: opća/obiteljska medicina, pedijatrija, dentalna medicina, medicina rada, zdravstvena zaštita žena, zdravstvena njega u kući, laboratorijska dijagnostika).

Zavod za javno zdravstvo "Sveti Rok" Virovitičko-podravske županije

Zavod za javno zdravstvo "Sveti Rok" Virovitičko-podravske županije ima sjedište u novoj poslovnoj zgradi u Virovitici, gdje su uz upravu smještene sve medicinske djelatnosti te djeluje i u ispostavama u Pitomači, Slatini i Orahovici. Ispostave nemaju status podružnice. Zavod obavlja preventivne mjere i aktivnosti zdravstvene zaštite unutar epidemiološke, mikrobiološke i zdravstvene ekologije, školske, zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja i suzbijanja bolesti ovisnosti i javnog zdravstva na području Županije.[12]

U Zavodu nedostaju specijalist epidemiolog, specijalist školske medicine i specijalist psihijatrije te nedostaju zaposlenici sanitarnog obrazovanja. Iz navedenog razloga, neke poslove sada provode doktori medicine ugovoreni kao vanjski suradnici. Na djelatnosti za mikrobiološki tim prema mreži predviđen je samo jedan specijalist mikrobiologije, a u odsutnosti postojećeg specijaliste mijenja ga vanjski suradnik iz obližnjeg drugog Zavoda za javno zdravstvo. Zavod sa svojom mikrobiološkom djelatnosti pruža usluge ne samo liječnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, već i Općoj bolnici Virovitica koja nema svoju mikrobiološku djelatnost. Potrebno je nabaviti PCR dijagnostiku, obnoviti računalnu opremu, opremiti zaštitni kabinet za mikrobiologiju te uložiti u vozni park.

Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije

Djelatnost izvanbolničke hitne medicine i djelatnost sanitetskog prijevoza obavlja Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije (ZHMVPŽ). ZHMVPŽ ima ispostave hitne medicinske službe u Virovitici, Slatini, Orahovici, Pitomači i Voćinu, u kojem ima organiziranu pripravnost hitne medicine. ZHMVPŽ s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje ima ugovoreno 10 redovnih i 1 dodatan tim sanitetskog prijevoza za područje Županije.

ZHMVPŽ u cijeloj Županiji ima organiziran model hitne medicine na način da su od 0 do 24 sata dostupni liječnici u svim ispostavama. Svi gradovi i općine sa Županijom sudjeluju u sufinanciranju nadstandarda kako bi usluga, dostupnost i skrb bili za sve jednaki. U ZHMVPŽ-u trenutno je zaposleno 14 liječnika, od čega su 13 liječnika doktori medicine, a 1 je liječnica specijalistica hitne medicine. Problemi Hitne medicine i sanitetskog prijevoza u Županiji odnose se na nedostatan broj specijalista hitne medicine, zastarjelost vozila za hitnu medicinu i sanitetski prijevoz te nedostatnu ili zastarjelu opremu. Potrebna su infrastrukturna ulaganja, kako bi uprava, sanitetski prijevoz, hitna medicina te prijavno - dojavna jedinica bili u istoj zgradi. Postojeći prostorni kapaciteti nisu dostatni za daljnji razvoj djelatnosti te je potrebno izgraditi novu zgradu[13] u kojoj će biti smještena uprava ustanove, Ispostava HMP-a Virovitica (timovi T1, T2 i PDJ), djelatnost sanitetskog prijevoza, Edukacijski centar kao i potrebne garaže, uz osiguravanje parkirnih mjesta za vozni park ZHMVPŽ-a. Jedan od problema je i Mreža hitne medicine za Ispostavu Pitomača i Ispostavu Orahovica gdje ZHMVPŽ ima sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje ugovoreno po 3 Tima T1 (timova s liječnikom) i 1 Tim T2 (tim bez liječnika), a 1 Tim T2 financiraju jedinice lokalne samouprave i Županija.[14]

---

[12] Nabrojane djelatnosti, osim zdravstvene ekologije, do sada su sredstva za provedbu javno zdravstvenih mjera ostvarivale ugovorima sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, te dijelom na tržištu. Zdravstvena ekologija je do sada bila isključivo usmjerena na ostvarivanje vlastitih prihoda s tržišta i po tome je specifična po svom statusu jer je jedina zdravstvena djelatnost u svim zdravstvenim institucijama koja za svoj rad ne ostvaruje sredstva od strane HZZO-a. Za mikrobiološku djelatnost HZZO propisuje tzv. „limite" koji se gotovo svake godine premaše fakturiranjem izvršenih usluga koje ne budu plaćene jer su iznad spomenutog limita. Specifičnost u radu mikrobiologije odražava se u činjenici da je to laboratorijska djelatnost koja izvršava usluge zatražene od strane liječnika iz primarne zdravstvene zaštite putem uputnica HZZO-a.

[13] Izgradnja nove zgrade ZHMVPŽ-a započela je u 2025. godini. Procijenjena vrijednost izgradnje nove zgrade je oko 4,7 milijuna eura.

[14] Da bi hitna medicinska skrb sa liječnikom bila dostupna od 0 do 24 sata Timovima T2 pridružuje se liječnik koji nije ugovoren sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje što stvara dodatne financijske troškove, radi čega je zatražena izmjena Mreže hitne medicine za navedene Ispostave.

Opća bolnica Virovitica

Sekundarna zdravstvena zaštita organizirana je kroz rad Opće bolnice Virovitica. Broj zdravstvenih radnika iz 2017. godine je 486, broj nezdravstvenih radnika je 161, što čini ukupno 647 zaposlenih, a 75,12 % je udio zdravstvenih radnika. Ukupan broj zdravstvenih radnika u Istočnoj regiji je 5.989, nezdravstvenih radnika je 1.994, što daje ukupan broj zaposlenih od 7.983, a udio zdravstvenih radnika je 75,02 %, kao što je vidljivo iz tablice 7.

Tablica 12. Broj i struktura zaposlenih u bolnicama Istočne regije na dan 30.06.2017.

	Zdravstveni radnici	**Nezdravstveni radnici**	**Ukupno zaposleni**	**Udio zdravstvenih radnika (%)**
Opća bolnica "Dr. Josip Benčević" Slavonski Brod	1.155	369	1.524	75,79 %
Opća bolnica Virovitica	**486**	**161**	**647**	**75,12 %**
Opća bolnica Našice	319	92	411	77,62 %
Opća županijska bolnica Vukovar i bolnica hrvatskih veterana	454	143	597	76,05 %
Opća županijska bolnica Vinkovci	621	199	820	75,73 %
Opća županijska bolnica Požega	622	225	847	73,44 %
Klinički bolnički centar Osijek	2.332	805	3.137	74,34 %
Ukupno Istočna regija	5.989	1.994	7.983	75,02 %

Izvor: Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020. („Narodne novine“, broj 116/12)

U okviru bolničke zdravstvene zaštite koja obavlja liječenje bolesnika oboljelih od akutnih bolesti Opća bolnica Virovitica ima 9 odjela s ukupno 228 ležajeva što zadovoljava postojeće potrebe. S HZZO-om je ugovoreno 100 stolaca/ležajeva u dnevnoj bolnici u kojoj je obrađeno 28.459 slučajeva u 2019. godini što je za 12,6% više u odnosu na 2018. godinu. Na bolničke odjele Opće bolnice Virovitica tijekom 2019. godine, primano je dnevno prosječno 26 pacijenta uz iskorištenost kapaciteta od 71,2%, što je manje za 5,3% u odnosu na 2018. godinu. Prosječna dužina liječenja u 2019. godini iznosila je 6,3 dana i smanjena je za 1,6% u odnosu na 2018. godinu. Ukupno je ostvareno 59.275 bolesničko opskrbnih dana (b.o. dana), što je manje za 5% u odnosu na 2018. godinu. Hospitalizirano je 9.487 bolesnika ili 2,7% manje u odnosu na 2018. godinu, što je sukladno Nacionalnom planu.
U Općoj bolnici Virovitica nedostaju sljedeće specijalizacije doktora medicine: pedijatrije, hitne medicine, internističke onkologije, infektologije, neurologije, psihijatrije, opće kirurgije, urologije, otorinolaringologije, anestezije, patologije, citologije i ginekologije te nedostaje magistar farmacije.

Primjer uspješno realiziranog EU projekta u segmentu zdravstva

Dogradnja i opremanje dnevnih bolnica i opremanje dnevne kirurgije realizirano je kroz projekt „***Dogradanja i opremanje dnevnih bolnica Opće bolnice Virovitica***“ (realiziran u razdoblju: srpanj 2016. - rujan 2019. godine, ukupne vrijednosti 50 milijuna kuna, u cjelini financirano EU sredstvima). Početkom 2019. godine u nove prostore preseljene su operacijske sale, jedinica intenzivnog liječenja, te centralna sterilizacija, što je doprinijelo poboljšanju učinkovitosti i dostupnosti kvalitetnih zdravstvenih usluga pacijentima, poboljšani su uvjeti rada medicinskog osoblja te je omogućena dostupnost novih zdravstvenih usluga. Nabavljena je nova oprema za dnevne bolnice, među ostalim MR uređaj. Izgrađeno je novo krilo bolnice u kojem su smještena tri bolnička laboratorija (histopatološki, citološki i biokemijski laboratorij), internistička dnevna bolnica i ambulante Poliklinike službe internističkih djelatnosti.

U bolnici nedostaje prostor za preseljenje ambulante za otorinolaringologiju s audiološkom dijagnostikom koja se sada nalazi u prostoru Doma zdravlja Virovitičko-podravske županije. Prostorni kapaciteti Opće bolnice Virovitica općenito su dostatni, ali su potrebne prenamjene postojećeg prostora kako bi prostori koji se ne koriste dobili novu namjenu. Liste čekanja za dijagnostičke postupke kreću se od 3 dana za mamografiju, 6 dana za gastroskopiju, 16 dana za kolonoskopiju do 304 dana za

UZV srca, 300 dana za UZV štitnjače ili pak 270 dana za EMG. Lista čekanja na prve preglede kreće se od 53 dana za dječji gastroenterološki pregled do 150 dana za kardiološki pregled[15]. Razlozi dužih lista čekanja su nedostatan broj liječnika za organiziranje rada u dvije smjene, rad na većem broju radilišta, dugotrajno bolovanje i nedostatan broj uređaja. Radi smanjenja lista čekanja uz reorganizaciju rada i dežurstva liječnika, Opća bolnica Virovitica angažirala je doktore medicine – vanjske suradnike iz drugih ustanova.

Palijativna skrb

Palijativna skrb organizirana je pri Domu zdravlja Virovitičko-podravske županije. U Virovitičko-podravskoj županiji ugovoren je jedan palijativni tim kojega čine koordinator, mobilna palijativna sestra i liječnik. U rad palijativnog tima uključena su četiri liječnika, ali s obzirom na to da su oni privatni liječnici koji imaju velik broj pacijenata, većinu posla na terenu odrađuje mobilna palijativna sestra. [16] Zbrinjavanje palijativnih pacijenata organizirano je kroz suradnju doktora opće/obiteljske medicine, koordinatorice palijativne skrbi, sestre u mobilnom timu i sestre za otpust Opće bolnice Virovitica koja dogovara otpust hospitaliziranih pacijenata. Opća bolnica Virovitica ima 5 ugovorenih palijativnih kreveta, međutim drugi oblik stacionarne skrbi za terminalne bolesnike nije osiguran jer na području Županije ne postoje ustanove koje zbrinjavaju bolesnike u terminalnoj fazi te je to jedan od većih problema u zbrinjavanju palijativnih bolesnika.

Uslijed manjka specijalista svih specijalizacija, Ambulanta za palijativnu skrb pri Općoj bolnici Virovitica nije ugovorena jer su specijalisti kojima Opća bolnica raspolaže preopterećeni u redovnom radu, dežurstvima i pripravnosti.

Posudionica pomagala za pomoć palijativnim bolesnicima djeluje pri Gradskom društvu crvenog križa Slatina. Međutim, sukladno usvojenoj Strategiji razvoja palijativne skrbi u Virovitičko-podravskoj županiji, tendencija je organizirati i ustrojiti jedinstvenu posudionicu pomagala pri Domu zdravlja Virovitičko-podravske županije s ciljem da se osigura dostupnost medicinskih i ortopedskih pomagala palijativnim bolesnicima s područja cijele županije.

Pandemija bolesti COVID-19 i zdravstvo u Županiji

Pandemija je u najvećoj mjeri bila prijetnja upravo zdravstvenom sustavu Virovitičko-podravske županije. Uslijed pandemije bolesti COVID-19 u Općoj bolnici Virovitica učinjene su građevinske preinake Jedinice intenzivnog liječenja u Centralnu izolaciju s osam bolesničkih soba. Za vrijeme pandemije nedostatak epidemiologa i sanitarnih inženjera dodatno je otežao rad no usprkos tomu, uz dostatnu zaštitnu opremu, organizacija rada za vrijeme pandemije tijekom 2020. godine bila je uspješna. Navedeno upućuje na nužnost hitnog pronalaska dodatnog zdravstvenog osoblja. Kako bi Virovitičko-podravska županija bila u što većoj mjeri pripremljena za slučaj bitno produljene pandemije ili bilo kakvog sličnog rizika, nužno je u prvom redu analizirati i vrednovati učinke pandemije te sveukupne moguće prijetnje za zdravstveni sustav u uvjetima sličnih rizika. Nužno je izraditi i Smjernice za djelovanje zdravstvene politike na razini županije kako bi se što učinkovitije suočila s ovakvim rizicima u budućnosti.

[15] Svi podaci odnose se na dan 31.8.2020. godine

[16] Potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Ministarstva za ugovaranje još jedne sestre za mobilni tim kako bi pacijenti bili adekvatno i na vrijeme zbrinuti.

Tablica 13. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u zdravstvu

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - u Općoj bolnici Virovitica ostvarena je dogradnja novih prostora i opremanje novom opremom - smještajni kapaciteti zdravstvenih ustanova zadovoljavaju potrebe korisnika **Negativna** - nedostatan broj zdravstvenih djelatnika - manjak interesa mladih liječnika za dolazak i ostanak u primarnoj zdravstvenoj zaštiti - nedovoljno razvijena specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita - neadekvatna infrastruktura koja ne može omogućiti kvalitetnu primarnu zdravstvenu zaštitu - kontinuirani deficit liječnika opće/obiteljske medicine, specijalista: opće medicine, ortodoncije, ginekologa, pedijatra, medicine rada i sporta te magistra farmacije. - nedostatak i zastarjelost medicinske-tehničke opreme i voznog parka u zdravstvenim ustanovama - u ZHMVPŽ-u nedostaju stručni kadrovi koje HZZO ne financira jer nisu u mreži javne zdravstvene službe - u Općoj bolnici Virovitica nedostaju sljedeće specijalizacije doktora medicine: pedijatrije, hitne medicine, internističke onkologije, infektologije, neurologije, psihijatrije, opće kirurgije, urologije, otorinolaringologije, anestezije, patologije, citologije i ginekologije te nedostaje magistar farmacije - prostorni kapaciteti zdravstvenih ustanova nisu dostatni za trenutne potrebe i za daljnji razvoj djelatnosti - nepostojanje mikrobiološke djelatnosti u Općoj bolnici Virovitica - dugotrajnost listi čekanja za preglede i dijagnostičke postupke - nepostojanje ustanove za zbrinjavanje palijativnih bolesnika te nedostatak osoblja u palijativnim timovima - nedostatak prostora za preseljenje ambulante za otorinolaringologiju	- realizacija dogradnje i opremanja novom opremom dnevnih bolnica Opće bolnice Virovitica - jačanje razvoja zdravstvenog turizma u nizu općina Županije (wellness, termalni i rekreacijski turizam) - jačanje svijesti i znanja o zdravim navikama kod stanovnika, a poglavito mladih, - stvaranje temelja za primjenu integriranog pristup zdravom životu i podizanju kvalitete življenja u županiji kroz kombinirane aktivnosti iz segmenta obrazovanja/edukacije, razvoja turizma i sporta - zapošljavanje zdravstvenih djelatnika u Centru za kardiovaskularnu rehabilitaciju	- modernizirati i povećati medicinsku opremu i vozni park - povećati broj zdravstvenih djelatnika - motivirati mlade liječnike za dolazak i ostanak u primarnoj zdravstvenoj zaštiti - povećati sredstva za preventivne aktivnosti (sprječavanje ovisnosti; mentalno zdravlje stanovništva) - sustavno rješavati problem kontinuiranog i naglašenog nedostatka niza specijalizacija doktora medicine - omogućiti prostor za ambulantu za otorinolaringologiju - izgraditi novu zgradu u cilju daljnjeg razvoja ZHMVPŽ-a - specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu učiniti dostupnom u svim dijelovima županije - osigurati skrb za palijativne bolesnike na području županije - povećati Tim za palijativnu skrb - analizirati posljedice pandemije bolesti COVID-19 na funkcioniranje zdravstvenog sustava u Županiji te na kvalitetu usluga koje su pružale zdravstvene institucije u Županiji za vrijeme trajanja pandemije - izraditi smjernice u svrhu osiguravanja optimalne pripremljenosti, učinkovitog i djelotvornog funkcioniranja te što kvalitetnijeg i pravovremenog pružanja zdravstvenih usluga u slučaju produljenog trajanja pandemije ili pojave sličnog rizika - angažirati veći broj zdravstvenih djelatnika u liječenju kardiovaskularnih bolesti

1.1.3. Socijalna uključenost i usluge socijalne skrbi

U Virovitičko-podravskoj županiji djeluju dva Centra za socijalnu skrb (CZSS): Centar za socijalnu skrb Virovitica, s Podružnicom Pitomača u Pitomači i Podružnicom Obiteljski centar u Virovitici te Centar za socijalnu skrb u Slatini, s Podružnicom Orahovica u Orahovici. Osnivačka prava nad Centrom ima Republika Hrvatska[17].

Virovitičko-podravska županija ima 15 pružatelja socijalnih usluga za stare i nemoćne osobe, ukupnog smještajnog kapaciteta za 498 starijih i nemoćnih osoba te Dom za odrasle osobe Borova čiji je osnivač Republika Hrvatska i koji omogućava smještaj 150 psihički bolesnih odraslih osoba.

Tablica 14. Domovi za stare i nemoćne na području Virovitičko-podravske županije

R.br.	Naziv pružatelja socijalnih usluga	Adresa	Broj korisnika
1.	Dom Zdenka, Slatina	A. Kovačića 35,Slatina	37
2.	Dom za starije i nemoćne osobe "Vedri dani"	Zelena 4, Orahovica	44
3.	Dom za starije i nemoćne osobe "Vedrana"	P. Miškine, Pitomača	46
4.	Dom za starije Baturina	Franjevačka ulica 13, Virovitica	152
5.	Napredak d.o.o.	Dore Pejačević, Slatina	15
6.	Obiteljski dom Marina	M.A.Reljkovića 19, Slatina	16
7.	Obiteljski dom Jelena Huđ	K.F.Kuharića, odvojak 7, Čemernica	20
8.	Dom za starije Rengel	Ul. 30.svib. II, odv. 1, Milanovac	47
9.	Obiteljski dom Andrašević	Tome Maretića 12, Virovitica	19
10.	Obiteljski dom Marija	Stanka Ilića 46, Virovitica	20
11.	Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe "Anamaria"	Frana Supila 54 Orahovica	17
12.	Obiteljski dom Gordana Dumančić	I. Mažuranića 77, Pitomača	18
13.	Obiteljski dom Iva Špegelj	Vinogradska 17a, Špišić Bukovica	20
14.	Obiteljski dom Maja Široki	M. Gupca 57, Bušetina	9
15.	Obiteljski dom Mirela Stipanić	Kralja Tomislava 66, Suhopolje	18
16.	Dom za odrasle osobe Borova	Stjepana Radića 9a, Suhopolje	150

Izvor: Virovitičko-podravska županija, rujan 2020.

Prema podacima Centra za socijalnu skrb Virovitica i Centra za socijalnu skrb Slatina (na dan 3. rujna 2020. godine) na području županije postoji 81 udomiteljska obitelj, smještajnog kapaciteta za ukupno 209 odraslih osoba, među ostalim i onih s lakšim psihičkim smetnjama. Potrebno je povećati smještajne kapacitete za odrasle u udomiteljskim obiteljima za njih 45. U Domu za odrasle osobe Borova na listi čekanja je prosječno 80-100 korisnika. Potrebno je razvijati nove, suvremene institute skrbi i pomoći, odnosno omogućiti zadovoljavanje potreba u kući korisnika. Zbog socijalno ugroženih građana koji ne mogu plaćati privatne domove potrebno je izgraditi dom za starije i nemoćne kojem bi osnivač bila Virovitičko-podravska županija te sufinancirala rad takve ustanove. Naglašena je potreba jasnog definiranja usluga pomoći i njege u kući i ostalih izvaninstitucionalnih usluga te omogućiti ujednačeno pružanje usluge u svim dijelovima županije. Također, postoji potreba za organiziranim stanovanjem uz podršku za osobe s invaliditetom i intelektualnim teškoćama.

U Virovitičko-podravskoj županiji broj/udio starijih osoba iznosi 14.443, odnosno 1,81% dok broj starijih osoba na nacionalnoj razini iznosi 799.286 (od čega je 53,05% udio dobne skupine 65-74 godine, zatim 37,52% dobne skupine 75-84 godine te 9,43% udio dobne skupine 85 i više godina). Županije

[17] Od 1. siječnja 2023. godine centri za socijalnu skrb preimenovani su u područne urede Hrvatskog zavoda za socijalni rad (HZSR) i dio sustava centralizacije, a paralelno s time izdvojeni su obiteljski centri, kao samostalne jedinice za savjetodavni i tretmanski rad. U Virovitici je izgrađena nova zgrada Obiteljskog centra, financirana nacionalnim i EU sredstvima.

koje imaju veći udio starijih osoba primatelja zajamčene minimalne naknade (ZMN) od njihovog udjela u ukupnoj populaciji starijih osoba predvodi Osječko-baranjska s 4,74 postotna boda, zatim slijedi Sisačko-moslavačka s 4,73, potom Šibensko-kninska županija s 4,15, Brodsko-posavska županija s 3,13, Karlovačka županija s 2,89, te Virovitičko-podravska županija s 2,88, iza koje slijede Bjelovarsko-bilogorska s 2,27 te Požeško-slavonska s 2,12 postotna boda, kao što je vidljivo u tablici 10.

Tablica 15. Broj/udio starijih osoba na nacionalnoj i županijskoj razini i broj/udio starijih osoba u odabranim pravima iz sustava socijalne skrbi

Dobne skupine	**Starije osobe prema dobnim skupinama (procjena stanovništva sredinom 2015. god.)**	**Prava u sustavu socijalne skrbi koja najčešće ostvaruju starije osobe**				
		ZMN	**Doplatak za pomoć i njegu**	**Osobna invalidnina**	**Pomoć u kući**	**Smještaj (temeljem rješenja CZSS-a)**
Ukupno RH	799.286	8.909	44.705	6.427	4.254	5.823
	100 %	1,11 %	5,59 %	0,80 %	0,53 %	0,73 %
Virovitičko-podravska županija	14.443	418	1.523	115	199	145
	1,81 %	4,69 %	3,41 %	1,79 %	4,68 %	2,49 %

Izvor: *Izvješće o provedbi „Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. do 2020. godine" za 2018. godinu*, 2019. godina

U odnosu na Sjeverozapadnu i Jadransku Hrvatsku, područje Središnje i istočne Hrvatske ima najviše razine siromaštva u rasponu od 24,9% u Osječko-baranjskoj županiji do 34,3% u Karlovačkoj županiji, Virovitičko-podravska županija ima razinu siromaštva od 30,8%[18]. Gradsko društvo crvenog križa Orahovica koje je usmjereno na pomaganje potrebitima radi u jako teškim uvjetima u derutnoj zgradi u kojoj skladište medicinsku opremu, odjeću i hranu kojom snabdijevaju vrlo široko područje.

Ukupan broj smještajnih kapaciteta u udomiteljskim obiteljima za djecu (na dan 3. rujna 2020. godine, CZSS Virovitica i CZSS Slatina) iznosi 74. Potrebno je povećati smještajne kapacitete za djecu u udomiteljskim obiteljima za njih 30. Glavna potreba udomiteljskih obitelji s aspekta djece iz sustava socijalne skrbi je suradnja odgojno-obrazovnog sustava i sustava socijalne skrbi kako bi se izjednačio položaj djece iz sustava s ostalom djecom. Centar za odgoj i obrazovanje Virovitica svojim programima, kao, na primjer: poludnevni boravak (13+7 korisnika - u mreži i izvan mreže), te rana intervencija, koja se provodi kroz projekt savjetovanje i pomaganje[19] (20 korisnika), u znatnoj mjeri pridonosi razvoju izvaninstitucionalnih usluga. Centar za odgoj i obrazovanje Virovitica provodi stručno rehabilitacijski rad za djecu s područja cijele županije. Osim Centra, u županiji postoje i udruge koje se bave stručno rehabilitacijskih radom.

U 2020. godini pokrenut je projekt Sigurne kuće kojim se osigurava adekvatan smještaj za žrtve obiteljskog nasilja, uz direktnu podršku udruge S.O.S. - savjetovanje, osnaživanje, suradnja - koja provodi čitav niz projekata za zaštitu posebno ugroženih skupina. Provedbom projekta ,,Centar za podršku, savjetovanje i osnaživanje'' rekonstruirat će se objekt kojim će se osigurati smještajni

[18] Izvor: Hrvatska - Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje (Karte siromaštva), 2016., Svjetska banka

[19] Pomoć pri uključivanju u zajednicu i psihosocijalna podrška u pravilu se ne provode zbog pomanjkanja sredstava, iako postoji potreba korisnika. Centar već tri godine podnosi zahtjev nadležnom ministarstvu za ulazak u mrežu pružatelja, ali još nema rješenje.

kapaciteti za 11 korisnika, od kojih će 2 smještajna kapaciteta biti prilagođena osobama s tjelesnim invaliditetom.[20]

U Republici Hrvatskoj živi 511.281 osoba s invaliditetom (stanje na dan 3. svibnja 2019. godine) od čega su 307.647 muškarci (60%) i 203.634 žene (40%), što znači da osobe s invaliditetom čine oko 12,4% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. Virovitičko-podravska županija broji 7.716 osoba s invaliditetom od čega su 4.874 muškarci (63%) i 2.842 žene (37%), što je 10% ukupnog stanovništva županije. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 4.008 (52%), je u radno aktivnoj dobi. Invaliditet je prisutan u svim dobnim skupinama, no županija je ispod prosjeka u ukupnoj prevalenciji u svim dobnim skupinama, uključujući i radno aktivnu dob gdje je nešto ispod prosjeka RH. U VPŽ živi 1.675 branitelja s invaliditetom te 127 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata. S obzirom na zdravstveno stanje i starosnu dob branitelja, u planu je projekt Spomen doma sa spomen obilježjem hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u Virovitici. Svrha mu je odavanje počasti Domovinskom ratu i hrvatskim braniteljima te stvaranja novog centra okupljanja branitelja i posjetitelja. U spomen domu nalazit će se memorijalni centar Domovinskog rata i hrvatskih branitelja. Projektom će se formirati novi javni prostor visoke kvalitete koji okuplja građane Virovitice i njezine posjetitelje. Projekt ima visok stupanj društvene održivosti jer se u Spomen domu omogućava okupljanje i suradnja branitelja i njihovih obitelji, kao i njihovih suradnika i posjetitelja.

Model društvenog poduzetništva i drugi modeli zapošljavanja osoba s invaliditetom načelno se podržavaju no nisu dovoljno razvijeni i ne provode se u praksi.

Kriminalitet i maloljetnički kriminalitet

Ukupan broj kaznenih dijela u 2018. godini bio je 973, što je za 9% manje nego 2017. godine. Razriješeno je 79,8% slučajeva, što je također rast razriješenosti u odnosu na 2017. godinu.

Broj grupacije maloljetničke delikvencije i kriminaliteta na štetu mladeži i obitelji smanjio se od 2014. do 2018. godine sa 249 na 129 kaznenih djela odnosno za oko 50%. Unutar navedenog tipa kriminaliteta u 2018. godini najviše je zabilježeno 36 kaznenih djela „povreda dužnosti uzdržavanja“, 31 kaznenih djela „prijetnja“, 8 tjelesnih ozljeda i 8 spolnih zlouporaba djeteta mlađeg od 15 godina. Glavni razlozi smanjenja kriminaliteta su aktivnosti policije na području prevencije i edukacije stanovništva, posebice mladih osoba. Na području Policijske uprave Virovitičko-podravske sva kaznena djela maloljetničke delikvencije su razriješena, odnosno ukupna razriješenost kaznenih djela je 100%.

Strukturu kaznenih djela čine kaznena djela općeg kriminaliteta (398 djela), gospodarskog kriminaliteta (172 djela), organiziranog kriminaliteta (8 djela), kriminaliteta iz područja droga (30 djela), kriminaliteta prometa (39 djela), iz djelokruga maloljetničke delikvencije i kriminaliteta na štetu mladeži i obitelji (129 djela).

Tablica 16. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području socijalne uključenost i usluga socijalne skrbi

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - razvijena mreža izvaninstitucionalnih usluga za djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom **Negativna**	- razvoj socijalnih inovacija i društvenog poduzetništva - podizanje kvalitete življenja starije populacije u Županiji te osoba s invaliditetom	- poticati izgradnju dodatnih prostornih kapaciteta kako bi se osigurao smještaj za starije i nemoćne (osnivač Županija)

[20] Do realizacije projekta, na raspolaganju je bio privremeni objekt ukupnog kapaciteta 6 korisnika.

- nedostatak ustanova za smještaj socijalno ugroženih starijih i nemoćnih - nerazvijene izvaninstitucionalne usluge za starije i nemoćne i osobe s invaliditetom - nerazvijenost modela društvenog poduzetništva i drugih modela zapošljavanja osoba s invaliditetom - nepostojanje smještajnih kapaciteta za beskućnike - nerazvijeno društveno poduzetništvo te drugi modeli zapošljavanja osoba s invaliditetom	- korištenje fondova EU-a (poglavito ESF) za pripremu i provedbu projekata usmjerenih na jačanje socijalne uključenosti u županiji	- povećati smještajni kapacitet u udomiteljskim obiteljima za djecu - razvijati izvaninstitucionalnu skrb za starije, nemoćne i osobe s invaliditetom (poticati razvoj novih, suvremenih oblika skrbi i pomoći, uključujući omogućavanje zadovoljavanja potreba u kući korisnika) - razvijati skrb za djecu s posebnim potrebama - uspostaviti sklonište za beskućnike - uspostaviti Spomen dom sa spomen obilježjem hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u Virovitici, kao oblik podrške i pomoći braniteljskoj populaciji - poticati socijalne inovacije te društveno poduzetništvo i druge modele zapošljavanja osoba s invaliditetom - osnaživati kapacitete u Županiji za pripremu i provedbu razvojnih projekata iz segmenta socijalne uključenosti

1.1.4. Odgoj, obrazovanje, kultura i sport

1.1.4.1. Predškolski odgoj

Predškolski odgoj organiziran je u petnaest samostalnih predškolskih ustanova: Dječji vrtić (DV) Cvrčak u Virovitici (4 objekta u Virovitici i jedan u naselju Sveti Đurađ); Dječji vrtić Zeko u Slatini, Dječji vrtić Suncokret u Slatini s područnim odjelom (PO) u Mikleušu, Dječji vrtić Palčić u Orahovici, Dječji vrtić Suhopolje, Dječji vrtić Jelenko u Voćinu sa PO-om u Ćeralijama, Dječji vrtić Potočnica u Pitomači, Dječji vrtić pri Osnovnoj školi I. G. Kovačića u Zdencima, Dječji vrtić pri Osnovnoj školi A. G. Matoša Čačinci; Predškolski odgoj pri OŠ V. Nazora Nova Bukovica, Predškolski odgoj pri OŠ Gradina u Gradini, Dječji vrtić Čarobna šuma u Špišić Bukovici; Dječji vrtić Bubamara Gornje Bazje; Dječji vrtić Bambi u Sopju, Dječji vrtić Krijesnica u Gradini, Dječji vrtić Suhopolje, Dječji vrtić Lipa Čađavica, Čačinci i Veliki Rastovac, dječji vrtić Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju. [21] Dječji vrtići na području županije raspolažu sredstvima nužnim za ostvarivanje zadane razine predškolskog standarda.

Ukupan broj djece u godini 2020./2021. u 15 spomenutih ustanova je 1.593, kako je navedeno u tablici 12. Prema podacima DZS-a, u razdoblju između 2014./2015. i 2020./2021. broj upisane djece se smanjio s 1645 na 1.593.

Tablica 17. Podaci o broju djece (predškolske) dobi u vrtićima, na području županije za 2020./2021. godinu

R.br.	Dječji vrtić	Broj djece po starijim vrtićkim skupinama (predškolska dob)	Broj skupina	Broj dječjih vrtića
1.	DV pri OŠ I.G.Kovačića Zdenci	**24 ukupno / 10 u programu predškole**	1	1

[21] Predviđen je i početak rada DV „Palčić“ Orahovica – traje rekonstrukcija objekta.

2.	"JELENKO" Voćin	**46 ukupno / 18 u programu predškole**	2	1
	PO Ćeralije	**30 ukupno /10 u programu predškole**	2	1 područni odjel
3.	Dječji vrtić Suncokret, Slatina	**46 ukupno /15 u programu predškole**	2	1
	Dječji vrtić Suncokret, Područni odjel Mikleuš	**28 ukupno / 6 u programu predškole + 2 u maloj školi (izvan redovnog programa pri vrtiću)**	1	1 područni odjel
4.	Suhopolje Kralja Tomislava 28 Suhopolje	**101 ukupno / 24 u programu predškole**	5	1
5.	DJEČJI VRTIĆ CVRČAK VIROVITICA	**534 ukupno/ 175 u programu predškole (108 u redovnom + 67 u maloj školi)**	24	1
	PO u naselju Sveti Đurađ	**31**	2	1. područni odjel
6.	DV "Potočnica" Pitomača	**160 ukupno / 38 u programu predškole**	7	1
7.	DJEČJI VRTIĆ ZEKO, SLATINA	**294 ukupno / 55 u programu predškole**	10	1
8.	DV BUBAMARA GORNJE BAZJE	**53 ukupno /12 u programu predškole**	2 mješovite	1
9.	DV BAMBI SOPJE	**24**	1	1
10.	Palčić Orahovica	**127 ukupno / 10 u programu predškole**	5	1
11.	Predškolski odgoj pri OŠ V. Nazora Nova Bukovica	**5 ukupno / 5 u programu predškole**		
12.	Predškolski odgoj pri OŠ Gradina	**15 ukupno/ 15 u programu predškole**		
13.	Dječji vrtić pri OŠ I.G.Kovačića Zdenci	**24 ukupno / 10 u programu predškole**	1	1
14.	Dječji vrtić pri Osnovnoj školi Antuna Gustava Matoša, Čačinci	**39 ukupno / 5 u programu predškole**	2	1
15.	Dječji vrtić ''Lipa'' Čađavica, Čačinci i Veliki Rastovac	**47**	3	3
15.	DV COOR-a	**12 ukupno**	1	1
Ukupno:		1.593 **djece predškolske dobi u redovnom ili Programu predškole**	**69**	**15**

Izvor: Upravni odjel za obrazovanje i demografiju Virovitičko-podravske županije, 16. prosinca 2020. godine

U 2020. godini na području koje obuhvaća Grad Virovitica izgrađen je novi vrtić, a osposobljene su i dodatne zgrade za djecu postojećeg DV-a Cvrčak te su sva djeca primljena u vrtiće. Također, u 2020./2021. godini izgrađeno je 11 je novih vrtića na području VPŽ-a.[22]

U tijeku su nova ulaganja u odgojno-obrazovne ustanove na području cijele Virovitičko-podravske županije.

[22] Prema podacima dobivenim od RA VIDRA-e, veljača 2021. godine

1.1.4.2. Osnovno školstvo

Sustav osnovnog obrazovanja provodi se u 77 osnovnoškolskih ustanova. U svim osnovnoškolskim ustanovama provodi se cjelovito osmogodišnje obvezno školovanje. Iznimno, zbog posebnih okolnosti, ustanova može imati manji broj razreda odnosno može ustrojiti kombinirane razredne odjele, dok se u svim područnim školama provodi školovanje od I-IV razreda. U školskoj godini 2019./2020. upisano je 5.910 učenika, što je za 123 učenika manje u odnosu na prethodnu godinu. U školskoj godini 2018./2019. u osnovne škole upisano je ukupno 6.033 učenika, što je za 148 učenika manje nego prethodne 2017./2018. godine, kada je bilo 6.181 upisanih učenika. U školskoj godini 2016./2017. broj upisanih učenika bio je 6.307, u školskoj godini 2015./2016. upisano je 6.406 učenika, a u 2014./2015. upisano je 6.574 učenika. U osnovnoškolskim ustanovama na području županije zaposleno je ukupno 641 učitelja. Osim smanjenja broja učenika, evidentan je i problem područnih škola i to zbog malog broja djece. S obzirom na pad broja učenika u sustavu osnovnog odgoja i obrazovanja, postojeći kapaciteti u strukturi nastavnog i drugog stručnog osoblja su zadovoljavajući.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku negativan trend smanjenog broja učenika u osnovnim školama prisutan je i na razini Republike Hrvatske koji kroz promatrani period od devet godina iznosi oko 12% manje učenika.

Ostvarena su maksimalna infrastrukturna ulaganja iz sredstava EU i nacionalnih sredstava. Većina matičnih i područnih škole na području županije energetski su obnovljene i svim učenicima su osigurani jednaki uvjeti školovanja. Produženi dnevni boravak uveden je u školama u kojima su roditelji iskazali interes.

1.1.4.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje na području županije organizirano je u deset srednjih škola (SŠ) koje u školskoj godini 2020./2021. pohađa 2.615 učenika (tablica 13).

Tablica 18. Broj učenika u srednjim školama u školskoj godini 2020./2021.

Škola	Ukupan broj učenika
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica	352
Industrijsko-obrtnička škola Virovitica	283
Tehnička škola Virovitica	404
Industrijsko-obrtnička škola Slatina	250
Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici	75
Srednja škola Marka Marulića Slatina	392
Srednja škola Stjepana Sulimanca Pitomača	210
Srednja škola "Stjepan Ivšić" Orahovica	206
Strukovna škola Virovitica	404
Glazbena škola Jan Vlašimsky	39
Ukupan broj učenika srednjih škola u Županiji	2.615

Izvor: Upravni odjel za obrazovanje i demografiju Virovitičko-podravske županije

Negativan trend smanjenja broja učenika sukladno iskazanim podacima o broju upisanih učenika u srednje škole prikazan je u tablici 14. S obzirom na smanjen broj učenika u okviru srednjoškolskog obrazovanja na području županije bilježi se dostatan broj nastavnog i stručnog osoblja koje u potpunosti zadovoljava sve potrebe radnih aktivnosti u tom segmentu.

Tablica 19. Ukupan broj učenika upisanih u srednje škole na području Virovitičko-podravske županije

Akademska godina	Broj upisanih učenika
2014./2015	3.743
2015./2016.	3.471
2016./2017.	3.224
2017./2018.	2.981
2018./2019.	2.717
2019./2020.	2.652

Izvor: Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv/publication/subjects.htm

Odobrenje za izvođenje nastave u sustavu srednjoškolskog obrazovanja odraslih na području županije imaju tri škole: SŠ „Stjepan Ivšić“ Orahovica, SŠ Stjepana Sulimanca Pitomača i Industrijsko-obrtnička škola Virovitica.

Na području županije djeluje jedan učenički dom s kapacitetom 130 jedinica, a novi učenički dom je u postupku izgradnje.

Unutar Centra izvrsnosti u Virovitičko-podravskoj županiji osnovani su: Centar izvrsnosti (CI) za matematiku, Centar izvrsnosti za fiziku, Centar izvrsnosti za kemiju i Centar izvrsnosti za informatiku s robotikom[23]. Četiri srednje strukovne škole na području županije u ulozi su partnera regionalnih centara kompetentnosti u strukovnom obrazovanju iz drugih županija: Srednja škola Pitomača (sektor poljoprivreda), Strukovna škola Virovitica (sektor turizam i ugostiteljstvo), Srednja škola “Stjepan Ivšić“ Orahovica (sektor strojarstvo), te Srednja škola Marka Marulića u Slatini (elektrotehnika).

Primjer poticanja obrazovnih programa
Županija je pokrenula Centar izvrsnosti novih tehnologija sa sjedištem u Industrijsko-obrtničkoj školi Slatina (koji je premješten u Industrijsko-obrtničku školu Virovitica) te je Centar izvrsnosti u Gimnaziji Petra Preradovića Virovitica proširen Centrom izvrsnosti za povijest i Centrom izvrsnosti za medijsku pismenost. Aktivnosti su usmjerene na provedbu redovitih strukovnih obrazovnih programa, stručno osposobljavanje i usavršavanje te uključivanje i rad s potencijalno darovitom djecom. Osmišljene su radionice za osamdesetak prijavljenih učenika osnovnih i srednjih škola. Županija financira prijevoz učenika, prehranu učenika, naknade za predavače kao i opremu te materijale potrebne za rad i održavanje radionica.

Realizirana je energetska obnova svih matičnih škola te nabava pametnih ekrana, tableta i prijenosnih računala za 13 škola. Potrebno je provesti edukaciju o korištenju informacijsko-komunikacijske (IK) opreme.

1.1.4.4. Visokoškolsko obrazovanje

Veleučilište u Virovitici, tada Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, osnovana je 2007. godine, a obrazuje stručnjake na području menadžmenta (smjerovi Informatički menadžment i Menadžment ruralnog turizma), poduzetništva (smjer Poduzetništvo usluga), računarstva (smjer Programsko inženjerstvo) te elektrotehnike (smjer Telekomunikacije i informatika). Veleučilište provodi studijske programe u obliku stručnog studija (6 semestara), te specijalističkog diplomskog stručnog studija (4 semestra). Ukupan broj studenata u akademskoj godini 2018./2019. bio je 415, dok je u 2019./2020. godini bio 381. Ukupan broj novoupisanih za akademsku godinu 2018./2019. bio je 169 studenata, a za 2019./2020. godinu 138 novoupisanih studenata, što upućuje na pad ukupnog broja studenata.

[23] Županiji je dodijeljen certifikat European Talent Point 2019. godine čime je postala Europska točka za darovite.

Prema prebivalištu, broj upisanih studenata na stručni i sveučilišni studij u 2019./2020. akademskoj godini iznosio je 1710 studenata, a broj studenata koji su diplomirali u 2019. godini bio je 524. U razdoblju od 2014./2015. do 2019./2020. godine uočava se stabilan trend u broju upisanih studenata i broju diplomiranih studenata bez značajnih odstupanja što je prikazana u tablicama 15 i 16.

Tablica 20. Broj upisanih studenata na stručni i sveučilišni studij u zimskom semestru prema prebivalištu, akademska godina

Akademska godina	Broj upisanih studenata
2014./2015	1773
2015./2016..	1773
2016./2017.	1796
2017./2018.	1806
2018./2019.	1754
2019./2020.	1710

Izvor: Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv/publication/subjects.htm

Tablica 21. Broj studenata koji su diplomirali/završili sveučilišni ili stručni studij

Godina	Broj diplomiranih studenata
2015.	513
2016.	465
2017.	492
2018.	517
2019.	524

Izvor: Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv/publication/subjects.htm

U akademskoj godini 2020./2021. započeo je s radom Šumarski fakultet, s kapacitetom od 25 polaznika. Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku u Orahovici pokreće novi sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij *Kardiopulmonalna rehabilitacija* (20 studenata; trajanje studija: 1 godina) čime se ostvaruje sveučilišna vertikala obrazovanja studenata iz područja biomedicine i zdravstva.

Na području Županije djeluje jedan studentski dom s kapacitetom od 108 ležajeva i 56 soba te je njegova popunjenost svake akademske godine 100% .

1.1.4.5. Cjeloživotno obrazovanje

Cjeloživotno obrazovanje provodi se u okviru Pučkog otvorenog učilišta Slatina, Pučkog otvorenog učilišta Aspekt u Virovitici, Informatičkog obrazovnog učilišta u Slatini, FONEM d.o.o., škole stranih jezika u Virovitici. Navedene obrazovne ustanove, u okviru svog djelokruga, vrlo kvalitetno surađuju s pratećim i potpornim ustanovama, poput Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a i međusobno. Njihov rad ocjenjuje se kao pozitivan doprinos društvenim aktivnostima koje omogućuju individualno usavršavanje i napredovanje.

Tablica 22. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području odgoja, obrazovanja i znanosti

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - ostvarena značajna infrastrukturna ulaganja u vrtiće i obrazovne ustanove - dječji vrtići na području županije raspolažu sredstvima nužnim za ostvarivanje zadane razine predškolskog standarda - u 2020. godini na području koje obuhvaća Grad Viroviticu izgrađen je novi vrtić, a osposobljene su i dodatne zgrade za djecu postojećeg DV-a Cvrčak te su sva djeca primljena u vrtiće - 11 je novoizgrađenih vrtića na području VPŽ-a u 2020./2021. godini - porast upisane djece u vrtiće u 2019./2020. godini u odnosu na 2014./2015. godinu - pokrenuta izgradnja novog učeničkog doma - produženi dnevni boravak uveden je u školama u kojima su roditelji iskazali interes **Negativna** - nedostatak asistenata za rad s djecom s teškoćama u razvoju - manjak dodatnih programa u predškolskim ustanovama (kraćih programa poput plesa i ritmike, sportskih radionica, informatike, učenja stranog jezika; ali i vrtića s npr. Montessori, Waldorf programom) - nejednaka opremljenost vrtića (namještaj, didaktika, oprema, ljudski potencijali, edukacija) - slaba tehnička opremljenost škola - smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjim školama	- modernizacija i informatizacija obrazovnog sustava - uključivanje djece s poteškoćama u razvoju u obrazovni sustav od vrtićke dobi nadalje - promocija obrazovanja u obrtničkim zanimanjima - jačati obrazovanje s naglaskom na prekvalifikaciju - praćenje promjena i potreba u gospodarstvu te jačanje suradnje s gospodarstvom - privlačenje diplomiranih mladih ljudi na povratak/ostanak u županiji - jačanje cjeloživotnog učenja za potrebe osnaživanja društvenog i gospodarskog razvoja - korištenje fondova EU u svrhu osnaživanja sustava odgoja i obrazovanja u županiji	- povećati broj asistenata za rad s djecom s poteškoćama u razvoju - povećati uključenost djece predškolske dobi u institucionalni oblik predškolskog odgoja (podići na razinu 95% djece predškolske dobi na području županije) - modernizirati predškolske ustanove - povećati broj ustanova za provođenje predškolskog odgoja - formiranje mobilnog stručnog tima (pedagog, psiholog, logoped, radni terapeut) – pružanje stručne pomoći i podrške djeci, roditeljima i zaposlenicima u svim vrtićima županije - definirati model suradnje vrtića sa COOR-om (terapijski rad sa stručnjacima u COOR-u i socijalizacija u vrtićima) - omogućiti što više stručnog usavršavanja za djelatnike u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (podizanje kvalitete stručnosti odgojno-obrazovnih djelatnika, te ujednačavanje kvalitete po svim ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje) - održavati periodične koordinacije svih vrtića/obrazovnih ustanova koje provode predškolski odgoj (detekcija problema, umrežavanje, zajedničko planiranje i rad, suradnja) - kontinuirano ulagati u opremu (didaktika, informatička oprema, sportska oprema i pomagala, mali kabineti za istraživačke aktivnosti) - školovanje i zapošljavanje stručnih zaposlenika (odgojitelji, pedagozi, psiholozi, logopedi, radni terapeuti) - organizacija predavanja, UNICEF-ove radionice za roditelje „Rastimo zajedno“ (tim koji će voditi radionice po Županiji) - ulagati u informatičku opremu - stvarati poticajno okruženje i promovirati obrazovanje u obrtničkim zanimanjima - povećati broj ustanova za cjeloživotno obrazovanje - povećati smještajne kapacitete u studenskom domu - sustavno provoditi edukaciju o uporabi informacijsko-komunikacijske opreme

1.1.5. Sport i rekreacija

Na području Virovitičko-podravske županije djeluje trinaest granskih saveza: Županijski nogometni savez (65 nogometnih klubova u kojima je registrirano 3850 natjecatelja, a registrirani igrači raspoređeni su u 60 nogometnih klubova i 5 malonogometnih klubova), Rukometni savez (10 rukometnih klubova, od toga 3 muška kluba), Kuglački savez (10 kuglačkih klubova, od toga 3 ženska kluba), Streljački savez (7 klubova (društava)), Karate savez (4 kluba), Košarkaški savez (5 klubova[24]), Šahovski savez (6 šahovskih klubova koji se natječu u međužupanijskim i županijskim ligama), Sportsko ribolovni savez (4 Zajednice s ukupno 35 sportsko ribolovnih udruga), Savez sportske rekreacije „Sport za sve“, Stolnoteniski savez, Školski sportski savez, Teniski savez Virovitičko-podravske županije (4 kluba) i Udruga kineziologa.

Klubovi / sportske udruge članovi su sljedećih Sportskih zajednica koje djeluju na području VPŽ:

- *Sportska zajednica Grada Virovitice* - ima 41 sportsku udrugu, 1511 registriranih sportaša, od toga: dvoje vrhunskih sportaša koji su kategorizirani prema pravilniku o kategorizaciji Hrvatskog olimpijskog odbora te 12 perspektivnih sportaša ili vrsnih također kategoriziranih prema pravilniku Hrvatskog olimpijskog odbora
- *Sportska zajednica općine Pitomača* - ima 27 sportskih udruga, 711 registriranih sportaša, jedan perspektivni sportaš kategoriziran pravilnikom o kategorizaciji Hrvatskog olimpijskog odbora i upisan u Registru kategoriziranih sportaša Hrvatskog olimpijskog odbora
- *Zajednica športskih udruga grada Slatine* - ima 24 sportske udruge, 640 registriranih sportaša bez kategoriziranih sportaša prema Registru kategoriziranih sportaša Hrvatskog olimpijskog odbora
- *Zajednica športskih udruga grada Orahovice* - ima 14 sportskih udruga, 280 registriranih sportaša bez kategoriziranih sportaša prema Registru kategoriziranih sportaša Hrvatskog olimpijskog odbora.

U VPŽ ne djeluje niti jedan profesionalni klub već su svi amaterski ili rekreativni. Sportska zajednica VPŽ daje potpore za rad vrhunskim sportašima u obliku godišnje stipendije na temelju kategorizacije Hrvatskog olimpijskog odbora. Sportska zajednica grada Virovitice izravno financira liječničke preglede za sve registrirane sportaše u klubovima. U županiji trenira i sudionik Paraolimpijskih igara u Riju 2016. godine kojem Sportska zajednica Virovitičko-podravske županije redovito isplaćuje potporu i podržava ga u njegovom trenažnom procesu, pripremama i natjecanjima.

Svi učenici osnovnih i srednjih škola imaju obvezno pohađanje nastave tjelesne i zdravstvene kulture, a djeca predškolskog uzrasta, učenici, mladi, odrasli i osobe starije životne dobi imaju mogućnost rekreacijskog i individualnog oblika vježbanja kroz razne sportove u županiji, uključujući sportske igraonice i škole sporta za djecu vrtićkog uzrasta[25]. Školski sportski savez Virovitičko-podravske županije sastoji se od 25 školskih sportskih društava koji putem 10 sportskih grana u osnovnim i 8 sportskih grana u srednjim školama provodi natjecanja od županijske, regionalne pa sve do državne razine.

Manifestacije Sportske zajednice Virovitičko-podravske županije i ostalih sportskih zajednica:
Hrvatski olimpijski dan, Olimpijski festival dječjih vrtića, Be Active-Europski tjedan sporta, Međunarodni cestovni polumaraton Virovitica-Barcs, Virovitički noćni cener, Dan školskog sporta Virovitičko-podravske županije, Festival sportske rekreacije, Turneja radosti, Sportske igre mladih, Put Šarana Outdoor weekend, Panonsko-bilogorski biciklistički

[24] Savez je počeo s organizacijom županijskog natjecanja, ali ima problema sa pomanjkanjem sudačkog kadra.

[25] Sportska zajednica Virovitičko-podravske županije angažirana je oko inicijative „Djeca u prirodi“ te edukacije i informiranja osoba koje rade s djecom najmlađe dobi, kao i roditelja o prednosti uključivanja djece u univerzalnu sportsku školu od najranije dobi.

MTB maraton, Karate fest, Pirueta kup, Pannonian Challenge, Ulična utrka Virovitica 1234, Međunarodni zimski rukometni turnir, Obilježavanje svjetskog dana hodanja, Veliki skok – odbojka na pijesku, Trkačka liga – Pitko, Međunarodni olimpijski dan, Svjetski dan sporta, Popišanac trail, županijsko finale kupa u svim sportovima članicama sportske zajednice, sportski kampovi i turniri mlađih dobnih kategorija.

Sportsku zajednicu Virovitičko-podravske županije financira Virovitičko-podravska županija koja je iz proračunskih sredstava u 2019. godini izdvojila sredstva u iznosu od 130.000,00 kuna odnosno 17.254,00 eura, a u 2020. godini zbog pandemije bolesti COVID-19 sredstva su smanjena na 65.000,00 kn odnosno 8.627,00 eura. Izdvojena proračunska sredstva nedostatna su za bazično funkcioniranje saveza, a financijska situacija ograničava rad klubova, trenera, sportskih škola te posebno organizaciju i provedbu sportskih manifestacija.

Povezivanje sporta i turizma
Za županiju su značajni primjeri uspješnog povezivanja sporta i prirodnih i kulturnih atrakcija. Jedan od takvih primjera dobre prakse je projekt ***Panonske biciklističke staze,*** financiran od strane Virovitičko-podravske županije i Ministarstva turizma. Na području cijele županije uspostavljena je mreža biciklističkih staza u svrhu poticanja cikloturizma. Označene i razvrstane prema tipu, biciklističke staze povezuju sve važne prirodne i kulturne atrakcije na području županije. Biciklistička staza Slatki put prolazi starom željezničkom prugom i povezuje grad Viroviticu s obalom rijeke Drave u mjestu Terezino Polje. Biciklistička staza Put Šarana okružuje 9 Virovitičkih ribnjaka koji su vodeće rekreativno, sportsko i relaksacijsko odmaralište te mjesto održavanja biciklističkih događanja kao što je Put Šarana Outdoor Weekend.

Županija raspolaže s dostatnim brojem sportskih dvorana i terena za održavanje velikih natjecanja na županijskoj i nacionalnoj razini no nedostaju smještajni kapaciteti čime se onemogućava povezivanje sporta s turizmom. Nije uspostavljen niti osiguran umreženi sustav skrbi o sportu i tjelesnoj aktivnosti u funkciji zdravlja te je nedostatno uključivanje žena u strukture odlučivanja u sportu i ženski sport. Potrebno je poticati prikupljanje i analiziranje podataka o korisnicima sustava, dvoranama i terenima, zatim unaprijediti sportsku infrastrukturu, educirati kadrove te provoditi programe za različite skupine korisnika s kvalitetnim spravama, rekvizitima i ostalim potrebnim trenažnim pomagalima.

Školske sportske dvorane u VPŽ većinom su nove i obnovljene no opremljenost spravama i rekvizitima je nedostatna. Zapušteni su uglavnom vanjski tereni na kojima veći dio godine trenira velik broj sportaša, a nedostaju im osnovni higijenski uvjeti, rasvjeta, prostori za presvlačenje i odlaganje stvari i slično. Nedostatni su uvjeti za sportove u vodi (zatvoreni i vanjski bazen te nekoliko bazena za obuku) te atletska staza sa svim atletskim borilištima za sve atletske discipline. Unatoč neadekvatnoj sportskoj infrastrukturi, vrhunski sportaši postižu osobne i nacionalne rekorde.

Potreba za trenerskom strukom raste, posebno u manjim sredinama no broj trenera u sustavu se ne povećava već je u laganom opadanju, što je uzrok nedostatka velikog broja kvalificiranog stručnog kadra.[26] Nedostaje stručni kadar za sportske i rekreacijske aktivnosti estetskih sportova (ritmička gimnastika, ples, balet, klizanje) te za sportove za koje postoje uvjeti, ali ih se ne provodi poput odbojke, badmintona i slično.

Tablica 23. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području sporta

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - financiranje liječničkih pregleda za sve registrirane sportaše u klubovima	- Županija kao destinacija idealna za aktivni turizam, poglavito biciklizam - osnaživanje integriranog pristupa razvoju kroz povezivanje aktivnosti u	- kontinuirano unapređivanje i izgradnja kvalitetnije sportske infrastrukture i opremanje sportskih objekata na području VPŽ - obnoviti vanjske terene i prateće objekte

[26] Razlozi smanjenja broja trenera su nepovoljan radnopravni status s obzirom da većini trenera to nije primarno zanimanje, sportske udruge u županiji nisu stimulirane da ih zapošljavaju, a sportske zajednice nemaju dovoljna financijska sredstva da ih same zaposle.

- Županija raspolaže s dostatnim brojem sportskih dvorana i terena za održavanje velikih natjecanja - školske sportske dvorane su većinom nove i obnovljene - primjer dobre prakse na realiziranim projektima povezivanja sporta i turizma - kontinuiran porast izdvajanja za promicanje sporta u VPŽ (izuzev 2020. godine uslijed Covida-19) - poticanje organizacije sportskih aktivnosti - obogaćivanje turističke ponude kroz sportske manifestacije **Negativna** - neadekvatna i nedostatna sportska infrastruktura - zapuštenost vanjskih sportskih terena - opremljenost školskih dvorana spravama i rekvizitima je nedostatna - nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za vrijeme održavanja sportskih događanja - nedostatni uvjeti za sportove u vodi i atletiku - nedovoljno izdvajanje za unapređenje stručnog rada i osposobljavanje stručnih djelatnika - nedostatak velikog broja kvalificiranog stručnog kadra - nepostojanje umreženog sustava skrbi o sportu i tjelesnoj aktivnosti u funkciji zdravlja - isključenost žena iz struktura odlučivanja u sportu - nedostatna proračunska sredstva za funkcioniranje saveza što ograničava rad klubova, trenera, sportskih škola te organizaciju i provedbu sportskih manifestacija	segmentu sporta s onima iz turizma i kulture - promoviranje zdravog življenja i kvalitete života u VPŽ kroz snažnije uključivanje svih generacija u sportske aktivnosti	- omogućiti bolje uvjete za vodene sportove i atletiku - educirati i profesionalno usavršavati trenere s ciljem omogućavanja trajnog zaposlenja - poduzeti mjere s ciljem kvalitetnijeg ustroja područja sporta i tjelesnih aktivnosti korisnih za zdravlje i osmisliti modele i smjernice te kriterije za ujednačeno financiranje svih segmenata u području sporta i tjelesne aktivnosti - poticati estetske sportove i folklor - osigurati rodnu ravnopravnost u svim područjima djelovanja, aktivnostima i obnašanjima dužnosti u sportu na području VPŽ - pružati podršku inicijativama poput „djeca u prirodi“ i uključivanju djece u univerzalnu sportsku školu od najranije dobi - povećati sredstva iz proračuna za daljnje poticanje rada saveza, klubova, trenera te za održavanje sportskih događanja

1.1.6. Kultura

U 2019. godini u Virovitičko-podravskoj županiji stavka proračuna Rekreacija, kultura i religija iznosila je 3.332.600,00 kn (442.312,03 eur), a što čini 0,67% ukupnog županijskog proračuna. U 2020. godini taj je proračun u apsolutnim brojkama uvećan i iznosi 3.737.600,00 kn (496.064,77 eur), ali u relativnim se iznosima smanjio na 0,59% ukupnog proračuna koji je za 2020. godinu uvećan. U 2020. godini je na Program javnih potreba u kulturi utrošeno 1.815.000,00 kn (240.892,00 eur), od čega 1.545.000,00 kuna (205.057,00 eura) za kulturne priredbe i manifestacije, 70.000,00 kn (9.290,60 eur) za ostale javne potrebe u kulturi odnosno 200.000,00 (26.545,00 eur) kn za obnovu kulturnih i sakralnih objekata. Ostalih 1.922.600,00 kn (255.172,87 eur) utrošeno je na djelovanje udruga, donacije političkim strankama te djelovanje predstavnika nacionalnih manjina odnosno potpore vjerskim zajednicama. Za djelovanje mladih osigurano je tek 10.000,00 kn (1.327,23 eur).

Iako je Programom javnih potreba u kulturi predviđeno podizanje razine kulturnih sadržaja, analiza proračuna za kulturu pokazuje da sredstva koja se izdvajaju nisu osobito razvojna već imaju socijalnu funkciju. Dodatno, u proračunu je osigurano 253.212,22 kn (33.607,00 eur) za uređenje i opremanje objekta Kurija Janković u Kapela Dvoru u okviru projekta Drava4Enjoy kojim se, između ostalog, cilja na obogaćivanje turističkog iskustva prirodnih, kulturnih i tradicijskih vrijednosti prekogranične regije. Razvojna sredstva, međutim, osigurana su kroz fondove EU-a, a tiču se prvenstveno obnove baštine (dvorac Janković u Suhopolju s obnovljenim parkom; novi sadržaji za spomenutu kuriju Janković u Kapela Dvoru; gradnja Centra za posjetitelje Dravska priča u Noskovcima). Uz Dvorac Janković u Cabuni, ovi projekti, osim očuvanja baštine, ciljaju i na otvaranje novih radnih mjesta te obogaćivanje turističke ponude. Ukupna im je vrijednost 127.000.000,00 kuna (16.855.797,00 eura) i imaju razvojni potencijal.

Kroz projekt "5 do 12 za Dvorac" temeljito je obnovljen Dvorac Pejačević u Virovitici, a uključio je i revitalizaciju gradskog parka. U sklopu dvorca nalazi se Gradski muzej Virovitica i sve četiri etaže dvorca su u funkciji muzejskih sadržaja. Za javnost je otvoren 2019. godine, a prije pandemije bolesti COVID-19 imao je značajnu posjećenost.

U području kulture, iz ESF-a se financira i projekt „Glazbenom podukom do digitalne i medijske pismenosti" s ciljem podizanja digitalne i medijske pismenosti srednjoškolaca kroz edukaciju proizvodnje digitalnih medijskih sadržaja. Projekt potencijalno doprinosi razvoju kreativnih industrija te za VPŽ može imati razvojni potencijal.

Tablica 19. Izdvajanja za kulturu iz proračuna Virovitičko-podravske županije u 2020. godini (HRK/EUR)

Djelovanje udruga	760.000,00/100.870,00
Djelovanje mladih	10.000,00/1.330,00
Kulturne priredbe i manifestacije	1.545.000,00/205.060,00
Ostale javne potrebe u kulturi	70.000,00/9.300,00
Obnova kulturnih i sakralnih objekata	200.000,00/26.600,00

Kulturni sektor u VPŽ djeluje primarno u okviru sljedećih djelatnosti: muzeji, zbirke i likovne cjeline; knjižnice i kazalište.

Muzeji, zbirke i likovne cjeline

- Zavičajni muzej Slatina ima vrijedne zbirke, što ga uz kvalitetne izložbene programe istovremeno svrstava u vodeće muzejske institucije u regiji te u vrh kulturno-turističke ponude
- Muzej Franjevačkog samostana u Virovitici posjeduje više od 10.000 predmeta iz perioda od 15. do 21. stoljeća
- Gradski muzej Virovitica raspolaže s četiri stalne zbirke (arheološka, etnografska, povijesna i likovna), a organizira i povremene izložbe
- Stalna muzejska izložba o životu i djelu hrvatskog pjesnika Petra Preradovića u Grabrovnici - Izložba je smještena u rodnoj kući pjesnika (Općina Pitomača)
- Crkva Sv. Roka u Virovitici - unutrašnjost crkve ubraja se među najistaknutije barokne cjeline u Hrvatskoj
- Nesređena zbirka arheoloških nalaza s Ružice grada - zbirka je pod nadzorom Uprave za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Osijeku
- Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije u Voćinu koja je potpuno obnovljena metodom faksimilske rekonstrukcije
- Šetalište Edite Schubert u Virovitici predstavlja likovne vizije najistaknutije predstavnice hrvatske transavangardne umjetnosti utkane u urbano tkivo grada.

Knjižnice

Na području Virovitičko-podravske županije postoje četiri knjižnice (Pitomača, Virovitica, Slatina, Orahovica)

- Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica raspolaže s knjižnim fondom od 32.000 svezaka.
- Gradska knjižnica i čitaonica Slatina raspolaže s 55.000 svezaka, te osim prostora knjižnice i čitaonice ima i multimedijalnu dvoranu i izložbeno-galerijski prostor
- Gradska knjižnica Orahovica raspolaže s fondom s više od 13.000 svezaka i nositelj je niza kulturnih manifestacija na orahovačkom području
- Knjižnica i čitaonica Pitomača.

Kazalište

Kazalište Virovitica prikazuje godišnje 6 premijera i oko 200 predstava u sezoni. Polovica predstava odigrava se u Virovitici, dok se ostatak izvedbi odigrava u svim ostalim dijelovima Hrvatske, a često i izvan nje. Kod odabira premijernih naslova jednaka pažnja posvećuje se djeci i odraslima. U Kazalištu djeluje deset glumaca, jedan redatelj i jedna dramaturginja.

Prema Registru udruga Ministarstva pravosuđa i uprave, u Virovitičko-podravskoj županiji u području Kultura i umjetnost ukupno su registrirane 103 udruge. Budući da je registracija udruga moguća po više djelatnosti, nije moguće utvrditi njihovu glavnu djelatnost, no, prema djelatnosti, njih 18 registrirano je u području audiovizualnih djelatnosti, 8 u području interdisciplinarnih kulturno-umjetničkih djelatnosti, 78 u izvedbenim djelatnostima, 21 u književno-nakladničkoj djelatnosti, 58 u području kulturne baštine, 9 u području medijske kulture, 35 u vizualnim umjetnostima, a 4 u ostalim područjima kulture i umjetnosti. Samo je 1 strukovna udruga, Udruga stvaratelja u kulturi „Dani Milka Kelemena“ iz Slatine. Vidljivo je kako su najbrojnije udruge na području izvedbenih djelatnosti, a najčešće se radi o kulturno-umjetničkim amaterskim društvima. Često se radi i o manjinskim udrugama.

Privatni sektor u kulturi VPŽ nije brojan. Prema podacima HGK – Županijske komore Virovitica, ukupno je registriran 31 subjekt, pri čemu su najbrojniji subjekti u kategoriji stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti (arhitektura, agencije za promidžbu, dizajn, fotografija), točnije njih 13. 11 je subjekata u kategoriji informacija i komunikacija, 5 u prerađivačkoj industriji (tisak) odnosno 2 u djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije.

Manifestacije

U Virovitičko-podravskoj županiji održavaju se brojne kulturne manifestacije od kojih su mnoge postale tradicionalne.

Najpoznatije manifestacije su:

- Dani Milka Kelemena (listopad, Slatina) - međunarodna glazbena manifestacija koja se održava u čast poznatog skladatelja suvremene glazbe
- VIRKAS – Virovitički kazališni susreti (veljača)
- Festival Pjesme Podravine i Podravlja (lipanj, Pitomača)
- Noć muzeja u organizaciji Hrvatskog muzejskog društva (siječanj)
- Europska noć kazališta - kazalište Virovitica u ovoj manifestaciji sudjeluje od 2008. godine
- Proljetni zvuci Jana Vlašimskog (svibanj, Virovitica) - manifestacija koja se održava svakog svibnja u organizaciji Češke besede Virovitica i Saveza Čeha u Republici Hrvatskoj, uz suorganizaciju Glazbene škole Jana Vlašimskog, HPD-a Rodoljub te Gradske glazbe Virovitica, uspostavljena je u čast virovitičkog skladatelja i glazbenog pedagoga Jana Vlašimskog

- Virovitičko kazališno ljeto (lipanj, Virovitica)
- Festival klasične i sakralne glazbe Kolbovi dani (listopad, Virovitica) posvećen Kamilu Stjepanu Kolbu
- Ferragosto JAM (kolovoz, Orahovica*)* je glazbeni festival smješten uz Orahovačko jezero. Trenutno je najveći festival u Slavoniji i jedan od najvećih domaćih festivala. Ovaj višednevni festival pokriva rock, punk, hip hop, elektronsku glazbu i srodne žanrove.

Tablica 24. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u kulturi

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - kulturna ponuda kroz cijelu godinu - njegovanje tradicije i povijesti kroz razne manifestacije - obnova baštine iz fondova EU **Negativna** - nedovoljna turistička valorizacija kulturne baštine - nezainteresiranost mladih za kulturu - mala izdvajanja za kulturu - izdvajanja za kulturu iz proračuna su socijalna, a ne razvojna - utjecaj COVID-19 pandemije na posjećenost kulturnih programa	- obnavljanje kulturnih znamenitosti, dvoraca i ulaganje u infrastrukturu	- kulturu sagledavati kao razvojni potencijal - razvijati atraktivnije kulturne programe/projekte - razvijati turističke aranžmane koji uključuju promoviranje kulture - čuvati i štititi kulturnu baštinu - povećati financijska izdvajanja za kulturu - poticati mlade za kulturu - bolja promocija kulture

1.1.7. Organizacije civilnog društva

Prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske, registrirano je 711 udruga civilnog društva, a na nacionalnoj razini u 2020. godini registrirano je 50.347 udruga. Virovitičko-podravska županija svrstava se u skupinu s najmanjim brojem organizacija civilnog društva (OCD), u kojoj se još nalaze Ličko-senjska županija koja ima 666 udruga i Požeško-slavonska županija s 851 registriranih udruga. Broj stanovnika Županije na jednu udrugu iznosi 105, a nacionalni je prosjek 79, te je postotak udruga u županiji u odnosu na ukupan broj udruga u RH 1,4%[1]. U odnosu na podatke iz svibnja 2013. godine, na nacionalnoj razini uočava se povećanje broja registriranih udruga (49.004), dok se u županiji uočava smanjenje broja registriranih udruga (911). Istovremeno, broj stanovnika na jednu udrugu 2013. godine iznosio je 93 stanovnika u županiji, u usporedbi s 88 stanovnika na jednu udrugu na nacionalnoj razini[27].

Udruge su prisutne u gotovo svim naseljima, a bave se raznim aktivnostima i temama, od sportskih do prava manjina. S više od 240 registriranih organizacija, sport je najaktivnije područje nevladinih civilnih udruga, a prate ga društvene organizacije, kulturne udruge, udruge tehničke kulture, udruge za umjetnost, udruge poljoprivrednika, udruge osoba s invaliditetom i udruge proistekle iz Domovinskog rata. Najzastupljenije su udruge u velikim središtima županije - Virovitici, Slatini, Pitomači i Orahovici.

Nedostaju OCD-ovi koji se bave relevantnim socijalnim pitanjima, primjerice, ljudskim pravima, ravnopravnošću spolova, pravima djece i nenasiljem, što je prepreka prilikom prijave projekata s obzirom na to da nema udruga koje bi mogle biti nositelji aktivnosti ili partneri na projektima koji se odnose na spomenute teme. Posebno nedostaju one organizacije civilnog društva koje se bave i podupiru participaciju građana u donošenju odluka na lokalnoj i regionalnoj (županijskoj) razini, poput, primjerice, zastupljenosti manjinskih predstavnika u tijelima državne uprave na lokalnoj i regionalnoj razini.

[27] Izvor: Obrada autora temeljem podataka Registra udruga Republike Hrvatske

Udruge ovise o financijskim sredstvima iz javnog sektora no dio udruga uspijeva i samostalno pronaći i koristiti druge financijske izvore. Neke udruge aktivno su uključene u apliciranje za sredstva europskih fondova, međutim, u nedovoljnoj mjeri. Unatoč mogućem financiranju civilnog sektora iz fondova Europske unije, udruge su nedovoljno osposobljene za financijsko praćenje takvih projekata.

Prema dostupnim podacima nadležnih tijela, najveći broj udruga u Slavoniji i Baranji koncentriran je u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji, dok je broj registriranih udruga znatno manji u Brodsko-posavskoj, Virovitičko-podravskoj, te Požeško-slavonskoj županiji. Potrebe udruga s ovog područja, prema ranijim procjenama, očituju se u različitim segmentima ovisno o stupnju razvoja udruge. Udruge se na početku svog djelovanja u većini slučajeva susreću s problemima kao što su prostor i tehnička oprema. Razvijenije udruge često imaju potrebe za dodatnim obrazovanjem, savjetovanjem, konzultacijama, kao i stručnom literaturom.

Suradnja civilnog i javnog sektora je dobra no manjak ljudskih i drugih resursa udruga predstavlja ograničenje u daljnjem osnaživanju te suradnje. Suradnja se najviše ostvaruje s udrugama koje su institucionalno dio većih sustava na županijskoj ili državnoj razini poput Crvenog križa ili udruga proizašlih iz Domovinskog rata, dok je smanjena suradnja s udrugama koje nemaju razvijenu infrastrukturu i ljudski potencijal. Županija ima razvijen sustav transparentnog uključivanja i odlučivanja o pitanjima od javnog interesa kroz različite participativne instrumente kojima se organizacije civilnog društva želi što više uključiti u rasprave o pitanjima od društvenog interesa.

Sustav volonterstva u VPŽ potiče se kroz razne projekte poput projekta „Volonterski kutak“ koji je prisutan u osnovnim i srednjim školama kako bi se potaknuo angažman učenika i međusobna suradnja unutar zajednice. Organizirane su edukacije za volontere koji žele aktivno sudjelovati u razvoju lokalne zajednice i jačati svoje kapacitete kroz neformalni oblik obrazovanja. Međunarodni projekt „72 sata“ u okviru kojeg su treću godinu za redom uključene Udruge KrEdA i Savjet mladih općine Suhopolje polučio je veliki interes volontera kako iz mlađih tako i iz starijih dobnih skupina.

Na području VPŽ djeluje Zaklada grada Virovitice koju u potpunosti vode upravna tijela grada Virovitice.

Tablica 25. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području civilnog društva

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - u VPŽ djeluje niz uspješnih udruga s relevantnim rezultatima za lokalnu zajednicu - potiče se sustav volonterstva kroz različite projekte te edukaciju **Negativna** - Županija se nalazi u grupi županija sa najmanjim brojem udruga - nedostatak tehničke opreme u postojećim udrugama - nedostatak prostora za udruge - nedovoljno obrazovanje za aktivnosti kojima se udruge bave - nedostatak stručne literature - nedostatak savjetovanja i konzultacija za potrebe udruga - nedostatak OCD-ova koji se bave socijalnim inovacijama i društvenim poduzetništvom	- bolje koordinirano i osnaženo djelovanje OCD-ova pridonosi poboljšanju kvalitete upravljanja razvojem VPŽ - potencijal civilnog sektora će u znatno većoj mjeri doći do izražaja kada se OCD-ovi snažnije uključe u proces participativne vladavine u županiji te kada u većoj mjeri budu uključeni u pripremu i provedbu za razvoj relevantnih projekata financiranih sredstvima EU-a - primjeri dobre prakse koji mogu poslužiti kao uzor za razvoj OCD-ova u županiji i jačanje njihove uloge u projektima relevantnim za lokalnu zajednicu - u slučaju produljenog trajanja pandemije bolesti COVID-19 ili pojave bilo kojeg sličnog rizika/ugroze za županiju, OCD-ovi i	- osigurati potreban prostor i opremu za OCD-ove - permanentno obrazovati članove OCD-ova - promicati u javnosti značaj djelovanja OCD-ova za razvoj lokalne zajednice - osnovati krovnu (regionalnu) udrugu koja bi djelovala kao servis lokalnim udrugama u razvoju do njihove samostalnosti - poticati udruge u područjima relevantnima za daljnji razvoj Županije - povećati kvalitetu programa rada OCD-ova i poticati njihovo sudjelovanje u procesu donošenja odluka značajnih za razvoj lokalne zajednice - poticati sudjelovanje OCD-ova u projektima društvenog poduzetništva

- nedostaju OCD-ovi koji se bave socijalnim pitanjima i participacijom građana - OCD-ovi nisu u dovoljnoj mjeri uključeni u pripremu i provedbu projekata EU i drugih razvojnih projekata u županiji	volonterstvo mogu imati značajnu ulogu	- poticati nove modele financiranja projekata u kojima sudjeluju OCD-ovi (npr. crowdfunding) - poticati osnivanje OCD-ova koji djeluju u području socijalne pravde i participacije građana - analizirati negativne učinke pandemije bolesti COVID-19 na rad OCD-ova u Županiji te predložiti mjere za njihovo snažnije uključivanje u društveno relevantne aktivnosti u slučaju duljeg trajanja pandemije ili pojave slične ugroze - jačati znanja OCD-ova potrebnog za pripremu i provedbu razvojnih projekata, poglavito onih financiranih sredstvima EU-a

1.2. GOSPODARSTVO

1.2.1. Opća gospodarska kretanja

Prema razini gospodarske razvijenosti županijsko gospodarstvo je na samom dnu nacionalne ljestvice. Prema podacima DZS-a za 2017. godinu, VPŽ se prema visini bruto domaćeg proizvoda (BDP) po stanovniku nalazi na posljednjem mjestu u RH. Pored toga, gospodarstvo VPŽ kontinuirano gubi na važnosti u odnosu na ukupno hrvatsko gospodarstvo, što pokazuje njegovu sve manju konkurentnost u odnosu na ostale županije. Tako je udio VPŽ u ukupnom BDP-u pao s 1,58% u 2001. godini na svega 1,01 u 2017. godini. Osobito težak pad županijskog gospodarstva zabilježen je tijekom prethodne gospodarske krize iz 2009. godine. U razdoblju 2008. - 2015., županijski BDP smanjio se za čak 20,6%, dok je pad na nacionalnoj razini iznosio 2,5%, a na razini regije Kontinentalna Hrvatska 2,4%. S tako lošom dinamikom BDP-a ne iznenađuje podatak da se prema posljednjim dostupnim podacima DZS-a VPŽ nalazi tek na 54% vrijednosti nacionalnog prosjeka u pogledu visine BDP-a po stanovniku, a u odnosu na EU, tek na 33,4% prosjeka EU.

Prema posljednjim dostupnim podacima DZS-a, u razdoblju 2013. - 2017., BDP RH povećao se za 10,6%. U istom razdoblju je BDP regije Kontinentalna Hrvatska povećan za 9,3%, dok je BDP Virovitičko-podravske županije smanjen za 2,7%. Ipak, pozitivno je da od 2014. godine BDP županije kontinuirano raste. S druge strane, BDP po stanovniku bilježi znatno veći rast nego sam BDP, što je uglavnom posljedica kontinuiranog pada broja stanovnika.

Tablica 26. BDP u mil. kuna za razdoblje od 2013. do 2017. godine i BDP po stanovniku u kunama

	2013.	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**Stopa promjene 2017/2013 (%)**
BDP RH	331.209	331.343	339.696	351.169	366.426	10,6 %
BDP Kontinentalna Hrvatska	226.036	224.648	230.685	237.787	247.118	9,3 %
BDP VPŽ	3.813	3.565	3.593	3.685	3.711	-2,7 %
BDP po stanovniku RH	77.850	78.220	80.726	84.485	88.726	14 %
BDP po stanovniku Kontinentalna Hrvatska	79.377	79.325	82.102	85.485	89.984	13,4 %
BDP po stanovniku VPŽ	45.575	43.457	44.528	46.610	48.080	5,5 %

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.2.1.1. Poslovanje poduzetnika

Podaci o poslovanju poduzetnika za razdoblje 2017.-2019. ukazuju na sve bolju dinamiku poslovanja. Prema podacima FINA-e prihodi poduzetnika su se povećali sa 4,0 milijardi kuna (531,2 milijuna eura) u 2017. na 5,0 milijardi kuna (663,6 milijuna eura) u 2019. godini, odnosno za 25% u dvije godine. Također, u istom razdoblju broj zaposlenih osoba kod poduzetnika povećao se s 8.486 na 9.154, odnosno za 7,9%. Povećanje prihoda prati i rast dobiti pa su tako poduzetnici u 2019. godini zabilježili ukupno 236,9 milijuna kuna dobiti, što je povećanje od 14,3% u odnosu na 2018. godinu. Međutim, istovremeno dio poduzetnika i dalje ima značajne gubitke u poslovanju pa je ukupni gubitak u 2019. godini iznosio 108,8 milijuna kuna, što je povećanje za čak 76% u odnosu na 2018. godinu. Od ukupno 1.147 poduzetnika 852 su poslovala s dobiti, a 295 s gubitkom. Iz ovih se podataka može zaključiti kako je jaz između uspješnih i neuspješnih poduzetnika i dalje vrlo značajan te se sve više povećava. Poboljšanje ukupnog poslovanja županijskih poduzetnika odrazilo se i na prosječne neto plaće zaposlenika kod poduzetnika koje su se povećale sa 4.134,00 kune (548,68 eur) u 2018. na 4.328,00 kuna (574,42 eur) u 2019. godini. Gospodarstvo županije i dalje obilježava vrlo mali broj srednje velikih i posebno velikih poduzetnika (svega 2 velika poduzetnika), što značajno ograničava njegov ukupni razvojni potencijal.

Prema podacima FINA-e, a u obradi HGK – Županijske komore Virovitica, najveće trgovačko društvo u županiji je u 2019. godini, prema ukupnom prihodu, bila Marinada d.o.o. koja je prema veličini ukupnog prihoda rangirana na 275. mjestu u RH, nakon koje slijede Hrvatski duhani (465. mjesto) i PP Orahovica (500. mjesto u RH). Kao što se može vidjeti, najveći poslovni subjekti u VPŽ su prilično nisko rangirani u odnosu na subjekte iz ostalih županija te grada Zagreba.

Što se tiče poslovanja u 2020. godini, zbog aktualne krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 došlo je do neminovnog pada gospodarskih aktivnosti i zaposlenosti u 2020. godini. U kojoj mjeri će taj pad biti izražen, tek ostaje za vidjeti. Ipak, za očekivati je da će gospodarstvo nešto bolje proći nego što je to slučaj u nekim drugim županijama u kojima su turizam i prijevoz među ključnim djelatnostima.

Temeljem podataka FINA-e niže su navedena glavna obilježja poslovanja poduzetnika.

Sažeti pregled poslovanja poduzetnika

- Prema broju poduzetnika dominiraju mikro poduzetnici. Od ukupno 1.147 poduzetnika 965 je mikro, 164 malih, 16 srednjih i 2 velika poduzetnika,
- Poduzetnici ostvaraju relativno male prihode. Ipak, prihodi im posljednjih godina rastu. Poduzetnici koji su obveznici poreza na dobit, ostvarili su ukupno 5,0 milijardi kuna (664 milijuna eura) prihoda u 2019. godini, što predstavlja 0,63 % udjela u ukupnim prihodima poduzetnika na razini RH. To je povećanje od 10,9 % u odnosu na 2018. godinu.
- Povećana je profitabilnost županijskog gospodarstva. Dobit razdoblja iznosi 236.861.000,00 kuna (31,5 milijuna eura) dok gubitak razdoblja iznosi 108.808.000,00 kuna (14,5 milijuna eura)
- Značajan dio poduzetnika i dalje iskazuje gubitke. Od 1.147 poduzetnika: 852 su poslovali s dobiti, a 295 s gubitkom,
- Bilježi se povećanje zaposlenosti među poduzetnicima. Broj zaposlenih kod poduzetnika u 2019. godini je 9.154 što je u odnosu na 2018. godinu, kada je broj zaposlenih bio 8.638 osoba, više za 516 osoba.
- Samo mali broj poduzetnika ulaže. Od 1.147 poduzetnika, njih 68 uložilo je 81,3 milijuna kuna (10,8 milijuna eura) u dugotrajnu imovinu što je 69,9 % više nego 2018. godine,
- Plaće kod poduzetnika i dalje su male što ukazuje na vrlo nisku razinu produktivnosti gospodarstva. Prosječna mjesečna neto obračunata plaća po zaposlenom u 2018. godini iznosila je 4.134,00 kuna (548,76 eura), a u 2019. godini 4.382,00 kuna (581,55 eura). Za usporedbu, prosječna neto plaća zaposlenih kod pravnih osoba na razini RH je u 2019. godini iznosila 6.457,00 kuna (856,98 eura).

1.2.1.2. Sektorska struktura

Prema podacima DZS-a o strukturi bruto domaćeg proizvoda za 2017. godinu najvažnije gospodarske grane u Virovitičko-podravskoj županiji su prerađivačka industrija (18,5% ukupnog BDP-a), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (15,8%), trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, priprema i usluživanje hrane (12,6%) te poslovanje nekretninama (12,5%). Jedino Bjelovarsko-bilogorska županija ima veći udio poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u BDP-u, što jasno pokazuje koliku važnost ovaj sektor ima za županiju.

U razdoblju 2013. - 2017. sektor prerađivačke industrije najviše je povećao udio u BDP-u (sa 15,5% na 18,4%), dok je najveći pad udjela zabilježio upravo sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (sa 21,8% na 15,8%). Iz toga se može zaključiti kako prerađivačka industrija polako postaje sve konkurentnija, dok se u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i dalje bilježe brojni izazovi koji negativno utječu na konkurentnost sektora i posljedično na smanjenje njegove važnosti. Kada se gleda poslovanje poduzetnika, prihodi poduzetnika iz prerađivačke industrije iznosili su oko 42% ukupnih prihoda. Prema podacima FINA-e, a u obradi HGK – Županijske komore Virovitica, poduzetnici iz prerađivačke industrije povećali su prihode poslovanja s 1,93 milijardi u 2018. na 1,98 milijarde kuna u 2019. godini, odnosno za 3%. Pozitivne trendove u području prerađivačke industrije potvrđuju podaci o kretanju zaposlenosti. U razdoblju 2017. - 2019. broj zaposlenih u pravnim osobama u prerađivačkoj industriji povećan je s 3624 na 4412, odnosno za 21,7%. Unutar prerađivačke industrije najvažniji sektor je drvoprerađivački, na koji se odnosi oko 40% ukupno ostvarenih prihoda industrije. Od 2011. godine prihod drvoprerađivačkog sektora raste uz manje oscilacije te je u razdoblju 2011.-2018. ostvareno povećanje prihoda od 125%. Međutim, i dalje je ukupno ostvareni prihod prilično ograničen. Također, primjetan je nedostatak velikih tvrtki u tom sektoru, a koje bi mogle generirati veću bruto dodanu vrijednosti.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, broj registriranih pravnih osoba na dan 30. lipnja 2019. godine bio je 2.956 (1.462 aktivnih), njih 217 (131) bavi se poljoprivredom, šumarstvom i ribarstvom, 2 (1) rudarstvom, 269 (203) se bavi prerađivačkom industrijom, 45 (19) opskrbom električne energije, plinom, parom i klimatizacijom, 21 (15) opskrbom vodom, uklanjanjem otpadnih voda, gospodarenjem otpadom, te djelatnostima sanacije okoliša, 172 (102) građevinarstvom, 463 (282) trgovinom na malo i veliko, popravkom motornih vozila i motocikala, 82 (58) prijevozom i skladištenjem, 117 (71) djelatnostima pružanja smještaja, te pripremom i usluživanjem hrane, 38 (31) informacijama i komunikacijama, 9 (5) financijskom djelatnošću i djelatnošću osiguranja, 13 (7) poslovanjem nekretninama, 181 (128) stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima, 20 (15) administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima, 107 (24) javnom upravom i obranom, obveznim socijalnim osiguranjem, 54 (49) obrazovanjem, 80 (46) djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, 359 (97) umjetnosti, zabavom i rekreacijom, 706 (117) ostalim uslužnim djelatnostima, te 1 (1) pravna osoba registrirana za djelatnost kućanstava kao poslodavaca, djelatnost kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe.

Uočljiva je vrlo niska zastupljenost tvrtki koje se bave informacijsko-komunikacijskim djelatnostima kao i financijskim djelatnostima, što je također jedan od razloga slabije ukupne konkurentnosti VPŽ.

Na području Virovitičko-podravske županije eksploatira se nafta i zemni plin. Količine koje ekonomski pravdaju eksploataciju prisutne su na rubnim dijelovima županije prema Osječko-baranjskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji. Također, više poduzetnika se bavi eksploatacijom mineralnih sirovina s gotovo isključivom primjenom u graditeljstvu.

1.2.2. Tržište rada

1.2.2.1. Zaposlenost

Sveukupna zaposlenost u Virovitičko-podravskoj županiji je u porastu. Lagani oporavak započinje 2014. godine i nastavlja se. Prema strukturi zaposlenih 2019. godine (21.095 zaposlenih) 75,8% zaposlenih je kod pravnih osoba (15.987 zaposlenih), 11,7% kod fizičkih osoba, 4,2% u obrtništvu, 7,6% je zaposlenih poljoprivrednika te 0,7% zauzimaju samostalne i ostale profesionalne djelatnosti. U tablici 23 naznačen je broj osiguranika u županiji i jasno se vidi da je najviše zaposlenih, preko 75%, zaposleno kod pravnih osoba.

Tablica 27. Broj osiguranika u Virovitičko-podravskoj županiji

Godina	Pravne osobe	Fizičke osobe	Obrtnici	Poljoprivrednici	Samostalne profesionalne djelatnosti	Produženo osiguranje	Ukupno
2014.	13.606	2.264	919	1.976	167	78	19.010
2015.	13.858	2.253	872	1.869	157	87	19.096
2016.	14.191	2.416	810	1.646	153	89	19.305
2017.	14.868	2.440	836	1.612	157	75	19.988
2018.	15.315	2.488	856	1.625	167	57	20.508
2019.	15.987	2.483	891	1.604	159	61	21.095

Izvor: Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 2019. godina.

Vidljiv je porast broja zaposlenih kod pravnih osoba, fizičkih osoba i kod obrtnika, dok u ostalim kategorijama bilježimo pad zaposlenosti.

Udio ukupno zaposlenih s područja županije u ukupnom broju zaposlenih u RH je u 2019. godini iznosio 1,36%, što je isti udio kao i 2014. godine. To znači da županija bilježi istu dinamiku zapošljavanja kao i nacionalna razina. Virovitičko-podravska županija prednjači po udjelu poljoprivrednika u ukupnom broju zaposlenih (7,6%). Broj zaposlenih u poljoprivredi se, nakon oštrog pada u razdoblju 2014.-2016., stabilizirao te idućih godina bilježi znatno manji pad. Broj radnika kod pravnih osoba u stalnom je porastu u svim županijama, ali prema pokazateljima Virovitičko-podravska županija u tom je segmentu nešto slabija u odnosu na druge županije.

Slika 4. Osiguranici prema županijama i osnovama osiguranja

Redni broj	Županija	Osnove osiguranja							
		Radnici kod pravnih osoba	Radnici kod fizičkih osoba	Obrtnici	Poljoprivrednici	Samostalne profesionalne djelatnosti	Osiguranici zaposleni u med. org. u inozemstvu i hrvatski državljani zaposleni na teritoriju RH kod poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu	Produženo osiguranje	Ukupno
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Zagrebačka	69998	7147	4398	1299	613	1	287	83743
2.	Krapinsko-zagorska	31025	4335	2171	279	228	0	95	38133
3.	Sisačko-moslavačka	34265	3450	1739	838	307	1	129	40729
4.	Karlovačka	29790	3497	1544	420	285	0	99	35635
5.	Varaždinska	56966	5458	2269	792	406	1	154	66046
6.	Koprivničko-križevačka	28070	2160	1176	2311	277	1	118	34113
7.	Bjelovarsko-bilogorska	25692	2532	988	1899	293	2	98	31504
8.	Primorsko-goranska	96903	7152	6166	272	2536	29	572	113630
9.	Ličko-senjska	12413	1537	746	421	92	0	74	15283
10.	Virovitičko-podravska	15897	2483	891	1604	159	0	61	21095
11.	Požeško-slavonska	15953	1763	866	520	232	1	70	19405
12.	Brodsko-posavska	32446	3845	1723	810	283	1	92	39200
13.	Zadarska	44891	5082	2962	572	1295	5	316	55123
14.	Osječko-baranjska	76387	6180	3598	1960	694	1	194	89014
15.	Šibensko-kninska	26233	2661	2085	240	407	3	91	31720
16.	Vukovarsko-srijemska	34849	3821	1899	1627	291	2	100	42589
17.	Splitsko-dalmatinska	127079	12061	7424	748	3717	9	705	151743
18.	Istarska	71627	8229	5914	751	970	3	417	87911
19.	Dubrovačko-neretvanska	37655	3462	2630	452	1148	1	290	45638
20.	Međimurska	36764	2351	1108	889	195	0	73	41380
21.	Grad Zagreb	429471	13485	12701	509	4385	20	987	461558

Izvor: Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

Najveći udio županija iskazuje u dijelu poljoprivrede gdje sudjeluje s 8,35% zaposlenih u ukupnom broju zaposlenih u poljoprivredi.

1.2.2.2. Nezaposlenost

Broj nezaposlenih na razini Republike Hrvatske i Virovitičko-podravske županije u razdoblju od 2014. do 2019. godine konstantno se smanjuje. U navedenom je razdoblju prosječan broj nezaposlenih na mjesečnoj razini smanjen sa 10.216 u 2014. na 4.332 u 2019. godini, što znači da je broj nezaposlenih osoba smanjen za čak 2,4 puta u pet godina. Premda se radi o vrlo značajnom poboljšanju situacije na tržištu rada treba istaknuti da je to nešto slabija dinamika smanjenja nezaposlenosti od one na nacionalnoj razini gdje je broj nezaposlenih smanjen za 2,6 puta. Naravno, smanjenje broja nezaposlenih nije isključivo rezultat oporavka domaćeg gospodarstva, već je većim dijelom rezultat pojačanih migracija radne snage, posebno u inozemstvo. Naime, dok je u razdoblju 2014. - 2019. broj nezaposlenih osoba smanjen za oko 7.800 osoba, broj zaposlenih povećan je tek za oko 2000 osoba, iz čega jasno proizlazi da zapošljavanje nije bilo glavni faktor u pogledu smanjenja nezaposlenosti.

Stopa nezaposlenosti se uslijed značajnog smanjenja broja nezaposlenih te povećanja broja zaposlenih smanjila sa 35% u prosincu 2016. na 16,7% u prosincu 2019. godine. To je, međutim, i dalje vrlo visoka stopa nezaposlenosti u odnosu na nacionalnu razini (7,7% u prosincu 2019. godine).

Nezaposlene osobe u Virovitičko-podravskoj županiji uglavnom su srednje stručne spreme (57,1%), te s osnovnoškolskim obrazovanjem (27,9%), dok jako mali broj ima više i visoko obrazovanje. Niska razina obrazovanja je jedna od većih prepreka za zapošljivost dijela nezaposlenih, posebno kada je riječ o osobama bez škole i s osnovnom školom.

Tablica 28. Registrirane nezaposlene osobe prema razini obrazovanja krajem prosinca 2019. godine

	UKUPNO	BEZ ŠKOLE	OSNOVNA ŠKOLA	SŠ (3god) i KV VKV	SŠ (4god)	VŠS	VSS
Virovitičko-podravska županija	4.243	322	1.183	1.347	1.077	167	147
RH	131.753	7.868	24.880	39.961	38.039	9.115	11.890
UDIO Virovitičko-podravske županije	100 %	7,6 %	27,9 %	31,7 %	25,4 %	3,9 %	3,5 %
UDIO RH	100 %	6,0 %	18,9 %	30,3 %	28,9 %	6,9 %	9,0 %

Izvor: Državni zavod za statistiku

Utjecaj aktualne krize na tržište rada doveo je do porasta broja nezaposlenih u odnosu na usporedno razdoblje prošle godine. Kao što se može vidjeti na slici 7, već u travnju je broj nezaposlenih prešao prošlogodišnji broj te se povećanje nakon toga bilježi u svim idućim mjesecima. Ipak, pozitivno je da je u studenom 2020. godine broj nezaposlenih smanjen u odnosu na listopad pa je smanjeno i negativno odstupanje u odnosu na 2019. godinu, što pokazuje kako negativan učinak aktualne krize na kretanje broja nezaposlenih počinje slabiti.

Slika 5. Broj nezaposlenih osoba po mjesecima u 2019. i 2020. godini

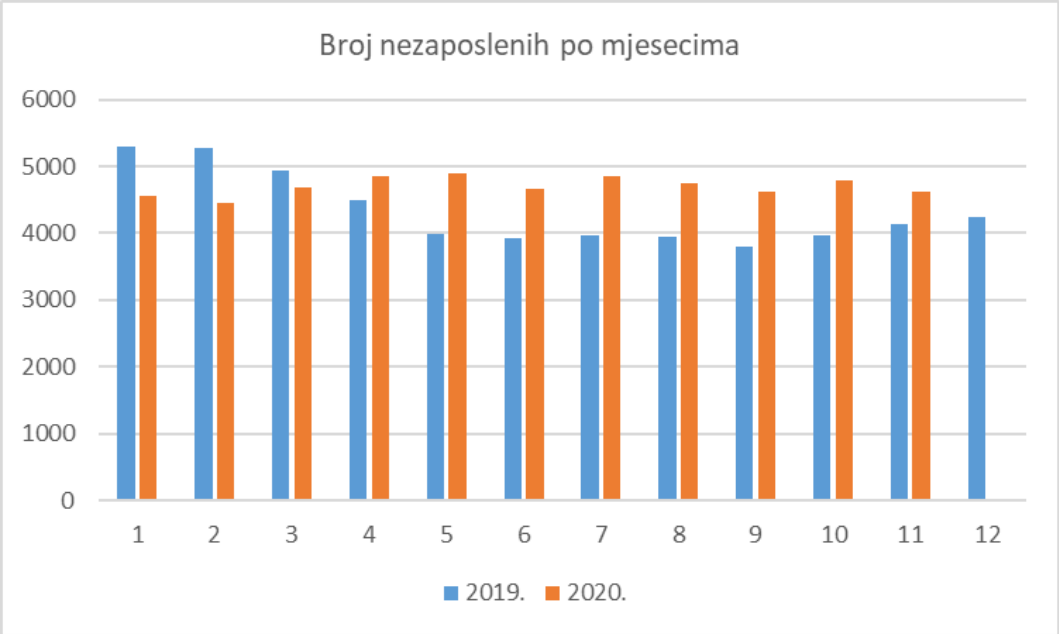

Izvor: HZZ

U studenome 2020. godine broj nezaposlenih iznosio je 4.755 osoba, što je 485 osoba više nego u istom mjesecu 2019. godine. Relativno povećanje broja nezaposlenih iznosi 11,8%, što se može ocijeniti kao umjereno povećanje u odnosu na stanje prethodne godine (za usporedbu u studenom 2014. godine je broj nezaposlenih iznosio 9.212). Međutim, s obzirom na još uvijek prisutne neizvjesnosti vezane za

ukupna gospodarska kretanja vrlo je teško procjenjivati u kojem smjeru će se nastaviti kretanja na tržištu rada u narednim mjesecima.

1.2.3. Poslovno okruženje

1.2.3.1. Vanjsko-trgovinska razmjena i izravna strana ulaganja

U području vanjske trgovine, VPŽ i dalje bilježi suficit, odnosno izvoz je veći od uvoza, ali se suficit posljednjih godina smanjuje. Razlog tome je stagnacija robnog izvoza koji je u razdoblju 2016.-2019. smanjen za 2,2%, dok je uvoz u istom razdoblju povećan za 14,9%. Za usporedbu, u istom razdoblju je robni izvoz na razini RH povećan za 23,1%, a uvoz za 24,1%. Ovako slaba dinamika izvoza, koji se umjesto očekivanog rasta u razdoblju općeg gospodarskog rasta, blago smanjio, vjerojatno najbolje oslikava tešku situaciju u kojoj se nalazi županijsko gospodarstvo. Loša izvozna dinamika je, s jedne strane, povezana sa slabim izvoznim potencijalom postojećih poduzetnika, a, s druge strane, s vrlo slabom sposobnošću privlačenja ulagača (posebno stranih) u proizvodnju za izvoz. **Slabiji izvozni rezultati su prvenstveno povezani sa slabim rezultatima prerađivačke industrije u pogledu izvoza.** VPŽ je jedna od rijetkih županija u kojima se posljednje dvije godine bilježi **pad vrijednosti izvoza** prerađivačke industrije. U razdoblju 2016.-2019. izvoz prerađivačke industrije smanjio se s 844,3 na 815,6 milijuna kuna, odnosno za 3,4%. S druge strane, na razini RH izvoz prerađivačke industrije je u istom razdoblju povećan za 27,2%. Pozitivno je da izvoz poljoprivrednih proizvoda kontinuirano raste, pa je u razdoblju 2016.-2019. povećan za 13,1%.

Tablica 29. Izvoz i uvoz roba u 2016. i 2019. godini za županiju i RH u milijunima kuna/eura

	Županija		**RH**	
	Izvoz u kn/eur	**Uvoz u kn/eur**	**Izvoz u kn/eur**	**Uvoz u kn/eur**
2016.	1.101/ 146,2	626/83,1	92.763/12.312	148.475/19.706
2019.	1.076/142,8	718/95,3	114.211/15.158,4	184.273/24.457,2
Promjena 2019./2016.	-2,2 %	14,9 %	23,1 %	24,1 %

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema podacima DZS-a, a u obradi HGK – ŽK-a Virovitica, VPŽ je u 2019. godini izvozila najviše u Njemačku (21,4 %), Italiju (16,1 %), Austriju (9,3 %), Sloveniju (7,1 %), BiH (5,2 %), a uvozila iz Brazila (20,2 %), Mađarske (10,8 %), Njemačke (8,9 %), Italije (7,8 %) i Srbije (7,4 %).

Izravna inozemna ulaganja na području VPŽ zanemariva su, što dodatno potvrđuje nisku konkurentnost županijskog gospodarstva, ali je vjerojatno povezano i sa slabim aktivnostima u pogledu privlačenja ulaganja. Prema podacima HNB-a, u razdoblju od 1993. do 2018. godine, izravna inozemna ulaganja kumulativno su iznosila svega 16,0 milijuna eura, što je najmanje od svih županija. Za usporedbu, Požeško-slavonska županija je u istom razdoblju privukla 45,2 milijuna eura stranih ulaganja, a Vukovarsko-srijemska 135,5 milijuna eura.

1.2.3.2. Poslovna infrastruktura – poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije

Na području Virovitičko-podravske županije osnovano je 45 poduzetničkih zona. Najvažnije, infrastrukturno su opremljene: Poduzetnička zona Sjever Virovitica (174.480 m²), Poduzetnička zona Zapad I Virovitica (65.794 m²), Poduzetnička zona Zapad II Virovitica (264.159 m²), Poduzetnička zona II Virovitica (19.500 m²), Poduzetnička zona III Virovitica (573.775 m²), Poduzetnička zona Rakitka Pitomača (19.614 m²), Poduzetnička zona Trnovača Slatina (32.592 m²), Poduzetnička zona Turbina 1 i 2 Slatina (36.674 m²) sa započetim proširenjem na Turbinu 3 (oko 23.000 m²), Poduzetnička zona Kućanica-Medinci Slatina (35.182 m²), te Poduzetnička zona Iskra Voćin (22.407 m²). Zone su raspoređene prema administrativnoj podjeli na općine i gradove, a smještene su u svim gradovima na području županije te u gotovo svim općinama. Predviđena namjena poduzetničkih zona uključuje proizvodnu, trgovačku, skladišnu i uslužnu namjenu. Pogodnosti koje nude zone odnose se na nisku kupovnu cijenu zemljišta, parcele različitih veličina te na snažnu potporu lokalne zajednice.

Neke poduzetničke zone su do sada uspjele privući veći broj poduzetnika te isto tako bilježe i veći broj zaposlenih. Prema broju zaposlenih u zonama prednjači Virovitica, ali značajan broj bilježe i druga, uglavnom veća mjesta, kao što su Slatina, Pitomača i Orahovica. Najlošija situacija je u manjim općinama u kojima je teško i očekivati pokretanje nekih većih ulaganja koja bi osigurala veći broj radnih mjesta.

Tablica 30. Najvažnije zone u Županiji prema zaposlenosti

JLS	Naziv zone	Broj zaposlenih
Virovitica	Poduzetnička zona III	316
	Poduzetnička zona Antunovac	179
	Poduzetnička zona II	167
Slatina	Poduzetnička zona Turbina 2	161
	Poduzetnička zona Turbina 1	92
Pitomača	Poduzetnička zona Rakitka	154
Orahovica	Poduzetnička zona Orahovica	67

Izvor: RA VIDRA

Na području županije djeluju poduzetnički centri, poduzetnički inkubatori i razvojne agencije kao potporne poduzetničke institucije. Radi se o sljedećim institucijama:

- **HGK – Županijska komora VPŽ-a** djeluje od 1994. godine pružajući niz usluga za poduzetnike s područja VPŽ-a, uključujući pružanje savjetodavnih usluga i informacija, organiziranje edukacija za članice, informiranja članica o aktualnim sajmovima u organizaciji/suorganizaciji s HGK-om te izdavanja i ovjeravanja dozvola u međunarodnom poslovanju.
- **HOK – Obrtnička komora VPŽ-a** osnovana je 1994. godine. Komora aktivno promiče, zajedničke interese obrtnika na području Virovitičko-podravske županije, s naglaskom na zastupanje interesa svojih članova pred tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, organiziranje i poticanje nastupa na sajmovima, izložbama i drugim oblicima poslovne suradnje promicanje, organiziranje i sudjelovanje u obrazovanju za obrtništvo te dopunskoj izobrazbi kadrova, praćenje i analiziranje stanja u obrtništvu i malom gospodarstvu, pružanje informacija i stručne pomoći svojim članovima te ostalim osobama zainteresiranim za bavljenje obrtom.
- **Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije** izgrađen 2013. godine i jedan je od najvrjednijih projekata EU-a Virovitičko-podravske županije, a cilj mu je doprinijeti regionalnoj konkurentnosti, poduzetničkom okruženju i održivom razvoju Županije poticanjem razvoja tehnoloških „start-up“ tvrtki i otvaranjem novih radnih mjesta.

- **Poduzetnički inkubator u Slatini** dio je projekta Mreža poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije. Ovdje je napravljena prenamjena starog Doma zdravlja u poduzetnički inkubator gdje je 2019. godine otvoreno 11 novih ureda za mlade poduzetnike. Inkubator je višenamjenski s kreativnim studiom i opremom za krojenje i šivanje.
- **Poduzetnički inkubator u Orahovici** dio je projekta Mreža poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije, otvoren je krajem 2019. godine, a sadrži urede za 18 poduzetnika.
- **Poduzetnički inkubator u Pitomači** također je dio projekta Mreža poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije. Potpuno nov izgrađen prostor za mlade poduzetnike, dio je projekta vrijednog 30 milijuna kuna odnosno 4 milijuna eura, od čega 20 milijuna kuna (2,7 milijuna eura) predstavljaju bespovratna EU sredstva.

  Navedeni poduzetnički inkubatori, na kojima poduzetnici mogu dobiti svu potrebnu infrastrukturu i savjetovanje kako bi put od ideje do tržišta učinili bržim i jednostavnijim, čine **Mrežu inkubatora Virovitičko-podravske županije.**
- **Panonski drvni centar kompetencija (PDCK)** je poveznica znanstvenika, lokalne zajednice i industrije u svrhu razvoja inovativnih proizvoda od drva te pružanja usluga poduzetnicima iz drvno-prerađivačkog sektora. Izgrađen je 2016. godine u sklopu projekta EU-a čija je vrijednost 48 milijuna HRK. Svrha mu je podizanje kompetencija i konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika u drvno-prerađivačkom sektoru kroz pružanje usluga poduzetnicima u Kontinentalnoj regiji i šire uvođenjem novih dizajniranih i inovativnih proizvoda i pružanjem svih ostalih usluga.
- **Tehnološko inovacijski centar (TIC) Virovitica** predstavlja istraživački centar u području poljoprivrede, biotehnologije i prehrambene industrije, a otvoren je u svibnju 2021. godine. Ova institucija ima za cilj postati važno mjesto suradnje znanosti i gospodarstva te povećanja znanja u funkciji poboljšanja konkurentnosti poljoprivredno-prehrambene proizvodnje. TIC raspolaže s 1760m^2 prostora u kojem se, između ostaloga, nalazi laboratorijska oprema koja će omogućiti provedbu istraživanja u područjima poput mljekarstva, uzgoja i prerade ljekovitog bilja, proizvodnje meda itd.
- **Razvojna agencija VTA** je prva lokalna razvojna agencija u RH koja je registrirana kao ustanova. Osnivač i vlasnik je Grad Virovitica pa je sukladno tome glavna zadaća Razvojne agencije raditi u interesu osnivača kroz izradu i implementaciju razvojnih projekata i ostalih strateških dokumenata. Također, bave se i pisanjem projekata za ustanove i tvrtki kojima je osnivač Grad Virovitica kao i za organizacije civilnog društva koje djeluju na području grada Virovitice.
- **Gradska razvojna agencija Slatine (GRAS)** osnovana je s ciljem jačanja poduzetništva na području Grada Slatine i okolice, a u svome radu usmjerena je na razvoj poduzetništva i ruralni razvoj, prikupljanje i davanje informacija, administrativnu obradu podataka, konzultantske usluge, pomaganje u nalaženju poslovnog prostora, posredovanje u pribavljanju financijskih sredstava i realizacije drugih poslova vezanih za poduzetničke aktivnosti.
- **DRAFT d.o.o.** je tvrtka čiji rad podržavaju općine Pitomača, Kloštar Podravski, Podravske Sesvete i Špišić Bukovica, na čiju inicijativu je i stvorena tvrtka. Tvrtka prati mjere i aktivnosti usmjerene prema poticanju poduzetništva od strane 61 nadležne institucije poput ministarstava, agencija, institucija i programa EU-a, pruža informacije o trenutno dostupnim mjerama samozapošljavanja i poticajima usmjerenim ka poduzetnicima početnicima, pruža savjete o odabiru najboljeg modela financiranja projekata i poslovanja putem dostupnih sredstava kao što su natječaji za bespovratna sredstva*, Seed Capital*,

Poslovni anđeli, *Venture Capital*, subvencionirani krediti, *Proof of Concept*, akceleratorski programi i druge raspoložive mogućnosti, pruža savjete prilikom prijave na javne natječaje dostupnih nacionalnih i potpora EU-a u svrhu dobivanja bespovratnih sredstava.

1.2.3.3. Obrtništvo i djelatnosti slobodnih profesija

Virovitičko-podravska županija ima udio od 1,198% obrtnika u odnosu na Republiku Hrvatsku. Najviše se bavi uslužnim djelatnostima 419 (41%), trgovinom 159 (13,3%) i proizvodnim zanatstvom 146 (12,2%). To se vidi u tablici 27. Žene su vlasnice 33,4% obrta, a muškarci 66,6%. Po starosnoj skupini najviše obrta otvaraju osobe između u dobi 25 i 64 godine (25 – 34 godine njih 186 (15,4%), 35 – 44 godine njih 406, (33,6%), 45 – 54 godine njih 368, (30,4%) i 55 – 64 godine njih 211 (17,5%)). Obrtnici u županiji ukupno zapošljavaju 3.613 osoba. Broj novootvorenih obrta u 2019. godini porastao je u odnosu na 2018. godinu, međutim, isto tako je porastao i broj zatvorenih obrta. **Zabrinjavajuće je što je u 2019., kao gospodarski vrlo dobroj godini, broj zatvorenih obrta gotovo dvostruko veći od broja novootvorenih obrta (126 naprema 64).** U 2020. godini se uslijed snažne ekonomske krize mogu očekivati puno lošiji rezultati poslovanja obrtnika, što će utjecati na daljnje pogoršanje omjera novootvorenih i zatvorenih obrta.

Tablica 31. Cehovski ustroj u aktivnim obrtima u Republici Hrvatskoj

CEH	Aktivni obrti	udio
Proizvodno zanatstvo	7.879	8,9 %
Uslužno zanatstvo	40.676	45,9 %
Ugostiteljstvo i turizam	12.067	13,6 %
Trgovina	9.250	10,4 %
Prijevoz osoba i stvari	8.214	9,3 %
Ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo	3.912	4,4 %
Frizeri, kozmetičari, njega tijela i fitness	6.642	7,5 %
UKUPNO	88.640	100 %

Izvor: Obrtništvo u brojkama, XII/2019

Tablica 32. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u gospodarstvu

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - značajna ulaganja u razvoj poduzetničke potporne infrastrukture - ulaganje u razvoj znanstveno-istraživačke infrastrukture (TIC) - znatno niža razina nezaposlenosti nego u ranijem razdoblju - rast bruto dodane vrijednosti prerađivačke industrije **Negativna** - niska razina produktivnosti koja vodi niskoj razini BDP-a po stanovniku - mali broj srednje velikih i velikih poduzetnika - nedovoljan optimizam u poduzetništvu kao posljedica dugogodišnjih negativnih trendova - na posljednjem mjestu među županijama prema visini izravnih stranih ulaganja - slabi kapaciteti za investicije (financijski, kadrovski)	- kvalitetna resursna osnovica za razvoj prehrambene i drvne industrije - kvalitetna mreža poduzetničkih zona i potpornih institucija - značajno iskustvo s korištenjem fondova EU-a u području poticanja poduzetništva	- smanjiti stopu nezaposlenosti, osobito mladih - poboljšati strukturu gospodarstva i povećati udio bolje plaćenih poslova; posebno ojačati poticaje za tvrtke u IKT sektoru - osigurati posebne potpore za male i srednje tvrtke koje izvoze - nastaviti ulaganja u kvalitetu poduzetničke potporne infrastrukture - osnažiti pristup poticanja/privlačenja investitora, uložiti više resursa i ojačati kadrovski potencijal - nastaviti poticati osnivanje novih poslovnih subjekata kroz inkubatore i druge poticaje - dodatno pojačati potporu obrtništvu, posebno u proizvodnom segmentu

- izostanak investicija (posljedično nema ni novog zapošljavanja) - i dalje relativno visoka nezaposlenost - nedostatak kvalitetnih radnih mjesta, osobito za visokoobrazovane - nedovoljan udio poslovnih aktivnosti s visokom dodanom vrijednošću - slaba dinamika izvoza, posebno u slučaju prerađivačke industrije - ne pridaje se značaj digitalnoj i zelenoj tranziciji gospodarstva - i dalje prisutni nepovoljni trendovi u obrtništvu, negativan omjer novootvorenih i zatvorenih obrta		

1.2.3.4. Poljoprivreda i ribarstvo

Prema podacima DZS-a, bruto dodana vrijednost u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva ostvarena na području Virovitičko-podravske županije kontinuirano pada te je u 2018. bila čak 42,3% manja nego u 2008. godini. Radi se o najvećem gospodarskom padu nekog značajnijeg gospodarskog sektora u Županiji, kao i najvećem padu kada se sektor uspoređuje s ostalim županijama. Podaci potvrđuju kako se sektor suočava s izuzetno velikim poteškoćama te da su nužne brojne i snažne promjene kako bi se ubrzao njegov oporavak.

Slika 6. Bruto dodana vrijednost u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u VPŽ-u 2008. – 2018.

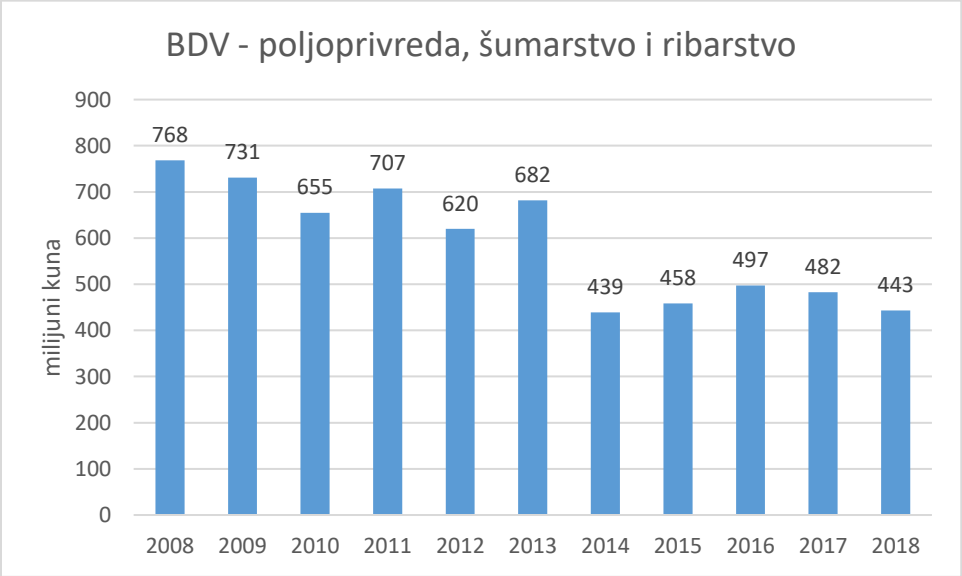

Poljoprivredne površine

Poljoprivredno zemljište u Virovitičko-podravskoj županiji prema podacima ARKOD-a prostire se na 84.128,65 ha ili 58% od ukupne površine županije, a 8% Republike Hrvatske. Povoljna klima i nizinsko-brežuljkasti prostor omogućava visoke urode poljoprivrednih kultura poput (posebno) žitarica, industrijskog i aromatičnog bilja, uljarica, povrća, voća i grožđa.

U strukturi korištenih obradivih površina najveći udio imaju oranice i vrtovi s više od 92,71% što je posljedica prirodnih i agroekoloških uvjeta iz čega se vidi da je u VPŽ najzastupljenija proizvodnja

ratarskih kultura, dok se na ostalih 7,29% koriste sljedeće poljoprivredne površine (prema ARKOD-u): staklenici na oranici (0,12%), livade (2,30%), pašnjaci (1,80%), vinogradi (0,54%), iskrčeni vinogradi (0,01%), voćne vrste (2,38%), kulture kratkih ophodnji (0,04%), rasadnici (0,02%), miješani trajni nasadi (0,01%) a na ostale vrste korištenja poljoprivrednih površina (0,07%).

Najveći udio obradivih poljoprivrednih površina (prema ARKOD-u iz 2019. godine) imaju Općina Sopje (10%), Općina Pitomača, (10%), Općina Gradina (10%), te Općina Suhopolje (9%).

Površina koja se trenutno navodnjava u Virovitičko-podravskoj županiji iznosi oko 850 hektara što predstavlja svega oko 1% ukupnog poljoprivrednog zemljišta.

Županija kontinuirano ulaže u izgradnju sustava za navodnjavanje, a cilj je u idućih 5 godina dostići cca 8.000 ha navodnjavanih površina poljoprivrednog zemljišta. Ovaj se cilj planira ostvariti kroz realizaciju sljedećih projekata:

- SN Kapinci – Vaška 2.000 ha – do kraja 2020. priključeno je 50 poljoprivrednih gospodarstava
- SN Novi Gradac – Detkovac 750 ha – do kraja 2020. potpisano je 30 predugovora o priključivanju
- SN Đolta- I. faza 200 ha (Đolta – II faza – 200 ha)
- SN Lukač- I. faza 500 ha (Lukač II. faza 500 ha)
- Novi zahtjevi korisnika i izrada novih predinvesticijskih studija za navodnjavanje dodatnih površina (4.000 ha)

Površina od 84.128,65 ha poljoprivrednog zemljišta rascjepkana je na 55.817 parcela. Prevelika usitnjenost parcela predstavlja velik problem i ograničavajući je čimbenik razvitka poljoprivrede. Nešto je bolja situacija kada se analiziraju samo površine koje su upisane u ARKOD. Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, **prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva upisanog u ARKOD u županiji iznosi 13,4 hektara, a nacionalni prosjek iznosi 7 hektara,** što pokazuje kako županija u pogledu veličine zemljišta ima bolju situaciju od prosjeka RH.

Poljoprivrednu proizvodnju, kao ključnu djelatnost županije sa svim postojećim preduvjetima za razvoj (reljef, klima) treba unaprijediti okrupnjivanjem poljoprivrednih površina. Komasacija je jedna od tehničkih mjera kojom se povećavaju obradive površine, omogućuje suvremena obrada zemlje, a to dovodi do povećanja prinosa. Glavna korist koja proizlazi iz postupka komasacije bilo bi povećanje poljoprivredne proizvodnje, izgradnja objekata od javnog interesa, hidromelioracijski zahvati te rješavanje imovinsko-pravnih odnosa.

S ciljem održivosti i povećanja vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, potrebno je dosadašnjim korisnicima, zakupcima, proizvođačima koji redovno plaćaju zakupe, zapošljavaju, plaćaju poreze i doprinose te investiraju, dati podršku i omogućiti daljnje bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom te im pomoći pri stvaranju preduvjeta za daljnje povećanje njezine vrijednosti. Osim toga, istom cilju će doprinijeti i krčenje zapuštenog i obraslog poljoprivrednog zemljišta, koje je potrebno čim prije dati na raspolaganje zainteresiranim zakupcima, koji imaju iskustva u privođenju takvog zemljišta svrsi.

Tablica 33. Broj gospodarstava u Virovitičko-podravskoj županiji prema tipu

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Promjena 2015./2019. (%)
Obiteljsko gospodarstvo	6.891	6.711	6.269	6.314	6.287	-9,12
Obrt	99	91	96	96	101	0,98
Trgovačko društvo	113	116	108	115	122	9,26
Zadruga	22	21	16	16	14	-63,63
Ostali	23	23	21	20	20	-8,69

UKUPNO	**7.148**	**6.962**	**6.510**	**6.561**	**6.544**	**-9,15**

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)

Poljoprivredna proizvodnja VPŽ bazira se na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG). Od ukupnog broja gospodarstava u 2019. godini 96,08% čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva, 1,54% obrti, 1,86% trgovački obrti, zadruge 0,22% te 0,30% ostala poljoprivredna gospodarstva. U 2019. godini ukupan broj gospodarstava u Virovitičko-podravskoj županiji bio je 6.544, što je za 9,15% manje u odnosu na 2015. godinu kada je bilo ukupno 7.148 gospodarstava. **Posebno je zabrinjavajuće što broj zadruga, koje bi trebale biti nositelji zajedničke proizvodnje i plasmana poljoprivrednih proizvoda, i dalje pada, a istovremeno proces uspostave novih proizvođačkih organizacija teče jako sporo.**

Kao i kod većine drugih županija, površine pod ekološkom proizvodnjom sve se više povećavaju. Prema podacima DZS-a, ekološka korištenost poljoprivrednog zemljišta povećala se s 9.325 ha u 2017. na 10.659 ha u 2019. godini, odnosno za 14,3%. Posljedično, udio površina pod ekološkom proizvodnjom u ukupnoj poljoprivrednoj površini sve više raste pa je tako u 2019. godini iznosio 12,7%.

I dalje je primjetan nedostatak logističko-distribucijskih kapaciteta na području VPŽ i posredništva u komunikaciji s trgovačkim centrima, koji bi pomogli u izravnom povezivanju proizvođača s kupcima (posebno onim u urbanim centrima) putem napredne logističke infrastrukture i usluga hladnog lanca, prije svega kad je riječ o svježim/kvarljivim proizvodima.

Stvaranje i prijenos znanja i tehnologija među sudionicima u poljoprivredi vrlo su ograničeni, što rezultira niskom razinom konkurentnosti županijskih proizvođača u usporedbi s onima iz drugih država. Primjena digitalnih rješenja za poboljšanje konkurentnosti proizvodnje još je vrlo slabo raširena, posebno kod malih i srednjih proizvođača. Povezanost proizvođača sa znanstvenom zajednicom kroz zajedničke projekte, edukacije i druge oblike suradnje i dalje je vrlo slaba, što usporava modernizaciju poljoprivredne proizvodnje i njezinu specijalizaciju prema dohodovnijim kulturama.

Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede Ministarstva poljoprivrede na području Virovitičko-podravske županije broji 12 savjetnika koji su raspoređeni u 6 ureda u: Virovitici, Slatini, Orahovici, Pitomači, Suhopolju i Špišić Bukovici. Na mjesečnoj razini Uprava organizira tečaje i demonstracije za poljoprivrednike s područja Županije.

Voćarska i vinogradarska proizvodnja

Od ukupno obradive površine koja iznosi 84.128,65 ha, voćne vrste zauzimaju 1.867,85 ha tj. 2,22%. Najznačajnija kultura u uzgoju na 1.867,85 ha je lijeska sa 720,28 ha, odnosno 38,6%. Ostale vrste koje se uzgajaju na poljoprivrednim površinama županije su: orah 375,41 ha, jabuka 201,76 ha, višnja 164,76 ha, šljiva 146,04 ha, kupina 66 5,64 ha, breskva 66,21 ha, aronija 30,43 ha, zatim trešnja 20,82 ha, kruška 14,19 ha, nektarina 5,95 ha, borovnica 3,73 ha, dunja 0,64 ha, koja kao tradicionalno najznačajnija voćna vrsta u uzgoju trenutno nije najzastupljenija što je rezultat dosta neuređenog tržišta i niske otkupne cijene, zatim kesten 1,48 ha, malina 2,81 ha, ribiz 1,68 ha i šipak 0,87 ha.

Virovitičko-podravska županija proizvede 10.700 hl vina, a u Vinogradarski registar upisano je 450 fizičkih osoba. Vinogradi zauzimaju ukupno 416,53 ha (0,5% ukupne površine).

Dobar primjer suradnje županije, poljoprivrednih proizvođača i znanstvene zajednice jest analiza pogodnosti poljoprivrednog zemljišta za voćarstvo po pojedinim voćnim vrstama koju su izradili stručnjaci Agronomskog fakulteta iz Zagreba, a što bi trebala biti podloga za daljnje planiranje ulaganja u voćarstvo na području županije.

Proizvodnja povrća

Povrtlarska kultura u ukupnoj proizvodnji na obradivim površinama u Virovitičko-podravskoj županiji iznosi 1,82%, ukupan broj površina zasijanih povrtlarskim kulturama iznosi 1.531,68 ha. Postoji prostor za napredak posebno zbog sustava navodnjavanja Kapinci - Vaška koji je u upotrebi, također postoje sustavi navodnjavanja u izgradnji (Đolta, Novi Gradac - Detkovac, Lukač). S tim sustavima navodnjavanja broj zasijanih površina povrtlarskim kulturama mogao bi znatno porasti zbog dostupnosti vode koja je neophodna u povrtlarskoj proizvodnji.

Paprika obuhvaća najveći broj hektara pod povrtlarskim kulturama i njen obujam proizvodnje je 40% ili 615,12 ha, zastupljena je i proizvodnja rajčice, cikle, cvjetače, patlidžana, kelja i luka.

Valja posebno istaknuti općinu Pitomača u proizvodnji povrća, ali i potrebu za navodnjavanjem u toj općini.

Proizvodnja duhana

Na području Županije ostvaruje se 85% ukupne proizvodnje duhana u RH, a u njegovu proizvodnju uključeno je oko 500-ak obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Međutim, sama proizvodnja se postupno smanjuje te je u 2019. godini proizvodnja bila gotovo upola manja u odnosu na 2010. godinu. Pritom se može očekivati da će se trend smanjenja nastaviti, s obzirom na najavljeno ukidanje poticaja za proizvodnju duhana.

Stočarska proizvodnja

Govedarska proizvodnja jedna je od najvažnijih grana poljoprivrede i stočarske proizvodnje. Najznačajnije pasmine u uzgoju su simentalska, holstein, te pasmine koje se uzgajaju za meso u sustavu krava tele (Charolais, Herefordt, Limousin, Angus, Slavonsko-srijemski podolac).

Broj gospodarstava koja se bave uzgojem goveda na području županije u razdoblju 2013. - 2019. bilježi smanjenje za 226,5%, ali je 2019. godine porastao broj goveda u uzgoju za 0,93%u odnosu na 2013. godinu. Broj svinja u uzgoju značajno je porastao u sedmogodišnjem razdoblju, kao i broj gospodarstava koja se bave tom proizvodnjom. Tako se **broj svinja u uzgoju za razdoblje od 2013. do 2019. godine udvostručio,** odnosno broj svinja povećao se za 20.439, no iako se broj svinja u uzgoju značajno povećao, proizvodnja je još uvijek nedostatna. Glavni razlog nedovoljne proizvodnje za vlastite potrebe je niska cijena uvoznog svinjskog mesa u trgovačkim lancima, te se uslijed slabije kupovne moći kupci odlučuju za proizvod niže cijene neovisno o kvaliteti. Uzgoj ovaca na gospodarstvima u sedmogodišnjem razdoblju bilježi pad za 3.314 grla, kao i broj gospodarstava koja se bave tom proizvodnjom (89) te 2019. godine iznosi 782. Kozarstvo nije posebno zastupljeno. Riječ je uglavnom o gospodarstvima s manjim brojem koza. Broj koza u uzgoju 2019. godine bio je 1.458, a broj uzgajivača 166.

Proizvodnja ljekovitog bilja

VPŽ je među najuspješnijim županijama po razvijenosti proizvodnje ljekovitog bilja. Dominantno mjesto zauzima proizvodnja kamilice, a sve više raste proizvodnja industrijske konoplje. Prema podacima HGK, sedam najvećih proizvođača je u 2018. godini posadilo ljekovito bilje na površini od 3.630 ha.

Ribarstvo: akvakultura i ribolov

Proizvodnja slatkovodne ribe (akvakultura)

Uzgoj ribe (akvakultura) strateška je grana gospodarstva u Republici Hrvatskoj te je kao takva sastavni dio ostalih razvojnih strategija. Šaranski ribnjaci, kao vrijedni i bogati ekosustavi, imaju značajnu ulogu u očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, a njihovo očuvanje i razvoj važno je i za širu društvenu zajednicu. Osim toga, važnu ulogu imaju i u obrani od poplava, kada pri dolasku vodnog vala zaprimaju i akumuliraju značajne količine vode iz kanalske mreže.

Županija je važan proizvođač slatkovodne ribe pa je potrebno osigurati sve preduvjete za razvoj i opstanak ovog sektora**.** Najviše se proizvodi šaran, a od ostale ribe amur, tolstolobik, som, štuka i smuđ. Od proizvođača je pojedinačno najvažniji PP Orahovica koji, prema podacima HGK, godišnje proizvede preko 1.000 tona konzumne ribe i najveći je proizvođač u Republici Hrvatskoj. Također, na području županije posluje i tvornica za preradu slatkovodne ribe.

Prosječna godišnja potrošnja ribe u Europskoj uniji kreće se oko 23,3 kg/stanovnik/godišnje, dok je svjetska razina oko 17,8 kg/stanovnik/godišnje. Republika Hrvatska bilježi oko 9 kg po glavi stanovnika godišnje što je vrlo niska razina potrošnje, a od toga je svega 1,5 - 2 kg slatkovodne ribe. Stoga je nužno pokrenuti aktivnosti za povećanje potrošnje.

Pčelarstvo

Virovitičko-podravska županija lider je u proizvodnji meda. Slavonski med je upisan u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla na razini EU. Županija svake godine ima suficitarnu proizvodnju meda od oko 50%.
Na području VPŽ aktivno djeluje pet pčelarskih udruga:

- Udruga pčelara Virovitica – 145 članova – 12.430 pčelinjih zajednica
- Pčelarska udruga “Lipa” Slatina – 70 članova – 3.970 pčelinjih zajednica
- Udruga pčelara Voćin – 55 članova – 2.846 pčelinjih zajednica
- Pčelarska udruga “Pčelica” Orahovica – 40 članova – 3.162 pčelinje zajednice
- Udruga pčelara “Bagrem” Pitomača – 26 članova – 3.727 pčelinjih zajednica

Turizam i ruralni razvoj

Kulturna baština, povijest i priroda Virovitičko–podravske županije spadaju u najveće turističke atrakcije županije. **Premda turistički promet polako raste, on je u hrvatskim okvirima i dalje zanemariv,** što nije nikakvo iznenađenje s obzirom na nisku početnu poziciju županije. S obzirom na brojne aktivnosti koje su posljednjih godina poduzete u pogledu jačanja atraktivnosti turističke ponude županije, za očekivati je daljnji porast turističkog prometa nakon što se situacija s aktualnom zdravstvenom krizom uzrokovanom pandemijom bolesti COVID-19 stabilizira.

Prema podacima DZS-a, VPŽ je u 2019. godini zabilježila 44.744 noćenja, dok je u 2016. godini broj noćenja iznosio 30.840. Od toga se na strane goste odnosilo 29 % noćenja, a 71 % na domaće. Ovi podaci potvrđuju kako je atraktivnost županije za strane goste još uvijek vrlo niska i da su trenutno za turizam ključni domaći gosti. U tablici 30 prikazani su dolasci turista u razdoblju 2016. - 2019.

Tablica 34. Dolasci stranih i domaćih gostiju u Virovitičko-podravsku županiju

	Turisti	Dolasci	Noćenja
2016.	Domaći	9.116	22.112
	Strani	3.673	8.728
	Ukupno	**12.789**	**30.840**
2017.	Domaći	9.846	23.615
	Strani	4.338	9.838
	Ukupno	**14.184**	**33.453**
2018.	Domaći	12.859	33.232
	Strani	5.164	13.067
	Ukupno	**18.023**	**46.299**
2019.	Domaći	11.843	31.776
	Strani	4.867	12.968
	Ukupno	**16.710**	**44.744**

Izvor: DZS

Prirodne vrijednosti glavni su potencijal za razvoj turizma u VPŽ, osobito aktivnog turizma poput biciklizma, planinarenja, jahanja, plovljenja rijekom, ali i za odmor i uživanje u prirodi. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije osnovala je Informativno-edukativni centar-hostel Dravska priča, koji se nalazi u Regionalnom parku Mura - Drava te interpretira prirodne vrijednosti tog područja, a istovremeno je izvrstan primjer obrazovnog turizma za djecu i mlade gdje se provodi program škole u prirodi. Park prirode Papuk – UNESCO svjetski geopark predstavlja geološki najraznolikije područje u ovom dijelu Hrvatske. Na istočnom dijelu Županije smješten je grad Orahovica gdje se nalazi „Orahovačko jezero“ koje predstavlja vrijedan potencijal za razvoj turizma.

Na području VPŽ postoji preko 30 lovišta i isto toliko udruga, a zahvaljujući bogatom fondu divljači, imaju najdužu tradiciju, ali i izrazitu perspektivu razvoja. Trenutna razina ugostiteljske ponude je skromna, međutim neki ugostitelji i pružatelji sličnih usluga ističu se iznimno kvalitetnom ponudom utemeljenom na gastronomskoj tradiciji Slavonije i Podravine.

U okviru povijesnih atrakcija ističu se nedavno obnovljeni dvorac poznate slavonske velikaške obitelji Pejačević u središtu Virovitice i dvorac Janković u Suhopolju, a među manifestacijama valja istaknuti Viroexpo kao jednu od vodećih gospodarskih manifestacija u Hrvatskoj.

Najviše dolazaka i noćenja turista zabilježeno je u Virovitici. Broj smještajnih objekata i ležajeva povećava se tijekom zadnjih sedam godina. Povećao se broj hotela, kao i ostalih oblika smještaja poput soba, apartmana, kuća za odmor, prenoćišta, hostela, odmarališta, domova (lovačkih, planinarskih). Međutim, ukupni smještajni kapaciteti i dalje su vrlo skromni.

Tablica 35. Broj i kapacitet smještajnih objekata i ležajeva u Virovitičko-podravskoj županiji

Godina	Hoteli	Ostalo	Ležajevi
2013.	3	23	473
2014.	3	25	496
2015.	3	24	479
2016.	4	28	549
2017.	5	53	835
2018.	5	49	661
2019.	5	49	661

Izvor: eVisitor, Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije

Turističke zajednice (TZ) u Virovitičko-podravskoj županiji, uz županijsku su TZ grada Virovitice, TZ grada Slatine, TZ grada Orahovice te TZ općine Pitomača i TZ općine Čačinci. Prema Programu rada za 2019. godinu s planom prihoda, TZ Virovitičko-podravske županije raspolaže s ukupno oko 1,4 milijuna kuna prihoda. U VPŽ su provedene i provode se značajne aktivnosti vezane za razvojne projekte koje sufinancira EU, kao što su 'Centar za posjetitelje - dvorac Janković', integrirani razvojni program '5 do 12 za Dvorac', dovršetak prekograničnog dijela rute EuroVelo13 između Dravatamasja i Virovitice, Posjetiteljski centar 'Dravska priča', uređenje TRC 'Jezero Hercegovac - Ružica grad' u Orahovici, 'Kuća čaja - oaza mira' u Špišić Bukovici te projekt 'Amazon of Europe Bike Trail'.

Tablica 36. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u poljoprivredi, ribarstvu i turizmu

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna **Poljoprivreda** - sve veći broj projekata gradnje sustava za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta - značajan i rastući udio površina pod ekološkom proizvodnjom - povećanje površina pod trajnim nasadima - povećanje proizvodnje u svinjogojstvu - snažno povećanje proizvodnje ljekovitog bilja - povećanje proizvodnje slatkovodne ribe i očuvanje bioraznolikosti - liderska pozicija u proizvodnji meda - proizvodnja povrća u općini Pitomača **Turizam** - bogata kulturna baština i prirodne ljepote - sve veća ulaganja u poboljšanje turističke ponude - blago povećanje broja dolazaka i noćenja **Negativna** **Poljoprivreda** - i dalje vrlo nizak udio zemljišta koji se navodnjava	**Poljoprivreda** - značajan potencijal za razvoj povrtlarske proizvodnje, posebno slijedom ulaganja u sustave navodnjavanja - rastuće znanje i iskustvo u ekološkoj proizvodnji - osnivanje novih potpornih institucija poput Centra za istraživanje i razvoj u mljekarstvu - znatne mogućnosti za daljnji razvoj proizvodnje ljekovitog bilja - povećanje potrošnje slatkovodne ribe kao zdrave namirnice, posebno u obrazovnim i socijalnim institucijama **Turizam** - razvoj eko-etno sela - razvoj malih seoskih imanja i ponuda izleta, vikend putovanja i noćenja u prirodi - razvoj turizma na slatkovodnim ribnjacima	**Poljoprivreda** - nužna su daljnja ulaganja u sustave navodnjavanja (naglašena potreba u općini Pitomača) i pronalaženja idejnih rješenja za navodnjavanje novih površina - spriječiti daljnje usitnjavanje parcela te sustavno poticati komasaciju zemljišta - kontinuirano razvijati i poboljšavati obrazovne programe za poljoprivrednike - sustavno poticati povezivanje proizvođača (npr. kroz uspostavu proizvođačkih organizacija) - razviti što intenzivniju suradnju znanstveno-istraživačkog sektora i poljoprivrednika - sustavno poticati širenje znanja i primjenu naprednih tehnologija, posebno u kontekstu digitalizacije poljoprivrede - istražiti mogućnosti osiguravanja potrebnih količina vode za šaranske ribnjake kroz spajanje kanala, uspostavu akumulacija, postavljanja pumpi i slično **Turizam**

- usitnjenost zemljišta - broj zadruga i dalje pada - vrlo mali udio površina pod povrtlarstvom - sve manji broj uzgajivača goveda i ovaca - sve izraženiji nedostatak vode za uzgoj ribe u ribnjacima **Turizam** - i dalje nizak broj dolazaka i noćenja turista - nedovoljni smještajni kapaciteti - slabo organizirana turistička ponuda - slabe promotivne aktivnosti - nedostatak stručnog znanja i vještina za rad u turizmu - slaba prepoznatljivost turističke ponude		- poboljšati marketinško-promotivnu aktivnost - povećati smještajne kapacitete - povećati broj turističkih proizvoda - podići razinu kvalitete usluge u turizmu - bolje razumijevanje trendova u turizmu

1.3. OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA I PROMET

1.3.1. Kvaliteta okoliša, izloženost ekološkim i klimatskim rizicima

1.3.1.1. Onečišćenje tla i zemljišta

Prostor Virovitičko-podravske županije razvrstan je na šume, naselja s građevinskim područjima, vodne površine i poljoprivredna tla. Kao glavni izvori onečišćenje tla i zemljišta na području VPŽ prepoznati su otpad, korištenje pesticida u poljoprivredi, nedovoljna pokrivenost mrežom odvodnje, eksploatacija nafte i plina te promet.

1.3.1.2. Onečišćenje zraka

Na području VPŽ u 2021. godini ne postoje mjerne postaje državne ili lokalne mreže za redovito praćenje kvalitete zraka. Prema podacima prijavljenim u Registar onečišćenja okoliša (ROO)[28] na području Virovitičko-podravske županije nema velikih onečišćivača zraka koji bi znatnije utjecali na kvalitetu zraka, te je zrak I. kategorije.

Najveći udio u ukupnoj emisiji onečišćujućih tvari u zrak u Virovitičko-podravskoj županiji, prema podacima za 2018. godinu iz Registra onečišćavanja okoliša, odnosio se na ugljikov dioksid CO_2 (preko 40 %), dok su se dušikov dioksid NO_2 (0,05 %), ugljikov monoksid CO (0,05 %), sumporov dioksid So_2 (0,01 %) te sitne lebdeće čestice (PM_{10}) emitirale u minimalnim količinama (0,02 %). Prijavljene emisije onečišćujućih tvari u zrak u 2018. godini u najvećoj mjeri potječu od djelatnosti registriranih kao proizvodnja šećera, proizvodnja električne energije, proizvodnja namještaja, proizvodnja keramičkih pločica i ploča, ostala prerada i konzerviranje voća i povrća te djelatnosti bolnica.

Tablica 37. Količine ispuštanja onečišćujućih tvari u zrak (kg/god) u Virovitičko-podravskoj županiji za 2018. godinu

Šifra	Onečišćujuća tvar	Količina ispuštanja (kg/god)	Zastupljenost ispuštanja (%)
201	Oksidi sumpora izraženi kao sumporov dioksid (SO_2)	12.168,89	0,01
202	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO_2)	52.725,69	0,05
203	Ugljikov monoksid (CO)	61.284,39	0,05
204	Ugljikov dioksid (CO_2)	46.849.616,16	40,74
501	Čestice (PM_{10})	17.736,33	0,02

Izvor: Izvješća o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2018. godinu[29], MZOE, 2019., str. 52

1.3.1.3. Onečišćenje voda

Prema Izvješću o stanju okoliša u RH za razdoblje 2013. - 2016. i podacima Hrvatskih voda na području podsliva Drave i Dunava, bilo je u 2016. godini 11 slučajeva iznenadnih onečišćenja voda te je u 6 slučajeva trebalo poduzeti mjere za sprječavanje širenja i saniranje nastalog onečišćenja voda.

Na Crpilištu Bikana Virovitica iz kojih se crpi voda za potrebe javne vodoopskrbe grada Virovitice te na Crpilištu Pitomača lokacije Lisičine iz kojega se crpi voda za potrebe javne vodoopskrbe Općine

[28] Vlasnici i/ili korisnici nepokretnih izvora onečišćivanja zraka dužni su sukladno Pravilniku o registru onečišćavanja okoliša (NN 87/15) dostaviti podatke o emisijama onečišćujućih tvari u okoliš u Registar onečišćavanja okoliša.

[29] Zadnji dostupni podaci. Izvješće o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2019. još nije objavljeno.

Pitomača, kao i na području Grada Slatine, monitoring izvorišta obavlja Zavod za javno zdravstvo. Prikupljeni uzorci vode na temelju ispitivanih kemijskih i mikrobioloških pokazatelja pokazuju da su svi sukladni Pravilniku o parametrima sukladnosti i metodama analize vode za ljudsku potrošnju. No, prema Izvješću Hrvatskih voda o stanju podzemnih voda u 2016. godini za podsliv rijeka Drave i Dunava, na vodocrpilištu Bikana uočen je uzlazni trend promjene prosječnih godišnjih koncentracija amonija na priljevnom području[30]. Dok je prema Izvješću Hrvatskih voda o stanju površinskih voda u 2018.[31] godini uočeno vrlo loše ekološko stanje na mjernoj postaji Slatinska Čađavica te loše ekološko stanje na spojnom kanalu Profesor Bella (Vojlovica - Voćinska - Drava) i Županijskom kanalu, Vaška.

1.3.1.4. Zaštita od poplava

Rizik od poplava na prostoru Virovitičko-podravske županije je visok. Prema Glavnom provedbenom planu obrane od poplava, područje VPŽ nalazi se unutar sektora B - Dunav i Donja Drava, a obuhvaća Branjeno područje 18: Područje maloga sliva Županijski kanal, Branjeno područje 17: Područje maloga sliva Karašica - Vučica te Branjeno područje 34: Međudržavne rijeke Drava i Dunav na malim slivovima Baranja, Vuka, Karašica - Vučica i Županijski kanal. Za sva tri branjena područja izrađeni su provedbeni planovi obrane od poplava. Na slivnom području Županijskog kanala uređenim se smatra oko 1/3 ukupne duljine svih vodotoka. Na tom prostoru uzdužni padovi vodotoka su veliki i ne odgovaraju prirodnom sastavu tla kroz koje teku. Na tom slivnom području izgrađeno je 13 retencija i 1 akumulacija[32] .

Na slivnom području Karašica - Vučica izgrađena je akumulacija Seginac, a uređenim se smatra samo vodotok Vojlovica – Voćinska - Drava, dok su ostali vodotoci nedovoljno uređeni. Slivna površina vodotoka Vojlovica – Voćinska - Drava je područje branjeno od poplava. Također su branjene s većim ili manjim stupnjem sigurnosti i površine uz Dravu. Ugroženo je područje uz sve glavne vodotoke (Slatinska Čađavica, Kozički potok, Vojlovica, Voćinska). Ugroženo poplavnim vodama je 4.094 ha, od čega je 3.172 ha branjeno, a 922 ha je nebranjeno[33]. U svrhu obrane od poplava nizinskog područja u podnožju brdskog dijela planirana je izgradnja niza akumulacija i retencija. Budući da je sustav za obranu od poplava brdskih voda samo djelomično izgrađen, dolazi do poplava u brdskom dijelu i gusto naseljenom pribrdskom pojasu uz magistralnu cestu i željezničku prugu. Tijekom kišnih razdoblja vodotok Javorica nabuja i predstavlja neposrednu opasnost za grad Slatinu, stanovnike, stambene objekte i infrastrukturu. Isti slučaj je i s vodotokom Čađavica koji uzvodno od ceste Virovitica - Slatina nakon obilnih oborina dosegne nivo vode kod kojeg se proglašavaju redovne i izvanredne mjere obrane od poplava.

U obrani od poplava, prema potrebi, aktivno sudjeluju i slatkovodni ribnjaci u koje se akumuliraju viškovi vode iz kanalske mreže. Slatkovodne ribnjake potrebno je uključiti u Glavni provedbeni plan obrane od poplava, kako bi Hrvatske vode u svakom trenutku imale informaciju o mogućnostima zaprimanja vode na ribnjacima te je potrebno utvrditi i mogućnosti povećanja kapaciteta ribnjaka.

Zaštita od požara
Temeljem Zakona o zaštiti od požara (NN 92/10)[34] i Revizije procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije za Virovitičko-podravsku županiju, od 22. ožujka 2016. godine, Županijska skupština Virovitičko-podravske županije donosi

[30] Prema Izvješću o stanju podzemnih voda u 2016. godini, Hrvatske vode, travanj 2020. str. 34., njegovo je podrijetlo najvjerojatnije prirodno.
[31] Izvješće o stanju površinskih voda u 2018. godini, Hrvatske vode, travanj 2020.
[32] Prema provedbenom planu obrane od poplava branjenog područja 18, Hrvatskih voda iz 2014. godine, od 1979. godine pa do danas izgrađeno je 13 retencija i 1 akumulacija na slivnom području Županijskog kanala ukupne zapremine 10,5 milijuna kubika: retencije Zidina, Meterov Jarak, Razbojište, Franjevina, Milanovac I, Milanovac II, Klisa, Gvozdanska, Lisičine, Kusac, Blatnica, Orahova Rijeka, Duboki Potok i akumulacija Slanac.
[33] Prostorni plan Virovitičko-podravske županije, VI. izmjene i dopune, 2018.
[34] Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22)

Godišnje provedbene planove unapređenja zaštite od požara za područje Virovitičko-podravske županije. Godišnji provedbeni planovi sadržavaju organizacijske, tehničke te administrativne mjere zaštite od požara na otvorenom prostoru.

1.3.1.5. Prirodna baština

Na području Virovitičko-podravske županije zaštićeno je 15 prirodnih vrijednosti koje obuhvaćaju površinu od ukupno 20.088,79 ha. Zaštićenim područjima upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije, dok za Park prirode Papuk vrijedi državna razina zaštite.

Tablica 38. Zaštićena područja na području Virovitičko-podravske županije

R.br.	Kategorija zaštite	Naziv zaštićenog područja
1.	Posebni rezervat	Dio šumskog odjela 34. G.J. Sekulinačke planine na Papuku (1966.)
2.	Park prirode	Papuk (1999.)
3.	Regionalni park	Mura – Drava (2011.)
4.	Spomenik prirode	Majdan Rupnica kod Voćina (1948.)
5.	Spomenik prirode	Hrastovi u Djedovici - Dva hrasta kitnjaka (2004.)
6.	Značajni krajobraz	Lokalitet Križnica (2001.)
7.	Značajni krajobraz	Lokalitet Jelkuš (2001.)
8.	Značajni krajobraz	Lokalitet Širinski otok (2001.)
9.	Značajni krajobraz	Lokalitet močvarno stanište Vir (2001.)
10.	Park šuma	Šuma Jankovac na Papuku (1955.)
11.	Spomenik parkovne arhitekture	Stari park oko dvorca u Virovitici (1967.)
12.	Spomenik parkovne arhitekture	Park u Slatini (1968.)
13.	Spomenik parkovne arhitekture	Stablo Mamutovca (sequoia) u Slatini (1967.)
14.	Spomenik parkovne arhitekture	Park u Suhopolju (1958.)
15.	Spomenik parkovne arhitekture	Skupina stabala u Noskovačkoj Dubravi (1969.)

Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije

U 2012. godini UNESCO je proglasio prekogranični Rezervat biosfere Mura – Drava - Dunav, koji obuhvaća područje Mađarske i Hrvatske. Na području Hrvatske Regionalni park Mura - Drava proteže se na 87.680,52 ha kroz pet županija (Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Virovitičko-podravsku i Osječko-baranjsku). Udio Virovitičko-podravske županije u površini Regionalnog parka Mura - Drava je 20,35%, odnosno 17.801,96 ha.

Na području Virovitičko-podravske županije još je niz prirodnih vrijednosti predviđenih za zaštitu[35]: kao posebni rezervati Mrtvi dol i Smudska brda, kao spomenik prirode Rustine, kao značajni krajobrazi - močvarno područje uz Dravu, Potočna dolina Rakitovac, Dolina potoka Čeralinca i nastavno Vojlovica rijeke, područje oko Ružica grada, područje Manastira sv. Nikolaja, zaštićeni pojas grada Virovitice na obroncima Bilogore, Šuma Jasenaš, Vidikovac Macute, potočna dolina rijeke Čađavice, ribnjak Grudnjak, kao park šuma - šuma „Plandište“ kod naselja Kozice, šumsko područje Djedovica, Lisičine te kao spomenici parkovne arhitekture - parkovi u Orahovici, Višnjici, Voćinu, Zdencima, šuma Albus, lokalitet Merkur kod Orahovice, te skupina stabala u Špišić Bukovici, drvored između Suhopolja i Cabune te skupina borova uz raskrižje ceste Đuričić – Drenovac.

Ekološka mreža na području Virovitičko-podravske županije pokriva prostor od oko 43.727 ha (21,6%

[35] Prema VI. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Virovitičko-podravske županije.

ukupne površine županije), a tri značajne reljefne cjeline - Papuk, Bilogora i rijeka Drava sastavni su dijelovi ekološke mreže NATURA 2000 od 2007. godine. Na području Virovitičko-podravske županije u sklopu ekološke mreže NATURA 2000 proglašeno je 6 područja[36] značajnih za ptice te 10 područja[37] značajnih za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa.

Slika 7. Ekološka mreža NATURA 2000 na području Virovitičko-podravske županije

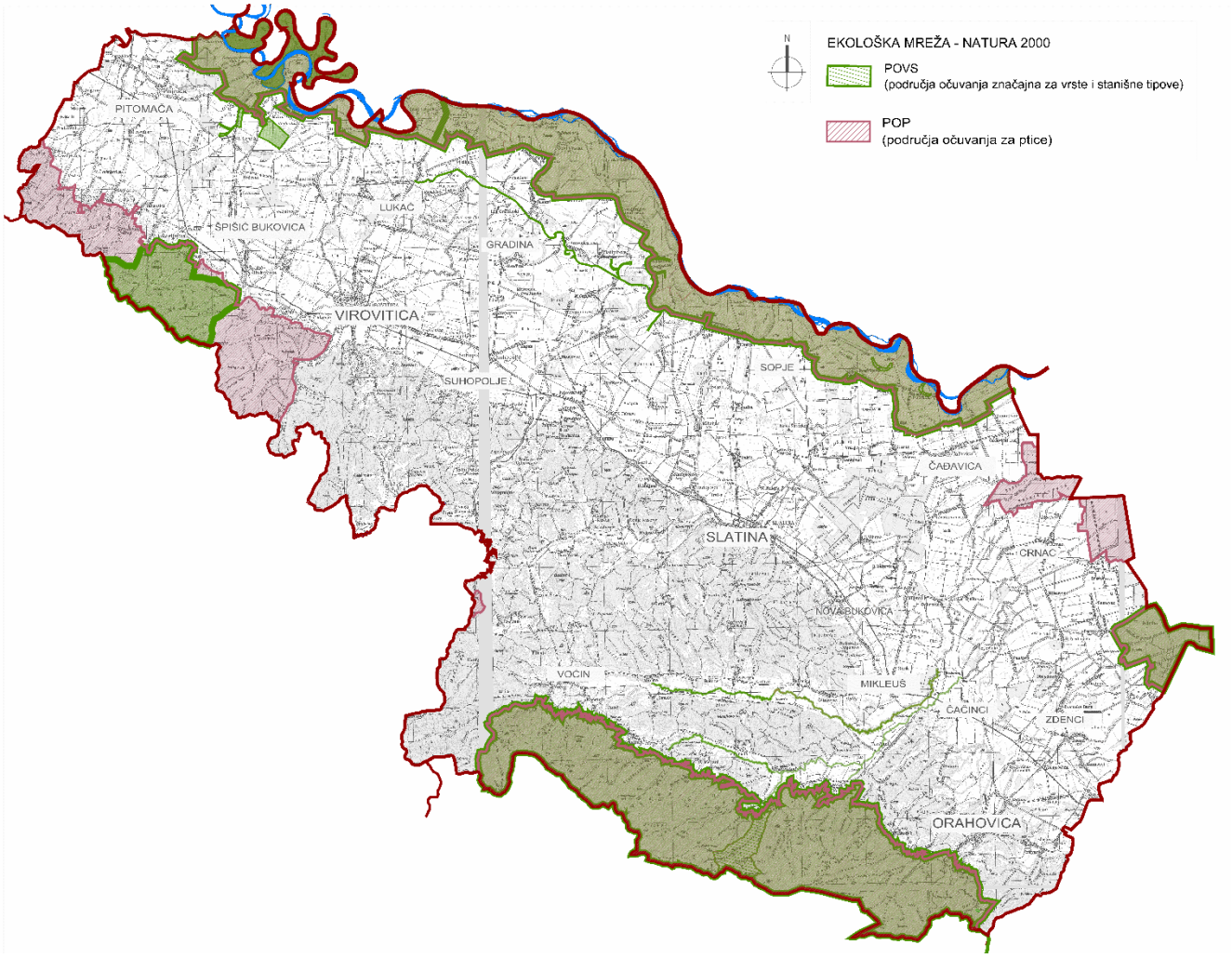

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije

Mineralne sirovine

Na području Virovitičko-podravske županije eksploatira se nekoliko različitih mineralnih sirovina s gotovo isključivom primjenom u graditeljstvu. Nizinski dio karakterizira zastupljenost pijesaka, šljunaka i gline dok je u brdskom dijelu u najvećoj mjeri riječ o eksploataciji tehničkog kamena. Prema VI. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Virovitičko-podravske županije (Polazišta, str. 188-189) od mjesta na kojima se vrši (ili se vršila) eksploatacija mineralnih sirovina svega nekoliko ima valjanu dozvolu za rad i izrađen projekt sanacije polja po njegovom napuštanju. Zabilježen je čitav niz pješčara, glinokopa i kamenoloma koji su napušteni i nesanirani. Za neka od tih polja postoje zahtjevi za reaktiviranjem. Tehnički građevinski kamen eksploatira se u kamenolomima Oršulica kosa, Brenzberg - Točak i Žervanjska te Jovanovica kraj Voćina. Sve ove lokacije prate isti problemi narušavanja karakteristika tla i zraka te stvaranje buke, a to je osobito

[36] Popis područja očuvanja značajnih za ptice: Bilogora i Kalničko gorje, Ribnjaci Grudnjak i Našice, Taložnice Virovitičke šećerane, Gornji tok Drave (od Donje Dubrave do Terezinog Polja), Srednji tok Drave, Papuk

[37] Popis područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove: Gornji tok Drave (od Donje Dubrave do Terezinog Polja), Srednji tok Drave (od Terezinog Polja do Donjeg Miholjca), Stari Gradac – Lendava, Starogradački Marof, Županijski kanal (Gornje Bazje – Zidina), Bilogora, Ribnjak Grudnjak s okolnim šumskim kompleksom, Ilova, Potoci oko Papuka, Papuk.

izraženo kod eksploatacije kamena na području južno od Orahovice koje je evidentirano kao park prirode. Na navedenom području dolazi do konflikta između korisnika prostora (kamenolomi) i okoliša jer se narušava krajobraz, zagađuje voda i zrak, uzrokuje buka koja utječe na okolno stanovništvo i posjetitelje okolnih turističkih sadržaja, a vibracije u značajnoj mjeri oštećuju Srednjovjekovni grad "Ružica" (zaštićeni spomenik A kategorije). Uz cestu Voćin - Zvečevo više je kamenoloma koji nisu aktivni. Nužno je odrediti koji se među njima mogu realizirati, a koji moraju u sanaciju. Među njima je i kamenolom Rupnica koji je zaštićen kao geološki spomenik prirode.
Pijesak se eksploatira na više lokacija uz Dravu. Zabilježeno je i više lokacija bespravne eksploatacije pijeska koje zahtijevaju hitnu sanaciju. Problematične su pojave povremenog eksploatiranja pijeska na privatnim posjedima bez dozvole i naknadne sanacije prostora. Šljunak se eksploatirao kod Špišić Bukovice i Cabune. Potrebno je provesti postupak sanacije ovih šljunčara. U Gornjem Bazju na eksploatacijskom polju Prodorina vrši se eksploatacija pijeska i šljunka.
Glina se eksploatira na lokaciji kraj Jasenaša, Rodinog potoka, Sladojevaca i Orahovice. Za ova polja potreban je monitoring i praćenje utjecaja na okoliš. Ova polja imaju definiran način sanacije po okončanju eksploatacije. Stara napuštena gliništa zabilježena su na više lokacija unutar VPŽ. Nužno je izraditi njihov katastar te ih postupno sanirati.

1.3.1.6. Otpad

U Virovitičko-podravskoj županiji je 2018. godine organiziranim prikupljanjem otpada bilo obuhvaćeno 100% stanovništva[38], a prikupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada obavljalo je 6 komunalnih društava te 4 tvrtke koje prikupljaju posebne kategorije otpada[39].

Na području županije su tri odlagališta komunalnog otpada (Gradsko odlagalište Virovitica u Virovitici, Radosavci u Slatini i Tuk u Orahovici) kojima upravljaju tri komunalna poduzeća. Donedavno je u funkciji bilo i odlagalište komunalnog otpada Klisa u Općini Pitomača koje je u postupku sanacije. Otpad prikupljen na područjima općina Čađavica, Mikleuš, Sopje i Voćin odvozi se izvan područja županije na odlagališta u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji. Na tri gradska odlagališta u tijeku su postupci sanacije koji se provode temeljem izdanih građevinskih dozvola i u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost.

Ukupno odložene količine svih vrsta otpada na odlagališta u Virovitičko-podravskoj županiji u 2019. godini iznosile su 19.133,84 tona[40]. Ako se promatra razdoblje 2017. - 2019. (tablica 35) ukupno odložene količine svih vrsta otpada povećale su se s 18.236,99 tona 2017. godine na 19.133,84 tona u 2019. godini što ukazuje na nezadovoljavajuću dinamiku smanjenja odlaganja otpada.

Tablica 39. Ukupno odložene količine otpada na odlagališta u 2017., 2018. i 2019. godini

Naziv odlagališta	JLS	Upravitelj	Ukupno odloženo količina svog otpada u 2017. (t)	Ukupno odloženo količina svog otpada u 2018. (t)	Ukupno odloženo količina svog otpada u 2019. (t)
GO Virovitica	Virovitica	Flora VTC d.o.o.	11.163,65	12.363,30	14.565,68
Klisa	Pitomača	Komunalno Pitomača d.o.o.	2.000,00 Odlagalište nije u funkciji od sredine rujna 2017.	Odlagalište nije u funkciji	Odlagalište nije u funkciji
Radosavci	Slatina	Slatina kom d.o.o.	3.550,34	3.485.48	2.818,04

[38] Izvješće o komunalnom otpadu za 2018. godinu, MZOE, 2019. godine, str. 23
[39] Izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom za područje Virovitičko-podravske županije u 2019. godini, str. 8
[40] izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom za područje Virovitičko-podravske županije za 2019. godinu, Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i imovinsko – pravne poslove Virovitičko-podravske županije

Tuk	Orahovica	Papuk d.o.o.	1.523,00	1.907,40	1750,12
Ukupno (sva odlagališta)			18.236,99	17.756,18	19.133,84

Izvor: Izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom na području Virovitičko-podravske županije 2017., 2018., 2019., baza Registara onečišćavanja okoliša (ROO)

Prema izvješćima Hrvatske agencije za okoliš i prirodu (HAOP) o komunalnom otpadu za 2017. i Ministarstva okoliša i energetike (MZOE) za 2018. godinu udio ostalih vrsta otpada u sakupljenom komunalnom otpadu VPŽ porastao je s 5% u 2017. na 16% u 2018. godini. U odvojeno prikupljenom komunalnom otpadu najviše je bilo otpada od papira i plastike (tablica 36). Virovitičko-podravska županija je jedina županija u RH u kojoj se u promatranom razdoblju nije provodilo odvojeno prikupljanje komunalnog biootpada.

Tablica 40. Količine pojedinih vrsta odvojeno prikupljenog komunalnog otpada u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. i 2018. godini

Naziv otpada	Količina otpada (t)	
	2017.	**2018.**
Papir (t)	307	2.013
Plastika (t)	65	396
Metal (t)	3	3
Staklo (t)	45	91
Glomazni otpad (t)	59	97
Tekstil (t)	9	15
Biootpad (t)		

Izvor: HAOP Izvješće o komunalnom otpadu za 2017. i MZOE za 2018. godinu

Na području Virovitičko-podravske županije ne postoji Centar za gospodarenje otpadom. Na lokaciji Gradskog odlagališta u Virovitici planira se izgradnja pretovarne stanice kao jednog od sveobuhvatnog dijela sustava izgradnje RCGO Šagulje.

Centar za gospodarenje otpadom (dalje u tekstu: CGO) je prema ZGO sklop više međusobno funkcionalno i/ili tehnološki povezanih građevina i uređaja za obradu komunalnog otpada, a dio ovog sustava su i pretovarne stanice na kojima se obavlja skladištenje, priprema i pretovar otpada za prijevoz prema CGO-u. RCGO Šagulje nalazi se u Brodsko-posavskoj županiji. Prema Planu gospodarenja otpadom RH za novo razdoblje svoj otpad će dovoziti:

- Sve JLS Virovitičko-podravske županije,
- Sve JLS Brodsko-posavske županije,
- Sve JLS Požeško-slavonske županije, i
- Dio JLS Sisačko-moslavačke županije.

Trenutno je u fazi priprema 7 pretovarnih stanica (Virovitica, Slavonski Brod, Pakrac, Požega, Kutina, Novska, Sisak). Kao što je vidljivo, na području naše županije planirana je samo jedna pretovarna stanica i to na području Virovitice.

Naglašava se odgovornost i obveza JLS na području Županije da izgrade građevine za gospodarenje otpadom od lokalnog značaja, s naglaskom na reciklažna dvorišta kako bi se osigurao sustav i uvjeti za provedbu propisanih mjera gospodarenja otpadom.

Sve jedinice lokalne samouprave s područja Virovitičko-podravske županije koje imaju više od 3.000 stanovnika dužne su[41] osigurati izgradnju reciklažnih dvorišta na svom području, dok su one jedinice lokalne samouprave koje imaju manje od 3.000 stanovnika, dužne osigurati funkcioniranje istog na svojem području posredstvom mobilne jedinice. U prostornim planovima svih jedinica lokalne samouprave na području VPŽ određene su lokacije građevina za gospodarenje otpadom od lokalnog značaja.

Tablica 41. Ključna obilježja, razvojni potencijali i razvojne potrebe u području okoliša

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - na području VPŽ nema velikih onečišćivača zraka koji bi znatnije utjecali na kvalitetu zraka, te je zrak I. kategorije - na slivnom području Karašica - Vučica izgrađena je akumulacija Seginac, čime je znatno smanjena opasnost od poplava - sudjelovanje ribnjaka u obrani od poplava - u prostornim planovima svih jedinica lokalne samouprave na području županije određene su lokacije reciklažnih dvorišta **Negativna** - na području VPŽ ne provodi se monitoring tla - sustav za obranu od poplava brdskih voda samo je djelomično izgrađen, pa je rizik od poplava visok - ukupno odložene količine svih vrsta otpada u VPŽ se povećavaju - na području VPŽ ne postoji Centar za gospodarenje otpadom - ne provodi se odvojeno sakupljanje komunalnog biootpada - neiskorištavanje sirovine korisnog otpada na području VPŽ - postoje aktivna divlja odlagališta otpada	- zaštićena priroda - očuvana prirodna baština povezana s bogatom kulturnom baštinom resurs je za razvoj održivog turizma - poticanje na razvoj kružnog gospodarstva (odvojeno sakupljanje otpada, izgradnja Centra za gospodarenje otpadom)	- uključiti slatkovodne ribnjake u Glavni provedbeni plan obrane od poplava uz utvrđivanje kapaciteta akumuliranja vode - definirati mjere zaštite od požara i pristupne putove za intervencije (naglašeno za prekodravsko područje Križnice) - sanirati pješčare, šljunčare, glinokope i kamenolome koji su napušteni - povećanje odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u JLS-ovima - osiguranje većeg stupnja zaštite tla, vode i vegetacije od onečišćenja - pojačane aktivnosti educiranja građana o postupanju s miješanim komunalnim otpadom - saniranje divljih odlagališta - održivo upravljanje količinom otpada daljnjom preradom odvojeno prikupljenog korisnog otpada na području VPŽ - izraditi studiju izvedivosti i prilagoditi kapacitet i sadržaje planiranog Centra ciljevima Plana gospodarenja otpadom na razini RH

[41] Prema odredbama članka 35. Zakona o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“ broj 94/13, 73/17, 14/19 i 98/19)

1.3.2. Vodna i energetska infrastruktura

1.3.2.1. Vodoopskrba i odvodnja

Sustav javne vodoopskrbe

Na području Virovitičko-podravske županije u 2018. godini postoji sveukupno 5 sustava javne vodoopskrbe[42], te 4 javna isporučitelja vodnih usluga (vodovoda) čija djelatnost uključuje aktivnosti vodoopskrbe.

Tablica 42. Organizacija javne vodoopskrbe u Virovitičko-podravskoj županiji

Naziv javnih isporučitelja vodnih usluga	Grad/Općina
Virkom d.o.o. Virovitica	Virovitica, Gradina, Lukač, Suhopolje, Špišić Bukovica
Komrad d.o.o. Slatina	Slatina, Čađavica, Mikleuš, Nova Bukovica, Sopje, Voćin
Voda d.o.o. Orahovica	Orahovica, Crnac, Čačinci, Zdenci
Vodakom d.o.o.Pitomača	Pitomača

Izvor: Informacija o stanju komunalne infrastrukture na području Virovitičko-podravske županije za 2018. godinu, Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i imovinsko-pravne poslove Virovitičko-podravske županije

Vodoopskrbni sustav Virovitica pokriva Grad Viroviticu sa svim naseljima te sva naselja u općinama Špišić Bukovica, Lukač, Gradina i Suhopolje. Vodoopskrbni sustav Slatina opskrbljuju sva naselja Grada Slatine, izuzev prigradskih naselja Ivanbrijeg, Golenić i Lukavac, te naselja općina Sopje, Čađavica, Mikleuš i Nova Bukovica, izuzev naselja Gornje Viljevo. Vodoopskrbni sustav Orahovica opskrbljuje naselja Grada Orahovice i naselja u općinama Zdenci, Čačinci i Crnac, pri čemu je vodovodna mreža izvedena u Gradu Orahovici, osim u naseljima Gornja Pištana i Kokočak, u svim naseljima Općine Crnac i općine Zdenci, te u naseljima Čačinci, Paušinci i Bukvik (Općina Čačinci). Vodoopskrbni sustav Pitomača pokriva vodovodnom mrežom sva naselja općine, osim naselja Križnica. Vodoopskrbni sustav Voćin obuhvaća vodovodnom mrežom sva naselja u općini osim naselja Dobrić, Đuričić, Hum, Gornji Meljani, Hum Varoš, Kuzma, Lisičine, Rijenci, Sekulinci, Smude i Popovac. Ostali vodoopskrbni sustavi lokalnog tipa postoje u Donjoj Pištani i Duzluku gdje je izvršena kaptaža gorskih izvora. Od ukupno 188 naselja, njih 172 je pokriveno vodoopskrbom.[43].

Tablica 43. Podaci o priključenosti stanovništva Virovitičko-podravske županije na javnu vodoopskrbu

Godina	Broj stanovnika	Javna vodoopskrba		
		Broj vodovoda	Broj priključenih stanovnika	% priključenosti na javnu vodoopskrbu
2016.	84.836	4	61.236	72,2
2017.	84.836	4	61.236	72,2
2018.	84.836	4	73.009	86,1

Izvor: Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopisi 2016. - 2018.

Opskrbljenost stanovništva vodom na području VPŽ, u razdoblju od 2016. do 2018. godine povećala se sa 72,2% u 2016. godini kada je broj priključenih stanovnika iznosio 61.236, na približno 86,1%, u 2018. godini kada je na sustav javne vodoopskrbe spojeno 73.009 stanovnika.

[42] Veći vodoopskrbni sustavi su Virovitički, Slatinski i Orahovački, manji lokalni vodoopskrbni sustavi su Pitomača i Voćin.

[43] Izvješće o stanju u prostoru Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2013. - 2018. godine, Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, lipanj 2019. godine.

Podaci o priključenosti stanovništva Virovitičko-podravske županije na javnu vodoopskrbu po jedinicama lokalne samouprave u 2018. godini prikazani su u obliku postotaka na slici 7.

Slika 8. Priključenost stanovništva Virovitičko-podravske županije na javnu vodoopskrbu po jedinicama lokalne samouprave u 2018. godini

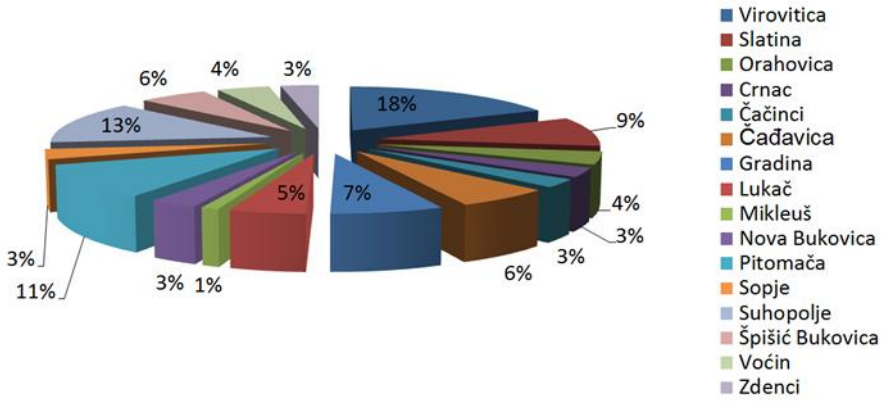

Izvor: Informacija o stanju komunalne infrastrukture na području Virovitičko-podravske županije za 2018. godinu, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i zaštitu okoliša Virovitičko-podravske županije

Dužina mreže javne vodoopskrbe u 2018. godini na području Virovitičko-podravske županije iznosila je ukupno 1348,44 km[44]. Dužina izgrađene mreže u odnosu na 2017. godinu povećala se u Slatini, Orahovici i Pitomači. Ukupan broj priključaka, prema podacima dostavljenim od strane trgovačkih društava koja obavljaju komunalne djelatnosti na području Virovitičko-podravske županije, porastao je s 26.556 priključaka u 2017. godini, na 27.240 u 2018. godini.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Na području Virovitičko-podravske županije postoje 4 javna isporučitelja vodnih usluga čija djelatnost obuhvaća odvodnju otpadnih voda. Javna odvodnja postoji u gradovima Virovitici, Slatini, Orahovici te općinama Lukač, Pitomača, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci. Pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda značajno varira među lokalnim jedinicama u VPŽ. Javna odvodnja otpadnih voda organizirana je u gradovima i prigradskim naseljima, dok ruralni dijelovi i manja naselja uglavnom nemaju sustav javne odvodnje. Prema podacima iz 2018. godine u općinama Crnac, Mikleuš i Sopje ne postoje sustavi javne odvodnje, dok su započeti radovi na izgradnji sustava odvodnje na područjima općina Čačinci, Čađavica, Gradina i Nova Bukovica. Dužina mreže javne odvodnje na području Virovitičko-podravske županije u 2018. godini iznosila je ukupno 366,75 km.

Na području VPŽ izgrađeni su uređaji za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) u gradu Virovitici kapaciteta 25.000 ES, koji je izgrađen u sklopu Tvornice šećera Viro d.d. i gdje se provodi tretman biološkog pročišćavanja II. stupnja. Zatim u općini Lukač i naselju Gornje Bazje gdje se nalaze biljni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda (kapaciteta 600 i 670 ES) te u naselju Suhopolje gdje je kapacitet uređaja za pročišćavanje otpadnih voda 9.900 ES. Odvodni sustav naselja Pitomača sadrži pročistač otpadnih voda koji u svom sastavu ima samo mehanički dio, a nakon mehaničke obrade otpadna voda se ispušta u vodotok Vir. U sklopu odvodnog sustava grada Slatine uređaj za pročišćavanje nije izveden, tako da se otpadna i oborinska voda iz kolektora direktno ispušta u vodotoke Javorica i Čađavica. No, projekt Poboljšanje vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Slatina završio je fazu projektiranja i odobravanja bespovratnih sredstava iz europskih fondova i ulazi

[44] Informacija o stanju komunalne infrastrukture na području Virovitičko-podravske županije za 2018. godinu, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i zaštitu okoliša Virovitičko-podravske županije

u fazu realizacije, a uključuje rekonstrukciju postojećeg sustava odvodnje s priključenjem na jedan uređaj za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta 16.000 ES.

Posljednja faza realizacije pojedinačno najvrjednijeg infrastrukturnog projekta koji se provodi na području Virovitičko-podravske županije (ukupna vrijednost: 147.246.575,00 kn odnosno 19.542.979,00 eur) započela je 2019. godine, a radi se o projektu „Poboljšanja vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Virovitica“ u sklopu kojeg je potpisan Ugovor o izvođenju radova na izgradnji postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda. Uz novi uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, već izgrađenu kolektorsku mrežu na području grada Virovitice, općine Špišić Bukovica, općine Lukač i nedavno nabavljenu novu opremu za održavanje sustava odvodnje otpadnih voda, projekt će znatno unaprijediti sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracije Virovitica.

Tablica 44. Broj prijavljenih ispusta otpadnih voda u Virovitičko-podravske županije, te broj ispusta komunalnih otpadnih voda prema načinu pročišćavanja za 2017. i 2018. godinu

Županija	Broj ispusta otpadnih voda s lokacije obveznika		Broj ispusta komunalnih otpadnih voda		
	2017.	2018.		2017.	2018.
Virovitičko-podravska	48	47	Bez pročišćavanja	4	4
			Kombinirano fizikalno-kemijskim postupcima	1	4
			Ukupan broj ispusta po županiji	5	8

Izvor: Izvješće o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2017. i 2018. godinu, str. 89. i str. 81

Prema podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2017. i 2018. godinu (tablica 40), broj prijavljenih ispusta otpadnih voda u Virovitičko-podravskoj županiji, ispuštenih od strane obveznika u promatranim se godinama smanjio (sa 48 u 2017. na 47 u 2018. godini), dok se broj ispusta komunalnih otpadnih voda iz sustava javnih odvodnji povećao (s 5 u 2017., na 8 u 2018. godini). Isto tako se povećao i broj fizikalno –kemijskih postupaka kojima se voda tretirala (s 1 na 4). Gledajući ukupne količine ispuštenih komunalnih otpadnih voda u Virovitičko-podravskoj županiji u 2018. godini (2.470.980,41 m^3/god), 82,57 % otpadnih voda je bilo tretirano fizikalno–kemijskim postupcima, dok je 17,42 % bilo ispušteno bez pročišćavanja (tablica 41).

Tablica 45. Pregled prijavljenih stupnjeva pročišćavanja i količina ispuštenih otpadnih voda (m^3/god) iz sustava javne odvodnje u Virovitičko-podravskoj županiji za 2018. godinu

Aglomeracija	Operater	Lokacija ispusta	Stupanj pročišćavanja	Količine ispuštene otpadne vode (m^3/god)
Gornje Bazje	Virkom d.o.o.	Gornje Bazje	Drugi (II) stupanj	12.175,50
Lukač	Virkom d.o.o	Lukač	Drugi (II) stupanj	12.958,30
Slatina	Komrad d.o.o.	Kanal Javorica	Bez pročišćavanja	126.437,74
Slatina	Komrad d.o.o.	Kanal Javorica	Prethodni stupanj pročišćavanja	131.170,50
Slatina	Komrad d.o.o.	Kanal Kurjakuša	Prethodni stupanj pročišćavanja	155.235,62
Slatina	Komrad d.o.o.	Kanal Javorica	Bez pročišćavanja	304.231,09
Suhopolje	Virkom d.o.o	Suhopolje	Drugi (II) stupanj	86.104,66
Virovitica	Virkom d.o.o	Brezik	Drugi (II) stupanj	1.642.667,00
Bez pročišćavanja				**430.668,83**
Kombinirano fizikalno – kemijski postupci				**2.040.311,58**
Ukupno ispušteno u županiji				**2.470.980,41**

Izvor: Izvješće o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2018. godinu, str. 98

1.3.3. Sustav energetske opskrbe

1.3.3.1. Elektroenergetika

Virovitičko-podravska županija za sada nema vlastite izvore energije - proizvodna postrojenja, nego samo prijenosna postrojenja - dalekovode. Prostorom VPŽ prolaze postojeći zračni 110 kV dalekovodi Našice – Slatina, Slatina – Virovitica i Daruvar – Virovitica s transformatorskim postrojenjima TS 110/35/10 kV Virovitica 2 i TS 110/35/10 kV Slatina.

Županija cjelokupne elektroenergetske potrebe podmiruju iz elektroenergetske mreže HEP-a. Distribuciju električne energije na području Virovitičko-podravske županije obavljaju HEP ODS Elektra Virovitica, HEP ODS Elektra Koprivnica i HEP ODS Elektroslavonija Osijek. Postojeću distribucijsku mrežu na području Županije čine sljedeći dalekovodi: Dalekovod 35 kV Virje – Kladare - Špišić Bukovica - Virovitica, Dalekovod 35 kV Virovitica - Suhopolje, Dalekovod 35kV Virovitica - Rušani- Suhopolje, Dalekovod 35 kV Slatina – Čađavica - Donji Miholjac, Dalekovod 35 kV Slatina II-Vaška-crpna stanica, te trafostanice TS 35/10 kV Kladare, Špišić Bukovica, Virovitica (4x), Suhopolje, Slatina, Voćin, Čačinci i Orahovica. Distribucijskom mrežom razvod se vrši 35 kV dalekovodima i 10 kV vodovima do mjesnih 10/0,4 kV transformatorskih postrojenja od kojih se dalje vrši razvod po domaćinstvima.

Na području VPŽ, prema podacima iz Izvješća o stanju u prostoru Virovitičko-podravske županije 2013. - 2018., udio elektroopskrbnih vodova naponske razine 110kV je 4,42%, naponske razine 35kV je 7,31%, dok je najveći udio 88,27% elektroopskrbnih vodova naponske razine 10 kV. Distribucijska mreža obuhvaća sve distribucijske naponske razine i pokriva područje županije, no prostorno-razvojna neravnoteža očituje se u izgrađenosti distribucijske mreže. Potrebe za električnom energijom svih naselja u sjevernim dijelovima županije podmiruju se iz 10 kV i 35 kV mreže što ne zadovoljava u potpunosti isporuku kvalitetne električne energije[45].

Cjelokupni razvitak uz povećanje potrošnje električne energije u kućanstvima uvjetovat će i dogradnju distribucijske mreže na svim naponskim razinama. Zbog toga se na 35 kV naponskoj razini planira poboljšati opskrba dijela naselja uz rijeku Dravu izgradnjom 35/0,4 kV trafostanice u blizini Rušana, koja bi se napajala iz pravca Virovitice i pravca Suhopolja, a snagu postojećih 35/10 kV trafostanica povećavati prema nastalim potrebama. U razdoblju 2016. - 2019. na teritoriju distribucijskog područja Elektre Virovitica izvedene su dvije kapitalne investicije: rekonstruirana je jedna trafostanica 35/10(20)kV i 35kV postrojenje u trafostanici 110/35kV te je rekonstruirano/izgrađeno ukupno 55 km niskonaponske mreže, 35 kilometara srednjenaponske mreže i 45 trafostanica 10(20)/0,4kV. U kategoriji planiranih elektroenergetskih sustava na području Virovitičko-podravske županije planirane su trase dalekovoda 2x110 kV TS Virje – TS Virovitica, 110 kV TS Virovitica – HE Barcs (R.Mađarska), 2x110 kV Slatina – Donji Miholjac, 2x400 kV RP Drava – RP Razbojište – TS Ernestinovo.

1.3.3.2. Plinoopskrba

Opskrba zemnim plinom na području Virovitičko-podravske županije planirana je na bazi prostornog razmještaja i potreba stanovništva, a na osnovu potrošnje. Osnovni kapaciteti su dimenzionirani tako da je omogućena opskrba naselja. Državna tvrtka Plinacro d.o.o. ima magistralnu plinsku mrežu na području VPŽ, a distribucijska plinska mreža u nadležnosti je HEP PLIN d.o.o. PU Slatina, PAPUK PLIN d.o.o. Orahovica i PLINCOM d.o.o. Pitomača.

Prema Izvješću o stanju u prostoru Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2013-2018., plinoopskrbni sustav VPŽ se sastoji od magistralne i distribucijske plinske mreže te 9 mjerno-

[45] VI. Izmjene i dopune Prostornog plana Virovitičko-podravske županije.

redukcijskih stanica (MRS) - Pitomača, Đolta, Virovitica, Suhopolje, Sladojevci, Slatina, Čađavica, Čačinci, Orahovica. Od navedenih MRS-ova, oni u Đolti i Sladojevcima izvedeni su za priključenje velikih industrijskih potrošača direktno na magistralnu mrežu veledistributera, dok oko svih ostalih MRS-ova postojeći razvod obuhvaća široku i javnu potrošnju.

Magistralni plinovodi koji prolaze prostorom županije su: Budrovac - Donji Miholjac DN 450/50, Virovitica - Kutina DN 500/50, magistralni plinovod MRS Koprivnica - MRS Suhopolje, DN 250/50, dionica PČ Virovitica - MRS Suhopolje, Pepelana - Suhopolje DN 150/50, Đurđenovac – Čačinci DN 100/50. Spojni plinovodi na području VPŽ su spojni plinovod BIS Otrovanec-MRS Pitomača DN 80/50, spojni plinovod za MRS Đolta, spojni plinovod za MRS Viroviticu – zapadni DN 150/50, spojni plinovod za MRS Viroviticu – istočni DN 150/50, spojni plinovod za MRS Sladojevci, spojni plinovod za BIS Bakić – MRS Podravska Slatina DN 150/50, spojni plinovod za MRS Orahovica DN 100/50, priključni plinovod Obradovci I DN 80/50, priključni plinovod Obradovci III DN 80/50.

Zbog povećanih potreba planirana je izgradnja novih magistralnih plinovoda Budrovac - Donji Miholjac (75 bara), Sotin – Mursko-Središće (100 bara). Dok su u tijeku aktivnosti oko realizacije magistralnog plinovoda Slatina - Velimirovac (50 bara). Nakon što se pristupilo usklađenju zahvata sa prostorno-planskom dokumentacijom, pokrenut je postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, koji je trenutno u tijeku. Zbog strateškog položaja planira se izgradnja plinovoda za međunarodni transport plina kroz VPŽ.

Zbog topografije terena nizinski dio VPŽ vrlo je pogodan za izgradnju plinske mreže od mjesta napajanja do najudaljenijih naselja, dok brdski dio, koji je nerazvijeniji karakterizira i mali broj potencijalnih korisnika, te će daljnji razvoj plinske mreže ovisiti o mogućnostima financiranja njezine izvedbe, odnosno opravdanosti njezinog izvođenja.

1.3.3.3. Naftni sustav

Na području Virovitičko-podravske županije nalaze se eksploatacijska polja ugljikovodika. Koncesionar za istraživanje i proizvodnju nafte i plina na proizvodnim poljima je INA d.d., Segment djelatnosti „Istraživanje i proizvodnja nafte i plina“. INA ima odobrenje za eksploatacijska polja nafte i plina: Kalinovac, Stari Gradac, Bilogora, Pepelana, Cabuna, Bokšić - Klokočevci, Crnac, Beničanci i Gakovo te od 2019. i za eksploatacijsko polje Dravica - Zalata. Prihod od koncesije za eksploatacijska polja dio je prihoda Virovitičko-podravske županije. Duljina naftovoda u VPŽ je 5,389 km[46].

1.3.3.4. Energetsko siromaštvo

Visoke cijene energije, niski dohoci i loše izolirani, vlažni i nezdravi stambeni prostori uzrok su viših stopa energetskog siromaštva. Cijena električne energije u Europi povećala se tijekom proteklog desetljeća, što u kombinaciji s lošom gospodarskom situacijom i lošom energetskom učinkovitošću stambene infrastrukture izaziva sve veću zabrinutost zbog energetskog siromaštva u Europi.[47]

Kada govorimo o energetskom siromaštvu u Hrvatskoj, u hrvatskom zakonodavstvu još uvijek nema jasne definicije ranjivih kupaca energije. Trenutno se energetska ranjivost definira samo socijalnim

[46] Prema podacima INA d.d. Zagreb, dostavljenim za Izvješće o stanju u prostoru Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2013.-2018. godine, Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, lipanj 2019. godine

[47] Višerazinsko upravljanje i međusektorska suradnja u borbi protiv energetskog siromaštva, Europski odbor regija

kriterijima što znači da su, prema zakonu, ranjivi kupci energije primatelji zajamčene minimalne naknade (socijalna skrb) i primatelji potpore osobne invalidnine. Nedostatak jasnih definicija rezultira nedostatkom podataka o broju i vrstama ranjivih kupaca energije i o tome koliko je njih u riziku da postanu energetski siromašni.[48]

Prema podacima Godišnjeg statističkog izvješća o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladeži, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2019. godini, objavljenom u kolovozu 2020. godine od strane Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, na području Virovitičko-podravske županije isplaćeno je ukupno 1.263 zajamčenih minimalnih naknada, 831 osobna invalidnina te 1.251 naknada za troškove ogrijeva. Udio broja korisnika zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika u Virovitičko-podravskoj županiji je 2,9%. Veći postotak imaju Šibensko-kninska i Međimurska županija, obje s 3,1% dok je prosjek Hrvatske 1,5%.

Cijene električne energije za kućanstva posljednjih deset godina su u porastu. Prosječna cijena kilovat-sata električne energije u Hrvatskoj porasla je s 0,11 eura u prvom polugodištu 2010. na 0,13 eura u prvom polugodištu 2020[49] dok je prosječna cijena kilovat-sata prirodnog plina u Hrvatskoj ostala približno jednaka 0,03 eura.[50]

1.3.3.5. Obnovljivi izvori

Virovitičko-podravska županija nastoji povećati proizvodnju električne energije obnovljivim izvorima. Tijekom 2017. godine u pogon su puštena dva bioplinska postrojenja u Poduzetničkoj zoni Kućanica - Medinci čiji je finalni proizvod, osim električne, i toplinska energija, a 2018. godine kogeneracijsko postrojenje u zoni Trnovača u Slatini. Na području VPŽ krajem 2019. godine bilo je u pogonu 48 elektrana ukupne snage 13.769 kW. Najveći udio u snazi imaju bioplinske i elektrane na drvnu sječku (6 elektrana ukupne snage 12MW) pretežito u istočnom dijelu županije. Ostalo čine sunčane elektrane malih snaga (jedna elektrana je snage 500kW). Ukupno je iz obnovljivih izvora na distribucijskom području Elektre Virovitica isporučeno 55.955.369 kWh što čini ukupno 38% ukupne nabave električne energije u 2019. godini.

Geotermalni izvori
Na području VPŽ provodi se projekt ***Istraživanje geotermalnog potencijala na području Virovitičko-podravske županije*** financiran iz Razvojnog sporazuma za Slavoniju, Baranju i Srijem II. Istraživanje geotermalnog potencijala na području gradova Virovitice, Slatine i Orahovice te općine Nova Bukovica provodi se kako bi se definirala područja na kojima je moguće iskorištavanje tog izvora energije u ekonomske i društvene svrhe. Predloženi istražni prostori odabrani su kao najpogodniji za procjenu geotermalnog potencijala i samim time buduće mogućnosti korištenja geotermalne energije u energetske svrhe - moguća proizvodnja električne energije, toplinarstvo, korištenje energije u poljoprivredne svrhe kroz stakleničku i plasteničku proizvodnju te brojne druge svrhe.
Nakon što je Virovitičko-podravska županija izdala lokacijsku dozvolu, na području općine Čađavice predviđena je gradnja geotermalne elektrane. Bit će to privatna investicija od 530 milijuna kuna koja uključuje izgradnju elektrane i svih rudarskih bušotina i rudarskog postrojenja.

Županija na svom području potiče i projekte energetske učinkovitosti koji se najvećim dijelom odnose na energetsku obnovu zgrada javne namjene odnosno na poboljšanje energetske učinkovitosti u odgojno-obrazovnim i zdravstvenim ustanovama kojima je Virovitičko-podravska županija vlasnik ili osnivač. Također, kontinuirano se radi na povećanju energetske učinkovitosti kroz projekte informativnog karaktera kojima se pokušava osvijestiti građane o važnosti spomenutoga te potaknuti na primjenu mjera energetske učinkovitosti u njihovim domovima kroz različite programe i pripremne

[48] Perspective on energy poverty in the policy debate of Croatia, S. Robić i I. Rogulj, 2020. godine
[49] Eurostat - Electricity prices for household consumers - bi-annual data (from 2007 onwards)
[50] Eurostat - Gas prices for household consumers - bi-annual data (from 2007 onwards)

radnje (energetski pregledi i certificiranje i dr.), ali i kroz subvencije na ugradnju raznih uređaja i sustava[51].

Tablica 46. Ključna obilježja, razvojni potencijali i razvojne potrebe u području vodne i energetske infrastrukture

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - povećao se broj stanovnika priključenih na sustav javne vodoopskrbe (na 86,1%) **Negativna** - nedovoljna pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda - nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i nezadovoljavajući stupanj pročišćavanja otpadnih voda - mala zastupljenost plinskih priključaka u domaćinstvima u drugoj i trećoj grupi naselja - potrebe za električnom energijom svih naselja u sjevernim dijelovima županije podmiruju se iz 10 kW mreže i 35Kw mreže, što ne zadovoljava u potpunosti isporuku kvalitetne električne energije	- istraživanja nalazišta nafte i prirodnog plina - izgradnja solarnih elektrana i bioplinskih elektrana i elektrana na drvnu sječku kako bi se povećalo korištenje obnovljivih izvora energije - poticanje mjera energetske učinkovitosti kako bi se smanjila potrošnja energije u javnim zgradama i domovima građana - postojanje geotermalnih izvora	- proširenje vodovodne mreže (naglašena potreba na širem području grada Slatine - naselja Ivan Brijeg, Golenić i Lukavac) - nadogradnja postojećih i izgradnja novih sustava odvodnje - izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i postizanje višeg stupnja pročišćavanja na uređajima - povećati plinofikacijsku mrežu na području VPŽ - unapređenje elektroprijenosne i distribucijske mreže - razmotriti mogućnosti korištenja geotermalne energije u energetske svrhe

1.3.4. Prometna povezanost i mobilnost

1.3.4.1. Cestovni promet

Cestovni promet važna je sastavnica ukupne prometne infrastrukture Virovitičko-podravske županije i njezinog boljeg integriranja u prometni sustav države. Područjem VPŽ ne prolazi ni jedna autocesta, niti brza cesta. Na prostoru VPŽ izgrađeno je ukupno 849,5 km cesta od čega je 188,2 km (22,15%) državnih cesta, 371,2 km (43,69%) županijskih cesta te 290,1 km (34,16%) lokalnih cesta. Virovitičko-podravska županija je na sjeveru povezana s Mađarskom preko cestovnih graničnih prijelaza Terezino Polje (međunarodni prijelaz I kategorije) i pograničnog prijelaza Sopje.

Stanje cestovne mreže u VPŽ, kako u pogledu prometno-tehničkih elemenata, tako i u pogledu stanja kolničke konstrukcije vrlo je loše. Podaci o stanju kolnika županijskih i lokalnih cesta iz Prometnog Masterplana funkcionalne regije Istočna Hrvatska za 2018. godinu pokazuju da je na području Virovitičko-podravske županije 37% cestovne mreže ocjenjeno ocjenama 3 do 5, gdje ocjena 5 predstavlja najlošiju kvalitetu. Stanje kolnika županijskih cesta pokazuje da 29% cestovne mreže ima ocjenu 3 do 5 što je nešto bolje u odnosu na lokalne ceste, gdje je oko 49% cestovne mreže ocjenjeno ocjenama 3 do 5. Ocjenom 0, što predstavlja kolnike bez oštećenja, odnosno do 30% površine kolnika koji imaju lokalna oštećenja, ocjenjeno je samo 37% cestovne mreže što pokazuje da je većina kolnika cestovne mreže oštećena te je potrebna njihova sanacija.

[51] Akcijski plan energetske učinkovitosti Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2016. -2018., Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske, 2015. godine

Razvoj cestovnih mreža na području VPŽ usmjeren je na modernizaciju postojeće cestovne mreže s ciljem povećanja protočnosti i sigurnosti prometa, te na izgradnju novih brzih prometnica kojima bi se brže i kvalitetnije povezalo područje županije s ostalim dijelovima Hrvatske. Izgradnjom obilaznica oko gradova Virovitica i Slatina rasterećena su gradska središta, a prioriteti na području VPŽ su izgradnja brze ceste DC12 čvorište Vrbovec (DC10) – Bjelovar – Virovitica – GP Terezino Polje (granica Mađarska), brze ceste DC2 Ormož – Otok Virje – Varaždin – Virovitica – Osijek – GP Ilok (granica Republika Srbija) i DC5 Virovitica – Veliki Zdenci – G.P. Stara Gradiška (granica BiH) i priključni pravac Veliki Zdenci – Daruvar – Kutina.

Proveden je postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš za projekt izgradnje brze ceste DC12: čvorište Vrbovec 2 (DC10) – Bjelovar – Virovitica – GP Terezino Polje, dionica: Bjelovar – Virovitica – čvor Terezino Polje (DC5). Trenutno su dovršeni samo čvorište Vrbovec 2 i (zapadna) dionica državne ceste DC10. U 2019. godini puštena je u promet poddionica od čvora Vrbovec 2 do Farkaševca. U tijeku je natječaj za izgradnju dionice brze ceste Bjelovar – Granični prijelaz Terezino Polje, etapa 3, čvor Špišić Bukovica – čvor Virovitica.

Na području VPŽ registrirana su tri autobusna prijevoznika: Čačinci trans d.o.o., Panturist d.o.o. i Čazmatrans promet d.o.o. Kvaliteta prometne povezanosti općina i gradova na području VPŽ autobusnim linijama nije zadovoljavajuća s obzirom na učestalost linija, a javni prijevoz nije integriran. Županija sufinancira troškove javnog prijevoza za redovite učenike osnovnih i srednjih škola, no nužna je uspostava javnog prijevoza putnika sukladno potrebama. Autotaksi prijevoz na području VPŽ je organiziran.

1.3.4.2. Željeznički promet

Željeznički promet je tradicionalno prisutan na području Virovitičko-podravske županije. Dominantan željeznički smjer je istok-zapad kojim prolazi trasa željezničke pruge R202 od značaja za regionalni promet pravac Varaždin – Koprivnica – Virovitica – Osijek – Dalj i transverzalni smjer trasa željezničke pruge L205 od značaja za lokalni promet[52]. Ukupna duljina pruga u VPŽ je 92,206 km, dok gustoća željezničke mreže iznosi 0,046.

Koncepcija razvoja željezničkog prometa zasnovana je na postojećoj mreži željezničkih pruga uz zahvate na modernizaciji sa ciljem povećanja propusne moći i sigurnosti prometa. Osiguranje pruga i kolodvora signalno-sigurnosnim uređajima je ili tehnološki zastarjelo ili ga uopće nema, dok su cestovni putni prijelazi u razini (CPR) poseban problem na prugama i cestama sjeverozapadne Hrvatske. Trenutno je u tijeku veliki infrastrukturni projekt modernizacije željezničke pruge Virovitica - Pitomača. Uz obnovu pruge, zamjenu tračnica te starih drvenih pragova betonskima, u tijeku su i rekonstrukcije pružnih prijelaza na cijeloj dionici, a nakon toga slijedi i izgradnja nekoliko novih stajališta.

1.3.4.3. Riječni promet

Virovitičko-podravskom županijom na sjeveru prolazi rijeka Drava koja predstavlja granicu županije i međudržavnu granicu između Republike Hrvatske i Republike Mađarske. Na prostoru VPŽ plovidba na rijeci Dravi je u međudržavnom režimu plovidbe, a plovni put na rijeci Dravi u uvjetima prirodnog protoka svrstan je u tri plovidbene klase. Dužina plovnog puta na prostoru županije iznosi 75 km, a

[52] Pravac Banova Jaruga – Daruvar – Pčelić odvojnica (rasputnica) sa željezničkim kolodvorima Orahovica, Čačinci, Slatina, Cabuna, Suhopolje, Virovitica, Špišić Bukovica, Pitomača i željezničkim postajama Nova Bukovica, Sladojevci, Bistrica, Pčelić, Mikleuš, Virovitica-Grad, Vukosavljevica (pruga Dalj - Varaždin, dionica Feričanci - Kloštar), te Pivnica, Pepelana i Pčelić (pruga Banova Jaruga – Pčelić, dionica Pivnica - Pčelić).

svrstava se u I klasu plovnog puta (u sklopu dionice D. Miholjac – Ždalice). Postojeća riječna pristaništa na rijeci Dravi su pristanište za šljunak u Kapincima i pristanište u Terezinom Polju.

1.3.4.4. Zračni promet

Na području VPŽ postoji 12 poljoprivrednih letjelišta. Raspadom velikih poljoprivrednih kombinata daljnje korištenje letjelišta ovisit će o novom ustroju poljoprivrednih gospodarstava i njihovoj potrebi da koriste zrakoplovstvo u obradi zemljišta. To se prvenstveno odnosi na Viroviticu gdje postoje dva uzletišta Korija i Lukač, te prostor između Korije i Virovitice (na lijevoj strani iz pravca Virovitice) kao i uzletišta Banov Brod (Općina Pitomača) i Kućanica (Grad Slatina). Potrebno je prostor između Korije i Virovitice koji ispunjava prostorne i prirodne preduvjete osposobiti za sportsku zračnu luku s travnatom uzletno-sletnom stazom i mogućnošću prihvata manjih putničkih zrakoplova (do 5.700 kg), dok je lokacija Banov Brod planirana za izgradnju sportskog aerodroma.

1.3.4.5. Biciklistički i pješački promet

Unatoč planiranoj mreži s popratnom turističkom infrastrukturom, na području VPŽ nedovoljno je razvijena biciklistička infrastruktura koja bi služila za potrebe lokalnog stanovništva i za potrebe turizma. U okviru provedbe nacionalnog Programa razvoja cikloturizma na kontinentu, Virovitičko-podravska županija je 2017. godine izradila Operativni plan cikloturizma na području Virovitičko-podravske županije 2017. - 2020. Planirano je da, uz postojećih 700 km označenih biciklističkih staza, Županija dobije još dodatnih 300 kilometara označenih biciklističkih staza uz nove sadržaje pa je do kraja 2020. godine VPŽ trebala imati oko 1.000 kilometara označenih biciklističkih staza na sadržajno iznimno bogatom području od rijeke Drave do Papuka[53]. Okosnicu cikloturizma u VPŽ čine tri glavne rute koje se mogu međusobno povezati kapilarnom mrežom staza i prometnica: Dravska biciklistička staza, Bilogora Trans te Papuk Trans. Kroz županiju prolazi i europska EuroVelo[54] ruta 13 - Ruta željezne zavjese, u Hrvatskoj Dravska ruta.

Pješački promet uz većinu prometnica, osim u gradskim, prigradskim i nekim većim naseljima, nije osiguran, što otežava promet vozila i sigurnost pješaka.

Infrastruktura za električna vozila

Prema prikupljenim podacima iz rujna 2020. godine, na području VPŽ postoje četiri punionice za električna vozila, i to na 3 lokacije u Virovitici i jedna u Pitomači. U planu realizacije je punionica za električna vozila u Slatini.

1.3.4.6. Digitalna infrastruktura

Digitalna infrastruktura u VPŽ zaostaje za ciljanim standardom koji predviđaju strateški dokumenti Republike Hrvatske u području digitalnog razvoja. Jedan od ključnih pokazatelja uspješnosti Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine je povećanje udjela priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretne mreže velikih brzina

[53] Iako je Ministarstvo turizma u veljači 2020. godine objavilo javni poziv za dodjelu potpora temeljem Programa razvoja cikloturizma na kontinentu u 2020. godini za koji je osigurano 5.000.000 kuna (663.614,00 eur), namijenjen jedinicama područne (regionalne) samouprave, javni poziv je zbog krize sa COVID-19 pandemijom krajem svibnja obustavljen.

[54] Sustav biciklističkih pravaca preko cijelog europskog kontinenta.

do kraja 2020. godine[55] tj. da se (≥30 Mbit/s) u ukupnom broju nepokretnih širokopojasnih priključaka poveća na 80% (s 2,8% u 2015. godini). Ako se promatra broj priključaka širokopojasnog pristupa za 2019. godinu, podaci HAKOM-a otkrivaju da je broj priključaka za Virovitičko-podravsku županiju iznosio 16.680, što ju svrstava na 19. mjesto među hrvatskim županijama. Prema gustoći korisnika podaci HAKOM-a za 2. kvartal 2020. godine pokazuju kako je gustoća korisnika širokopojasnih priključaka u Virovitičko-podravskoj županiji 51,3%, što VPŽ smješta na nisko 14. mjesto među ostalim županijama i ukazuje na slabu dinamiku povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina.

Veći napredak bi se trebao ostvariti s ulaganjem u širokopojasnu infrastrukturu sufinanciranim putem EU fondova. S tom svrhom, proveden je projekt korisnika Virovitičko-podravske županije Razvoj širokopojasnog interneta na području Općina Crnac, Čačinci, Čađavica, Mikleuš, Nova Bukovica, Sopje, Voćin i Zdenci kojemu je prethodila izrada Studije izvodljivosti i Plana razvoja širokopojasne infrastrukture. S obzirom da su napredna elektronička komunikacijska infrastruktura i mreže sljedeće generacije osnovni infrastrukturni preduvjet koji omogućuje povećanje intenziteta i kvalitete korištenja suvremenih usluga i aplikacija temeljenih na informacijskoj i komunikacijskog tehnologiji na tom području, navedeni projekti ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu su nužni. Jedno od pozitivnih obilježja digitalne infrastrukture u VPŽ je djelovanje pružatelja internetskih usluga velikih brzina s područja Virovitičko-podravske županije (Pro-ping), čiji je cilj postati jedan od neovisnih i modernih broadband telekoma u Hrvatskoj, s najvećom pokrivenošću ruralnih sredina.

Tablica 47. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području prometa

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - započeta modernizacija pruge Virovitica - Pitomača - izrađen Prometni Masterplan funkcionalne regije Istočna Hrvatska - potpisani ugovori za sufinanciranje provedbe projekata razvoja širokopojasne infrastrukture velikih brzina - pružatelj usluge interneta velikih brzina s područja VPŽ **Negativna** - slaba povezanost VPŽ s glavnim prometnim pravcima - loše stanje prometnica na području VPŽ - nepostojeći javni prijevoz putnika - neodgovarajući uvjeti pješačkog prometa - loše stanje postojećih željezničkih pruga i popratne infrastrukture - slaba iskorištenost mogućnosti koje pruža riječni promet - neiskorištenost postojeće infrastrukture zračnog prometa	- uređenje cestovne infrastrukture - završetak projekta modernizacije pruge Virovitica - Pitomača otvara mogućnosti za povećanje prometa i poboljšanje prometne povezanosti VPŽ - uređenje riječnog plovnog sustava - osmišljavanje novih biciklističkih ruta i uređenje postojećih sa popratnim sadržajima - ulaganje u širokopojasnu infrastrukturu za digitalno društvo	- razvoj cestovne i željezničke infrastrukture usmjeren na bolje povezivanje VPŽ s glavnim prometnim pravcima - povećati ulaganja u održavanje županijskih i lokalnih cesta - uspostava javnog prijevoza putnika sukladno potrebama - intenziviranje upotrebe željezničkog transporta u putničke i gospodarske svrhe - prenamjena infrastrukture zračnog prometa u nove svrhe - uložiti više sredstava u gradnju biciklističke infrastrukture - poticati veće korištenje bicikala kroz promotivne i druge aktivnosti - poboljšanje infrastrukture za pješake (izgradnja i sanacija postojećih nogostupa) - nastaviti razvoj mreže elektropunjača na području VPŽ - povećati ulaganja u razvoj širokopojasne infrastrukture koja omogućuje brzine veće od 100Mbit/s

[55] Brzi (engl. fast), s brzinama između 30 i 100 Mbit/s i ultrabrzi (engl. ultrafast), s brzinama iznad 100 Mbit/s širokopojasni pristup internetu često se označavaju i zajedničkim terminom širokopojasnog pristupa velikih brzina.

- nedovoljno razvijena biciklistička infrastruktura - slaba dinamika povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina		

1.4. PROSTORNI RAZVOJ

1.4.1. Najznačajnija obilježja prostora Virovitičko-podravske županije

Prostor Virovitičko-podravske županije karakterizira izdužen oblik u pravcu sjeverozapad–jugoistok, a reljefno se razlikuje sjeverni prostor podravske nizine i južni brdsko-planinski prostor koji obuhvaća sjeverne padine Bilogore, Papuka i Krndije.

Prema prirodno-geografskim obilježjima zapadni dio VPŽ nalazi se na prostoru Bilogorske Podravine, a istočni dio na prostoru Slavonske Podravine.

Na području Virovitičko-podravske županije nalazi se ukupno 188 naselja. Više od 1.000 stanovnika ima 10 naselja i to Virovitica, Slatina, Orahovica, Milanovac, Rezovac, Čačinci, Pitomača, Suhopolje, Špišić Bukovica i Voćin, s ukupno 45.196 stanovnika ili 53,27 % ukupnog stanovništva VPŽ. Od ukupno 84.836 stanovnika županije, u gradovima je nastanjeno 40.281 (47,48%), a u općinama 44.555 (52,52%).

Središnju i istočnu Hrvatsku povezuju dva ključna longitudinalna prometna koridora (posavski i podravski prometni koridor), a trasa sjevernije položenog podravskog prometnog koridora pruža se središnjim dijelom županije i čini njezinu razvojnu os. Uz njega su se razvili najznačajniji urbani centri, dok su rubna područja uz Dravu i na obroncima Papuka i Bilogore stagnirala u razvoju.

Slika 9. Osnovna obilježja prostornog položaja županije

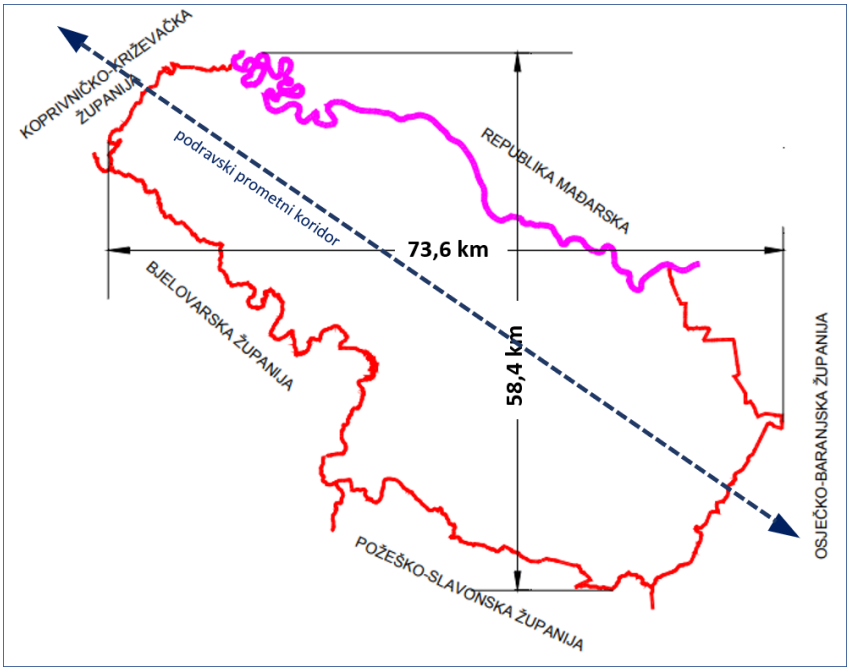

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru VPŽ za razdoblje 2013. - 2018., Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije

S druge strane, periferne dijelove Virovitičko-podravske županije, ravnice uz Dravu i brdsko-planinske predjele, osobito Papuka, obilježavaju najveće prirodne vrijednosti koje su prepoznate i kao svjetska baština: na području županije nalazi se dio UNESCO-ova Prekograničnog rezervata biosfere „Mura – Drava – Dunav“, te dio UNESCO-ova Svjetskog geoparka Papuk.

Osim zakonom zaštićenih prirodnih vrijednosti, Prostornim planom Virovitičko-podravske županije za zaštitu su predviđena još 24 lokaliteta (najviše u kategoriji „značajnog krajobraza“ – 10), od kojih je 10 i formalno predloženo za zaštitu (poglavlje 1.3.1.5.).

Osim zaštićenih i za zaštitu planiranih prirodnih vrijednosti te raznolike kulturne baštine, dio atrakcijske osnove VPŽ su i kultivirani krajolici, osobito vinogradi i voćnjaci te šume s obiljem životinjskog fonda.

1.4.2. Planiranje prostornog razvoja Županije

Sustav prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom o prostornom uređenju[56] koji, između ostaloga, utvrđuje obvezu izrade Izvješća o stanju u prostoru i području prostornog uređenja te donošenje Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske i donošenja prostornih planova državne, područne (regionalne) i lokalne razine. Prostorni planovi državne razine relevantni za Virovitičko-podravsku županiju su Državni plan prostornog razvoja (DPPR) i Prostorni plan Parka prirode Papuk koji još nisu doneseni i njihova je izrada u tijeku.

Prostorni plan Virovitičko-podravske županije (PP VPŽ) donesen je u prosincu 2000. godine. Od tada do danas, PP VPŽ-a mijenjan je i dopunjavan 6 puta, uz argumentirane razloge povezane s razvojem gospodarstva, zaštitom okoliša, razvojem prometnog i infrastrukturnih sustava, obranom od poplava i dr.

Na lokalnoj razini, planiranje i upravljanje prostornim razvojem provodi se izradom i donošenjem prostornih planova lokalne razine:

- 13 prostornih planova uređenja općina: Crnac, Čačinci, Čađavica, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin, Zdenci;
- 3 prostorna plana uređenja gradova: Virovitica, Slatina, Orahovica;
- 1 generalni urbanistički plan: Virovitica;
- 28 urbanističkih planova uređenja;
- 12 detaljnih planova uređenja izrađenih na temelju ranije važećeg Zakona o prostornom uređenju i gradnji.[57]

Prostornim planovima uređenja općina i gradova utvrđena je obveza izrade još 59 urbanističkih planova uređenja koji se obvezno izrađuju za neuređene dijelove planiranih građevinskih područja, kao i za one izgrađene dijelove u kojima se planira urbana preobrazba ili sanacija, a njihova izrada i donošenje preduvjet je izdavanja akata kojima se odobrava građenje. Dinamika izrade urbanističkih planova uređenja ovisi o stvarnoj potrebi smještaja novih stanovnika, gospodarskih aktivnosti i sl. pa relativno veliki broj neizrađenih urbanističkih planova uređenja može ukazivati na racionalno korištenje prostora, ali i na razvojnu stagnaciju.

Opća je ocjena da se razvoj u prostoru Virovitičko-podravske županije odvija u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom te da nije došlo do značajnije devastacije prostora karakteristične za prostore snažne urbanizacije uslijed porasta stanovništva i gospodarskih aktivnosti, osobito turizma.

Za unapređivanje prostornog uređenja i razvoja potrebno je razvojno planiranje, kontinuirano praćenje stanja u prostoru, pribavljanje podataka i stručnih podloga, kao i posjedovanje ažurnih katastarskih izmjera. U tijeku je nova katastarska izmjera za pojedina područja VPŽ koja će omogućiti ažuriranje stanja prilikom izrade poslovnih planova. Za područje naše županije izrađen je Geografski i zemljišni informacijski sustav Virovitičko-podravske županije s višenamjenskim vrednovanjem zemljišta (Zavod za pedologiju Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2003. godine), s primjenom u različitim područjima, a osobito za izmjene i dopune prostornih planova. Tijekom budućeg razdoblja nužno je

[56] NN, br. 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23

[57] Izvor: https://juzpuvpz.hr/prostorni-planovi-vpz/. Pristupljeno: 22. listopada 2020. godine

digitalno obraditi planski sadržaj svih prostornih planova na području Virovitičko-podravske županije (vektorski format).

PP VPŽ-a i planovi lokalne razine po potrebi prolaze postupke ažuriranja odnosno izrade izmjena i dopuna plana, na temelju praćenja stanja u prostoru te utvrđenih razvojnih i drugih potreba. Zbog dugotrajnosti postupaka izrade i donošenja prostornih planova, izuzetno je značajno pravovremeno utvrditi stanje, detektirati potrebe te inicirati postupak izmjene i dopune plana.

Očekivane posljedice klimatskih promjena predstavljaju dugoročni izazov u planiranju i upravljanju prostorom, pri čemu je prostorno planiranje prepoznato kao važan instrument proaktivnog pristupa prilagodbi klimatskim promjenama.

1.4.3. Procesi i pokazatelji stanja u prostoru

Prostor VPŽ većim je dijelom dobro pokriven osnovnom infrastrukturom koja je preduvjet razvoja (pokrivenost područja elektroenergetskim objektima, objektima Hrvatske pošte, sustavom pokretne telekomunikacijske infrastrukture, cestovnom i željezničkom mrežom, te plinoopskrbom i vodoopskrbom), a nešto slabije je razvijen sustav odvodnje.

Jedan od pokazatelja stanja u prostoru su površine planiranih građevinskih područja i njihova iskorištenost. Građevinsko područje je područje na kojemu je izgrađeno naselje i na kojem se planira razvoj i proširenje naselja, a Zakon o prostornom uređenju razlikuje građevinsko područje naselja, izdvojeno građevinsko područje izvan naselja i izdvojeni dio građevinskog područja naselja.

Analizirajući površine građevinskih područja naselja (GPN) u županijama prema stanju u prostornim planovima uređenja gradova i općina, važećim u rujnu 2017. godine, uočava se da udio površine GPN-ova u ukupnoj površini županije varira od 2,24% u Ličko-senjskoj županiji, koja je ujedno najveća i najrjeđe naseljena, do više od 15% površine županije u Međimurskoj (15,57%) i Varaždinskoj županiji (15,87%,) te do čak 44,75% u Gradu Zagrebu. Za Virovitičko-podravsku županiju udio površine GPN-ova u ukupnoj površini Županije iznosi 6,3%. Unutar same županije, ovaj udio varira od 2,06% površine jedinice lokalne samouprave (Općina Voćin) do 16,46% (Grad Virovitica).

Prostorne pretpostavke za razvoj gospodarstva, obrtništva i malog poduzetništva osigurane su u gotovo svim većim naseljima VPŽ. Zakonom je određeno da je izdvojeno građevinsko područje izvan naselja područje, prostorna cjelina, izvan građevinskog područja naselja planirana za sve namjene, osim za stambenu. Postotak površine pod građevinama u izdvojenim GP-ovima izvan naselja gospodarske namjene (odnosno njihova iskorištenost) u Virovitičko-podravskoj županiji je nizak (1,91%). Planirana zona proizvodne namjene površine gotovo 400 ha na području Grada Virovitice te još 13 manjih zona proizvodne i ugostiteljsko-turističke namjene u Gradu Virovitici i općinama Špišić Bukovica i Lukač ukupne površine oko 190 ha, što zajedno čini više od 40% površine svih izdvojenih GP-ova izvan naselja gospodarske namjene županije, gotovo su u potpunosti neizgrađene.

Na području Virovitičko-podravske županije poljoprivreda je jedna od važnijih gospodarskih aktivnosti i temelji se na raspoloživim zemljišnim resursima, te povoljnim klimatskim uvjetima. Poljoprivredne površine, koje se prostiru u sjevernom nizinskom dijelu, zauzimaju na području Virovitičko-podravske županije 116.316,15 ha, što u odnosu na ukupnu površinu županije iznosi 57,52%, a u odnosu na kopnenu površinu RH 2,06%. Reljefno viši dio županije prekriven je većim dijelom šumama i šumskim zemljištem na 65.562,88 ha, koje u odnosu na ukupno šumsko područje Virovitičko-podravske županije iznosi 32,42%, a u odnosu na kopnenu površinu RH 1,16%.

Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća na području Virovitičko-podravske županije su klizišta na obroncima Bilogore i Papuka, a rizikom od poplava posebno su ugrožena područja u sjevernom dijelu županije. Vode s područja VPŽ pretežito gravitiraju u sliv Drave i Dunava, a samo manjim dijelom u južnom području županije preko Ilove i Pakre u Savski sliv. I u jednom i u drugom slivu prisutne su pojave poplava i bujično-erozijskih djelovanja.

Slika 10. Opasnost od poplava prema vjerojatnosti pojavljivanja

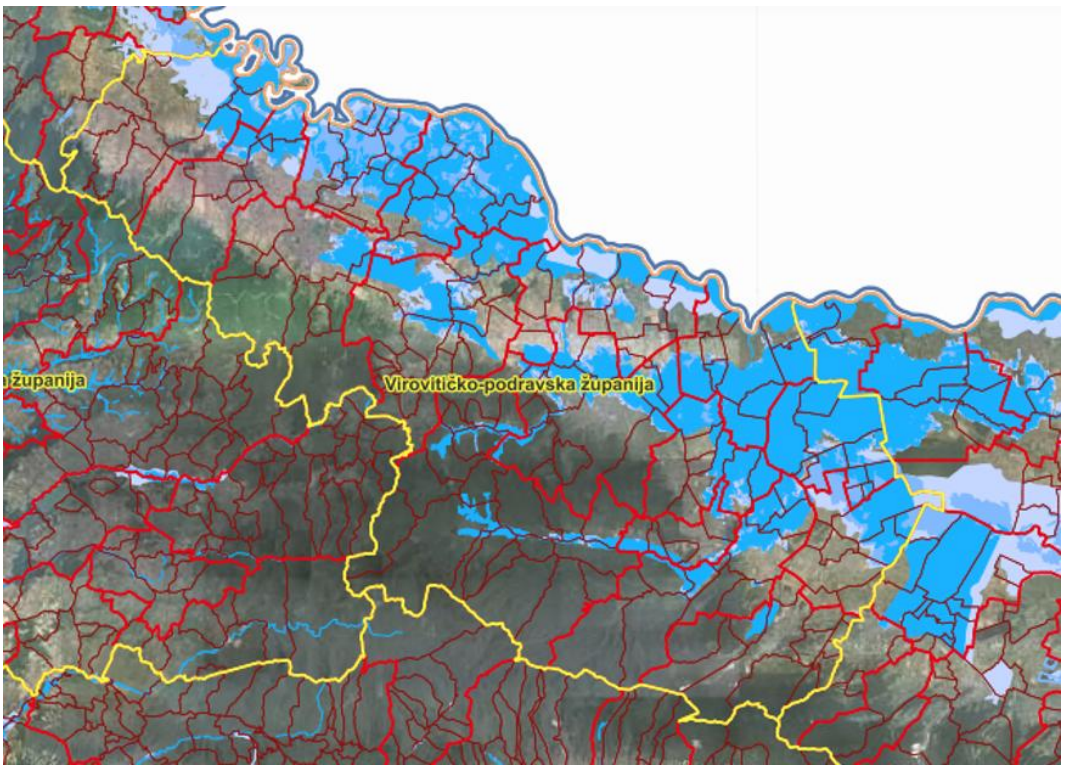

Izvor: Geoportal Hrvatskih voda

1.4.4. Razvoj naselja i ruralnog prostora Županije

Grad Virovitica, kao središte Virovitičko-podravske županije, jedno je od najznačajnijih gospodarskih središta sjevernog dijela Hrvatske. Prostorni razmještaj središnjih naselja – gradova Virovitice, Slatine i Orahovice te Općine Pitomača izuzetno je povoljan i omogućuje uravnoteženi razvoj cijelog prostora županije.

Najpogodnije prostorne mogućnosti razvitka imaju naselja na pravcima povezivanja Virovitice kao središta županije sa Đurđevcom, Slatinom i Orahovicom te s Daruvarom i Barcsom, odnosno na pravcima glavnih državnih cesta D2 i D5 koje presijecaju prostor Grada Virovitice u pravcu sjever-jug i istok-zapad. Veća naseljavanja i urbanizacija događala su se u ravničarskom dijelu županije, uz značajne prometne pravce, tako da su neka naselja spojena u neprekinuto izduženo građevinsko područje dužine i preko 10 km.

Bez obzira na povoljan razmještaj naselja većeg stupnja centraliteta, na području Virovitičko-podravske županije proces urbanizacije zaostaje za prosjekom u državi. Stoga je strateško pitanje poticati razvoj srednjih i manjih gradova, ali i razvoj drugih naselja i središta općina, među ostalim i podizanjem njihovih prostornih kvaliteta:

- izgradnjom prometne i komunalne infrastrukture i objekata društvenog standarda,
- obnovom i uređenjem povijesnih i drugih središta naselja, uređivanjem malih pješačkih zona odnosno zona umirenog prometa i sl.

Napuštanje ruralnih i pograničnih područja višegodišnja je realnost. Demografskom erozijom posebno su ugrožena ruralna područja, odnosno općine Suhopolje, Gradina, Voćin, Čađavica, Špišić Bukovica, Pitomača, Sopje, Lukač, Čačinci, Crnac, Nova Bukovica i Mikleuš. S obzirom na usitnjenost i prostornu disperziju, upitna je mogućnost revitalizacije svih seoskih naselja u županiji.

Mogući oblici revitalizacije ruralnog prostora uključuju osiguravanje komunalne i društvene infrastrukture, primjenu suvremene tehnologije u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi poljoprivrednih proizvoda te uvođenje nepoljodjelskih djelatnosti u seoske obitelji. Postizanje višeg standarda života na selu uz očuvanje zdravog okoliša najznačajnije su mjere za zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima i osnova za poticanje doseljavanja mlađeg stanovništva.

Tablica 48. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području prostornog razvoja

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - geoprometni položaj na križanju prometnih koridora: transverzalni koji je najkraća i najpogodnija veza srednjeg Podunavlja i Jadrana, i longitudinalni koji povezuje Republiku Hrvatsku sa zapadnim i istočnim susjedima - bogatstvo i raznolikost kulturne baštine - visok udio prostora zaštićenog na temelju propisa iz područja zaštite prirode - kvaliteta kultiviranih krajolika - povoljan prostorni razmještaj središnjih naselja omogućuje uravnoteženi razvoj prostora VPŽ - raspoloživost zemljišnog resursa i povoljni klimatski uvjeti za poljoprivredu - kvalitetan šumski resurs - nepostojanje značajnije devastacije prostora i razvoj u prostoru usklađen s prostorno-planskom dokumentacijom - prostorno-planskom dokumentacijom planirani su dovoljni prostorni kapaciteti za razvoj gospodarstva **Negativna** - razvojna stagnacija i demografska erozija ruralnih i pograničnih područja - slabiji razvitak cestovne mreže u rubnim i brdskim područjima - nedostatna društvena infrastruktura u ruralnim područjima - rizikom od poplava posebno su ugrožena područja u sjevernom dijelu Županije - na obroncima Bilogore i Papuka postoje klizišta kao područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća	- fokus na razvoju srednjih i malih gradova i općinskih središta i na upotpunjavanju dobro prostorno pozicionirane policentrične strukture - ruralna naselja kao prostori za kvalitetan život i održivo gospodarstvo - održivo korištenje prirodnih vrijednosti, raznolike kulturne baštine, kultiviranih krajolika i bogatstva životinjskog svijeta (lov, ribolov) kao turističke atrakcijske osnove Županije - proaktivan stav prema klimatskim promjenama i ugradnja mjera prilagodbe u prostorne planove	- poboljšanje prometne povezanosti, osobito cestovne prometne infrastrukture VPŽ, a posebno pograničnog područja - obnova i uređenje povijesnih središta gradova i ostalih naselja - unapređivanje prometne i komunalne infrastrukture - razvoj društvene infrastrukture, osobito dječjih vrtića, škola, objekata zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te kulturnih i sportsko-rekreacijskih sadržaja - razvoj pametnih rješenja za osiguravanje dostupnosti društvenog standarda u ruralnom prostoru i udaljenijim naseljima - razvoj programa interpretacije baštine u ruralnom prostoru - održivo korištenje prostora i promicanje rješenja koja podupiru prirodu - praćenje stvarnog korištenja i planirane namjene zemljišta te kontrola urbanizacije - planiranje i primjena posebnih mjera za gradnju u povijesnim i/ili ruralnim naseljima radi očuvanja karaktera krajolika - edukacija djelatnika upravnih i stručnih tijela nadležnih za prostorno uređenje o mjerama prilagodbe klimatskim promjenama kroz prostorne planove - edukacija građana za aktivno i konstruktivno sudjelovanje u procesima prostornog planiranja - aktivnosti na zaštiti od štetnog djelovanja voda (obrana od poplava, erozije i bujica) - istraživanja i kartiranja nestabilnih padina

1.5. INSTITUCIONALNI RAZVOJ

1.5.1. Ključni dionici i kvaliteta upravljanja razvojem

Institucionalni okvir za upravljanje razvojem na području 3 grada i 13 općina čine sljedeće institucije i grupacije: Virovitičko-podravska županija; jedinice lokalne samouprave; HGK Županijska komora Virovitica; HOK Obrtnička komora Virovitičko-podravske županije; Partnersko vijeće za područje Virovitičko-podravske županije; VIDRA - Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije; Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije; Panonski drvni centar kompetencija; Razvojna agencija VTA; Gradska razvojna agencija Slatine; Draft d.o.o. za poticanje gospodarskog razvoja, savjetovanje, zastupanje i turistička agencija; Lokalno partnerstvo za zapošljavanje u Virovitičko-podravskoj županiji; Lokalne akcijske grupe – LAG: LAG Virovitički prsten (VIP), LAG „Marinianis“, LAG „Papuk“. Njihov je zadatak sudjelovanje u pripremi, izradi i praćenju razvojnih strateških dokumenata, osobito strategija razvoja.

Virovitičko-podravska županija kroz svoje upravne odjele sudjeluje u izradi svih strateških dokumenata te kontinuirano pruža podršku svim zainteresiranima za ulaganja, pokretanje poslovanja i ostale aktivnosti kojima se želi potaknuti održiv društveno-gospodarski razvoj ovog kraja. Županijska uprava sastoji se od sljedećih upravnih tijela: Služba za poslove župana i opće poslove, Služba za pravne poslove i lokalnu samoupravu, Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i imovinsko-pravne poslove, Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu, Služba za javne financije, Služba za unutarnju reviziju, Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport, Upravni odjel za zdravstvo, branitelje i socijalnu skrb.

Virovitičko-podravska županija u proteklom je vremenu usvojila sljedeće strateške dokumente: Županijsku razvojnu strategiju Virovitičko-podravske županije za razdoblje do kraja 2020. godine, pripadajući Akcijski plan i Komunikacijsku strategiju, te je revidirana i usvojena postojeća Strategija razvoja ljudskih potencijala 2019. – 2023. Također, izrađen je i donesen Provedbeni program Virovitičko-podravske županije za mandatno razdoblje od 2021. do 2025. godine. Proces izrade strateških dokumenata temeljio se na participativnom pristupu kojim su uključeni svi relevantni formalni i neformalni akteri te uvaženi njihovi razvojni interesi, usmjerenja i predloženi projekti.

Partnersko vijeće za područje Virovitičko-podravske županije važno je savjetodavno tijelo koje je nastalo u fazi pripreme Regionalnog operativnog programa. Organizacije civilnog društva (OCD) aktivno sudjeluju u radu Partnerskog vijeća i sektorskim radnim skupinama te je njihov potencijal prilikom upravljanja razvojem prepoznat kroz partnerstva na projektima socijalne tematike. Županija ostvaruje dobru suradnju s OCD-ovima u brojnim projektima i inicijativama te prati i potiče rad organizacija civilnog društva koje imaju kadrovski i organizacijski potencijal. Ipak, veći broj OCD-ova ne raspolaže tim potencijalima te se oslanjaju na financiranje iz proračuna jedinica lokalne samouprave što nije dostatno za zahtjevnu pripremu dokumentacije i uključivanje u veće projekte financirane EU sredstvima.

Među posebno važnim dionicima procesa upravljanja razvojem je Razvojna agencija VIDRA koja izrađuje godišnja izvješća o provedbi Županijske razvojne strategije odnosno Plana razvoja, prikupljajući podatke od svih relevantnih aktera o provedbi razvojnih programa i projekata tijekom referentne (izvještajne) godine. Također, Razvojna agencija VIDRA kroz savjetodavnu podršku osnažuje javne ustanove na području VPŽ u pripremi i provedbi projekata važnih za regionalni razvoj te organizira radionice i predavanja za potencijalne korisnike EU sredstava. Razvojna agencija VIDRA, kao i ostali nositelji razvoja na području Virovitičko-podravske županije, kontinuirano ulaže u edukacije i usavršavanja zaposlenika tijela javne uprave, osobito za pripremu i provedbu EU projekata i drugih

razvojnih projekata te u edukaciju s područja javne nabave, kao relevantne komponente u provedbi razvojnih projekata.

Primjer projekta koji doprinosi kvaliteti upravljanja razvojem

Pomak u kvaliteti razvojnog upravljanja na razini ljudskih kapaciteta postignut je provedbom projekata Tehničke pomoći VIDRA-TEC (1.498.500,00 kn odnosno 198.885,13 eur) i projektom VIDRA-TEC 2 (17.256.556,35 kn odnosno 2.290.338,62 eur). Oba projekta sufinancirana su iz Europskog fonda za regionalni razvoj s ciljem pružanja savjetodavne podrške javnopravnim tijelima i javnim ustanovama s područja VPŽ u pripremi i provedbi EU projekata te jačanja njihovih kapaciteta za pripremu i provedbu projekata. Razvojna agencija VIDRA, kao regionalni koordinator, poduzima aktivnosti vezane za središnji elektronički registar razvojnih projekata te je zadužena za izradu plana razvoja i drugih strateških razvojnih dokumenata za područje županije te njihovih provedbenih dokumenata. Razvojna agencija VIDRA ujedno organizira radionice i predavanja za potencijalne korisnike EU sredstava, a koje održavaju njezini djelatnici, te kontinuirano educira vlastite djelatnike.

1.5.2. Suradnja Županije s ostalim dionicima u upravljanju razvojem

1.5.2.1. Suradnja s tijelima središnje državne razine

Vertikalna suradnja s tijelima središnje državne razine je kvalitetna te je zastupljeno pravodobno i transparentno informiranje.

1.5.2.2. Suradnja s jedinicama lokalne samouprave

Suradnja županijske uprave, županijske razvojne agencije i jedinica lokalne samouprave na izradi strateških razvojnih dokumenata, razvojnih projekata i baze projekata temeljena je na kvalitetnoj i dvosmjernoj komunikaciji. U pojedinim jedinicama lokalne samouprave nedostaje proaktivan pristup razvojnim pitanjima i projektima, kao i specifična znanja u pripremi i provedbi projekata od strateškog značaja te pravodobnost u dostavljanju izvještaja regionalnom koordinatoru o provedbi mjera i aktivnosti na razvojnim projektima. Također, Razvojna agencija VIDRA, kao regionalni koordinator, osim spomenutog pružanja savjetodavne podrške u pripremi i provedbi projekata i brojnih edukacija, u sklopu tehničke pomoći pruža savjetodavnu podršku u pripremi i provedbi javne nabave s kojima se jedinice lokalne samouprave do sada nisu susretale. Potrebno je, međutim, osvijestiti donosioce odluka na lokalnoj razini o potrebi jačanja njihovih kapaciteta kako bi se osposobili za pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih kroz EU fondove. Suradnja županijske uprave, Razvojne agencije VIDRA i ostalih razvojnih agencija u proteklom je razdoblju bila vrlo uspješna, no potrebno je suradnju i dalje osnaživati, a posebno prilikom planiranja projekata relevantnih za daljnji razvoj VPŽ. Suradnja je nužna i kod pravovremenog ažuriranja baze podataka, slijedom njenog značaja za planiranje regionalnog razvoja.

Središnji elektronički registar razvojnih projekata (SERRP)[58] zbog migracije podataka na za to predviđenu platformu mjesecima nije bio u funkciji te je bio usporen i otežan unos razvojnih projekata. Međutim, valja naglasiti da pojedine jedinice lokalne samouprave nisu uvijek ažurne i aktivne u dijelu dostave/upisa podataka u SERRP o njihovim razvojnim projektima. Potrebno je što žurnije reagirati s nacionalne razine jer se i dalje financiraju projekti koji se ne nalaze u registru projekata, što pojedinim jedinicama lokalne samouprave odgovara te ne percipiraju obvezu unošenja svojih projekata u bazu.

[58] Danom stupanja na snagu Izmjena i dopuna Zakona o sustavu strateškoga planiranja i upravljanja razvojem RH (NN 151/2022) kojim su brisane odredbe o Registru, prestala je važiti i Uredba o načinu ustrojavanja, sadržaju i vođenju Središnjeg elektroničkog registra razvojnih projekata (NN 42/2018).

Primjer uspješne suradnje

Kvalitetna suradnja Virovitičko-podravske županije ostvarena je s pet slavonskih županija kroz Projekt Slavonija, Baranja i Srijem čiji je cilj omogućiti opstanak i ostanak u Slavoniji kroz brojna sektorska ulaganja. Značajniji projekti su Centar za kulturu zdravlja – Dvorac Janković u Cabuni, Centar za istraživanje i razvoj u mljekarstvu u Virovitici, Kuća čaja – oaza mira u Špišić Bukovici, Multifunkcionalna građevina za poljoprivredne i gospodarske manifestacije u Virovitici (Viroexpo) te Uređenje Turističko-rekreativnog centra „Jezero – Hercegovac – Ružica grad" Orahovica. Suradnja je ostvarena i na projektu izrade Master plana prometa funkcionalne regije Istočna Hrvatska koji predstavlja temelj za integrirano i koordinirano planiranje održivog prometnog sustava na razini pet županija, a što će poboljšati prometnu dostupnost cijelog područja i otvoriti mogućnost za razvoj održivog gospodarstva u cjelini, posebice poljoprivrede i prehrambene industrije te razvoj turističkih potencijala i mogućnosti zapošljavanja.

1.5.3. Međunarodna suradnja

Virovitičko-podravska županija ima vrlo razvijenu međunarodnu suradnju, a među ključnima ističu se zajednički projekti s Mađarskom poput pretpristupnog CBC HU-HR Programa do sadašnjeg Programa suradnje Interreg V-A Hungary-Croatia koji je usmjeren na pametan i održiv razvoj u prekograničnom području, uz osnaživanje i proširenje postojećih mreža suradnje te doprinos uspostavljanju daljnje osnove za dugoročnu međugraničnu suradnju.[59]

Županija je aktivna u sljedećim međuregionalnim i regionalnim organizacijama: Hrvatska zajednica županija, PANNON EGTC-Pannon European Grouping for Terrirotial Cooperation i Euroregionalna suradnja Dunav – Drava - Sava.

Tablica 49. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe u području kvalitete upravljanja i suradnje

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - bogato iskustvo u pripremi i provedbi projekata - regionalni koordinator sa značajnim kapacitetima, ostvarenom suradnjom te realiziranim razvojnim projektima - kvalitetna komunikacija i suradnja županijskih tijela, razvojnih agencija i JLS-ova - postoje općine koje samoinicijativno pripremaju projekte, traže dostupna sredstva financiranja te aktivno sudjeluju u svim fazama pripreme i provedbe razvojnih projekata - kvalitetna suradnja s tijelima središnje državne razine - vrlo dobar projektna suradnja s drugim županijama - kontinuirano ulaganje u edukaciju i usavršavanje zaposlenika tijela javne uprave za pripremu i provedbu projekata EU-a na lokalnoj razini	- značajni prirodni resursi i osnova za zeleni razvoj i rast, razvoj zelenog gospodarstva te kontinentalnog turizma - znanje i doprinos OCD-ova u upravljanju razvojem i projektnoj suradnji - dobra povezanost regionalnog koordinatora sa županijskim tijelima - razvijena međunarodna suradnja – osnova za daljnju pripremu i provedbu relevantnih razvojnih projekata financiranih iz izvora EU-a i drugih međunarodnih izvora - značajni rezultati realizirani na projektima EU-a osnova su za pripremu i realizaciju niza projekata od strateškog značaja za Virovitičko-podravsku županiju	- kod JLS-ova poticati proaktivan pristup razvojnim pitanjima i projektima, stjecanje specifičnih znanja u pripremi i provedbi projekata i redovitost izvještavanja - nastaviti jačati blisku suradnju prilikom planiranja projekata i razvoja Županije te razmjenu podataka - osnaživati suradnju JLS-ova na osmišljavanju zajedničkih budućih projekata, posebno onih koji pokrivaju potrebe više JLS-ova - poticati pravovremeno ažuriranje baze podataka relevantne za planiranje regionalnog razvoja - ojačati kadrovske i financijske kapacitete OCD-ova za uključivanje u veće projekte

[59] Program potiče gospodarski rast pograničnog područja podržavanjem stvaranja i proširenja dodatnih kapaciteta za razvoj proizvoda i usluga malih i srednjih poduzetnika. Pridonosi i razvoju održivog turizma uspostavljanjem osnovne infrastrukture za snažnije iskorištavanje kulturnih i prirodnih dobara. Da bi se obnovila i održala ekološka raznolikost, predviđene su aktivnosti koje potiču bolju koordinaciju i učinkovitije upravljanje zaštićenim područjima.

- proces izrade strateških dokumenata temelji se na participativnom pristupu **Negativna** - prepreka kvalitetnoj i intenzivnoj suradnji je nedostatak specifičnih znanja u pripremi i provedbi razvojnih projekata i neredovito izvještavanje regionalnog koordinatora od strane pojedinih JLS-ova o aktivnostima i projektima - kapaciteti OCD-ova su nedostatni za uključivanje u veće projekte - nedovoljna suradnja JLS-ova na osmišljavanju zajedničkih budućih projekata		

1.5.4. Fiskalni kapaciteti i rezultati korištenja fondova EU-a

Proračunski prihodi lokalnih jedinica i Županije posljednjih godina bilježe znatan rast. Ukupni prihodi lokalnih jedinica i Županije u 2018. godini iznosili su 483,5 milijuna kuna (64.171.477,87 eura), što je povećanje za 57,9% u odnosu na 2015. godinu. Snažan porast ukupnih prihoda prvenstveno je posljedica znatnog povećanja prihoda poslovanja lokalnih jedinica (+83,6%), dok su prihodi Županije rasli po znatno nižoj stopi (+19,2%). Gledano po strukturi prihoda, porastu prihoda je najviše pridonijelo povećanje prihoda od poreza na dohodak i prihoda od pomoći.

Ukupni fiskalni kapacitet lokalnih jedinica i Županije mjeren prihodima poslovanja po stanovniku je u razini nacionalnog prosjeka. To je odličan rezultat uzme li se u obzir da svi pokazatelji razvijenosti Županije govore o tome da Županija znatno zaostaje za nacionalnim prosjekom**.** Prema podacima ministarstva financija za 2018. godinu, ukupni prihodi poslovanja proračuna svih lokalnih jedinica i Županije po stanovniku bili su u razini 99,7 % od nacionalnog prosjeka. Glavni razlog za ovako dobar rezultat leži u prihodima poslovanja same Županije. Kao što se može vidjeti na slici 10, prihodi Županije po stanovniku u 2018. godini bili su 1.935,00 kuna (256,81 eura), dok je nacionalni prosjek iznosio 1.257,00 kuna (166,83 eura) po stanovniku. Drugim riječima**, Županija je ostvarila 53,9% veći fiskalni kapacitet od nacionalnog prosjeka za županije.** S druge strane, prihodi po stanovniku jedinica lokalne samouprave s područja VPŽ bili su 4.490,00 kuna (595,93 eura) po stanovniku, dok je nacionalni prosjek iznosio 5.436,00 kuna (721,48 eura) po stanovniku. To znači da su gradovi i općine na području Županije u prosjeku ostvarivali 17,4% manje prihode po stanovniku od nacionalnog prosjeka za lokalne jedinice.

Slika 11. Usporedba prihoda poslovanja po stanovniku Županije i lokalnih jedinica u 2015. i 2018. s nacionalnim prosjekom

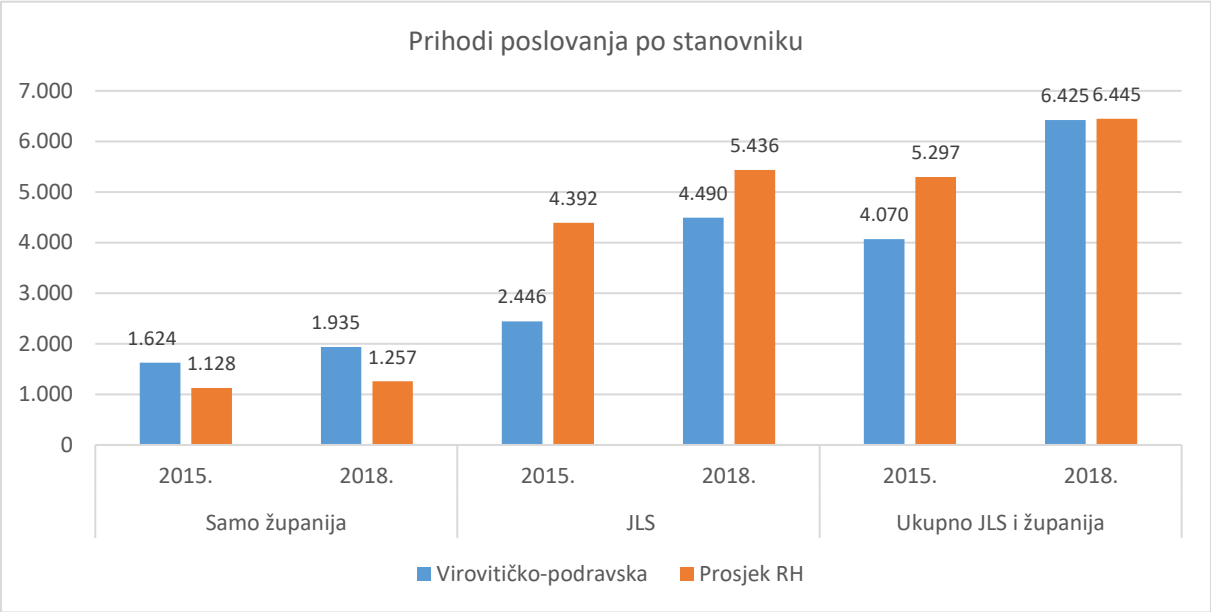

Izvor: obrada autora na temelju podataka Ministarstva financija

Prihodi po stanovniku bili su veći čak i od najrazvijenije jadranske županije – Istarske i to za 9,1%, što je uglavnom posljedica većih prihoda po stanovniku od imovine i od pomoći. Veći fiskalni kapacitet otvara dodatne mogućnosti za ulaganje u razvojne projekte i mjere u funkciji provedbe lokalnih i županijskih strateških planova.

U kojoj mjeri se veći fiskalni kapaciteti prelijevaju u ulaganja može se vidjeti na slici 11. Ukupno su u razdoblju 2015. - 2018. lokalne jedinice s područja županije i sama Županija uložili 460,8 milijuna kuna u nabavku nefinancijske imovine, što se uglavnom odnosi na građevinske objekte. Relativno gledano, radi se o 6.124,00 kuna (812,80 eura) ulaganja po stanovniku. To je 68,3% veća razina ulaganja od prosjeka RH. Kao što se može vidjeti na slici glavni razlog za tako visoku razinu kapitalnih ulaganja jest sama Županija, koja je u spomenutom razdoblju ostvarila čak 7,1 puta veća kapitalna ulaganja od prosjeka za sve županije. **Može se zaključiti kako je Županija bila ključan čimbenik tako visoke razine kapitalnih ulaganja u proteklim godinama**.

Slika 12. Ukupna kapitalna ulaganja županije i lokalnih jedinica po stanovniku 2015. - 2018., kumulativ

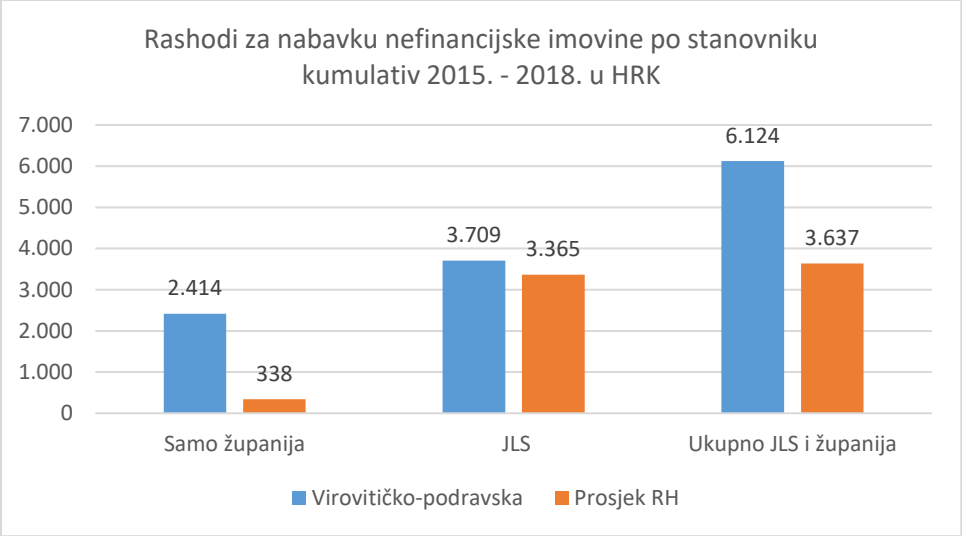

Izvor: Obrada autora temeljem podataka Ministarstvo financija

Kad je riječ o uspješnosti korištenja sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, prema visini ugovorenih sredstava po stanovniku Virovitičko-podravska županija je na visokom četvrtom mjestu, odmah iza Dubrovačko-neretvanske, Ličko-senjske i Koprivničko-križevačke županije. Prema podacima MRRFEU-a ukupan iznos ugovorenih projekata s područja Virovitičko-podravske županije financiranih kroz nacionalne operativne programe te Program ruralnog razvoja do kraja 2019. godine iznosio je 1,39 milijardi kuna (184,5 milijuna eura), odnosno 18.091,00 kuna (2.402,00 eura) po stanovniku. Za usporedbu, prosjek RH iznosi 14.039,00 kuna odnosno 1.863,30 eura po stanovniku.

Ovaj odličan rezultat u pogledu iskorištenosti ESI fondova je tim vrjedniji jer je za razliku od nekih drugih županija ostvaren bez ugovaranja velikih nacionalnih infrastrukturnih projekata poput gradnje željezničke infrastrukture ili zračne luke. **Najbolji rezultati ostvareni su u pogledu korištenja EU sredstava putem Programa ruralnog razvoja** (PRR), gdje ugovorena sredstava po stanovniku nadmašuju nacionalni prosjek za čak 3,2 puta. Također, natprosječne rezultate Županija bilježi i kod Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali (OPULJP), gdje je ostvarila 42% bolju razinu ugovorenosti od nacionalnog prosjeka. Tek u slučaju Operativnog programa Konkurentnost i kohezija Županija bilježi slabije rezultate, a što je velikim dijelom uvjetovano ranije spomenutim izostankom velikih državnih infrastrukturnih projekata.

Slika 13. Vrijednost ugovorenih projekata iz ESI fondova 2014. - 2020. do kraja 2019.

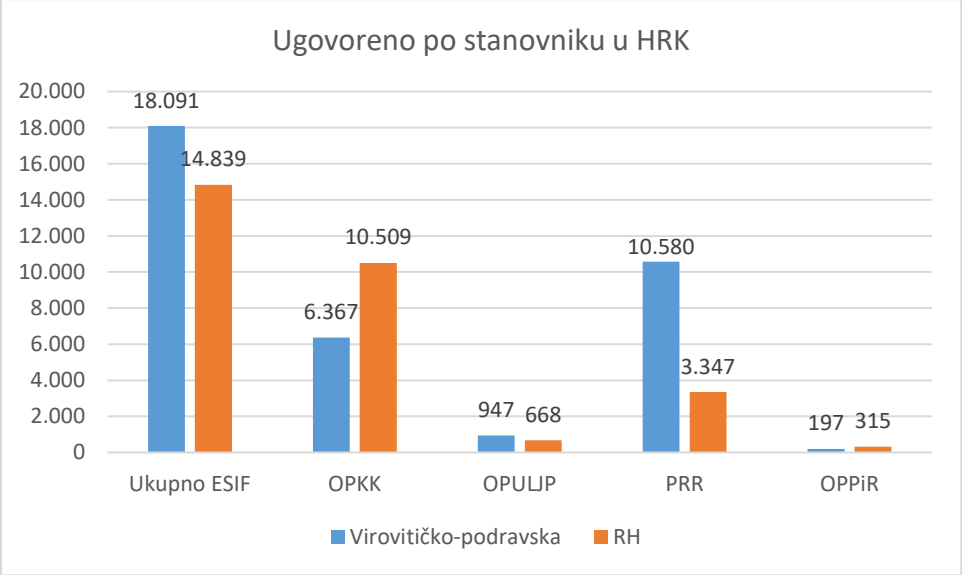

Izvor: Obrada autora temeljem podataka Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Tablica 50. Ključna obilježja, razvojnih potencijala i potreba u području fiskalnih kapaciteta i korištenja fondova EU-a

Ključna obilježja	Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Pozitivna - proračunski prihodi Županije i lokalnih jedinica značajno su porasli posljednjih godina, a posebno kod lokalnih jedinca - zahvaljujući visokom porastu prihoda u razdoblju 2015 .- 2018. ukupni fiskalni kapacitet Županije u razini je nacionalnog prosjeka - JLS-ovi i Županija natprosječno ulažu u infrastrukturne objekte. Pri tome se posebno ističe VPŽ, koja ostvaruje izrazito visoku razinu ulaganja. - Županija u cjelini ostvaruje natprosječnu vrijednost ulaganja iz ESI fondova u odnosu na nacionalni prosjek. Tome su posebno pridonijeli odlični rezultati u pogledu iskorištenosti PRR-a.	- postoji značajan institucionalni kapacitet za pripremu i provedbu ulaganja, posebno uz pomoć fondova EU-a	- kontinuirano poticati osmišljavanje budućih projekata za financiranje u idućoj financijskoj perspektivi EU-a, a posebno onih koje pokrivaju potrebe više lokalnih jedinica

1.6. PREGLED NAJVAŽNIJIH AKTIVNOSTI NA PROVEDBI ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE VPŽ-a ZA RAZDOBLJE DO KRAJA 2020. GODINE

Na sjednici Županijske skupštine Virovitičko-podravske županije, održanoj 18. lipnja 2019. godine, usvojena je Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije za razdoblje do kraja 2020. godine, zajedno s pripadajućim provedbenim dokumentima – Akcijskim planom Županijske razvojne strategije i Komunikacijskom strategijom za provedbu Županijske razvojne strategije. Također, iako je u ožujku 2019. godine Odlukom Županijske skupštine Virovitičko-podravske županije pokrenut proces izrade Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje do 2021. do 2027. godine (KLASA: 302-02/19-01/02; URBROJ: 2189/1-03/1-19-3 od 26. ožujka 2019. godine), zbog nedonošenja Nacionalne razvojne strategije 2030. godine te nemogućnosti donošenja Plana razvoja VPŽ u zakonskom roku od 6 mjeseci prije isteka važenja ŽRS-a VPŽ za razdoblje do kraja 2020. godine, Županijska skupština je u lipnju 2020. godine donijela Odluku o produljenju važenja ŽRS-a VPŽ za razdoblje do kraja 2020. godine do 31. prosinca 2021. godine (KLASA: 302-02/20-02/01, URBOROJ: 2189/1-03/4-20-2 od 10. lipnja 2020. godine).
Na temelju uputa za izradu i sadržaj izvještaja županija o provedbi županijskih razvojnih strategija, Virovitičko-podravska županija je, u suradnji s regionalnim koordinatorom, Razvojnom agencijom VIDRA, izradila izvještaj o provedbi razvojne strategije u 2019. godini. Izvješće je izrađeno s ciljem sumarnog prikazivanja provedenih razvojnih mjera u 2019. godini pomoću kojih se žele postići strateški ciljevi i prioriteti razvoja utvrđenih u županijskoj razvojnoj strategiji te izvještavanja o postignutim konkretnim rezultatima provedenih razvojnih mjera pomoću pokazatelja rezultata, čime se dokazuje postizanje strateških ciljeva i prioriteta razvoja.

Strateški cilj 1 – Povećanje konkurentnosti gospodarstva Virovitičko-podravske županije
Najzastupljeniji razvojni projekti u cilju 1 su iz područja gospodarstva i poljoprivrede poput ulaganja u poljoprivrednu i poduzetničku infrastrukturu s naglaskom na povećanje navodnjavanih poljoprivrednih površina i naglaskom na unapređenje i proširenje poduzetničkih zona, ulaganja u centre za inovacije, istraživanja i modernizaciju, ulaganja u društveno poduzetništvo, ulaganja u ljudske potencijale i tehnologije javnih dionika za potrebe izrade i provedbe projekata financiranih iz sredstava EU-a i nacionalnih sredstava te strateškog razvoja Županije i poticanje umrežavanja gospodarstvenika. Unutar cilja 1 izdvojena su sredstva i za subvencije poduzećima i obrtima.

Iznos ulaganja u strateški cilj 1. temeljem podataka iz godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategija VPŽ:

2019. godine: 65.495.866,74 kn (8.692.795,37 eura)

Strateški cilj 2 – Očuvanje okoliša i održivo upravljanje prostorom i resursima

U cilju 2 najzastupljeniji su razvojni projekti iz segmenta očuvanja okoliša i stvaranja uvjeta za razvoj održivih oblika turizma kao što su projekti zaštite prirode i okoliša te upravljanja obranom i zaštitom od elementarnih nepogoda i povećanje razine spremnosti na krizne događaje u obliku ulaganja u aglomeracije na području VPŽ. Unutar cilja financirani su i projekti obnove i zaštite kulturne i prirodne baštine te razvoj selektivnih oblika turizma s naglaskom na ciklo turizam i zaštićena područja u Županiji i, u konačnici, povećanje ukupnih turističkih kapaciteta ulaganjem u hotele baštine.

Iznos ulaganja u strateški cilj 2. temeljem podataka iz godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategija VPŽ:

2019. godine: 180.296.623,51 kn (23.929.474,22 eura)

Strateški cilj 3 – Unapređenje kvalitete života i razvoj ljudskih resursa
Najveći dio sredstava u strateškom cilju 3 odnosi se na projekte unapređenja infrastrukturnih sustava i jačanja društvenih djelatnosti. Najviše financijskih sredstava izdvojeno je za izgradnju, obnovu i održavanje prometne infrastrukture, zatim na izgradnju, obnovu i održavanje sustava vodovoda i odvodnje. Osim toga, unutar cilja 3 financirala su se ulaganja u infrastrukturu gospodarenja otpadom, energetike i širokopojasnog pristupa internetu. Ulagalo se primarno u infrastrukturu unutar sustava odgoja i obrazovanja, zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi. Udrugama civilnog društva iz područja kulture, sporta i rekreacije i dr. dodijeljena su sredstva za obnovu infrastrukture i nabavu opreme za rad. Unutar cilja 3 financirali su se i projekti povećanja zapošljivosti.

Iznos ulaganja u strateški cilj 3. temeljem podataka iz godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategija VPŽ:

2019. godine: 123.285.309,05 kn (16.362.772,45 eura)

U periodu provedbe strategije realizirani su ili su u procesu realizacije projekti od strateškog značaja za Županiju kao što su ulaganja u sustave navodnjavanja (Kapinci - Vaška, druga faza Kapinci - Vaška, Novi Gradac - Detkovac, Lukač), izgradnja Mreže poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije, rekonstrukcija nadstrešnice u multifunkcionalnu građevinu za potrebe poljoprivrednih i gospodarskih manifestacija Viroexpo, obnova dvorca Pejačević i revitalizacija gradskog parka, rekonstrukcija dvorca Janković u Suhopolju, razvoj širokopojasnog pristupa internetu i izgradnja dječjih vrtića na području Županije.

LITERATURA

Ključni izvori:

1. Bruto domaći proizvod – pregled po županijama, DZS, 2020. Dostupno na: http://dzs.hr/
2. Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, različita izdanja
3. HZZ Godišnjak 2019., HZZ, 2020. Dostupno na: https://www.hzz.hr/content/stats/HZZ-Godisnjak.-2019.pdf
4. HZZ Statistika online baza. Dostupno na: https://statistika.hzz.hr/
5. Baza podataka: Ekološka poljoprivreda. DZS, 2020. Dostupno na: https://www.dzs.hr/
6. Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture. Ministarstvo gospodarstva, 2021. Dostupno na: http://reg.mingo.hr/pi/public/ (pristupljeno siječanj 2021.)
7. Zakon o unaprijeđenu poduzetničke infrastrukture (NN 0932013)
8. Obrtništvo u brojkama, Knjiga obrtnika – članova HOK-a, HOK, 2019. Dostupno na: https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2020-03/Obrtni%C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2019.pdf
9. Podaci o poslovanju poduzetnika za 2017., 2018. i 2019. godinu, Financijska agencija
10. Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske po županijama u 2019. Godini, FINA, 2020. Dostupno na: www.fina.hr
11. Turizam u brojkama 2018., Ministarstvo turizma, 2019. Dostupno na: https://mint.gov.hr/pristup-informacijama/dokumenti-80/statistike/11514
12. Turizam u brojkama 2019., Ministarstvo turizma, 2020. Dostupno na: https://mint.gov.hr/pristup-informacijama/dokumenti-80/statistike/11514
13. Priopćenje 11.1.2/2. od 7.02.2020.; stanje 31.12.2019. o podacima za trgovačka društva, DZS, 2020. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/11-01-02_02_2019.htm
14. Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije. Dostupno na: http://turizam-bilogorabjelovar.com.hr/
15. ARKOD preglednik. Dostupno na: http://preglednik.arkod.hr/ARKOD-Web/
16. Broj i struktura poslovnih subjekata u prosincu 2019., DZS, 2020. Dostupno na: http://dzs.hr/
17. Tražene kulture na Jedinstvenom zahtjevu iz 2016., APPRRR, 2017. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/agronet/
18. Tražene kulture na Jedinstvenom zahtjevu iz 2019., APPRRR, 2020. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/agronet/
19. Upisnik poljoprivrednika 2016. godine, APPRRR, 2017. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/
20. Upisnik poljoprivrednika 2019. godine, APPRRR, 2020. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/
21. Prostorni plan Virovitičko-podravske županije, Županijski zavod za prostorno uređenje, 2021.
22. Godišnje izvješće Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu 2019., HAPIH, 2020. Dostupno na: https://www.hapih.hr/en/cs/publikacije/
23. Godišnje izvješće Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu 2015., HAPIH, 2016. Dostupno na: https://www.hapih.hr/en/cs/publikacije/

24. Akcijski plan energetske učinkovitosti Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2016. - 2018., Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske, Zagreb, studeni 2015. Dostupno na: http://vpz-hr.s3-eu-west-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2015/12/14133715/18-Akcijski-plan-EnU_VPZ.pdf
25. Izvješće o komunalnom otpadu za 2017. godinu, HAOP – Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, prosinac 2018. Dostupno na: http://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/021_otpad/Izvjesca/komunalni/OTP_Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20komunalnom%20otpadu_2017.pdf
26. Izvješće o komunalnom otpadu za 2018. godinu, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Zavod za zaštitu okoliša i prirode, prosinac 2019. Dostupno na: https://mzoe.gov.hr/UserDocsImages/Pristup%20informacijama/OTP_Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20komunalnom%20otpadu_2018.pdf
27. Izvješće o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2017. godinu, HAOP, prosinac 2018. Dostupno na:
28. Izvješće o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2018. godinu, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, prosinac 2019. Dostupno na: http://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/022_reg_oneciscivaca/Izvjesca/Izvje%C5%A1%C4%87e%20ROO_2018_final.pdf
29. Izvješće o stanju u prostoru Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2013-2018. godine, Zavod za prostorno-uređenje Virovitičko-podravske županije, Virovitica, lipanj 2019. godine. Dostupno na: https://juzpuvpz.hr/wp-content/uploads/2020/02/Izvjesce_o_stanju_u_prostoru_2018.pdf
30. Izvješće o stanju u prostoru RH za razdoblje 2013.-2019. godine (NN 105/21)
31. Operativni plan razvoja cikloturizma Virovitičko-podravske županije 2017. - 2020., Virovitica, rujan 2018. Dostupno na: https://cikloturizam.hr/wp-content/uploads/2018/02/OP-cikloturizam-Viroviticko-podravska.pdf
32. Program prostornog uređenja RH (NN 50/99, 84/13)
33. Prometni Master plan funkcionalne regije Istočna Hrvatska (nacrt), svibanj 2020. Dostupno na: http://www.vpz.hr/masterplan-funkcionalne-regije-istocna-hrvatska/
34. Prostorni plan Virovitičko-podravske županije, VI. Izmjene i dopune, Zavod za prostorno-uređenje Virovitičko-podravske županije, Virovitica 2018. Dostupno na: http://www.vpz.hr/prostorni-planovi/
35. Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije za razdoblje do kraja 2020. godine, Virovitičko-podravska županija, Virovitica, travanj 2019. Dostupno na: http://vpz-hr.s3-eu-west-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2012/11/14133113/ZRS-VPZ-do-kraja-2020.pdf
36. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2015. godinu
37. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2019. godinu
38. Rad bolnica u Hrvatskoj, Izvješće za 2019., HZZJZ
39. Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020. („Narodne novine“, broj 116/12)
40. Izvješće o provedbi „Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. do 2020. godine“ za 2018. godinu, 2019. godina
41. Hrvatska - Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje (Karte siromaštva), 2016., Svjetska banka
42. Državni zavod za statistiku. https://www.dzs.hr/
43. Registar udruga Republike Hrvatske. https://registri.uprava.hr/#!udruge
44. Strategija prostornog razvoja RH (NN 106/17)
45. Virovitičko-podravska županija, rujan 2020., podaci prikupljeni upitnicima
46. Višerazinsko upravljanje i međusektorska suradnja u borbi protiv energetskog siromaštva, Europski odbor regija
47. Perspective on energy poverty in the policy debate of Croatia, S. Robić i I. Rogulj, 2020.

48. Eurostat - Electricity prices for household consumers - bi-annual data (from 2007 onwards)
49. Eurostat - Gas prices for household consumers - bi-annual data (from 2007 onwards)

Prilog 3. OPIS MJERA

Prioritet 1. Osnaživanje gospodarstva Županije

Posebni cilj 1. Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Cilj
Posebni cilj 1. Ulaganje u konkurentno, zeleno i digitalno gospodarstvo obuhvaća povećanje ulaganja u grane gospodarstva u kojima Virovitičko-podravska županija (VPŽ) ima komparativne prednosti koje je čine konkurentnom, kao i zeleno i digitalno gospodarstvo koje predstavlja budućnost i za koje se zalaže Europska unija (EU).

Obrazloženje
Virovitičko-podravska županija jedna je od najslabije razvijenih županija Republike Hrvatske. Karakteriziraju je niska razina BDP-a po stanovniku, nedovoljan optimizam u društvu kao posljedica dugogodišnjih negativnih trendova, niska izravna strana ulaganja, relativno visoka nezaposlenost te nedostatak pridavanja važnosti digitalnoj i zelenoj tranziciji gospodarstva. Negativni trendovi i pokazatelji koje bilježi VPŽ razlog su povećanja ulaganja u konkurentno, digitalno i zeleno gospodarstvo što će voditi smanjenju negativnih pokazatelja, odnosno boljem, kvalitetnijem i konkurentnijem gospodarstvu u VPŽ-u.

Opis
Prioritetni cilj će se ostvariti provedbom mjera kojima se potiče tehnološka modernizacija i inovativnost gospodarstva, digitalizacija i razvoj IT sektora, poboljšanje poduzetničkog okruženja te unapređenje istraživačke i poslovne potporne infrastrukture te potpornih poslovnih institucija.

Mjera 1.1. Poticanje tehnološke modernizacije i inovativnosti gospodarstva

Popis indikativnih aktivnosti
- promicanje tehnologija na kojima se temelji zeleno gospodarstvo
- povećanje aktivnosti istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija radi razvoja tržišno konkurentnih proizvoda, usluga i tehnologija
- ubrzanje razvoja i komercijalizacije inovacija
- jačanje veze znanstvenog i poslovnog sektora putem osnivanja ureda za transfer tehnologije i ostale znanstveno-tehnološke infrastrukture
- popularizacija znanosti i inovacija
- poticanje stvaranja inovativnih *start-up* i *spin-off* poduzeća s visokim potencijalom tehnološkog rasta i razvoja inovacija
- potpora poslovnim ulaganjima za istraživanje, razvoj i inovacije radi stvaranja novih proizvoda i usluga
- poticanje primjene istraživanja i razvoja u poslovnom sektoru putem potpora, programa i poticaja na županijskoj razini
- razvoj inovacijskog okruženja za mala i srednja poduzeća (MSP)

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, Tehnološko inovacijski centar, poduzetnici, Hrvatska gospodarska komora (HGK), Hrvatska obrtnička komora (HOK).

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt osnaživanja suradnje znanstvene zajednice i poslovnog sektora na razvoju inovativnih poslovnih procesa i usluga

Pokazatelji rezultata za Mjeru 1.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Ulaganje poduzeća u istraživanje i razvoj (IR)	HRK EUR	Novčana vrijednost ulaganja poduzeća na području VPŽ u istraživanje i razvoj	2021.	Novi pokazatelj	2027.	15 % više	HGK, HOK, VPŽ
Poticaji za ulaganja u IR i tehnologiju	HRK EUR	Ukupan iznos poticaja za ulaganje u IR i tehnologiju	2021.	Novi pokazatelj	2027.	10 % više	HGK, nadležna ministarstva, VPŽ

Mjera 1.2. Digitalizacija gospodarstva i razvoj IT sektora

Popis indikativnih aktivnosti

- jačanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija uvođenjem i korištenjem suvremenih usluga (e-usluge, e-poslovanje)
- jačanje znanja i vještina poslovnog sektora radi bolje primjene digitalne i informacijske tehnologije
- poboljšanje poslovne produktivnosti korištenjem IT-a unutar poduzeća i prema korisnicima
- povećanje konkurentnosti gospodarstva korištenjem IT-a

VPŽ je aktivni korisnik infrastrukture i servisa Centra dijeljenih usluga (CDU) pa svi digitalni sustavi i aplikacije unutar županije funkcioniraju preko modela koji je CDU uspostavio i centralno održava.

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, civilno društvo, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Rekonstrukcija i prenamjena tavanskog prostora Visoke škole javne i društvene namjene, Veleučilišta u Virovitici (rekonstrukcija je povezana s prostorom za STEM i računarstvo)

Pokazatelji rezultata za Mjeru 1.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*

Korisnici e-usluga	Broj	Broj korisnika e-usluga	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ

Mjera 1.3. Poboljšanje poduzetničkog okruženja

Popis indikativnih aktivnosti

- poticanje i podupiranje sudjelovanja poduzetnika u potpornim programima
- poticanje poduzetnika za ulaganja na području VPŽ
- koordinacija i poboljšanje institucionalne infrastrukture za poticanje poduzetništva
- razvoj sustava potpora i olakšica za MSP-ove
- poticanje umrežavanja u klastere

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, civilno društvo, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, Veleučilište u Virovitici.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Ulaganje u opremanje poduzetničke zone LIPIK, Grad Slatina
- Ulaganje u opremanje poduzetničke zone Turbina 3, Grad Slatina

Pokazatelji rezultata za Mjeru 1.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Broj zaposlenih osoba kod poduzetnika u zonama	Broj zaposlenih	Pokazatelj mjeri povećanje ukupne zaposlenosti poduzetnika u zonama	2021.	Novi Pokazatelj	2027.	Rast 10%	FINA, DZS, VPŽ

Mjera 1.4. Unapređenje istraživačke i poslovne potporne infrastrukture te potpornih poslovnih institucija

Popis indikativnih aktivnosti

- ulaganja u razvoj poduzetničkih zona
- poboljšanje dostupnosti i kvalitete potpornih poduzetničkih institucija
- poticanje suradnje visokoobrazovnih i znanstveno-istraživačkih institucija s poduzećima i obrtima
- jačanje vidljivosti poduzetničkih potpornih institucija
- jačanje usluga koje će pružati poduzetničke potporne institucije s prikladnom infrastrukturom i uslugama za pronalazak i odabir inovativnih ideja

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, civilno društvo, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Pokretanje istraživačkog laboratorija za proizvode od mlijeka u sklopu Centra za istraživanje i razvoj mliječnih proizvoda (Sirana), Tehnološko-inovacijski centar (TIC)
- Uspostava i opremanje Zavoda za vinarstvo, Tehnološko-inovacijski centar

Pokazatelji rezultata za Mjeru 1.4.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Broj korisnika usluga poduzetničkih potpornih institucija	Broj	Pokazatelj mjeri razinu aktivnosti poduzetničkih potpornih institucija	2021.	Novi pokazatelj	2027.	25 % više	Regionalni koordinator, Poduzetnički inkubator VPŽ
Broj start-upova mladih poduzetnika koji su primili potporu županije	Broj	Pokazatelj mjeri povećanje poduzetničke aktivnosti mladih povezane s potporama županije	2021.	Novi pokazatelj	2027.	25 % više	Regionalni koordinator, Poduzetnički inkubator VPŽ

Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma

Cilj

Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva i turizma obuhvaća povećanje konkurentnosti ključnih djelatnosti Virovitičko-podravske županije razvojem znanja te korištenjem tehnologije i inovacija.

Obrazloženje

Temeljna gospodarska aktivnost Virovitičko-podravske županije je poljoprivreda koju karakterizira nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj, tehnologiju i inovacije te nedovoljno korištenje razvojnih resursa i potencijala. Iskorištavanje razvojnih resursa i potencijala dovest će do konkurentne i održive poljoprivrede, ribarstva, te postaviti temelje za razvoj turizma na području Županije.

Opis

Prioritet će se ostvariti provedbom mjera kojima se potiče podizanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i razvoj bioekonomije, koncept pametne poljoprivrede i ribarstva, udruživanje i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika, prerada poljoprivrednih proizvoda, uzgoj i prerada ljekovitog bilja, ulaganje u očuvanje i održivo korištenje šuma i šumskih površina te razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude.

Mjera 2.1. Podizanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i razvoj bioekonomije

Popis indikativnih aktivnosti

- poticanje primjene modernih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji, s naglaskom na rješenjima za tzv. pametnu poljoprivredu (senzorika, dronovi, *big data*, itd.)
- poticanje sustava izravne prodaje poljoprivrednih proizvoda

- izgradnja otkupnih centara za voće i povrće te hladnjača
- provedba okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta
- poticanje razvoja ekološke poljoprivrede i plasteničke proizvodnje
- povećanje preradbenih kapaciteta za poljoprivredne proizvode
- povećanje proizvodnje u sektorima hrane i bioekonomije
- razvoj bioekonomije u sektorima koji imaju višu tehnološku intenzivnost

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, Poduzetnički inkubator VPŽ, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG).

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- izgradnja otkupnih centara za voće i povrće te hladnjača
- istraživanje i razvoj mliječnih proizvoda, Tehnološko-inovacijski centar
- izgradnje regionalne klaonice s rasjeckaonicom mesa i hladnjačom, Virovitičko-podravska županija

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Poljoprivredna proizvodnja	Iznos	Vrijednost poljoprivredne proizvodnje na području VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ, HGK, HAPIH
Proizvodnja u sektoru hrane	Iznos	Vrijednost proizvodnje u sektoru na području VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	FINA, HGK, HAPIH

Mjera 2.2. Poticanje koncepta pametne poljoprivrede i ribarstva

Popis indikativnih aktivnosti
- poticanje praksi i rješenja u poljoprivredi i ribarstvu koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja
- poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe
- sustavna provedba programa uzgoja, promocije, zaštite i brendiranja poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i drugih proizvoda ruralnog područja, s posebnim naglaskom na proizvode tradicijske poljoprivrede i proizvode autohtonih pasmina i biljnih sorti
- poticanje i povezivanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i javnog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenje novih tehnologija i komercijalizaciju proizvoda, inovacija i znanja, te stjecanje specijalističkih znanja i vještina za zvanja u poljoprivredi i ribarstvu

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, OPG-ovi.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- izgradnja novih sustava navodnjavanja

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Ekološka poljoprivredna proizvodnja	Iznos	Vrijednost ekološke poljoprivredne proizvodnje na području VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ

Mjera 2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika

Popis indikativnih aktivnosti

- poticanje osnivanja poljoprivrednih, ribarskih i socijalnih zadruga i drugih oblika povezivanja poljoprivrednih proizvođača (proizvođačke organizacije, gospodarska interesna udruženja - klasteri/konzorciji i dr.)
- poticanje umrežavanja dionika u poljoprivredi s turističkim sektorom
- Poticanje umrežavanja s inozemnim organizacijama vezanim uz poljoprivredu

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, OPG-ovi.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Izgradnja Centra kompetentnosti za poljoprivredu, ekološku poljoprivredu i agroturizam u Pitomači

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Udruženja poljoprivrednika	Broj	Broj različitih udruženja poljoprivrednika	2021.	Novi pokazatelj	2027.	20 % više	VPŽ

Mjera 2.4. Poticanje i promoviranje prerade poljoprivrednih proizvoda, uzgoja i prerade ljekovitog i začinskog bilja

Popis indikativnih aktivnosti

- pružanje potpora poljoprivrednicima i ostalim dionicima u uzgoju i preradi ljekovitog i začinskog bilja
- edukacije dionika o uzgoju i preradi ljekovitog i začinskog bilja
- jačanje suradnje sa znanstvenim institucijama na daljnjem razvoju proizvoda na bazi ljekovitog i začinskog bilja

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, OPG-ovi, Tehnološko-inovacijski centar Virovitica.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- jačanje kompetencija dionika u uzgoju i preradi ljekovitog i začinskog bilja kroz edukacije Tehnološko-inovacijskog centra Virovitica
- izgradnja pogona za preradu lješnjaka

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2.4.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Potpore uzgajateljima ljekovitog i začinskog bilja	Iznos	Ukupna vrijednost potpora dodijeljenih uzgajateljima ljekovitog i začinskog bilja	2021.	Novi pokazatelj	2027.	10 % više	VPŽ

Mjera 2.5. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje šuma i šumskih površina

Popis indikativnih aktivnosti
- izrada i primjena sustava modelnih šuma u upravljanju šumskim površinama
- provedba edukacija o održivom korištenju i mogućnostima korištenja nedrvnih šumskih proizvoda, o važnosti očuvanja biljnih i životinjskih vrsta i sveukupne biološke raznolikosti u urbanim i ruralnim područjima
- okrupnjivanje šuma privatnih šumoposjednika kako bi se racionaliziralo gospodarenje i ekonomska korist
- uspostava monitoringa neinvazivnim metodama kontrole stanja šuma i nedrvnih šumskih proizvoda
- uspostava održivog upravljanja šumskim i ostalim prirodnim resursima u svrhu unapređenja kvalitete života na području VPŽ
- aktivnosti na zaštiti utjecaja na šume i šumarstvo

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, OPG-ovi.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Regionalni centar za drvo za novu generaciju poduzetnika drvnog sektora – PDCK VPŽ Faza 2.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2.5.

Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Izvor
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Monitoring stanja šuma	Broj	Broj postavljenih jedinica za monitoring stanja šuma na području VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2027.	20 % više	VPŽ, Hrvatske šume - Uprava šuma Podružnica Slatina

Mjera 2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude

Popis indikativnih aktivnosti

- razvoj sportskog, ruralnog, kulturnog i zdravstvenog turizma
- korištenje sporta u razvoju kontinentalnog/ruralnog turizma
- razvijanje turističke ponude u zaštićenim područjima VPŽ
- ulaganje u razvoj i promociju autohtonih turističkih proizvoda VPŽ
- edukacija pružatelja usluga u turizmu o mogućnostima razvoja selektivnih oblika turizma
- razvoj digitalnih rješenja namijenjenih jačanju turističke atraktivnosti VPŽ

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, civilno društvo, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije, Turistička zajednica (TZ) Virovitičko-podravske županije, lokalne turističke zajednice.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- projekt od strateškog značaja: Bazenski sportsko-turistički centar Virovitica
- Izgradnja Kongresno-kulturnog centra, Općina Voćin
- Turistička revitalizacija Voćinskih jezera
- Izgradnja Centra za posjetitelje i kulturu zdravlja sa smještajnim kapacitetima, Općina Voćin
- Centar za posjetitelje Križnica – Interpretacijski centar Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije
- Izgradnja Turističko-rekreacijskog centra "Jezero-Hercegovac-Ružica Grad". – 6 studio apartmana, Edukativni centar "Orahovica 1"
- Izgradnja Kuće čaja – Oaza mira, Općina Špišić Bukovica
- Virovitička jezera
- Gradnja Aqua parka na TRC Jezero-Hercegovac-Ružica Grad, Grad Orahovica
- Gradnja adrenalinskog parka na TRC Jezero-Hercegovac-Ružica Grad, Grad Orahovica

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2.6.

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Izvor

Naziv	Jedinica	Opis	Godina	Vrijednost	Godina	Vrijednost	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Broj provedenih projekata ulaganja u razvoj selektivnih oblika turizma	Broj	Pokazatelj mjeri razinu aktivnosti u području razvoja selektivnih oblika turizma	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	Regionalni koordinator

Posebni cilj 3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti

Cilj
Posebni cilj 3. Unapređenje obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja i povećanje zapošljivosti jest unapređenje samog sustava znanosti i obrazovanja, posebno u pogledu povezanosti s potrebama gospodarstva, odnosno usklađivanje sustava obrazovanja s potrebama na tržištu rada koje će dovesti do veće zapošljivosti nakon završetka obrazovanja.

Obrazloženje
Odgojno-obrazovni sustav Virovitičko-podravske županije karakteriziraju povećanje broja djece upisane u dječje vrtiće, ali i smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjim školama, manjak dodatnih programa u predškolskim ustanovama, slaba tehnička opremljenost škola te slab povratak mladih diplomiranih ljudi nakon završetka obrazovanja, kao i neusklađenost obrazovnog sustava s potrebama na tržištu rada.

Opis
Prioritet će se ostvariti provedbom mjera kojima se potiče unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja, osnaživanje cjeloživotnog učenja i razvoja strukovnih i drugih inovativnih obrazovnih programa, povećanje zapošljivosti i samozapošljavanja te osiguranje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave. Ujedno, mjerom će se stvoriti preduvjeti za ostvarivanje cjelodnevne nastave sukladno prioritetima provedbe na području obrazovne politike Nacionalne razvojne Strategije.

Mjera 3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti
- ulaganja u povećanje kompetencija odgojno-obrazovnih radnika i stručnjaka
- jačanje digitalne pismenosti, znanja i vještina te IKT opremljenost u obrazovnim institucijama na svim razinama
- poticanje stanovnika na nastavak formalnog i neformalnog obrazovanja
- jačanje županijskih kapaciteta u obrazovanju za pripremu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova
- poticanje suradnje visokoobrazovnih i znanstveno-istraživačkih institucija s poduzećima i obrtima

- poboljšanje komunikacije između dionika tržišta rada te usklađivanje potreba gospodarstvenika s obrazovnim sustavom

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave (JLS), Veleučilište u Virovitici, Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ), civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Rekonstrukcija postojeće zgrade u namjenu Centra za prevenciju, dijagnostiku, liječenje i rehabilitaciju kardiovaskularnih bolesnika, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo u Orahovici
- Projekt od strateškog značaja: Izgradnja III. Osnovne škole u Virovitici
- Izgradnja nove osnovne škole I.B. Mažuranić Orahovica
- Izgradnja Osnovne škole Pitomača
- Izgradnja Učeničkog doma Virovitica

Pokazatelji rezultata za Mjeru 3.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Partnerstva između Veleučilišta u Virovitici, gospodarstvenika, ustanova, JLS-a i VPŽ te ostalih dionika u VPŽ	Broj	Broj potpisanih sporazuma Veleučilišta u Virovitici s gospodarstvenicima, ustanovama, JLS-ima, VPŽ te ostalim dionicima	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	Veleučilište u Virovitici
Ulaganja u odgoj i obrazovanja na području županije	Stopa	Pokazatelj mjeri porast iznosa ulaganja u ustanove odgoja i obrazovanja u županiji	2021.	Novi pokazatelj	2017.	Rast 20 %	VPŽ

Mjera 3.2. Osnaživanje cjeloživotnog učenja i razvoja strukovnih i drugih inovativnih obrazovnih programa

Popis indikativnih aktivnosti
- razvoj novih programa obrazovanja radi povezivanja obrazovnog sustava s tržištem rada
- uvođenje novih obrazovnih, studijskih i istraživačkih programa sukladno razvojnim potrebama Županije
- praćenje i trajno unapređivanje postojećih obrazovnih programa
- kontinuirano poticanje mladih na upis programa strukovnog obrazovanja
- uvođenje programa cjeloživotnog obrazovanja za širu javnost i potrebe poslovne zajednice
- poticanje stanovnika na cjeloživotno obrazovanje

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, Veleučilište u Virovitici, HZZ, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Razvoj programa dentalni higijeničar u sklopu Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo u Orahovici

Pokazatelji rezultata za Mjeru 3.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Sudionici u programima cjeloživotnog učenja	Broj	Broj stanovnika VPŽ koji su pohađali ili pohađaju neki od programa cjeloživotnog učenja	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ, HZZ, Obrazovne institucije koje provode programe cjeloživotnog učenja
Uvedeni novi obrazovni programi	Broj	Broj novih obrazovnih programa u skladu sa potrebama na tržištu rada	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10%	VPŽ, MZO Obrazovne institucije na području županije

Mjera 3.3. Povećanje zapošljivosti i samozapošljavanja

Popis indikativnih aktivnosti

- sufinanciranje zapošljavanja mladih, dugotrajno nezaposlenih, osoba s invaliditetom i ostalih skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada
- uključivanje mladih, nezaposlenih, osoba s invaliditetom i ostalih skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada u programe usavršavanja, osposobljavanja, prekvalifikacije, dokvalifikacije, radionice i stručne seminare
- osiguranje jednakosti pristupanja tržištu rada
- poticanje samozapošljavanja
- informiranje o mogućnostima korištenja mjera i aktivnosti potpora za samozapošljavanje i zapošljavanje
- osiguranje olakšica i potpora za otvaranje poduzeća i/ili novih radnih mjesta

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, HZZ, Lokalno partnerstvo za zapošljavanje, poduzetničke potporne institucije, Regionalni koordinator, škole, HGK, HOK.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja

Pokazatelji rezultata za Mjeru 3.3.

Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Izvor
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Broj korisnika stipendija za deficitarna zanimanja	Broj	Pokazatelj mjeri broj korisnika stipendija za deficitarna zanimanja u županiji	2021.	Novi pokazatelj	2027.	1000 (kumulativ 2021.-2027.)	VPŽ, JLS-ovi
Broj potpora za zapošljavanje i samozapošljavanje za deficitarna zanimanja	Broj	Pokazatelj mjeri broj korisnika potpora za zapošljavanje za deficitarna zanimanja u Županiji	2021.	Novi pokazatelj	2027.	2000	HZZ

Mjera 3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja novih te rekonstrukcija i/ili obnova postojećih odgojno-obrazovnih ustanova, školskih sportskih dvorana i vanjskih igrališta te njihovo opremanje

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinica lokalne samouprave, Veleučilište u Virovitici, HZZ, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Gradnja, obnova i proširenje objekata namijenjenih predškolskom odgoju i obrazovanju
- Gradnja, obnova i proširenje objekata namijenjenih osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju
- Dogradnja Industrijsko-obrtničke škole Slatina
- Izgradnja Područnog dječjeg vrtića (DV ZEKO) u Slatini
- Projektiranje Izgradnje športske dvorane OŠ Josipa Kozarca Slatina
- Izgradnja novog učeničkog doma
- Energetske obnove odgojno-obrazovnih ustanova

Pokazatelji rezultata za Mjeru 3.4.

Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Izvor
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*

Izgrađene nove i rekonstruirane ili obnovljene odgojno-obrazovne ustanove	Broj	Broj izgrađenih i obnovljenih obrazovnih ustanova uključujući dogradnju dvorana i slično	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ

Prioritet 2. Unapređenje kvalitete življenja

Posebni cilj 4. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite

Cilj

Posebni cilj 4. Osnaživanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite uključuje poboljšanje kvalitete, efikasnosti i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga na području VPŽ-a što bi trebalo rezultirati smanjenjem siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina građana, povećanjem broja osposobljenog stručnog kadra, modernizacijom i unapređenjem opreme i prostora, te modernizacijom i unapređenjem rada i upravljanja u zdravstvenim i socijalnim ustanovama.

Obrazloženje

Sustav zdravstvene i socijalne zaštite na području Virovitičko-podravske županije karakterizira nedostatan broj zdravstvenih djelatnika, manjak interesa mladih liječnika za dolaskom i ostankom u zdravstvenoj zaštiti, neadekvatna infrastruktura, nedostatak i zastarjelost medicinsko-tehničke opreme, duge liste čekanja za preglede i dijagnostičke postupke, nepostojanje ustanove za zbrinjavanje palijativnih bolesnika u terminalnoj fazi, nedostatak ustanova za smještaj socijalno ugroženih starijih i nemoćnih, nerazvijene institucionalne usluge za starije i nemoćne, te nerazvijenost modela socijalnog poduzetništva i drugih modela zapošljavanja i adekvatnog smještaja osoba s invaliditetom. Problemi izazvani pandemijom bolesti COVID-19 dodatno su potvrdili važnost dobrog funkcioniranja zdravstvenog sustava kao i sustava socijalne skrbi. Očekuje se da bi provedba mjera u okviru ovog prioriteta trebala pospješiti rješavanje spomenutih problema na koje je ukazala analiza stanja te omogućiti funkcioniranje i razvoj kvalitetnijeg sustava zdravstvene i socijalne zaštite.

Opis

Prioritet će se ostvariti provedbom mjera kojima se potiče unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije, kadrovsko osnaživanje zdravstvenih ustanova, jačanje palijativne skrbi i skrbi za djecu s poteškoćama u razvoju te proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom i drugih ugroženih skupina.

Mjera 4.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije

Popis indikativnih aktivnosti

- poboljšanje usluga bolničkog liječenja, osobito za ranjive skupine stanovništva
- poboljšanje pristupa primarnoj, specijalističkoj i hitnoj zdravstvenoj zaštiti, s naglaskom na udaljena i deprivirana područja
- izgradnja i opremanje objekata u zdravstvu suvremenom opremom i novim tehnologijama
- poboljšanje pristupačnosti i dostupnosti zdravstvene skrbi (smanjenje liste čekanja, razvoj telemedicine), s naglaskom na ranjive skupine

- multidisciplinarna sveobuhvatna prevencija raka i kardiovaskularnih bolesti te bolesti ovisnosti (nikotinizam, alkoholizam, droge)
- dostupnost palijativne skrbi
- osiguranje podrške zdravstvenim ustanovama prilikom izrade prijava za ESI fondove

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, zdravstvene ustanove u županiji, Razvojna agencija VIDRA, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.
Indikativni popis projekata
- Izgradnja ambulante Gornje Bazje
- Nabava Ultrazvučnog videogastroskopa za Službu internističkih djelatnosti
- Izgradnja i opremanje zgrade Zavoda za hitnu medicinu
- Nabava novih specijaliziranih vozila za hitan i sanitetski prijevoz
- Nabava prijenosnih respiratora i defibrilatora u ZHMVPŽ
- Nabava opreme za Centar za edukaciju u ZHMVPŽ za edukaciju stanovništva i zdravstvenih djelatnika primjenom naprednih simulacija u zdravstvu
- Energetska obnova Opće bolnice Virovitica
- Uspostava palijativnog stacionara
- Modernizacija i izgradnja infrastrukture Centra za prevenciju, dijagnostiku, liječenje i rehabilitaciju kardiovaskularnih bolesti
- Nabava UZV uređaja za Dom zdravlja (DZ) VPŽ-a ispostava Slatina
- Uređenje prostora I kata upravne zgrade DZ-a VPŽ-a za potrebe palijativne skrbi bolesnika na „primarno-sekundarnoj razini“
- Nabava nove stomatološke stolice za ambulantu u Voćinu
- Dovršetak energetske obnove zgrade DZ VPŽ paviljon III Slatina
- Nove ORL ambulante

Pokazatelji rezultata za Mjeru 4.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Stopa mortaliteta za kardiovaskularne bolesti, rak, dijabetes ili kronične respiratorne bolesti	Stopa	Broj umrlih od kardiovaskularnih bolesti, raka, dijabetesa ili kroničnih respiratornih bolesti na 1000 umrlih	2021.	Novi pokazatelj	2027.	5 % manje	VPŽ, Zavod za javno zdravstvo VPŽ

Mjera 4.2. Kadrovsko osnaživanje zdravstvenih ustanova

Popis indikativnih aktivnosti
- planiranje i osiguranje dovoljnog broja visokospecijaliziranih kadrova u zdravstvu
- ulaganje u obrazovanje i specijalizaciju svih kadrova u zdravstvu
- provedba specifičnih edukacija i usavršavanja stručnjaka u zdravstvu, sukladno potrebama

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, zdravstvene ustanove u Županiji, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Izrada plana obrazovanja i specijalizacije liječnika primarne i sekundarne medicine
- Usavršavanje stručnjaka u zdravstvu

Pokazatelji rezultata za Mjeru 4.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Ulaganja u obrazovanje i specijalizaciju kadrova u zdravstvu	Iznos	Ukupan iznos ulaganja u obrazovanje i specijalizaciju kadrova u zdravstvu	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10 %	VPŽ, Dom zdravlja VPŽ i Opća bolnica Virovitica, ZHMVPŽ, ZZJZVPŽ

Mjera 4.3. Uspostava i jačanje usluga u sustavu socijalne skrbi

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostavljanje odjela/ustanove za zbrinjavanje palijativnih bolesnika
- osigurati skrb za terminalne bolesnike na području cijele županije
- povećanje broja djelatnika u zdravstvu specijaliziranih za palijativnu skrb
- razvoj izvaninstitucionalne skrbi za djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom
- osnovati mobilni stručni tim podrške za djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom na ruralnom području
- osigurati prijevoz za osobe s invaliditetom na ruralnom području
- uspostaviti otvorenu komunikaciju i suradnju s udrugama koje svojim djelovanjem pomažu osobama s invaliditetom i djeci i mladima s teškoćama u razvoju
- osiguranje dovoljnog broja stručnog kadra za rad s djecom s teškoćama u razvoju
- jačanje razvoja programa i projekata za djecu s teškoćama u razvoju
- osigurati financijska sredstva za edukaciju i usavršavanje doktora dentalne medicine (s obzirom na to da ne postoji specijalizacija iz stomatologije za djecu s teškoćama u razvoju)
- osnovati „Braniteljski centar“ kao oblik podrške i pomoći braniteljskog populaciji

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, zdravstvene ustanove u VPŽ, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Uspostava Odjela za palijativnu skrb odnosno palijativnog stacionara
- Uspostava prostora za zbrinjavanja „primarno-sekundarne razine“ palijativne skrbi pri DZ VPŽ
- Osnivanje ustanove za zbrinjavanje palijativnih bolesnika
- Uspostava centra za ranu intervenciju

- Osnivanje „Braniteljskog centra“
- Osnivanje mobilnog stručnog tima podrške za djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom
- Projekt UOSIT Vretenac: ''ALL INCLUSIVE''

Pokazatelji rezultata za Mjeru 4.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Djelatnici u zdravstvu specijalizirani za palijativnu skrb	Broj	Ukupan broj djelatnika u zdravstvu specijaliziranih za palijativnu skrb na području VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2027.	15 % više	VPŽ, Dom zdravlja VPŽ
Stručni kadar za rad s djecom s posebnim potrebama	Broj	Ukupan broj stručnog kadra za rad s djecom s posebnim potrebama u VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2021.	15 % više	VPŽ

Mjera 4.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina

Popis indikativnih aktivnosti
- izgradnja, opremanje i prilagodba objekata socijalne skrbi
- podizanje kvalitete postojećih socijalnih usluga
- provedba edukacije i usavršavanje stručnjaka u segmentu socijalne skrbi sukladno uočenim potrebama
- planiranje i osiguranje dovoljnog broja specijaliziranih kadrova u socijalnoj skrbi
- osiguranje podrške socijalnim ustanovama prilikom izrade prijava na ESI fondove
- osiguranje infrastrukture i kapaciteta za formiranje stambene zajednice za OSI za neovisan život uz podršku
- uspostava mobilnog stručnog tima podrške za djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom za ruralna područja
- osiguranje prijevoza za osobe s invaliditetom na ruralnom području

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, zdravstvene ustanove i Centri za socijalu skrb, VIDRA, civilno društvo, Domovi za starije i nemoćne osobe.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Adaptacija postojeće zgrade Crvenog križa Slatina
- Ulaganja u domove za starije i nemoćne na području županije
- Izgradnja stambene zajednice za OSI
- Prilagođeni prijevoz za OSI na ruralnom području

Pokazatelji rezultata za Mjeru 4.4.

Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Izvor
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Izgradnja, rekonstruiranje ili obnavljanje ustanova za smještaj starijih osoba ili drugih ugroženih skupina	broj	Broj izgrađenih i obnovljenih ustanova za smještaj starijih osoba ili drugih ugroženih skupina	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Porast 10 %	VPŽ, Centar za socijalnu skrb

Posebni cilj 5. Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo

Cilj

Posebni cilj 5. Jačanje ulaganja u kulturu i kulturnu baštinu, sport i civilno društvo obuhvaća iskorištavanje komparativnih prednosti Virovitičko-podravske županije kao i njezine kulturne baštine, te jačanje sporta i civilnog društva za potrebe daljnjeg napretka ovog relevantnog segmenta razvoja.

Obrazloženje

Analiza stanja pokazala je da Virovitičko-podravska županija ima bogatu kulturnu ponudu kroz cijelu godinu, da njeguje tradiciju i povijest kroz razne manifestacije te da ima iskustva u obnovi baštine temeljem korištenja EU fondova. Ipak, VPŽ karakterizira i nedovoljna turistička valorizacija kulturne baštine, nezainteresiranost mladih za kulturu te mala izdvajanja za kulturu, a naglašene su i potrebe za zaštitom, obnovom i revitalizacijom objekata kulturne baštine. Značajan je potencijal vidljiv u obogaćivanju kulturnog života stanovnika VPŽ te u snažnijem gospodarskom korištenju kulturne baštine kao i promociji kulture u funkciji osnaživanja turizma na području županije.

VPŽ raspolaže s dostatnim brojem sportskih dvorana i terena za održavanje velikih natjecanja, bilježi kontinuiran porast izdvajanja novca za promicanje sporta u županiji te je primjer dobre prakse na realiziranim projektima povezivanja sporta i turizma. Ipak, sportska infrastruktura na području županije je neadekvatna, sportski tereni su zapušteni, opremljenost rekvizitima i spravama u školskim dvoranama je nedostatna te je nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za vrijeme održavanja sportskih događanja.

Civilno društvo u VPŽ važan je segment svakodnevnog života. U VPŽ djeluje niz uspješnih udruga s relevantnim rezultatima za lokalnu zajednicu. Problemi civilnog društva u VPŽ uključuju nedostatak tehničke opreme, nedostatak prostora te nedostatak savjetovanja i konzultacija za potrebe udruga. Također, organizacije civilnog društva (OCD) nisu u dovoljnoj mjeri uključene u pripremu i provedbu EU projekata i drugih razvojnih projekata u Županiji.

Mjere u okviru posebnog cilja 5. pridonijet će rješavanju problema s kojima se kultura, sport i civilno društvo VPŽ-a suočavaju, te time u cjelini osnaživati ovaj razvojni segment.

Opis

Prioritet će se ostvariti provedbom mjera kojima se potiče ulaganje u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata u promociju kulture u funkciji razvoja turizma,

podizanje kapaciteta OCD-ova u svrhu jačanja njihova doprinosa upravljanju kao i pripreme i provedbe razvojnih projekata, te ulaganje u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste te u stručni kadar u sportu.

Mjera 5.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma

Popis indikativnih aktivnosti

- ulaganja u izgradnju, obnovu, rekonstrukciju i opremanje ustanova u kulturi
- energetske obnove kulturno zaštićenih objekata
- zaštita, obnova i revitalizacija objekata kulturne baštine
- inovativnije gospodarsko korištenje kulturnih manifestacija i kulturne baštine za potrebe razvoja turizma
- poticanje stvaranja novih radnih mjesta putem razvoja kulturnih/kreativnih industrija koje se temelje na održivom korištenju kulturne baštine
- uvođenje institucionalne potpore za udruge u kulturi i umjetničke organizacije
- rekonstrukcija dvorca Janković - faza 3
- osiguranje jednakosti pristupa i sudjelovanja ranjivih skupina (uključujući osobe s invaliditetom) u kulturi (pristup kulturnim sadržajima te korištenje kreativnih, umjetničkih i intelektualnih potencijala)

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, kulturne institucije u VPŽ, civilno društvo, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Adaptacija Zavičajnog muzeja, Općina Pitomača
- Rekonstrukcija i prenamjena gospodarske zgrade u javnu zgradu „Zavičajna zbirka Nova Bukovica“
- Izgradnja polivalentnog centra – Kulturno-društveni centar Suhopolje

Pokazatelji rezultata za Mjeru 5.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Ulaganje u infrastrukturu u kulturi	Iznos	Ukupan iznos svih infrastrukturnih ulaganja u kulturi	2021.	Novi pokazatelj	2027.	10 % više	VPŽ

Mjera 5.2. Podizanje kapaciteta OCD u svrhu jačanja njihova doprinosa upravljanju te pripreme i provedbe razvojnih projekata

Popis indikativnih aktivnosti

- povećanje znanja i vještina za pripremu i provedbu razvojnih projekata
- osnaživanje OCD-ova za pripremu i provedbu projekata i pronalaženje različitih izvora financiranja

- poticanje OCD-ova za osmišljavanje novih kreativnih inovacija usmjerenih na razvoj društva
- institucionaliziranje suradnje kroz dugoročne programe
- poboljšanje prostornih kapaciteta i nabavka moderne opreme
- poticanje suradnje i dijaloga između javnog, civilnog i poslovnog sektora
- promoviranje u javnosti značaja djelovanja organizacija civilnog društva za razvoj VPŽ i JLS-a
- jačanje suradnje među županijskim udrugama, ali i onima u Republici Hrvatskoj i inozemstvu

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, civilno društvo, jedinice lokalne samouprave, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Obnova i opremanje kluba za mlade u Virovitici

Pokazatelji rezultata za Mjeru 5.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Broj projekata organizacija civilnog društva	Broj	Doprinos jačanju kapaciteta i prepoznatljivosti uloge organizacija civilnog društva u društvenom razvoju	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ
Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva	Broj educiranih	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva kroz zapošljavanje i educiranje osoba za rad u organizacijama civilnog društva	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ

Mjera 5.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste i ranjive skupine te u stručni kadar u sportu

Popis indikativnih aktivnosti
- povećanje funkcionalnosti i kvalitete opremljenosti sportskih dvorana
- planiranje proračunskih sredstava u okviru lokalnih i županijskog proračuna za javne potrebe u sportu
- povećanje ulaganja u prostor i opremu sportskih dvorana i centara, kao i osiguranje pristupačnosti sportskih građevinama osobama s invaliditetom
- poticanje igraonica u dječjim vrtićima
- jačanje rada s djecom predškolskog uzrasta u klubovima
- razvoj sportsko-rekreacijskih sadržaja te stvaranje preduvjeta za uključivanje osoba s invaliditetom u što više sportsko rekreativnih aktivnosti

- povećanje broja sportsko-rekreativnih manifestacija
- osiguranje stručnog kadra za rad u sportskim klubovima
- detektiranje, stimuliranje i motiviranje darovite djece
- poticanje programa za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju
- poticanje izvrsnosti u sportskim natjecanjima
- organizacija dodatnih sportova i sportskih aktivnosti koje se do sada nisu provodile (npr. odbojka, badminton)

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- TRK Jezero Javorica - Turističko-rekreacijski kompleks "Jezero Javorica", Grad Slatina
- Rekonstrukcija ''staroškolskog'' igrališta u Slatini
- Uređenje skijališta Tominac Slatina
- Izgradnja školske sportske dvorane Općina Nova Bukovica
- Izgradnja zgrade sportsko-rekreativne namjene, Općina Čađavica
- Sportsko rekreacijski centar Pitomača (SRCE Pitomača)
- Izgradnja i opremanje igrališta s multifunkcionalnim terenom, Općina Suhopolje
- Izgradnja dječjih igrališta na području županije
- Izgradnja Sportskog Centra Voćin
- Sportska dvorana Suhopolje
- Sportska dvorana Ćeralije
- Rekonstrukcija građevine sportsko-rekreacijske namjene – Sportski centar Sopje
- Obnova sportskih igrališta za javnost

Pokazatelji rezultata za Mjeru 5.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Obnovljena i izgrađena sportska infrastruktura	Broj	Ukupan broj obnovljenih i izgrađenih sportskih dvorana, igrališta, centara i ostalih infrastrukturnih objekata	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ, JLS

Posebni cilj 6. Demografski oporavak Županije

Cilj
Posebni cilj 6. Demografski oporavak Županije je zaustavljanje negativnog trenda gubitka i starenja stanovništva na području Virovitičko-podravske županije poticanjem demografske obnove, odnosno razvojem infrastrukture i stambenim zbrinjavanjem mladih obitelji.

Obrazloženje
Kao i većina hrvatskih županija, VPŽ bilježi kontinuirano smanjenje stanovništva kao i demografsko starenje – smanjuje se broj stanovništva mlađeg od 19 godina dok raste broj starijih od 65. Depopulacija se očituje i u migracijama – većina stanovnika seli u urbana središta, napuštaju se ruralni krajevi koji su postali sve manje atraktivni za život, a najveći problem VPŽ je odlazak radno sposobnih stanovnika.

Opis
Prioritet će se ostvariti mjerama kojima se potiče demografska obnova, razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine te ulaganje u socijalnu stanogradnju.

Mjera 6.1. Poticanje demografske obnove (različite novčane potpore/naknade)

Popis indikativnih aktivnosti
- sufinanciranje troškova dječjeg vrtića i jaslica ovisno o socio-ekonomskom statusu roditelja i broju djece u obitelji
- izjednačavanje cijene vrtića na području cijele županije
- sufinanciranje radnih bilježnica, udžbenika, školske prehrane i prijevoza učenika
- ulaganja u progresivne dječje doplatke sukladno broju djece u obitelji
- omogućavanje jednokratnih obiteljskih dodataka u svrhu smanjenja troškova obiteljima s djecom
- poticanje fleksibilnog radnog vremena za majke s djecom do određene dobi
- poticanje kvalitetne i sveobuhvatne zdravstvene zaštite majke i djeteta
- dodjela stipendija, studentskih kredita ili jednokratnih novčanih naknada učenicima srednjih škola i studentima
- poboljšanje uvjeta odgoja i obrazovanja
- sufinanciranje stručnjaka logopeda dječjem vrtiću
- besplatni školski prijevoz
- besplatni željeznički prijevoz
- olakšice za kupnju automobila za obitelji s troje i više djece odnosno oslobođenje od plaćanja poreza

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, MZO, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Rekonstrukcija zgrade rodilišta Opće bolnice Virovitica
- Rekonstrukcija i izgradnja novih škola

Pokazatelji rezultata za Mjeru 6.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Udio mladog stanovništva	%	Udio stanovništva 0-14 godina u	2021.	Novi Pokazatelj	2027.	Rast 5 %	DZS

		ukupnom stanovništvu					
Broj rođene djece	Broj	Broj rođene djece u VPŽ-u	2021.	Novi Pokazatelj	2027.	Rast 10 %	VPŽ DZS

Mjera 6.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja, obnova i rekonstrukcija centara za mlade
- obnova i izgradnja objekata za obrazovnu, komunalnu, socijalnu, zdravstvenu i energetsku infrastrukturu te za predškolski odgoj, vodeći računa o pristupačnosti objekata ranjivim skupinama
- izgradnja i obnova domova društvene namjene
- izgradnja, obnova i rekonstrukcija privrednih i poduzetničkih sadržaja i objekata

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata 6.2.

- Odmaralište za djecu, Edukativni centar "Orahovica 1" – škola u prirodi i svijet bez interneta

Pokazatelji rezultata za Mjeru 6.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Obnovljeni i izgrađeni infrastrukturni sadržaj	Broj	Ukupan broj obnovljenih i izgrađenih objekata za obrazovnu, komunalnu, socijalnu, zdravstvenu i energetsku infrastrukturu	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ, JLS

Mjera 6.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju

Popis indikativnih aktivnosti

- realizacija Programa poticane stanogradnje kuća u nizu (Grad Virovitica)
- subvencioniranje socijalne stanogradnje
- povećanje stambenog fonda u javnom vlasništvu za najam mladim obiteljima

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt izgradnje POS kuća u nizu u Virovitici

Pokazatelji rezultata za Mjeru 6.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Subvencioniranje socijalne stanogradnje	Iznos	Ukupan iznos subvencioniranja socijalne stanogradnje u VPŽ	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10 %	VPŽ, JLS, MROSP

Prioritet 3. Zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem

Posebni cilj 7. Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša

Cilj

Posebni cilj 7. Unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštita okoliša obuhvaća aktivnosti na izgradnji i implementaciji sustava planiranja i održivog upravljanja prostorom u Virovitičko-podravskoj županiji uz očuvanje prirodne i kulturne baštine te ostvarivanje razvojne sinergije urbanih i ruralnih područja.

Obrazloženje

Virovitičko-podravska županija smještena je na izrazito povoljnom geoprometnom položaju na križanju prometnih koridora te obiluje zaštićenim prostorima, kultiviranim krajolicima, zemljišnim i šumskim resursima. Također, odlikuje se povoljnim prostornim razmještajem naselja te nepostojanjem značajne devastacije prostora. Ipak, na području VPŽ primjetna je razvojna stagnacija i demografska erozija ruralnih i pograničnih područja.

Opis

Cilj će se ostvariti mjerama ulaganja u poboljšanje kvalitete okoliša, valorizaciju, očuvanje i održivo upravljanje prirodnom baštinom te ulaganjem u zelenu infrastrukturu.

Mjera 7.1. Ulaganja u poboljšanje kvalitete okoliša

Popis indikativnih aktivnosti

- razvoj programa zaštite okoliša
- ulaganje u zaštićena područja prirode
- ulaganje u zaštitu okoliša
- promidžba zaštite okoliša i zaštićenih dijelova prirode
- povećanje svijesti lokalne zajednice o važnosti održivog razvoja
- očuvanje održive bioraznolikosti
- trajno praćenje stanja u prostoru i području prostornog uređenja
- osiguranje međusobne usklađenosti prostornih planova

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, Javne ustanove zaštićenih područja prirode.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Promotivne aktivnosti o očuvanju okoliša
-

Pokazatelji rezultata za Mjeru 7.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Ulaganja u zaštićena područja prirode	Iznos	Financijska ulaganja u promicanje i izgradnju infrastrukture u zaštićenim područjima	2021.	30.400.000,00 kn.	2027.	Rast 10 %	Javne ustanove zaštićenih područja prirode, VPŽ

Mjera 7.2. Valorizacija, očuvanje i održivo upravljanje prirodnom baštinom

Popis indikativnih aktivnosti
- cjelovito valoriziranje prirodnih resursa u županijskoj razvojnoj politici kao čimbenika svekolikog razvoja
- poboljšanje očuvanja i održivog korištenja prirodne baštine
- uspostava institucionalne suradnje ustanova u području zaštite prirode sa znanstveno-istraživačkim ustanovama u okruženju s ciljem osmišljavanja inovativnih oblika održivog korištenja prirodne baštine
- sprječavanje gubitka biološke raznolikosti korištenjem tradicijske poljoprivrede i autohtonih pasmina i sorti
- suradnja ustanova u području zaštite prirode sa županijskim Zavodom za prostorno uređenje koji obavlja stručne poslove prostornog uređenja za županiju, te sa Zavodom za prostorni razvoj kao ustrojstvene jedinice Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine nadležne za stručne poslove prostornog uređenja državne razine

- kadrovsko osnaživanje institucija u području zaštite prirode s ciljem jačanja sposobnosti za upravljanje prirodnom baštinom
- proširenje, poboljšanje i prezentiranje prirodne baštine u edukativne svrhe i s ciljem osnaživanja prirodnih vrijednosti kao prepoznatljivog turističkog aduta

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, Javne ustanove zaštićenih područja prirode.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Izrada projektno-tehničke dokumentacije za uređenje Ružice grada, Javna ustanova Park prirode Papuk
- Izgradnja poučne staze Špišić Bukovica

Pokazatelji rezultata za Mjeru 7.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Broj provedenih projekata namijenjenih valorizaciji prirodne baštine	Broj	Pokazatelj mjeri razinu aktivnosti u području valorizacije prirodne baštine	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	Regionalni koordinator
Broj posjetitelja u zaštićenim prirodnim područjima	Broj	Pokazatelj mjeri povećanje turističke atraktivnosti zaštićenih prirodnih područja	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 5 %	Javne ustanove koje upravljaju zaštićenim prirodnim područjima

Mjera 7.3. Ulaganja u zelenu infrastrukturu

Popis indikativnih aktivnosti
- kartiranje i valorizacija VPŽ, uvrštavanje odrednica zelene infrastrukture u akte planiranja i dokumente prostornog planiranja
- uključivanje ključnih dionika na svim razinama u procese planiranja i provođenja planova razvoja zelene infrastrukture
- provođenje edukativnih programa o značaju i mogućnostima zelene infrastrukture
- obnova degradiranih prostora
- povlačenje ESI fondova za ulaganje u zelenu infrastrukturu

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo, poduzetnici, potporne institucije

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Izgradnja STEM parkova (Veleučilište u Virovitici)
- Projekti hortikulturnih uređenja zelenih površina
- „Kišni vrtovi“ – izgradnja
- Projekt revitalizacije Parka 136. slatinske brigade
- Projekt razvoja zelene infrastrukture i/ili kružnog gospodarenja prostorom i zgradama užeg centra grada Virovitice

Pokazatelji rezultata za Mjeru 7.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Obnova degradiranih prostora	Udio	Udio obnovljenog degradiranog prostora	2021.	Novi pokazatelj	2027.	15 % prostora obnovljeno	VPŽ, JLS

Posebni cilj 8. Unapređenje infrastrukturnih sustava

Cilj

Posebni cilj 8. Unapređenje infrastrukturnih sustava osigurava bolju kvalitetu javne infrastrukture, osnaživanje sustava opskrbe električnom energijom, moderan, učinkovit i održiv sustav vodoopskrbe i odlaganja otpada, uređenje prometne infrastrukture kao i pristup širokopojasnom internetu, a sve to uz usmjeravanje razvoja Virovitičko-podravske županije prema načelima održivog razvoja, učinkovitog korištenja prirodnih resursa te povećanja korištenja obnovljivih izvora energije.

Obrazloženje

Karakteristike infrastrukturnih sustava na području Virovitičko-podravske županije uključuju nedovoljnu pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda, nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, malu zastupljenost plinskih priključaka, nezadovoljavajuća isporuka kvalitetne električne energije, slaba povezanost županije s glavnim prometnim pravcima, loše stanje prometnica, nepostojeći javni prijevoz i neodgovarajući uvjeti pješačkog prometa, loše stanje postojećih željezničkih pruga, slaba iskorištenost mogućnosti koje pruža riječni promet, slaba dinamika povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina, povećanje količine odloženog otpada, nepostojanje Centra za gospodarenje otpadom, neprovođenje odvojenog sakupljanja komunalnog biootpada te postojanje aktivnih divljih odlagališta otpada.

Opis

Cilj će se ostvariti mjerama kojima se potiče ulaganje u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te energetska učinkovitost u javnom i privatnom sektoru, ulaganje u sustav vodoopskrbe i odvodnje, poglavito u ruralnim područjima, razvoj sustava gospodarenja otpadom, razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima, ulaganje u bolju povezanost i zelenu mobilnost te ulaganje u širokopojasni Internet.

Mjera 8.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru

Popis indikativnih aktivnosti

- promoviranje obnovljivih izvora energije i informiranje javnosti o važnosti njihove uporabe s naglaskom na iskorištavanje geotermalnog potencijala
- subvencije za projekte korištenja obnovljivih izvora energija
- poticanje korištenja i proizvodnje alternativnih oblika energije
- poticanje korištenja suvremenih tehničko-tehnoloških rješenja u gradnji i opremanju
- investiranje u fotonaponske panele na postojećim građevinama
- poticanje jačanja kapaciteta proizvodnje električne energije u skladu s potrebama i temeljima načela održivog razvoja
- energetska obnova javnih zgrada
- poticanje kupnje uređaja s nižom energetskom potrošnjom
- korištenje otpadne topline u procesima grijanja i hlađenja
- poticanje građana na hodanje i korištenje bicikala u gradovima

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo, poduzetnici, poduzetničke potporne institucije.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt od strateškog značaja: Energetska obnova Opće bolnice Virovitica
- Energetska obnova javnih zgrada na području županije
- Postavljanje javne led rasvjete na području županije
- Postavljanje solarnih kolektora na javne zgrade
- Istraživanje geotermalnog potencijala na području Virovitičko-podravske županije
- Izgradnja mreža punionica za nove generacija osobnih vozila
- Energetska obnova zgrade Hrvatskog doma Slatina
- Energetska obnova javne rasvjete na području Grada Slatine
- izgradnja Otpremnog plinovoda od PS Dravica do IP PS Kalinovac DN 250/100BAR

Pokazatelji rezultata za Mjeru 8.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Energetska učinkovitost u javnim zgradama	Broj energetski obnovljenih javnih zgrada	Primjena mjera energetske učinkovitosti u javnim zgradama	2021.	Novi pokazatelj	2027.	15 % više	JLS, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, VPŽ
Proizvodnja električne energije iz OIE	%	Udio proizvodnje obnovljive električne energije u ukupnoj proizvodnje električne energije	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	HEP

Mjera 8.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja novih i unapređenje postojećih vodoopskrbnih sustava
- izgradnja novih i unapređenje postojećih sustava odvodnje
- izgradnja sustava za pročišćavanje otpadnih voda
- izgradnja infrastrukture za gospodarenje otpadom (kompostane, sortirnice, pretovarne stanice i sl.)
- edukacija stanovništva svih dobnih skupina o nastanku, odlaganju i ponovnom korištenju otpada kao sirovine/energenta
- dodatno razvijanje sustava odvojenog prikupljanja otpada
- izgradnja reciklažnih dvorišta i nabava mobilnih reciklažnih dvorišta
- sanacija i zatvaranje divljih odlagališta te prevencija ilegalnog odlaganja

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, komunalna poduzeća.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Rekonstrukcija opskrbnih cjevovoda vodoopskrbe u Orahovici,
- Izgradnja vodovoda u prigradskim naseljima, Grad Slatina
- Izgradnja kanalizacijske mreže u naseljima
- Izgradnja pročistača otpadnih voda za naselja Mikleuš i Borik
- Izgradnja sustava odvodnje
- Izgradnja brane na Virovitičkim jezerima
- Potpora izgradnji javne infrastrukture u ruralnim područjima
- Izgradnja javnih sustava navodnjavanja
- Izgradnja pretovarne stanice u Virovitici
- Izgradnja reciklažnih dvorišta
- Izgradnja komunalnog pogona Slatina
- Izgradnja kompostana, sortirnica
- Edukativne kampanje o gospodarenju otpadom

Pokazatelji rezultata za Mjeru 8.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Kilometri mreže odvodnje otpadnih voda	km	Novo izgrađen i saniran sustav odvodnje otpadnih voda	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10 %	JLS, komunalna poduzeća
Kilometri mreže javne vodoopskrbe	km	Novo izgrađena i sanirana vodovodna mreža	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10 %	JLS, komunalna poduzeća

Izgradnja reciklažnih dvorišta	Broj reciklažnih dvorišta	Ulaganje u izgradnju, uspostavu i unapređenje sustava gospodarenja otpadom	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ JLS, komunalna poduzeća i FZOEU
Sanacija odlagališta otpada	Količina otpada	Sanacije neuređenih odlagališta otpada	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Smanjene 20 %	JLS, komunalna poduzeća, FZOEU

Mjera 8.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima

Popis indikativnih aktivnosti

- ulaganje u pametne i energetski učinkovite sustave javne rasvjete
- Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture na razini jedinica lokalne samouprave (parkovi, trgovi, šetnice, dječja igrališta)
- ulaganje u građenje, obnovu i rekonstrukciju planinarskih domova i skloništa, objekata za slatkovodni ribolov, građevina za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite predškolske djece
- Rekonstrukcija i dogradnja društvenih domova različitih namjena

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Izgradnja tržnica
- Uređenje Virovitičkih ribnjaka zajedno s rijekom Ođenicom
- Gradski bazeni (Virovitica, Slatina)
- Krajobrazno uređenje parkova
- Uređenje Trga kralja Tomislava u Virovitici
- Izgradnja garaža i parkirališta
- Rekonstrukcija upravne zgrade i krova na upravnoj zgradi Grada Slatine
- Rekonstrukcija i prenamjena zgrade Društvenog doma u Kozicama
- Ulaganje u društvene domove
- Projekt obnove pročelja Župe Crkve sv. Terezije Avilske u Suhopolju

Pokazatelji rezultata za Mjeru 8.3.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Unapređenje javne infrastrukture	Broj	Broj projekata kojim su poboljšani, rekonstruirani ili	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10 %	VPŽ, JLS

		prenamijenjeni javni objekti					

Mjera 8.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja i rekonstrukcija državnih cesta i pripadajućih cestovnih objekata
- izgradnja i rekonstrukcija županijskih i lokalnih cesta i pripadajućih cestovnih objekata
- izgradnja i rekonstrukcija nerazvrstanih cesta
- izgradnja i rekonstrukcija željeznica
- izgradnja i rekonstrukcija biciklističke infrastrukture
- ulaganje u riječni promet
- ulaganje u javni prijevoz
- kvalitetnija povezanost urbanih i ruralnih središta
- povećanje sigurnosti u prometu
- poticanje korištenja intermodalnog transporta
- razvoj prometnih sustava s niskom razinom emisije CO2 i razvoj prateće infrastrukture
- osiguranje razvoja širokopojasnog pristupa Internetu s ciljem revitalizacije ruralnih područja
- poticanje suradnje urbanih i ruralnih središta za razvoj širokopojasne mreže

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, civilno društvo, poduzetnici, jedinice lokalne samouprave, HC, HŽ, HV, HAKOM.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt od strateškog značaja: Izgradnja brze ceste Bjelovar - Granični prijelaz Terezino Polje
- Projekt od strateškog značaja: Modernizacija željezničke pruge Čakovec – Virovitica
- Projekt od strateškog značaja: Most i skela na rijeci Dravi prema naselju Križnica i obaloutvrdamaIzgradnja brze ceste Suhopolje – Slatina

- Izgradnja i rekonstrukcija cesta
- Rekonstrukcija raskrižja
- Autobusni kolodvor Virovitica
- Izgradnja nogostupa
- izgradnja pješačko-biciklističkog mosta na županijskom kanalu, Općina Sopje
- izgradnja mostova
- rekonstrukcija šumskih puteva
- gradnja prometne i komunalne infrastrukture – Faza 1 „Poduzetnička zona Orahovica“, Orahovica

Pokazatelji rezultata za Mjeru 8.4.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Duljina izgradnje/ rekonstrukcije ceste	Km	Broj kilometara izgrađenih/ rekonstruiranih cesta	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 10 %	HC, ŽUC, JLS-ovi

Ulaganje u povećanje dostupnosti širokopojasnog interneta	Broj kućanstava pokrivenih širokopojasnim internetom	Ulaganje u razvoj digitalnog informacijskog društva	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20%	VPŽ HAKOM

Prioritet 4. Unapređenje kvalitete upravljanja razvojem

Posebni cilj 9. Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije

Cilj
Posebni cilj 9. Osnaživanje institucionalnog kapaciteta Županije uključuje daljnje jačanje županijskih institucija, jedinica lokalne samouprave te, općenito, javnog sektora u svrhu poboljšanja poslovnih procesa, učinkovitog upravljanja te jačanja kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata.

Obrazloženje
Virovitičko-podravska županija ima bogato iskustvo u pripremi i provedbi projekata. Također ima regionalnog koordinatora, Razvojnu agenciju VIDRA, sa značajnim kapacitetima i bogatim iskustvom u realizaciji projekata. Županiju karakterizira i kvalitetna komunikacija i suradnja županijskih tijela, razvojnih agencija i jedinica lokalne samouprave, kao i kvalitetna suradnja s drugim županijama i tijelima državne razine. Također, proračunski prihodi Županije i lokalnih jedinica konstantno rastu te VPŽ ostvaruje natprosječnu vrijednost ulaganja iz ESI fondova u odnosu na nacionalni prosjek. Ipak, potrebe postoje u segmentu daljnjeg razvoja institucionalnih kapaciteta javnog sektora Županije te su izražene potrebe za jačanjem ljudskih potencijala za participativnijim upravljanjem te za jačanjem digitalizacije na području Županije. Ujedno, analiza stanja je ukazala na nedostatak specifičnih znanja u pripremi i provedbi razvojnih projekata te na neredovito izvještavanje regionalnog koordinatora, što predstavlja prepreku kvalitetnijoj i intenzivnijoj suradnji. Daljnje ograničenje je i nedovoljna suradnja jedinica lokalne samouprave na osmišljavanju zajedničkih budućih projekata.

Opis
Prioritet će se ostvariti mjerama kojima se potiče jačanje koordinacije i suradnje županijskih institucija, suradnje jedinica lokalne samouprave, međužupanijske te međunarodne suradnje na ključnim razvojnim projektima, poboljšanje poslovnih procesa i digitalizacija u javnom sektoru kao i jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata te za primjenu novih oblika upravljanja.

Mjera 9.1. Poboljšanje poslovnih procesa i digitalizacija u javnom sektoru

Popis indikativnih aktivnosti

- jačanje transparentnosti rada javne uprave i uključivanje građana kroz participativno upravljanje
- jačanje digitalizacije na području Županije
- poboljšanje poslovne produktivnosti korištenjem IKT
- povećanje konkurentnosti gospodarstva korištenjem e-usluga
- povećanje korištenja IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave putem uspostave IKT koordinacijske strukture i *software*-skih rješenja

Nosioci provedbe mjere su VPŽ i jedinice lokalne samouprave.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.
Indikativni popis projekata

- Razvoj, nadogradnja i ubrzavanje digitalnih javnih usluga, proizvoda i procedura Županije
- Centar dijeljenih usluga
- Smart City Slatina

Pokazatelji rezultata za Mjeru 9.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Korisnici e-usluga	Broj	Broj korisnika e-usluga	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ

Mjera 9.2. Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata te za primjenu novih oblika upravljanja

Popis indikativnih aktivnosti

- jačanje sposobnosti uprave za poboljšanje poslovne klime, razvoj poduzetništva i privlačenje izravnih ulaganja
- jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova i drugih izvora
- jačanje učinkovitosti ljudskih potencijala u javnoj upravi
- stjecanje specifičnih znanja za pripremu i provedbu projekata
- proširivanje upravljačkih znanja i vještina zaposlenika u županijskim tijelima
- poticanje proaktivnog pristupa kod djelatnika u upravi za rješavanje razvojnih problema
- tehnička pomoć za predstojeće razdoblje
- sustav za praćenje realizacije projekata
- kontinuirana provedba mjera za poticanje zapošljavanja i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom

Nosioci provedbe mjere su VPŽ i jedinice lokalne samouprave.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata
- Tehnička pomoć regionalnim i lokalnim koordinatorima
- Software za praćenje realizacije projekata i općenito kapitalnih investicija (ERP sustav)

Pokazatelji rezultata za Mjeru 9.2.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	

(1)	(2)	(3)			(4)	(5)	(7)
Broj educiranih službenika i dužnosnika u području upravljanja razvojem i planiranja	Broj	Jačanje kapaciteta javnog ljudskog sektora za upravljanje razvojem i efikasno planiranje	2021	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ, Regionalni koordinator

Posebni cilj 10. Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije

Cilj

Posebni cilj 10. Unapređenje otpornosti Županije na krizne situacije je prevencija svih ugroza te omogućavanje djelotvornog i učinkovitog odgovora na sve krizne događaje kroz ojačanje spremnosti operativnih snaga sustava civilne zaštite, udruga i pravnih osoba od interesa i značaja za civilnu zaštitu u Virovitičko-podravskoj županiji za sve nepredviđene događaje.

Obrazloženje

Položaj Virovitičko-podravske županije, kao i činjenica da je sustav za obranu od poplava brdskih voda samo djelomično izgrađen znači da je rizik od poplava u VPŽ visok. Također, VPŽ se, kao i ostatak svijeta, suočava s posljedicama klimatskih promjena i mnogim drugim kriznim događajima slijedom prirodnih i drugih ugroza. Nameće se potreba osiguravanja primjerenih kapaciteta, daljnja edukacija, informiranje i osnaživanje zajednice kako bi na najbolji i najbrži način mogla reagirati na krizne situacije. Ovim posebnim ciljem želi se povećati razina spremnosti na krizne događaje ulaganjem u ljudske, logističke i infrastrukturne kapacitete.

Opis

Prioritet će se ostvariti provedbom mjera kojima se potiče podizanje svijesti i znanja o zaštiti od svih ugroza, izrada planova i drugih aktivnosti vezano za jačanje otpornosti na klimatske promjene te ulaganje u infrastrukturu kao i njezino opremanje radi učinkovitog i djelotvornog upravljanja kriznim situacijama.

Mjera 10.1. Podizanje svijesti i znanja o zaštiti od svih ugroza

Popis indikativnih aktivnosti

- jačanje svijesti stanovništva o važnosti pripravnosti na krizne događaje
- organizacija i provedba edukativnih programa usmjerenih na osnaživanje sustava civilne zaštite za suočavanje s rizicima kriznih stanja
- sustavno provođenje aktivnosti informiranja i osposobljavanja građana vezano za prevenciju i suočavanje s kriznim situacijama
- sustavno provođenje vježbi sustava žurnih službi, operativnih snaga i pravnih osoba
- osnaživanje zajednica za odgovor na krizne događaje
- realizacija edukativnih aktivnosti o mogućnostima zaštite od elementarnih nepogoda i poduzimanju aktivnosti u izvanrednim situacijama

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo, Stožer civilne zaštite

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt jačanja svijesti stanovništva o nužnosti pripravnosti na krizne događaje
- Projekt provedbe pokaznih vježbi za stanovništvo županije

Pokazatelji rezultata za Mjeru 10.1.

Pokazatelj rezultata			**Početna vrijednost**		**Ciljana vrijednost**		**Izvor**
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Edukativni programi za jačanje sposobnosti snaga sustava civilne zaštite	Broj	Broj provedenih edukativnih programa za jačanje sposobnosti snaga sustava civilne zaštite za suočavanje s rizicima kriznih stanja	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 20 %	VPŽ, Stožer civilne zaštite, HGSS, Crveni Križ

Mjera 10.2. Izrada planova i druge aktivnosti vezano za jačanje otpornosti na klimatske promjene

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostava međusektorskog županijskog tijela za koordinaciju, i upravljanje aktivnostima praćenja, predviđanja i planiranja mjera prilagodbe klimatskim promjenama
- izgradnja sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanje otpornosti na klimatske promjere
- uvrštenje mjera prilagodbe i povećanja otpornosti na klimatske promjene u sve strateške programe i planove razvoja ključnih sektora VPŽ
- poticanje primjene Zelene gradnje kao sredstva ublažavanja posljedica klimatskih promjena i stvaranja povoljnijih radnih i životnih uvjeta

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo, Stožer civilne zaštite.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt izrade planova za jačanje otpornosti na klimatske promjene na mikro lokacijama
- Projekt izrade zajedničkog plana otpornosti na klimatske promjene s pokrajinskim regijama
- Projekt uspostave koordinacijskog tijela za prilagodbu i povećanje otpornosti na klimatske promjene

Pokazatelji rezultata za Mjeru 10.2.

Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Izvor
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Proračunska izdvajanja za saniranje posljedica klimatskih neprilika	Vrijednost	Smanjivanje osjetljivosti VPŽ-a na utjecaj klimatskih promjena	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15 %	VPŽ

Mjera 10.3. Ulaganja u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja sustava za prikupljanje i transport otpadnih voda u slučaju poplava
- poboljšanje sustava zaštite od poplava, suša, tuča i požara
- jačanje ljudskih, infrastrukturnih i logističkih kapaciteta za spašavanje i potrage
- organizacija kvalitetnog i organiziranog sustava civilne zaštite u slučaju budućih situacija nepogoda
- izgradnja i/ili opremanje vatrogasnih domova i spremišta
- opremanje potrebnom opremom Društava Crvenog križa
- ulaganje u skladišne prostore operativnih snaga Civilne zaštite
- unapređenje i povećanje djelotvornosti i učinkovitosti spašavanja i potražnih intervencija na vodi i tijekom ronilačkih intervencija pod vodom, edukacijama, obukom, opremanjem i vježbama,
- unapređenje i povećanje djelotvornosti i učinkovitosti potražnih intervencija i spašavanja na neuređenim područjima edukacijama, obukom, opremanjem i vježbama,
- unapređenje i povećanje učinkovitosti intervencija u situacijama katastrofa (potresi i poplave) edukacijama, vježbama i opremanjem timova za spašavanje iz ruševina i timova za spašavanje na brzim vodama uslijed poplava

Nosioci provedbe mjere su VPŽ, jedinice lokalne samouprave, civilno društvo, Stožer civilne zaštite.

Provedba mjere planirana je kontinuirano tijekom provedbe Plana.

Indikativni popis projekata

- Projekt izgradnje i opremanje skladišnih kapaciteta za prihvat i skladištenje robnih zaliha
- Centar za sprečavanje i upravljanje rizicima Slatina
- Jačanje civilne zaštite
- Izgradnja i opremanje vatrogasnih domova
- Nabava vozila i opreme za javne službe za krizne situacije

Pokazatelji rezultata za Mjeru 10.3.

Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Izvor
Naziv	**Jedinica**	**Opis**	**Godina**	**Vrijednost**	**Godina**	**Vrijednost**	
(1)	*(2)*	*(3)*			*(4)*	*(5)*	*(7)*
Izgradnja, dogradnja i opremanje	Broj	Ulaganje u unapređenje sustava zaštite	2021.	Novi pokazatelj	2027.	Rast 15%	VPŽ

objekata zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija		od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija					

Prilog 4. MJERE UBLAŽAVANJA UTJECAJA PROVEDBE PLANA NA SASTAVNICE OKOLIŠA I ČIMBENIKE U OKOLIŠU

Propisane mjere ublažavanja su specifični i mjerljivi iskazi koji su relevantni u odnosu na prepoznati utjecaj mjera i aktivnosti iz Plana te su dostižne u određenom vremenskom periodu. One predstavljaju zadatke koje subjekti provedbe mjera Plana trebaju napraviti i u kojem periodu kako se sačuvala ili poboljšala razina očuvanosti okoliša u Županiji.

Sastavnica okoliša i čimbenici u okolišu	Mjera iz Plana	Utjecaj	Mjera zaštite
Ublažavanje klimatskih promjena	M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	Negativan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena zbog emisija stakleničkih plinova koji nastaju prometovanjem vozila kao posljedica izgaranja fosilnih goriva u motorima motornih vozila: CO_2, CH_4 i N_2O	*Poticati na kupnju i korištenje električnih i hibridnih vozila uz razvoj odgovarajuće infrastrukture (npr. punionice za električna vozila i vozila koja za pogon koriste vodik), kako bi se povećao udio vozila na alternativni pogon i smanjile emisije stakleničkih plinova u sektoru prometa.*
Tlo i poljoprivredno zemljište	M 1.2.1. Podizanje kvalitete poljoprivrede proizvodnje i razvoj bioekonomije M 1.2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika M 1.2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude M 1.3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja M 1.3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave M 2.1.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije M 2.1.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina M 2.2.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma M 2.2.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste te u stručni kadar u sportu M 2.3.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine M 2.3.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju M 3.2.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru M 3.2.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom M 3.2.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	Negativan utjecaj na poljoprivredno zemljište (osobito P1 i P2) uslijed izgradnje infrastrukture čime će se trajno izgubiti njihova proizvodna vrijednost i funkcija	*Prilikom planiranja i izgradnje infrastrukturnih objekata u najvećoj mjeri izbjegavati P1 i P2 zemljište.*

Sastavnica okoliša i čimbenici u okolišu	Mjera iz Plana	Utjecaj	Mjera zaštite
Vode	M 3.2.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru M 4.2.3. Ulaganja u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama	Narušavanje hidromorfoloških elemenata vodnih tijela: hidrološkog režima, kontinuiteta toka, morfoloških uvjeta i indeksa korištenja	*Prilikom planiranja zaštite od poplava prednost dati iskorištavanju prirodnih retencija i vodotoka bez narušavanja njihovih prirodnih značajki.* *U daljnjim fazama razrade projekata hidrotehničkih građevina osigurati da ne dođe do značajnog narušavanja hidromorfoloških elementa vodnog tijela, u skladu s Uredbom o standardu kakvoće voda i Zakonom o vodama, što je potrebno potvrditi odgovarajućim analizama.*
	M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	Narušavanje ekološkog i kemijskog stanja te hidromorfoloških elemenata vodnih tijela	*Tijekom projektiranja i izgradnje prometne infrastrukture, trase odrediti na način da se minimalno utječe na promjene postojećih korita rijeka i jezera kako bi se umanjio utjecaj na njihovo hidromorfološko stanje. Kod izgradnje prometne infrastrukture u ranjivim, osjetljivim ili zaštićenim područjima, na razini zahvata provesti analizu potencijalnih onečišćenja okolnih vodnih tijela, i propisati odgovarajuće mjere zaštite.*
Bioraznolikost **Zaštićena područja prirode** **Divljač i lovstvo**	M 1.2.1. Podizanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i razvoj bioekonomije	Smanjenje bioraznolikosti i narušavanje staništa intenzivnijim korištenjem pesticida i gnojiva	*U što većoj mjeri očuvati ekološki značajne dijelove na poljoprivrednim površinama te ograničiti upotrebu pesticida i gnojiva.*
	M 1.2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude	Povećani antropogeni pritisak na staništa, floru, faunu i zaštićena područja	*U suradnji s upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije definirati razinu prihvatljive promjene u zaštićenom području tj. utvrditi ograničavajući prihvatni kapacitet i shodno tome regulirati broj posjetitelja. Razinu prihvatljive promjene u zaštićenom području definirati kroz Plan upravljanja zaštićenim područjem, ali u svakom slučaju kroz uključivanje javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.*

Sastavnica okoliša i čimbenici u okolišu	Mjera iz Plana	Utjecaj	Mjera zaštite
	M 1.2.2. Poticanje koncepta pametne poljoprivrede i ribarstva M 4.2.3. Ulaganje u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama	Promjena hidromorfoloških uvjeta rijeka te posljedično utjecaj na vodenu floru i faunu te okolna staništa	*Aktivnosti obrane od poplava te izgradnju sustava za navodnjavanje uskladiti s uvjetima očuvanja prirodnih staništa i planirati na način da se omogući migracija divljih vrsta u vodotocima te omogućiti prirodno plavljenje u poplavnim staništima.*
	M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	Fragmentacija staništa i lovnoproduktivnih površina, sprječavanje migracije prisutne faune te stradavanje faune uslijed kolizije s vozilima	*U fazi planiranja novih prometnica i uslužne linijske infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjeći fragmentaciju rijetkih i ugroženih stanišnih tipova kao i zadiranje u zaštićena područja prirode. Prilikom projektiranja prometne infrastrukture koristiti elemente zelene infrastrukture te omogućiti adekvatnu propusnost cesta za divlje vrste.*
Šume i šumarstvo	M 1.2.2. Poticanje koncepta pametne poljoprivrede i ribarstva M 4.2.3. Ulaganje u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama	Gubitak šuma i šumskog zemljišta i narušavanje stabilnosti šumskih sastojina ovisnih o poplavnim vodama te višim razinama podzemnih voda, što se posljedično može očitovati kroz sušenje/propadanje šuma	*Izbjegavati narušavanje ekoloških funkcija šuma, posebice zaštitnih šuma te šuma posebne namjene. U ranoj fazi planiranja aktivnosti obrane od poplava osigurati povoljan vodni režim površinskih i podzemnih voda u poplavnim područjima kroz usklađivanje aktivnosti s uvjetima očuvanja šumskih staništa te u planiranje i njihovu realizaciju uključiti stručnjake iz područja šumarstva*
	M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	Gubitak i fragmentacija šuma i šumskog zemljišta te promjena stanišnih uvjeta na novim šumskim rubovima, pojačavanje erozijskih procesa	*Ukoliko se izgradnja linijske infrastrukture planira provoditi na šumskom zemljištu potrebno je maksimalno koristiti postojeće infrastrukturne koridore, izbjeći dodatnu fragmentaciju manjih šumskih kompleksa i narušavanje ekoloških funkcija šuma (protuerozijska, vodozaštitna), posebice zaštitnih šuma i šuma posebne namjene.*

Sastavnica okoliša i čimbenici u okolišu	Mjera iz Plana	Utjecaj	Mjera zaštite
Krajobrazne karakteristike	M 1.2.1. Podizanje kvalitete poljoprivrede proizvodnje i razvoj bioekonomije M 1.2.2. Poticanje koncepta pametne poljoprivrede i ribarstva M 1.2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika M 1.2.5. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje šuma i šumskih površina M 1.2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude M 1.3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja M 1.3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave M 2.1.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije M 2.1.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina M 2.2.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma M 2.2.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste te u stručni kadar u sportu M 2.3.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine M 2.3.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju M 3.2.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru M 3.2.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom M 3.2.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet M 4.2.3. Ulaganja u infrastrukturu i opremanje za upravljanje kriznim situacijama	Promjena krajobraznih karakteristika područja zauzimanjem prostora i stvaranjem novih elemenata.	*U daljnjim fazama razvoja uklopiti aktivnosti gradnje u postojeći krajobraz kroz projekte krajobraznog uređenja*

Sastavnica okoliša i čimbenici u okolišu	Mjera iz Plana	Utjecaj	Mjera zaštite
Kulturno-povijesna baština	M 1.2.1. Podizanje kvalitete poljoprivrede proizvodnje i razvoj bioekonomije M 1.2.3. Poticanje udruživanja i daljnji razvoj udruženja poljoprivrednika M 1.2.6. Razvoj selektivnih oblika turizma i stvaranje jedinstvene turističke ponude M 1.3.1. Unapređenje sustava formalnog i neformalnog obrazovanja te jačanje suradnje gospodarstva i obrazovanja M 1.3.4. Osiguravanje fizičkih preduvjeta za provedbu cjelodnevne nastave M 2.1.1. Unapređenje standarda i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture na području cijele Županije M 2.1.4. Proširenje kapaciteta za smještaj starijih osoba, osoba s invaliditetom te drugih ugroženih skupina M 2.2.1. Ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine, u razvoj kulturnih programa/projekata te u promociju kulture u funkciji razvoja turizma M 2.2.3. Ulaganja u sportsku infrastrukturu, sportske programe za sve uzraste te u stručni kadar u sportu M 2.3.2. Razvoj infrastrukture i programa za mlade, obitelj i ranjive skupine M 2.3.3. Ulaganja u socijalnu stanogradnju M 3.2.1. Ulaganja u obnovljive izvore energije i daljnji razvoj energetske infrastrukture te poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru M 3.2.2. Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje te razvoj sustava gospodarenja otpadom M 3.2.3. Daljnji razvoj socijalne i komunalne infrastrukture u ruralnim područjima M 3.2.4. Ulaganja u bolju povezivost, zelenu mobilnost i širokopojasni Internet	Negativan utjecaj na kulturna dobra zauzimanjem površina zbog gradnje nove infrastrukture što može generirati narušavanje vizualnog integriteta i/ili promjene fizičkih obilježja baštine te oštećenja arheoloških lokaliteta	*Ishoditi mišljenje nadležnog konzervatorskog odjela za sve aktivnosti koje uključuju radove na kulturnim dobrima te za ona koja se nalaze u neposrednom i posrednom utjecaju u odnosu na aktivnosti gradnje novih objekata.* *Ukoliko se pri izvođenju građevinskih ili bilo kojih drugih radova koji se obavljaju na površini ili ispod površine tla naiđe na arheološko nalazište, obustaviti radove i o tome obavijestiti nadležni konzervatorski odjel te postupati u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.*

Horizontalne mjere

Elaborate zaštite okoliša (postupci ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš) i studije utjecaja na okoliš (postupci procjene utjecaja na okoliš) za sve projekte (zahvate) koji proizlaze iz ovog Plana potrebno je izrađivati uvažavajući Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.— 2027. te provesti procjenu usklađenosti s načelom „nenanošenja bitne štete" na projektnoj razini.

Izgradnju infrastrukture za distribucijske mreže obnovljive energije, vodoopskrbu, ceste, širokopojasnu pristupnu mrežu i logistiku planirati u skladu sa zabilježenim i predviđenim klimatskim promjenama te primijeniti odgovarajuće mjere prilagodbe.

Mjere iz Strateške procjene Strategije niskougljičnog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. godinu

- *Prilikom odabira novih kultivara s povećanom otpornošću i smanjenom potrebom za hranjivima, prednost dati autohtonim vrstama.*
- *Prilikom planiranja hidromelioracijskih zahvata i sustava zaštite od nepogoda (obrana od poplava) te hidroelektrana pri izradi studije isplativosti ili izvedivosti (eng. Feasibility study) uzeti u obzir i vrednovanje usluga ekosustava (eng. Ecosystem services), osobito u smislu analize vrijednosti očuvanih poplavnih područja koja ublažavaju klimatske promjene (prirodne retencije za prihvat poplavnih valova) i vežu stakleničke plinove (močvare i šumski ekosustavi). Ova mjera provodit će se nakon projekta kartiranja i procjene vrijednosti ekosustava te izrade priručnika za vrednovanje usluge ekosustava, koji će provesti Ministarstvo nadležno za prirodu (do 2023. g.).*

Mjere iz Strateške procjene Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu

- *Kod izrade strategija, planova i programa pojedinog sektora, kao i u slučaju da se pojedine strukturne mjere mogu izvoditi bez akata za provedbu prostornih planova ili akata za gradnju, treba poticati implementaciju rješenja temeljenih na prirodi (eng. Nature-based Solutions), uz uključivanje odgovarajućih stručnjaka iz područja zaštite prirode i/ili tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite okoliša i prirode već u ranoj fazi pripreme zahvata, plana, programa ili strategije.*
- *Kroz planove nižeg reda i na razini pojedinog projekta (izgradnja, dogradnja/unaprjeđenje sustava), poticati ugradnju mjera zaštite prirode već u ranim fazama pripreme (projektiranja).*
- *Prilikom razvoja i korištenja predviđenih pokazatelja, modela, karata, scenarija, revizija i smjernica svih sektora, gdje god je to moguće (relevantno), treba uzeti u obzir ranjivost prostora s aspekta biološke raznolikosti, usluge ekosustava te rješenja temeljena na prirodi (tzv. Nature-based Solutions – NbS) kako bi se smanjila mogućnost negativnog utjecaja na ugrožene vrste i staništa, odnosno temeljne vrijednosti zaštićenih područja.*
- *U sklopu edukativno-promidžbenih aktivnosti u svim sektorima, istaknuti važnost usluga koje očuvani ekosustavi u području ekološke mreže pružaju, te potrebu i mogućnosti za korištenje rješenja temeljena na prirodi (eng. Nature-based Solution – NbS), poput:*
  - *implementacije zelene, odnosno plavo-zelene infrastrukture (eng. Green Infrastructure - GI, Blue-Green infrastructure - BGI)*
  - *umanjenje mogućih katastrofalnih događaja temeljem usluga postojećih ekosustava (eng. Ecosystem-based Disaster Risk Reduction – Eco-DRR)*
  - *prilagodbe klimatskim promjenama temeljem usluga postojećih ekosustava (eng. Ecosystem-based Climate Change Adaptation – EbA)*
- *U ranim fazama planiranja i razvoja projekta te definiranja tehničkih mjera, odnosno prilikom pripreme projektne dokumentacije (koncepcijskih rješenja, predinvesticijskih studija i dr.) provesti analizu isplativosti planiranih zahvata, uzimajući u obzir negativne utjecaje na ugrožene vrste i staništa, odnosno temeljne vrijednosti zaštićenih područja. Pritom uključiti i usluge ekosustava kao validnu mjeru prilikom donošenja odluka o financijskoj isplativosti.*
- *Prilikom odabira novih (stranih) vrsta/sorti/pasmina u poljoprivredi konzultirati odgovarajuće stručnjake u području biologije i zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode kako bi se izbjegla mogućnost negativnog utjecaja na postojeće (ugrožene) populacije divljih vrsta i staništa, odnosno mogućnost pojave invazivnosti odabrane vrste.*

- *Prilikom odabira vrsta, prednost dati autohtonim vrstama, naročito prilikom sadnje izvan urbanih sredina te prilikom osnivanja parkovnih i/ili šumskih površina uz korita površinskih tokova.*
- *Prilikom razvoja destinacijske ponude na području i/ili u blizini zaštićenih područja, sagledati ranjivost prostora s aspekta biološke raznolikosti, usluge ekosustava i/ili prihvatni kapacitet okoliša za posjetitelje te konzultirati odgovarajuće stručnjake u području biologije i zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode.*
- Prilikom pripreme algoritama i/ili izrade smjernica postupanja za različite scenarije u sektoru upravljanja rizicima, treba uvažavati ranjivost prostora s aspekta biološke raznolikosti te uzimati u obzir usluge koje prirodni i doprirodni ekosustavi pružaju, pri čemu se sugerira uključiti relevantne stručnjake u području zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode.
- *U postupku prostornog planiranja, temeljem podataka i analiza pojedinih sektora vezanih uz temu štetnih posljedica klimatskih promjena, integrirati rješenja prilagodbe klimatskim promjenama u vidu planiranja mreže zelene infrastrukture. U tu svrhu, predlaže se, kao stručne podloge koje će poslužiti kao podloga za izradu izmjena i dopuna prostornih planova, izraditi planove mreže zelene infrastrukture koji uključuju analizu usluga ekosustava i višestrukih koristi postojeće zelene infrastrukture, te prijedlog buduće mreže zelene infrastrukture koja bi bila u funkciji prilagodbe klimatskim promjenama.*
- *Konkretne zahvate u prostoru (koji mogu uzrokovati nepoželjne utjecaje, a u funkciji su prilagodbe klimatskim promjenama), gdje god je to moguće, planirati van kulturnih krajolika, zaštićenih područja državnog značaja (strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat i park prirode) i osobito vrijednih obradivih poljoprivrednih zemljišta (P1).*

Prilog 5. MIŠLJENJA NADLEŽNOG MINISTARSTVA

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

REPUBLIKA HRVATSKA
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PRIMLJENO 17 -03- 2021
KLASA
ORG. JED.

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš
i održivo gospodarenje otpadom

KLASA: 351-03/21-01/286
URBROJ: 517-03-1-1-21-4

Zagreb, 3. ožujka 2021.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
Trg Ljudevita Patačića 1
33000 Virovitica

PREDMET: Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine
– mišljenje o potrebi provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš, daje se

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: Ministarstvo) zaprimila je temeljem članka 66. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18; dalje u tekstu: Zakon) 1. veljače 2021. godine zahtjev (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189/1-03/03-21-1) te 22. veljače 2021. godine dopunu zahtjeva (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189/1-03/03-21-3) za mišljenjem o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine. (dalje u tekstu: Plan razvoja). U dopuni zahtjeva dostavljen je ispunjeni Obrazac o ocjeni o potrebi strateške procjene na okoliš iz Priloga II. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine", broj 3/17).

Iz dostavljenog zahtjeva razvidno je da ciljevi i programska polazišta Plana razvoja definiraju osnovne ciljeve usmjerene ka održivom gospodarstvu i društvu, jačanju otpornosti na krize, zelenu i digitalnu tranziciju te ravnomjeran regionalni razvoj. Polazeći od razvojnih potreba, ali i mogućnosti županije, Planom razvoja utvrdit će se vizija, strateški ciljevi, prioriteti i mjere koji predstavljaju okvir za pripremu, financiranje i provedbu razvojnih projekata, a koji predstavljaju ključne pokretače promjena u gospodarstvu i društvu u cjelini. Planom razvoja planira se sveobuhvatno identificirati postojeće stanje, razvojne potencijale i potrebe na području tržišta rada, obrazovanja, zdravstva, kulture, sporta, organizacija civilnog društva, socijalne

politike, komunalne i prometne infrastrukture, gospodarstva, turizma, okoliša i drugih područja relevantnih za razvoj Virovitičko-podravske županije.

Člankom 63. stavkom 1. Zakona propisano je da se strateška procjena obvezno provodi za planove, njihove izmjene i dopune, uključujući i one čija se provedba financira iz sredstava Europske unije, koji se donose na područnoj (regionalnoj) razini iz područja regionalnog razvoja, kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš.

Sukladno navedenom, uvidom u dostavljenu dokumentaciju i imajući u vidu obuhvat i karakteristike Plana razvoja, mišljenje Uprave za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom Ministarstva je da je za Plan razvoja obvezna provedba postupka strateške procjene utjecaja na okoliš.

POMOĆNICA MINISTRA

Anamarija Matak

REPUBLIKA HRVATSKA – ZAGREB – MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

REPUBLIKA HRVATSKA
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PRIMLJENO 14. 06. 2021
KLASA ORG. JED.
UPRIBROJ PRE
11

KLASA: UP/I 612-07/21-37/136
URBROJ: 517-10-2-3-21-3
Zagreb, 9. lipnja 2021.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za zaštitu prirode na temelju odredbe članka 127. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/09), a u vezi s člankom 48. stavka 5 i 7. vezano uz članak 26. stavak 2. i članak 46. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), a povodom zahtjeva Virovitičko-podravske županije, Trg Ljudevita Patačića 1, 33000 Virovitica, za obnovu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027.godine, nakon provedenog postupka donosi

R J E Š E NJ E

I. Da je Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine, prihvatljiv za ekološku mrežu.

II. Ovo Rješenje objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

III. Ovim Rješenjem poništava se Rješenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, KLASA: UP/I 612-07/21-37/126, URBROJ: 517-10-2-3-21-2 od 27. travnja 2021. godine.

Obrazloženje

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za zaštitu prirode (dalje u tekstu: Ministarstvo) zaprimilo je zahtjev nositelja izrade Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine (dalje u tekstu: Plan razvoja), podnijet 16. travnja 2021. godine Ministarstvu (KLASA: 351-02/21-02/02, URBROJ: 2189/1-03/03-21-7 od 09. travnja 2021.) za provedbu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za Plan razvoja te je izdalo Rješenje (KLASA: UP/I 612-07/21-37/126, URBROJ: 517-10-2-3-21-2 od 27. travnja 2021. godine) da je za Plan razvoja obavezna provedba Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu s obzirom da u postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu iz dostavljene dokumentacije nije bilo moguće isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja Plana razvoja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.
Protiv tog rješenja Virovitičko-podravska županija, podnijela je 18. svibnja 2021. godine Ministarstvu prijedlog za obnovu postupka (KLASA: 351-02/21-02/02, URBROJ: 2189/1-

03/03-21-9 od 10. svibnja 2021.) iz razloga određenog u članku 123. stavka 2. točka 1. Zakona o općem upravnom postupku, prema kojem stranka može tražiti obnovu postupka u roku od 30 dana od dana saznanja za razloge obnove ili od kad je stekla mogućnost upotrebe novih dokaza. Prijedlog je bio osnovan i Ministarstvo je izdalo Rješenje (KLASA: UP/I 612-07/21-37/136, URBROJ: 517-10-2-3-21-2 od 27. svibnja 2021.) o usvajanju prijedloga Virovitičko-podravske županije za obnovu postupka.
U novom zahtjevu su sukladno članku 48. stavku 2. Zakona o zaštiti prirode (dalje u tekstu: Zakon) dostavljeni podaci o nositelju izrade Plana razvoja, razlozima donošenja, popis nekih od strateških projekata iz Plana razvoja, preslika cjelovitih Rješenja za one projekte za koje je proveden postupak procjene utjecaja na okoliš te Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu i Nacrt Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021.-2027. iz travnja 2021. godine što nije dostavljeno u prethodnom zahtjevu. U prilogu je dostavljen i kartografski prikaz preklopa strateških projekata sa kartom ekološke mreže na području Virovitičko-podravske županije.
Slijedom svega navedenog utvrđeno je da ima osnove za obnovu postupka prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine i u tom postupku drugačijem rješavanju upravne stvari.

U provedbi postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu ovo Ministarstvo razmotrilo je zahtjev Virovitičko-podravske županije te nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju te uvida u Uredbu o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19) utvrdilo sljedeće.

Nositelj izrade Plana razvoja je Virovitičko-podravska županija, Trg Ljudevita Patačića 1, 33000 Virovitica.
Obuhvat Plana razvoja odnosi se na područje Virovitičko-podravske županije.
Razlozi za izradu Plana razvoja proizlaze iz Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske kojim je definirana obveza jedinice područne (regionalne) samouprave da izradi srednjoročni akt strateškog planiranja – plan razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave.
Iz dostavljenog zahtjeva razvidno je da ciljevi i programska polazišta Plana razvoja definiraju osnovne ciljeve usmjerene ka održivom gospodarstvu i društvu, jačanju otpornosti na krize, zelenu i digitalnu tranziciju te ravnomjeran regionalni razvoj. Plan razvoja sukladno razvojnim potrebama, ali i mogućnostima županije, utvrdit će vizije, strateške ciljeve, prioritete i mjere koji predstavljaju okvir za pripremu, financiranje i provedbu razvojnih projekata, a koji pridonose promjenama u gospodarstvu i društvu u cjelini. Planom razvoja planira se sveobuhvatno identificirati postojeće stanje, razvojne potencijale i potrebe na tržištu rada, obrazovanja, zdravstva, kulture, sporta, organizacije civilnog društva, socijalne politike, komunalne i prometne infrastrukture, gospodarstva, turizma, okoliša i drugih područja relevantnih za razvoj Virovitičko-podravske županije.

Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19) utvrđena je ekološka mreža Natura 2000 Republike Hrvatske, područja očuvanja značajna za ptice (POP), područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS) i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS).
Detaljni podaci o područjima ekološke mreže dostupni su putem informacijskog sustava zaštite prirode Bioportal (http://www.bioportal.hr).

Razmatrajući predmetni zahtjev ovo Ministarstvo analiziralo je mogući utjecaj vezano za polazišta, ciljeve i mjere za postizanje ciljeva u odnosu na rasprostranjenost ciljnih vrsta i stanišnih tipova zbog trajnog zauzimanja staništa, promjene stanišnih uvjeta, smanjenja brojnosti i rasprostranjenosti ili nestanka vrsta i stanišnih tipova odnosno narušavanja povoljnog stanja ciljeva očuvanja i cjelovitosti pojedinog područja ekološke mreže. Uvidom u dokumentaciju koja je dostavljena od nositelja izrade Plana razvoja te u dokumentaciju koja se čuva u Ministarstvu utvrđeno je da su postupci ocjene/procjene utjecaja na okoliš, uključujući prethodnu/glavnu ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, provedeni za sve strateške projekte i za one za koje je propisana obveza provedbe navedenih postupaka, dok su ostali projekti planirani Planom razvoja urbane prirode i provode se unutar građevinskih područja naselja Virovitičko-podravske županije te izvan područja ekološke mreže. Jedan od strateških projekata Plana razvoja je i uređenje Virovitičkih jezera koji se nalazi unutar obuhvata područja očuvanja značajnog za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2001281 Bilogora te područja očuvanja značajnog za ptice (POP) HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje. Virovitičko-podravska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i zaštitu okoliša, za namjeravani zahvat: Uređenje Virovitičkih jezera, provela je postupak Glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu i izdala Rješenje u kojem su propisane mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže (KLASA: UP/I 612-07/14-01/25, URBROJ: 2189/1-08/3-15-19 od 26. kolovoza 2015.).

Zbog ranije navedenih razloga utvrđeno je da zahvati i aktivnosti planirani Planom razvoja ne uzrokuju gubitak ciljnih stanišnih tipova područja ekološke mreže i ne utječu značajno na ciljne vrste (u smislu izravnih utjecaja na brojnost i neizravnih utjecaja kroz smanjivanje količine plijena pojedinih ciljnih vrsta) odnosno na pogodnosti staništa za ciljne vrste područja ekološke mreže.

Slijedom iznijetog u provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, a uzevši u obzir zahvate i aktivnosti planirane Planom razvoja, uz pridržavanje važećih zakonskih propisa, ocjenjeno je da je na planskoj razini moguće isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu te je stoga riješeno kao u izreci.

Stupanjem na snagu ovog Rješenja poništava se ranije doneseno Rješenje KLASA: UP/I 612-07/21-37/126, URBROJ: 517-10-2-3-21-2 od 27. travnja 2021. godine.

Prema odredbi članka 127. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku, nakon provedene obnove postupka nadležno tijelo donosi rješenje o upravnoj stvari koja je bila predmet obnove postupka. Rješenjem donesenim u obnovljenom postupku nadležno tijelo može rješenje koje je bilo predmet obnove ostaviti na snazi ili ga zamijeniti novim rješenjem, u kojem će slučaju, s obzirom na okolnosti, prijašnje rješenje poništiti ili ukinuti.

Sukladno odredbama članka 26. stavka 2. Zakona za strategije, planove i programe, za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene, prethodna ocjena obavlja se prije pokretanja postupka strateške procjene utjecaja strategije, plana i programa na okoliš.

Člankom 46. Zakona propisano je da Ministarstvo provodi prethodnu ocjenu i glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene.
Članak 48. stavak 5. Zakona o zaštiti prirode propisuje da ako Ministarstvo isključi mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana ili programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je strategija, plan ili program prihvatljiv za ekološku mrežu.
Člankom 48. stavkom 7. Zakona o zaštiti prirode propisano je da rješenje iz stavka 5. i 6. sadrži podatke o strategiji, planu ili programu, podatke o ekološkoj mreži, obrazloženje razloga na temelju kojih je isključena mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže ili obrazloženje razloga na temelju kojih je utvrđena obveza provedbe Glavne ocjene.
U skladu s člankom 51. stavak 2. Zakona ovo Rješenje objavljuje se na mrežnoj stranici Ministarstva.

Podnositelj zahtjeva oslobođen je plaćanja upravne pristojbe temeljem članka 8. stavak 1. Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine br. 115/2016).

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo je Rješenje izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog Rješenja.
Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

REPUBLIKA HRVATSKA - ZAGREB - MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA

VIŠA STRUČNA SAVJETNICA

Spomenka Kristek

Dostaviti:

1. Virovitičko-podravska županija, Trg Ljudevita Patačića 1, 33000 Virovitica *(R s povratnicom)*
2. U spis predmeta, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
2189

PRIMLJENO 03 -06- 2022		
KLASA	ORG. JED.	
	03	
UR BROJ	PRE.	VRIJ.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš
i održivo gospodarenje otpadom

KLASA: 351-03/22-01/891
URBROJ: 517-05-1-1-22-2

Zagreb, 27. svibnja 2022.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu
Trg Ljudevita Patačića 1
33000 Virovitica

PREDMET: Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine
– mišljenje o provedenom postupku strateške procjene, dostavlja se

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: Ministarstvo) zaprimila je 16. svibnja 2022. godine od Upravnog odjela za gospodarstvo i poljoprivredu Virovitičko-podravske županije zahtjev (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189-03/03-22-100 od 10. svibnja 2022. godine) za mišljenje o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine (dalje u tekstu: Plan). Vezano za navedeno, priložen je nacrt konačnog prijedloga Plana iz svibnja 2022. godine, strateška studija iz svibnja 2022. godine (IRES EKOLOGIJA d.o.o. iz Zagreba), mišljenje povjerenstva, rezultati sudjelovanja javnosti, mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima te mišljenja državnih tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave i drugih tijela.

Sukladno članku 71. stavku 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18; dalje u tekstu: Zakon) te u s vezi sa člankom 25. stavkom 1. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine", broj 3/17; dalje u tekstu: Uredba), Ministarstvo je obvezno o provedenoj strateškoj procjeni za taj plan donijeti mišljenje o provedenom postupku strateške procjene.

Obveza provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za Plan proizlazi iz članka 63. stavka 1. Zakona. Stratešku procjenu provodi Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu

Virovitičko-podravske županije tijekom izrade nacrta prijedloga Plana, a prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja.

Župan Virovitičko-podravske županije je 15. srpnja 2021. godine donio Odluku o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189/1-03/03-21-12). Odluka je objavljena na internetskim stranicama Virovitičko-podravske županije (http://www.vpz.hr/plan-razvoja-viroviticko-podravske-zupanije-razdoblje-2021-do-2027-godine/; dalje u tekstu: internetske stranice Virovitičko-podravske županije).

Uprava za zaštitu prirode Ministarstva je slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu donijela 9. lipnja 2021. godine Rješenje (KLASA: UP/I-612-07/21-37/136; URBROJ: 517-10-2-3-21-3) da je Plan prihvatljiv za ekološku mrežu.

Postupak određivanja sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš proveden je sukladno članku 8. Uredbe. Javnost je informirana o ovom postupku i pozvana na sudjelovanje objavom Informacije i poziva na internetskim stranicama Virovitičko-podravske županije (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189/1-03/03-21-14 od 27. srpnja 2021. godine). Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu Virovitičko-podravske županije je pribavio mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima i mišljenja tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave i drugih tijela o sadržaju strateške studije i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji, vezano na područje iz njihova djelokruga. Tijekom postupka određivanja sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Plana, 26. kolovoza 2021. godine u 12,00 sati u Velikoj vijećnici Virovitičko-podravske županije u Virovitici, Trg Ljudevita Patačića 1, te putem videokonferencije, je održana rasprava u svrhu usuglašavanja mišljenja i utvrđivanja konačnog sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Plana.

Odluka o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Plana donesena je 7. rujna 2021. godine (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189/1-03/03-21-49). Ista je objavljena na internetskim stranicama Virovitičko-podravske županije.

Stratešku studiju izradio je ovlaštenik IRES EKOLOGIJA d.o.o. iz Zagreba, kojem je Ministarstvo 25. siječnja 2021. godine izdalo Rješenje o suglasnosti za izradu studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (KLASA: UP/I-351-02/15-08/100; URBROJ: 517-03-1-2-21-12).

Povjerenstvo za stratešku procjenu utjecaja na okoliš Plana (dalje u tekstu: Povjerenstvo) imenovano je Odlukom (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189/1-03/03-21-51 od 15. rujna 2021. godine). Povjerenstvo je održalo dvije sjednice putem videokonferencije: 9. prosinca 2021. godine i 28. siječnja 2022. godine, tijekom kojih je ocijenilo stratešku studiju u odnosu na nacrt prijedloga Plana te donijelo Mišljenje (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189-03/03-22-67 od 28. siječnja 2022. godine) da je strateška studija cjelovita i stručno utemeljena.

Javna rasprava o strateškoj studiji i nacrtu prijedloga Plana provedena je u razdoblju od 16. veljače do 17. ožujka 2022. godine. Uvid u predmetnu dokumentaciju omogućen je u službenim prostorijama Upravnog odjela za gospodarstvo i poljoprivredu Virovitičko-podravske županije, Trg Ljudevita Patačića 1, Virovitica, svakog radnog dana u razdoblju od 8,00 do 14,00 sati. Javno izlaganje održano je 14. ožujka 2022. godine s početkom u 9,00 sati u Velikoj vijećnici Virovitičko-podravske županije u Virovitici, Trg Ljudevita Patačića 1. Obavijest o provedbi javne rasprave o

strateškoj studiji i nacrtu prijedloga Plana objavljenja je 7. veljače 2022. godine u dnevnim novinama „Glas Slavonije“ te je cjelovita dokumentacija (strateška studija, ne-tehnički sažetak strateške studije te nacrt prijedloga Plana) objavljena i na internetskim stranicama Virovitičko-podravske županije.

Istodobno sa stavljanjem strateške studije i nacrta prijedloga Plana na javnu raspravu, Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu Virovitičko-podravske županije je dostavio navedenu dokumentaciju i na mišljenje tijelima i osobama sukladno Zakonu i Uredbi (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189-03/03-22-71 od 7. veljače 2022. godine).

Nakon provedene javne rasprave, Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu Virovitičko-podravske županije je dostavio sva mišljenja, primjedbe i prijedloge s javne rasprave na očitovanje izrađivaču strateške studije. Sve primjedbe, mišljenja i prijedlozi na nacrt prijedloga Plana i stratešku studiju razmotreni su od strane izrađivača strateške studije i nadležnog tijela. Svojim očitovanjem u sklopu Izvješća o provedenoj predmetnoj javnoj raspravi od 6. svibnja 2022. godine (KLASA: 351-02/21-02/02; URBROJ: 2189-03/03-22-99), ovlaštenik je u suradnji s nadležnim tijelom obrazložio razloge njihova prihvaćanja odnosno neprihvaćanja te prema prihvaćenim primjedbama doradio stratešku studiju i nacrt prijedloga Plana.

Slijedom svega prethodno navedenog, Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom Ministarstva je mišljenja da je postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Plana proveden sukladno Zakonu, Uredbi i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/08).

RAVNATELJICA

Anamarija Matak

REPUBLIKA HRVATSKA
3
ZAGREB
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA

Prilog 6. Suradnici u izradi Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine

Glavni županijski tim za izradu Plana razvoja VPŽ:	**Nositelj izrade Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine:**
Igor Androvič, predsjednik	Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu, Bojan Mijok, pročelnik
Marijo Klement, zamjenik predsjednika	
Igor Pavković, član	
Dinko Begović, član	
Ivan Gojević, član	

Partnersko vijeće Virovitičko-podravske županije	
1. Predstavnici Virovitičko-podravske županije i VIDRA-e- Agencije za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije:	**2. Predstavnici jedinica lokalne samouprave s područja Virovitičko-podravske županije:**
Igor Androvič, član / Marijo Klement, zamjenik člana	Ivica Kirin, član / Tihana Harmund, zamjenica člana
Emina Kovač, članica / Nataša Katalinić, zamjenica člana	Denis Ostrošić, član / Marin Kokorić, zamjenik člana
Bojan Mijok, član / Tihomir Kiš, zamjenik člana	Saša Rister, član / Irela Strabić, zamjenica člana
	Željko Grgačić, član / Danijel Petković, zamjenik člana
	Siniša Horvat, član /Ivana Topić Doležal, zamjenica člana
	Mirko Rončević, član / Danijel Jozić, zamjenik člana
3. Predstavnici visokoškolskih ustanova, pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara:	**4. Predstavnici gospodarskih i socijalnih partnera s područja Virovitičko-podravske županije:**
Oliver Jukić, član / Dejan Tubić, zamjenik člana	Željka Grahovac, članica/ Damir Marenić, zamjenik članice
Josip Ivoš, član / Saša Topić, zamjenik člana	Saša Breznik, član / Tomislav Durmić, zamjenik člana
Ksenija Vujanović-Juras, članica / Božica Majhen, zamjenica članice	Denis Nemčević, član / Jurica Vuković, zamjenik člana
Danijela Fabric Fabijanac, članica / Ksenija Žunec, zamjenica članice	Ivan Gojević, član / Marijan Vašarević, zamjenik člana
Denis Validžić, član / Mario Derežić, zamjenik člana	Kristina Pleša, članica / Suzana Kolesarić, zamjenica članice
	Nenad Sabljak, član / Lidija Sabljak, zamjenica člana
	Hrvoje Vampovac, član / Hrvoje Javorović, zamjenik člana

	Hrvoje Belobrk, član / Suzana Štimac, zamjenica člana
	Stjepan Kenjerić, član / Božidar Jeremić, zamjenik člana
	Marija Bajan – Prokl, članica / Zlata Rončević, zamjenica članice
5. Predstavnici organizacija civilnog društva s područja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine:	
Desa Kolesarić, članica / Đurđa Šimatović, zamjenica članice	
Melita Ilakovac, članica / Renata Taušan, zamjenica članice	
Mirjana Žagar, član / Monika Jurenac, zamjenica članice	
Jasminka Baturina, članica / Lahorka Weiss, zamjenica članice	
Diana Zelenika, članica / Vanja Cvijanović, zamjenica članice	
Jasna Baranjec Keserica, članica / Đurđica Giba, zamjenica člana	

6. Voditelji i zamjenici radnih skupina za izradu Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine:	**7. Sektorske radne grupe Radne skupine za izradu Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine:**
GOSPODARSTVO, RURALNI RAZVOJ I TURIZAM	SEKTOR GOSPODARSTVO, RURALNI RAZVOJ I TURIZAM – NADLEŽNOST UPRAVNOG ODJELA ZA GOSPODARSTVO I POLJOPRIVREDU
Bojan Mijok, voditelj	Josip Kučan
Dario Ripli, zamjenik voditelja	Branimir Sladojević
	Neda Martić
	Hrvoje Belobrk
	Zlatko Pleša
	Božidar Jeremić
	Ksenija Vukman
INFRASTRUKTURA, ZAŠTITA OKOLIŠA I PROSTOR	SEKTOR INFRASTRUKTURA, ZAŠTITA OKOLIŠA I PROSTOR - NADLEŽNOST UPRAVNOG ODJELA ZA GRADITELJSTVO, ZAŠTITU OKOLIŠA I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
Zorica Hegedušić, voditeljica	Damir Marenić
Jasna Baranjec Keserica, zamjenica voditeljice	Dinko Begović
	Slobodanka Janeš
	Melita Ilakovac
DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	SEKTOR DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA - NADLEŽNOST UPRAVNOG ODJELA ZA OBRAZOVANJE I DEMOGRAFIJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
Martina Bunić, voditeljica	Ksenija Vujanović-Juras

Andreja Dobrostal Šegregur, zamjenica voditeljice	Kristijan Gostimir
	Josip Ivoš
	Oliver Jukić
	Saša Topić
	Sandra Moslavac
CIVILNO DRUŠTVO I INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM	SEKTOR CIVILNO DRUŠTVO I INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM - NADLEŽNOST SLUŽBE ZA POSLOVE ŽUPANA I OPĆE POSLOVE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
Jasna Abramović, voditeljica	Tihana Ferenčević Slanac
Ivan Horvat, zamjenik voditeljice	Melita Ilakovac
	Natalija Kožić Lukačević
ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA INFRASTRUKTURA	SEKTOR ZDRAVSTVA I SOCIJALNE INFRASTRUKTURE - NADLEŽNOST UPRAVNOG ODJELA ZA ZDRAVSTVO, BRANITELJE I SOCIJALNU POLITIKU
Melita Sirovica, voditeljica	Marija Bajan Prokl
Marina Ružman, zamjenica voditeljice	Miroslav Venus
	Dinko Blažević
	Ivica Fotez
	Lahorka Weiss
	Mara Vidović

8. Vanjski stručnjak za prethodno vrednovanje Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine	**9. Odbor za prethodno vrednovanje Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine**
Ecorys Hrvatska d.o.o., Zagreb:	Natalija Jakšić, RA VIDRA, predsjednica
Maja Hranilović, direktorica	Nataša Cabunac Grba, VPŽ, zamjenica predsjednice
	Miroslava Bato, RA VIDRA, članica
	Sanja Sudar, VPŽ, članica
	Mario Mačković, MRRFEU, član

10. Stručna podrška u izradi Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine	**11. Tim za srednjoročno vrednovanje Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine**
Institut za razvoj i međunarodne odnose (IRMO), Zagreb:	Dr.sc. Ivan Ružić, P&R Consulting, ugovoreni vanjski stručnjak, član
dr. sc. Sanja Tišma, ravnateljica	Martina Vukašina, P&R Consulting, ugovoreni vanjski stručnjak, član
dr. sc. Sanja Maleković	Nataša Cabunac Grba, unutarnji stručnjak, član
dr. sc. Jakša Puljiz	
dr. sc. Ivana Keser	
dr. sc. Marina Funduk	
dr. sc. Daniela Angelina Jelinčić	

Irena Matković	
Maja Janković	

12. Odbor za srednjoročno vrednovanje Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
Stjepan Batorek, RA VIDRA, predsjednik	
Dario Ripli, VPŽ, zamjenik predsjednika	
Mario Mačković, MRRFEU, član	
Tihomir Kiš, RA VIDRA, član	
Andreja Dobrostal Šegregur, VPŽ, član	

13. Regionalni koordinator Virovitičko-podravske županije	**14. Regionalni koordinator Virovitičko-podravske županije – izmjene i dopune**
Emina Kovač, ravnateljica	Emina Kovač, ravnateljica
Natalija Jakšić, zamjenica ravnateljice	Nataša Katalinić, voditeljica Odjela za regionalni razvoj i strateško planiranje
Željka Vuković, zamjenica ravnateljice	Katarina Ivanac, viša savjetnica u Odjelu za regionalni razvoj i strateško planiranje
Nataša Katalinić, voditeljica Odjela za regionalni razvoj i strateško planiranje	
Tihomir Kiš, voditelj Odjela za pripremu programa i projekata	
Renata Taušan, viša stručna suradnica u Odjelu za regionalni razvoj i strateško planiranje	
Katarina Ivanac, savjetnica u Odjelu za regionalni razvoj i strateško planiranje	